

# **ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

## **ΜΕΛΕΤΗ**

### **ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

### **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ**

#### **ΦΑΣΗ Β:**

### **ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ**

### **ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**Ανάδοχος:**

**ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών**

**Σύμβουλοι:**

**Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Ν., SYNERGON Α.Ε., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.**

**Αθήνα, Σεπτέμβριος 2003**

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1 <sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ	1-1
ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	
1.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ Α΄ ΦΑΣΗΣ – ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΦΕΡΟΥΣΑΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ	1-1
1.2 ΣΤΟΧΟΙ – ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	1-13
2 <sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ	2-1
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΦΟΡΕΩΝ	
2.1 ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ	2-1
2.2 ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ Γ.Γ. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΒΑΘΜΟΥ, ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ.	2-4
2.3 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ: Α. ΜΕ ΤΙΣ ΟΜΟΡΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ, Β. ΜΕ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ	2-72

<b>3<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ</b>	<b>3-1</b>
<b>ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ</b>	
<b>3.1 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ</b>	<b>3-1</b>
<b>3.2 ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ</b>	<b>3-4</b>
<b>3.3 ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ</b>	<b>3-4</b>
<b>4<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ</b>	
<b>ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ.</b>	
<b>ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ, ΜΕΛΕΤΕΣ, ΕΡΓΑ, ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ, ΙΔΡΥΣΗ ΦΟΡΕΩΝ.</b>	<b>4-1</b>
<b>4.1 ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ</b>	<b>4-1</b>
<b>4.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ, ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ. ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΙΔΡΥΣΗ ΦΟΡΕΩΝ</b>	<b>4-2</b>
<b>5<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ</b>	<b>5-1</b>
<b>ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</b>	
<b>5.1 Η ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</b>	<b>5-1</b>
<b>5.2 ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ</b>	<b>5-5</b>
<b>5.3 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ</b>	<b>5-9</b>
<b>5.4 ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ</b>	<b>5-17</b>
<b>5.5 ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ</b>	<b>5-20</b>
<b>5.6 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ</b>	<b>5-22</b>
<b>5.7 ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΗΠΙΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</b>	<b>5-25</b>
<b>5.8 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ</b>	<b>5-28</b>
<b>6<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ</b>	<b>6-1</b>

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ**

**ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ**

- 6.1 ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5** 6-1  
**6.2. ΜΕΤΡΑ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ 2 ΚΑΙ 4.** 6-7

**7° ΚΕΦΑΛΑΙΟ** 7-

1

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ**

**ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ,  
ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ**

- 7.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΟΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ** 7-

1

- 7.2 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ  
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ** 7-5

- 7.3 ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΥ: ΑΝΑΛΥΣΗ , ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ  
10** 7-

**ΠΡΟΒΟΛΗΣ**

- 7.4 ΕΡΓΑΛΕΙΑ- ΜΕΣΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ** 7-13

- 7.5 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ** 7-31

- 7.6 ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ** 7-32

- 7.7 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ** 7-33

- 7.8 ΧΡΟΝΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ** 7-33

- 7.9 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ** 7-33

**8° ΚΕΦΑΛΑΙΟ** 8-1

**ΑΛΛΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ**

- 8.1 ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ** 8-

1

**ΥΛΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ**

**8.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙ 8-8  
ΓΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗ**

**8.3 Γ΄ ΚΠΣ 8-24**

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εκπόνηση της Μελέτης Τουριστικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου ανατέθηκε από τον ΕΟΤ στο Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ» με την από 17/1/2002 Σύμβαση.

Η Ομάδα Μελέτης αποτελείται από τα εξής Γραφεία Μελετών:

Συντονιστής της Μελέτης: Απόστολος Μαλλάς, Οικονομολόγος – Χωροτάκτης.

Ειδικοί Σύμβουλοι (κατ' αλφαβητική σειρά):

Αντωνόπουλος Αντώνης, Οικονομολόγος – Επιχειρησιακός Ερευνητής, Σύμβουλος Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Καλοκάρδου Ρέα, Αρχιτέκτων – Πολεοδόμος, Σύμβουλος Τουριστικής Ανάπτυξης.

Μαρίνος Νίκος, Οικονομολόγος, Σύμβουλος Marketing.

SYNERGON A.E., Σύμβουλοι Διοίκησης Επιχειρήσεων.

ΦΙΛΩΝ Ο.Ε., Σύμβουλοι Χωροταξίας.

Στην Ομάδα Μελέτης συμμετέχουν:

Κατής Στέφανος, Οικονομολόγος – Επιχειρησιακός Ερευνητής (Γρ. Μελ. Αντώνη Αντωνόπουλου).

Μπιμπίκος Δημήτρης, Οικονομολόγος - Περιφερειολόγος (SYNERGON).

Νικόγλου Θάλεια, Πολιτικός Επιστήμων M.B.A. (SYNERGON).

Πετροχείλου Ανδριάννα, Οικονομολόγος, M.Sc. Τουριστικό Marketing (SYNERGON)

Πολίτης Νίκος, Οικονομολόγος M.B.A. (SYNERGON)

Πανταζής Αλέκος, Αρχιτέκτων, Δρ Πολεοδόμος (ΦΙΛΩΝ).

Μακρίδου - Παπαδάκη Εφη, Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος, M.A. Χωροτάκτης (ΦΙΛΩΝ)

Κανελλέας Πολυζώης, Τοπογράφος, M.A. G.I.S. (ΦΙΛΩΝ).

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

### Διάρθρωση της Μελέτης

Η παρούσα Β΄ Φάση της Μελέτης αποτελείται από τα εξής Κεφάλαια:

Εισαγωγή

1<sup>ο</sup> Κεφάλαιο: Καθορισμός Στρατηγικής

2<sup>ο</sup> Κεφάλαιο: Προτεραιότητες και άξονες παρέμβασης των Δημοσίων Φορέων

3<sup>ο</sup> Κεφάλαιο: Άξονες δράσης και μορφές κινητοποίησης των Φορέων του Ιδιωτικού

τομέα

4<sup>ο</sup> Κεφάλαιο: Προτεινόμενο Πρόγραμμα Δράσης.

Ενέργειες, Μελέτες, Έργα, Θεσμικές ρυθμίσεις, Ίδρυση φορέων

5<sup>ο</sup> Κεφάλαιο: Προτεινόμενο Πρόγραμμα Δράσης στον τομέα των Ειδικών μορφών

Τουρισμού

6<sup>ο</sup> Κεφάλαιο: Προτεινόμενο Πρόγραμμα Δράσης στον τομέα της Κατάρτισης και

Επιμόρφωσης

7<sup>ο</sup> Κεφάλαιο: Προτεινόμενο Πρόγραμμα Δράσης για τη Στρατηγική Μάρκετινγκ,

Επικοινωνίας και Τουριστικής Προβολής

8<sup>ο</sup> Κεφάλαιο: Άλλα Κοινοτικά Προγράμματα

### Παράρτημα

Στο Παράρτημα περιλαμβάνονται τα παρακάτω:

- Κατάλογος ενταγμένων έργων στο Γ΄ ΠΕΠ Ηπείρου μέχρι τον Μάιο 2003
- Συγκεντρωτικός κατάλογος βιβλιογραφικών πηγών.

### **ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ**

Η Ομάδα Μελέτης εκφράζει τις ευχαριστίες της στην Πρόεδρο της Επιτροπής Παρακολούθησης, κ. Ελισάβετ Χατζηνικολάου, Προϊσταμένη Δ/σης Μελετών και Επενδύσεων του ΕΟΤ, και στο Μέλος της Επιτροπής κ. Αλέξη Χατζηδάκη, Προϊστάμενο Τμήματος Προγραμματισμού Τουριστικής Ανάπτυξης του ΕΟΤ, για τις κατευθύνσεις που έδωσαν ως προς τη στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο, και το χρονικό ορίζοντα και τους στόχους της Μελέτης Τουριστικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου.

Επίσης, η Ομάδα Μελέτης εκφράζει τις ευχαριστίες της στο Μέλος της Επιτροπής Παρακολούθησης, κ. Απόστολο Παπαβασιλείου, καθώς και στον κ. Μιχάλη Παπαμιχαήλ, στέλεχος της Ε.Υ.Δ. ΠΕΠ Ηπείρου, για τη συμβολή τους στη συλλογή πρωτογενών στοιχείων για τη μέχρι σήμερα υλοποίηση του ΠΕΠ Ηπείρου.

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

### 1. Γενικά

Σκοπός της μελέτης είναι ο καθορισμός στρατηγικής για την προώθηση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας.

Από τα συμπεράσματα της Α' Φάσης και ειδικότερα την εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας, έγινε σαφές ότι η ήπια τουριστική ανάπτυξη μέσω εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι δυνατόν να διασφαλίσει την βιωσιμότητα των πόρων και την ορθολογική ανάπτυξη της Περιφέρειας με την αξιοποίηση όλων των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της.

Η παρούσα Β΄ Φάση της μελέτης αφορά στις «Προτάσεις για τη στρατηγική Τουριστικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου».

Η προτεινόμενη στην παρούσα Β΄ Φάση της Μελέτης, στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου βασίζεται στην ανάλυση και στα συμπεράσματα της Α΄ Φάσης, και συγκεκριμένα στα εξής:

- Γενικά χαρακτηριστικά της Ηπείρου και της ανάπτυξής της
- Πληθυσμός, Οικονομία, και Τουρισμός
- Αξιολόγηση των υφισταμένων τουριστικών πόρων, και της τουριστικής προσφοράς και ζήτησης
- Τουριστική ελκυστικότητα και πόλοι έλξης ανά Γεωγραφική Ενότητα

Β' Φάση: Προτάσεις για τη στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης

τουριστικής ανάπτυξης

- Τυπολογία κάθε Ενότητας ως τουριστικού προορισμού και η σχέση της με το ευρύτερο περιβάλλον
- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού
- Καθορισμός κριτηρίων εκτίμησης και υπολογισμός της φέρουσας ικανότητας επιλεγμένων περιοχών των Ενοτήτων τουριστικής ανάπτυξης
- Εναλλακτικές λύσεις και επιλογές τουριστικής ανάπτυξης για τις επιλεγείσες περιοχές εκτίμησης φέρουσας ικανότητας
- Επιπτώσεις του τουρισμού στη συνολική εξέλιξη και ανάπτυξη της Ηπείρου
- Ανάλυση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών της υφιστάμενης τουριστικής ανάπτυξης
- Ευκαιρίες και δυνατότητες αξιοποίησης, αναβάθμισης, και προβολής του τουριστικού δυναμικού
- Διερεύνηση της δυνητικής ζήτησης

Ελήφθησαν επίσης υπόψη τα ακόλουθα:

- Η δυναμική των υφιστάμενων τουριστικών πόρων
- Οι διαφαινόμενες τάσεις εξέλιξης του διεθνούς και ευρωπαϊκού τουρισμού
- Οι προτεραιότητες και οι δυνατότητες ολοκληρωμένων δράσεων για μια βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

Η Β' φάση της μελέτης περιλαμβάνει τα εξής:

1) Καθορισμό στρατηγικής για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας

2) Προσδιορισμό των προτεραιοτήτων και των αξόνων παρέμβασης των δημόσιων φορέων.

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Β΄ Φάση: Προτάσεις για τη στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης

3) Πρόταση για τους άξονες και τις μορφές κινητοποίησης των φορέων του ιδιωτικού τομέα.

4) Κατάστρωση συγκεκριμένου προγράμματος δράσης, το οποίο θα περιλαμβάνει κατηγορίες έργων και ενεργειών φορείς υλοποίησης, προϋπολογισμούς, χρονοδιάγραμμα και αναμενόμενες επιπτώσεις.

Η προτεινόμενη στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου συνδέεται τόσο με τη γενική αναπτυξιακή στρατηγική της, όσο και με την εθνική και περιφερειακή τομεακή αναπτυξιακή στρατηγική.

Τα πλαίσια των δύο αυτών επιπέδων στρατηγικής για την προγραμματική περίοδο 2000-2006, καθορίζονται από το Π.Ε.Π. Ηπείρου και από το Ε.Π «Ανταγωνιστικότητα», σε συσχετισμό και με τις δράσεις που προβλέπονται από το Ε.Π. Πολιτισμού και το Ε.Π. Περιβάλλοντος. Μεθοδολογικά, η εκπόνηση στρατηγικού σχεδίου για την τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας Ηπείρου πρέπει να συνάδει με τις ανωτέρω εθνικές πολιτικές, και την εξειδίκευσή τους σε περιφερειακή κλίμακα.

Η προσπάθεια αναβάθμισης του τουριστικού προφίλ της Ηπείρου, συνδέεται άμεσα με την προσπάθεια ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Η εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού και σταθερού προϋπολογισμού προβολής και η εστίαση σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους, μετά από εξειδικευμένη και αξιόπιστη έρευνα αγοράς, πρέπει να συνδυασθεί με παράλληλες πρωτοβουλίες του Ιδιωτικού Τομέα, και την κινητοποίηση των επαγγελματιών του τουρισμού και των φορέων των συγκεκριμένων τουριστικών προορισμών.

Πρέπει επίσης να σχεδιασθούν δράσεις για τη βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος, και τη μείωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας.

Εξ άλλου, η ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας πρέπει να επιτευχθεί μέσα από την προστασία, την ανάδειξη και αξιοποίηση των φυσικών και

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

πολιτιστικών πόρων.

## 2. Στόχοι - μέσα - αποτελέσματα

Οι ευρύτεροι στόχοι της στρατηγικής τουριστικής ανάπτυξης της Ηπείρου είναι:

- Η προσαρμογή του τουριστικού προϊόντος στις νέες προκλήσεις του εθνικού, ευρωπαϊκού και διεθνούς ανταγωνισμού,
- Η προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και των πολιτιστικών πόρων, που θα έχει ως αποτέλεσμα να καταστεί ελκυστικότερη η Περιφέρεια για την ανάπτυξη και αύξηση της τουριστικής κίνησης.
- Η συγκράτηση του πληθυσμού στις ορεινές περιοχές.
- Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής των κατοίκων

Τα μέσα για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων είναι:

- Η αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών και η δημιουργία νέων
- Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τριτογενή τομέα
- Η υιοθέτηση νέων και σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και διοίκησης
- Η προώθηση των δραστηριοτήτων που απαιτούνται για την υποστήριξη και την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Η αξιοποίηση και η προώθηση συνεργασιών και δικτυώσεων
- Ο εκσυγχρονισμός των τουριστικών μονάδων.
- Η μετατροπή παραδοσιακών κτιρίων σε τουριστικά καταλύματα.
- Οι δράσεις βελτίωσης της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών τουριστικής υποδοχής και φιλοξενίας
- Τα έργα και δράσεις ανάδειξης και προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Οι μηχανισμοί υποστήριξης και προβολής του τουριστικού προϊόντος

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις αφορούν:

- Στην αύξηση αριθμού επισκεπτών και διανυκτερεύσεων.
- Στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Στην αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της Περιφέρειας
- Στην ενίσχυση της εξωστρέφειας, της και της τεχνογνωσίας των επιχειρήσεων
- Στην ποιοτική και δυναμική τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας

### 3. Προϋποθέσεις και παράμετροι ενός προγράμματος δράσης

Για την εκπόνηση ενός αποτελεσματικού προγράμματος δράσης, η στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης πρέπει να προσδιορίσει:

- Σε τι θα συνίσταται η παραγωγή νέου τουριστικού προϊόντος

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Β΄ Φάση: Προτάσεις για τη στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης

- Πως και με ποιο τρόπο θα πρέπει αυτό να προσφέρεται έτσι ώστε να παραμένει ανταγωνιστικό στην υπό ανασυγκρότηση διεθνή τουριστική αγορά και με τον διαφαινόμενο καταμερισμό των τουριστικών προϊόντων.
- Πόσο θα πρέπει να μεταβάλλεται ο βαθμός ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας Ηπείρου σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.
- Ποια είναι η θέση της Περιφέρειας Ηπείρου στον ελληνικό και διεθνή τουρισμό.
- Με τι τρόπους θα ενεργοποιηθεί περισσότερο το αδρανές τουριστικό κεφάλαιο της Περιφέρειας στη χειμερινή περίοδο, ώστε να εξασφαλισθεί η σταδιακή μετάβαση στο επίπεδο του δωδεκάμηνου τουρισμού, το οποίο θεωρείται όρος επιβίωσης ενός σύγχρονου τουρισμού και ένα από τα κλειδιά για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος.
- Ποιες εσωτερικές και ποιες εξωτερικές προϋποθέσεις απαιτούνται για την ανάπτυξη αστικού τουρισμού.
- Ανάλογα ερωτήματα διατυπώνονται για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ώστε η εξασφάλιση των προϋποθέσεων (υποδομών, ανωδομών, πλαισίου διαχείρισης και προβολής κ.ο.κ.), να οδηγήσουν στην προσέγγιση του στόχου του δωδεκάμηνου τουρισμού.
- Σε ποιες περιοχές της Ηπείρου πρέπει να εφαρμοσθούν ειδικά και ολοκληρωμένα αναπτυξιακά σχέδια για την εξασφάλιση ανταγωνιστικού πλαισίου υποδοχής εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Ποιες είναι οι σχετικές προτιμήσεις και προσδοκίες της διεθνούς ζήτησης, στις οποίες ειδικότερα μπορεί να ανταποκριθεί η διεύρυνση της τουριστικής περιόδου
- Σε ποιες κατευθύνσεις πρέπει να στραφεί το επιχειρησιακό

Β΄ Φάση: Προτάσεις για τη στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης

περιβάλλον του τουρισμού ώστε να διαμορφώσει τις επιζητούμενες συνθήκες προσφοράς και να ενεργοποιηθεί ανάλογη ζήτηση.

- Ποιες είναι οι καταλληλότερες ενέργειες τοποθέτησης, επικοινωνίας και προώθησης του υπάρχοντος καθώς και του υπό διαμόρφωση τουριστικού προϊόντος, ώστε η Ήπειρος να προσελκύσει σταδιακά ταξιδιώτες υψηλού εισοδηματικού δείκτη από όλο τον κόσμο, επιτυγχάνοντας έτσι τη μεγιστοποίηση των άμεσων και έμμεσων εσόδων από τις τουριστικές δραστηριότητες.

Τα ζητήματα αυτά διαμορφώνουν τους βασικούς άξονες του προγράμματος δράσης για την τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας Ηπείρου.

#### 4. Ηπειρος – Πίνδος

Στο πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής της Α΄ Φάσης της μελέτης για την τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας Ηπείρου, αναφέρεται ότι στη Β΄ Φάση θα πρέπει να περιληφθεί ένας συσχετισμός μεταξύ της παρούσας μελέτης, και εκείνης του ΕΟΤ για την ήπια τουριστική ανάπτυξη της Πίνδου που να αφορά, τόσο στην ανάλυση, όσο και στις προτάσεις.

Επισημαίνεται ότι η μελέτη της Πίνδου έχει ήδη ληφθεί υπ' όψιν με το ακόλουθο σκεπτικό: στο στάδιο της ανάλυσης η μελέτη αξιοποιήθηκε σε σχέση με τα φυσικά χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής της Ηπείρου, ενώ στο στάδιο των προτάσεων η μελέτη αξιοποιήθηκε στο βαθμό που οι προτάσεις αυτές αφορούσαν στο ορεινό τμήμα της Περιφέρειας Ηπείρου. Παρά τις διαφορές που υπάρχουν ως προς το αντικείμενο, τους χρονικούς ορίζοντες και τις κατηγορίες του προς οργάνωση χώρου, οι δύο μελέτες μπορεί να λειτουργήσουν συμπληρωματικά, ανάλογα πάντα με τις επιλογές ως προς το επιθυμητό είδος της τουριστικής ανάπτυξης κατά περιοχή.

Υπενθυμίζεται ότι αντικείμενο της παρούσας Μελέτης, είναι η τουριστική

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

ανάπτυξη της Περιφέρειας Ηπείρου, συμπεριλαμβανομένου του μαζικού τουρισμού, με μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, και με εδαφική ενότητα εντός των διοικητικών ορίων, για τα οποία ισχύει η προγραμματική δικαιοδοσία της Γ.Γ. Περιφέρειας Ηπείρου. Η μελέτη της Πίνδου έχει ως ειδικό αντικείμενο την ήπια τουριστική ανάπτυξη, με μεσομακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα και σε ευρύτερη ορεινή περιοχή προσδιορισμένη με κριτήρια φυσικογεωγραφικά.

Οι επιμέρους εδαφικές ενότητες προγραμματισμού της ανάπτυξης στην παρούσα Μελέτη είναι οι «τουριστικές ενότητες», ενώ στη μελέτη της Πίνδου οι «χωρικές ενότητες». Οι ενότητες αυτές προσδιορίστηκαν στην περίπτωση της παρούσας Μελέτης με συνεκτίμηση στοιχείων σχετικών με τον τουρισμό, το περιβάλλον, τους οικισμούς και τα δίκτυα, ενώ στην περίπτωση της μελέτης Πίνδου ο προσδιορισμός έγινε κυρίως με περιβαλλοντικό πρόσταγμα και έμφαση στους φυσικούς πόρους.

Πάντως όπως προαναφέρθηκε, τα στοιχεία της μελέτης της Πίνδου έχουν αξιοποιηθεί στην παρούσα Μελέτη, γεγονός που διαπιστώνεται από τις προτεινόμενες ήπιες μορφές τουρισμού για τις ορεινές περιοχές της Περιφέρειας Ηπείρου.

## 1<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

### 1.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ Α΄ ΦΑΣΗΣ – ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΦΕΡΟΥΣΑΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ

Στην Α΄ Φάση της μελέτης και σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ΕΟΤ έγιναν τα εξής:

1) Συγκεντρώθηκαν από σχετικές πρόσφατες μελέτες<sup>1</sup> και εξετάστηκαν στοιχεία για τα γενικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Ηπείρου (φυσικά, οικονομικά, κοινωνικά), την θέση της στον εθνικό και ευρωπαϊκό χώρο, τις γενικές αναπτυξιακές προοπτικές σε σχέση και με τα μεγάλα έργα υποδομής μεταφορών που συντελούνται στην Περιφέρεια και στον ευρύτερο χώρο της. Επίσης, συγκεντρώθηκαν και εξετάστηκαν αντίστοιχα στατιστικά στοιχεία για τον τουρισμό σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και σε επίπεδο νομών.

2) Συνοψίσθησαν τα ισχύοντα πλαίσια πολιτικής για τον Τουρισμό και το Περιβάλλον σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο.<sup>2</sup>

3) Κατεγράφησαν και αξιολογήθηκαν οι υφιστάμενοι τουριστικοί πόροι (φυσικοί και πολιτιστικοί), η υφιστάμενη τουριστική προσφορά και η σύνθεση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας.

4) Σε συνεργασία με τον Ε.Ο.Τ. επελέγησαν 5 περιοχές, κρίσιμες ως προς την σχέση ανάπτυξης τουρισμού και προστασίας περιβάλλοντος, για τις οποίες έγινε ειδική διερεύνηση και εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας.

5) Έγινε ανάλυση των ευρύτερων επιπτώσεων του τουρισμού στην οικονομία, την τοπική κοινωνία, τον πολιτισμό και το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας.

6) Έγινε ανάλυση των πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της υφιστάμενης τουριστικής ανάπτυξης.

---

<sup>1</sup> Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Ηπείρου, ΥΠΕΧΩΔΕ 2000.  
Ηπια τουριστική ανάπτυξη Πίνδου, ΕΟΤ 2000, κ.ά.

<sup>2</sup> 3<sup>ο</sup> ΚΠΣ, Ε.Π.ΑΝ., ΠΕΠ, 5<sup>ο</sup> & 6<sup>ο</sup> Κοινοτικό Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, 1993 και 2010 αντίστοιχα, κ.ά.

7) Διερευνήθηκαν οι ευκαιρίες και δυνατότητες αξιοποίησης του τουριστικού δυναμικού της Περιφέρειας.

8) Διερευνήθηκε η δυνητική ζήτηση ως προς τον εξωτερικό και τον εσωτερικό τουρισμό.

Τα κύρια συμπεράσματα που προέκυψαν από την Α' φάση της μελέτης συνοψίζονται παρακάτω, κατά θεματική ενότητα:

#### 1.1.1. Η Περιφέρεια Ηπείρου

Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από απομόνωση λόγω της θέσης της στο χώρο και από έντονη ορεινότητα σε ποσοστό 75% της έκτασης της. Βρίσκεται στη χαμηλότερη θέση της Ελλάδας αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης από πλευράς κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Είναι από τις πιο αραιοκατοικημένες περιοχές της χώρας λόγω του ορεινού και δύσβατου εδάφους και παρουσιάζει γήρανση πληθυσμού και έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες.

Η Ήπειρος διαθέτει αξιόλογες ακτές στο Ιόνιο, εξαιρετικό πλούτο και ποικιλία φυσικού περιβάλλοντος (εθνικούς δρυμούς, οικοσυστήματα, υδάτινους πόρους, βλάστηση, τοπία) και πολιτιστικού περιβάλλοντος (αρχαιολογικά και νεότερα μνημεία, παραδοσιακούς οικισμούς, ιστορική και πολιτιστική παράδοση). Τα στοιχεία αυτά, ως τουριστικοί πόροι, συνιστούν σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα για την τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Τα μεγάλα έργα υποδομής μεταφορών που εκτελούνται στην Περιφέρεια συνιστούν ένα ακόμη συγκριτικό πλεονέκτημα για τον τουρισμό, καθώς δημιουργούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για την άρση της απομόνωσης και την ανάπτυξη. (Εγνατία Οδός, ζεύξη Πρέβεζας - Ακτίου, Ιόνια Οδός, δυτική πύλη Ηγουμενίτσας, σε σχέση και με την ανάπτυξη του θαλάσσιου διαδρόμου Αδριατικής – Ιονίου). Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα ανάπτυξης στον τομέα της προσφοράς υπηρεσιών έρευνας και τεχνολογίας για την στήριξη του τουρισμού.

### 1.1.2. Ο Τουρισμός

Η Περιφέρεια Ηπείρου παρουσιάζει μεγάλες ανισότητες ως προς τον βαθμό τουριστικής ανάπτυξης και την ύπαρξη εγκαταστάσεων τουριστικής ανωδομής και υποδομής παρά τον μεγάλο πλούτο, την ποικιλία και διασπορά των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, που σε πολλές περιοχές παραμένει αναξιοποίητος. Κύρια αίτια γι' αυτό είναι το δύσβατο του εδάφους, η κακή προσπέλαση και η μεγάλη χρονοαπόσταση από οικιστικά κέντρα, μεταφορικούς κόμβους και άξονες

Στην Ήπειρο επικρατεί ο εσωτερικός τουρισμός, με εξαίρεση την παράκτια ζώνη που συγκεντρώνει και αλλοδαπούς (σχέση αλλοδαπών προς ημεδαπούς 1/3). Υπάρχει έντονη εποχικότητα και η μέση διάρκεια παραμονής των τουριστών είναι χαμηλή (2-3 διανυκτερεύσεις έναντι 6 του μέσου όρου της χώρας). Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται σταθερή διαχρονική αύξηση αφίξεων και διανυκτερεύσεων ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών. Το ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιφέρειας αυξήθηκε κατά 45% την τελευταία δεκαετία, παρόλα αυτά δεν διαθέτει επαρκή καταλύματα υψηλής ποιότητας. Συγκεντρώνεται κυρίως στην παράκτια ζώνη, όπου παρουσιάζονται σημειακές πιέσεις που αναμένεται να ενταθούν με την ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομής. Σημειακές πιέσεις εμφανίζονται και σε ορεινές περιοχές.

Οι πιέσεις, που παρουσιάζονται στους «καθιερωμένους» τουριστικούς πόλους έλξης της Περιφέρειας (Πάργα, Σύβοτα, Πάπιγκο, Μονοδένδρι, Μέτσοβο, Ιωάννινα) θα πρέπει να αντιμετωπιστούν εγκαίρως, με ρυθμίσεις και μέτρα στα σημεία όπου αυτές ασκούνται και κυρίως με την εκτόνωσή τους προς νέες περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης, μέσω εναλλακτικών, ήπιων μορφών τουρισμού. Η προετοιμασία και οργάνωση νέων τουριστικών περιοχών υποδοχής θα αποτελέσει μέρος των προτάσεων της μελέτης.

### 1.1.3. Οι Τουριστικές ενότητες και η διαβάθμισή τους

Από την αξιολόγηση των στοιχείων της ανάλυσης (τουριστικοί πόροι, τουριστικές εγκαταστάσεις και υποδομές, φυσικό, παραγωγικό, αστικό περιβάλλον, κοινωνικός εξοπλισμός, δίκτυα προσπέλασης) προσδιορίστηκαν τουριστικές ενότητες και υποενότητες κατά κατηγορία χώρου (παράκτιες, ορεινές, αστικές) και οριοθετήθηκαν σε σχέση με τα διοικητικά όρια (Νομοί, νέοι Δήμοι). Αξιολογήθηκαν τα ειδικά χαρακτηριστικά τους, προσδιορίστηκαν το είδος, ο χαρακτήρας και ο βαθμός τουριστικής ανάπτυξης και οι πιθανές επιπτώσεις της. Αναζητήθηκαν οι δυνατότητες και προοπτικές ανάπτυξης ήπιου και βιώσιμου τουρισμού ειδικών μορφών και δραστηριοτήτων ανά περιοχή. Οι τουριστικές ενότητες είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν και σαν προγραμματικές ενότητες για την διατύπωση των προτάσεων, στη Β' φάση.

Οι προτεινόμενες τουριστικές ενότητες είναι:

1. Παράκτια περιοχή Ν. Πρεβέζης
  - 1α. Περιοχή Πρέβεζας. (Κέντρο: Πρέβεζα)
  - 1β. Περιοχή εκβολών Αχέροντα. (Κέντρο: Καναλλάκι)
  - 1γ. Περιοχή Πάργας. (Κέντρο: Πάργα)
2. Παράκτια περιοχή Ν. Θεσπρωτίας
  - 2α. Περιοχή Πέρδικας – Συβότων. (Κέντρο: Σύβοτα)
  - 2β. Περιοχή Ηγουμενίτσας. (Κέντρο: Ηγουμενίτσα)
  - 2γ. Περιοχή Φιλιάτων - εκβολών Καλαμά. (Κέντρα: Φιλιάτες, Σαγιάδα)
3. Ορεινή περιοχή Παραμυθιάς - Σουλίου (Κέντρο: Παραμυθιά)
4. Περιοχή Φιλιππιάδας – Λίμνης Ζηρού - Λούρου (Κέντρο: Φιλιππιάδα)
5. Παράκτια περιοχή Αμβρακικού – Άρτας (Κέντρα: Άρτα, Νεοχώρι)
6. Ορεινή περιοχή Νοτίων Τζουμέρκων - Ραδοβιζίου (Κέντρα: Βουλγαρέλι, Αγνάντα)
7. Ορεινή περιοχή Βορείων Τζουμέρκων (Κέντρο: Πράμαντα)
8. Ορεινή περιοχή Μετσόβου - Βάλια Κάλντα (Κέντρο: Μέτσοβο)
9. Ορεινή περιοχή Ζαγοροχωρίων

- 9α. Ανατολικό Ζαγόρι (Κέντρο: Γρεβενίτι)
- 9β. Κεντρικό Ζαγόρι. (Κέντρα: Τσεπέλοβο, Ασπράγγελοι)
- 9γ. Δυτικό Ζαγόρι, (Κέντρο: Πάπιγκο)
- 10. Ορεινή περιοχή Κόνιτσας - Μαστροχωρών (Κέντρο: Κόνιτσα)
- 11. Ορεινή περιοχή Πωγωνίου. (Κέντρα: Δελβινάκι, Δολιανά)
- 12. Αστική περιοχή Ιωαννίνων – Δωδώνης (Κέντρο: Ιωάννινα)

Από τις ενότητες αυτές, θεωρήθηκαν:

«Ωριμης» ανάπτυξης οι παράκτιες περιοχές Πρεβέζης και Θεσπρωτίας (1 και 2), οι ορεινές περιοχές Μετσόβου και Ζαγοροχωρών (8 και 9) και η αστική περιοχή Ιωαννίνων (12).

Δυναμικά αναπτυσσόμενες περιοχές θεωρήθηκαν οι ορεινές περιοχές Τζουμέρκων (6 και 7) και Κόνιτσας - Μαστοροχωρών (10).

Αναξιοποίητες περιοχές με δυνατότητες θεωρήθηκαν οι περιοχές Παραμυθιάς – Σουλίου (3), Φιλιππιάδας – Λίμνης Ζηρού – Λούρου (4), Αμβρακικού - Άρτας (5) και η ορεινή περιοχή Πωγωνίου (11).

Χαρακτηριστικό είναι ότι ο βαθμός ανάπτυξης διαφέρει κατά τόπους, ακόμη και μέσα στην ίδια ενότητα. Έτσι, εντοπίζονται προβλήματα από υπερσυγκέντρωση τουρισμού (εγκαταστάσεις – δραστηριότητες - επισκέπτες) τόσο στις παράκτιες περιοχές (π.χ. Πάργα, Σύβοτα) όσο και στις ορεινές (π.χ. Πάπιγκο, Μονοδένδρι) αλλά και αναξιοποίητοι θύλακες σε «ώριμες» περιοχές (π.χ. υποενότητα Φιλιατών - εκβολών Καλαμά στις παράκτιες περιοχές και Ανατολικό Ζαγόρι στις ορεινές περιοχές).

Η παραπάνω προβληματικότητα αναδείχτηκε με την εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας στις κρίσιμες αυτές περιοχές που δειγματοληπτικά επελέγησαν, με στόχο την αναζήτηση μεθόδων και τρόπων πρόληψης, ρύθμισης και ελέγχου της τουριστικής ανάπτυξης προς την κατεύθυνση της βιωσιμότητας των πόρων και του περιβάλλοντος γενικότερα (φυσικού, κοινωνικού, οικονομικού).

#### 1.1.4. Η Εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας

##### α. Οι περιοχές που επελέγησαν

Για την εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας επελέγησαν σε συνεργασία με τον Ε.Ο.Τ. περιοχές κρίσιμες από πλευράς τουριστικής ανάπτυξης, με υπαρκτά προβλήματα ή διαφαινόμενους κινδύνους από επιβάρυνση των πόρων – φυσικών και πολιτιστικών - των δικτύων υποδομής ή ακόμα και της κοινωνικοοικονομικής δομής τους. Συγκεκριμένα επελέγησαν οι θύλακες ώριμης ανάπτυξης και μελετήθηκαν στα πλαίσια της ευρύτερης περιοχής τους (τουριστικές ενότητες - υποενότητες):

- ◆ Πάργα και Τουριστική Ενότητα 1
- ◆ Σύβοτα και Τ.Ε.2.
- ◆ Μέτσοβο και Τ.Ε. 8
- ◆ Μονοδένδρι, Πάπιγκο και Τ.Ε. 9
- ◆ Ιωάννινα και Τ.Ε. 12

Όλες οι περιοχές διέπονται από διάφορα καθεστώτα προστασίας φυσικού ή και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Επιπλέον η Πάργα περιλαμβάνεται στις τουριστικά κορεσμένες περιοχές της ΥΑ/86 και μαζί με τα Σύβοτα εξαιρούνται από τις περιοχές κινήτρων της ΥΑ/90. Συνεπώς η ευαισθησία τους από πλευράς περιβάλλοντος (φυσικού και πολιτιστικού) και η κρισιμότητα από πλευράς τουριστικής ανάπτυξης είναι δεδομένη.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι ώριμες αυτές τουριστικές ενότητες συγκεντρώνουν το 91% του ξενοδοχειακού δυναμικού της Ηπείρου, που κατανέμεται σε ποσοστό 57% στις παράκτιες, 12% στις ορεινές και 22% στην αστική ενότητα των Ιωαννίνων.

Ακόμα, είναι φανερές οι πιέσεις που ασκούνται στις ακτές, καθώς το 98% του δυναμικού των Νομών Πρεβέζης και Θεσπρωτίας βρίσκεται στην παράκτια ζώνη. Οι πιέσεις αυτές, που αναμένεται να ενταθούν με την ολοκλήρωση των μεγάλων έργων μεταφορικής υποδομής της Περιφέρειας, θα πρέπει να αντιμετωπισθούν έγκαιρα, τόσο με ρυθμίσεις και μέτρα στο εσωτερικό των

τουριστικών ενοτήτων όσο και κυρίως, με την εκτόνωση τους προς νέες περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης.

Για κάθε περιοχή έγινε αξιολόγηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, επισημάνθηκε η ελκυστικότητα, οι πόλοι έλξης, ο βαθμός ευαισθησίας τους, οι ισχύουσες και αναγκαίες συνθήκες προστασίας και οι ισχύοντες περιορισμοί, δυνατότητες και προοπτικές της ανάπτυξης του τουρισμού στα πλαίσια της συνολικής περιφερειακής ανάπτυξης. Τέλος, αξιολογήθηκε το τουριστικό προϊόν και η τυπολογία τους ως τουριστικού προορισμού.

### **β. Τα επιθυμητά πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης**

Για την επιθυμητή τουριστική ανάπτυξη των περιοχών αυτών αναζητήθηκαν εναλλακτικές λύσεις μεταξύ: (Α) της απεριόριστης εξέλιξης των υφιστάμενων τάσεων ανάπτυξης, (Β) του ελέγχου και της ρύθμισης των τάσεων με διαχειριστικά κριτήρια βιωσιμότητας των πόρων και (Γ) του περιορισμού της ανάπτυξης με κριτήρια οικολογικής αντιμετώπισης των πόρων. Για κάθε περιοχή έγινε εξειδίκευση των εναλλακτικών σεναρίων, σταθμίστηκαν οι επιπτώσεις και επελέγη το επιθυμητό πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης.

#### **β.1. Παράκτιες τουριστικές ενότητες 1 – Νομού Πρεβέζης και 2 – Νομού Θεσπρωτίας**

Τυπολογία περιοχών: περιοχές μαζικού τουρισμού μέσης και υψηλής στάθμης και εσωτερικού παραθεριστικού τουρισμού μέσης προς χαμηλή στάθμη.

Τουριστικοί πόροι: αξιόλογοι φυσικοί και πολιτιστικοί, μέσης προς υψηλή ευαισθησία.

Ελκυστικότητα: μεγάλη ως προς τις ακτές και την θάλασσα.

Δυνατότητες και τάσεις: ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού (θαλάσσιος, συνεδριακός, πολιτιστικών (ιστορικο-θρησκευτικών) διαδρομών, οικοτουρισμού (πεζοπορία, εξερεύνηση, διάπλους ποταμών), αγροτουρισμού (διακοπές σε αγροκτήματα).

Επιλογή: Λύση Β΄ - Διαχειριστικό πρότυπο, με έμφαση στην αναβάθμιση, τον εμπλουτισμό και την διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος καθώς και στην ρύθμιση και άμβλυνση χωρικών (Πάργα, Σύβοτα) και τομεακών (θαλάσσιος τουρισμός) πιέσεων.

β.2. Ορεινές τουριστικές ενότητες 8 – Μετσόβου και 9 Ζαγοροχωρίων Ν. Ιωαννίνων

Τυπολογία περιοχών: περιοχές επιλεκτικού τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων, μέση προς υψηλή στάθμη, εσωτερικού κυρίως τουρισμού.

Τουριστικοί πόροι: υψηλής ποιότητας και μεγάλης ευαισθησίας φυσικοί και πολιτιστικοί, διεθνούς και εθνικής σημασίας, με ισχύον καθεστώς προστασίας.

Ελκυστικότητα: μεγάλη ως προς τους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους.

Δυνατότητες και τάσεις: ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού (ορεινός, οικολογικός, χιονοδρομικός, ειδικών ενδιαφερόντων, αγροτουρισμός).

Επιλογή: μείγμα λύσεων Β΄ και Γ΄. Οικολογικό πρότυπο στους πυρήνες και την άμεση περιβάλλουσα περιοχή των φυσικών πόρων μεγάλης σημασίας και ευαισθησίας (εθνικοί δρυμοί και περιβάλλουσα ζώνη). Διαχειριστικό πρότυπο στην υπόλοιπη περιοχή, με έμφαση στην διατήρηση και επαύξηση της υψηλής ποιότητας προσφερομένων υπηρεσιών καθώς και στην ρύθμιση και άμβλυνση χωρικών (Πάπιγκο, Μονοδένδρι) και τομεακών (κυκλοφοριακή συμφόρηση επισκεπτών – ημερήσιων εκδρομέων) πιέσεων.

β.3. Αστική τουριστική ενότητα 12 – Ιωαννίνων

Τυπολογία περιοχής: μαζικός και εκδρομικός – περιηγητικός τουρισμός μέσης και υψηλής στάθμης, εσωτερικός κυρίως, τουρισμός πόλεως (αστικός).

Τουριστικοί πόροι: υψηλής ποιότητας και ευαισθησίας φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι εθνικής σημασίας.

Ελκυστικότητα: μεγάλη

Δυνατότητες και τάσεις: ποιοτικής αναβάθμισης και εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος με ειδικές μορφές (συνεδριακός, εκθεσιακός, ιστορικο-θρησκευτικών διαδρομών, παραδοσιακής βιοτεχνίας – χειροτεχνίας, αργυροχρυσοχοΐας, αθλητικός – κωπηλασίας).

Επιλογή: Λύση Β΄ - Διαχειριστικό πρότυπο, με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση και διατήρηση της ποιότητας, την ανάπτυξη επαρκούς τεχνικής, ειδικής τουριστικής και τεχνολογικής – τεχνογνωστικής υποδομής στήριξης (με την βοήθεια του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων).

γ. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε

Η Τουριστική Χωρητικότητα αποτελεί ένα εργαλείο προσδιορισμού της ικανότητας μιας συγκεκριμένης περιοχής να δεχθεί και να αφομοιώσει συγκεκριμένα μεγέθη τουριστικών ροών και δραστηριοτήτων χωρίς αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον της. Αναφέρεται στον προσδιορισμό ορίων ως προς χωρικά ή οικονομικά μεγέθη των τουριστικών ροών και δραστηριοτήτων, με την υπέρβαση των οποίων το συνολικό κόστος (οικονομικό, κοινωνικό, περιβαλλοντικό) της τουριστικής αύξησης δεν αντισταθμίζεται ή είναι μεγαλύτερο από το όφελος. Για την εκτίμηση της τουριστικής χωρητικότητας στην περιοχή μελέτης, δεν κρίθηκε σκόπιμο να αναζητηθούν σύνθετα μοντέλα συστημικής ανάλυσης που προϋποθέτουν συνεχή τροφοδότηση με πρωτογενή αναλυτικά στοιχεία διαφόρων τομέων και αντίστοιχους μηχανισμούς παρακολούθησης και ελέγχου. Αντίθετα αναζητήθηκε ένας απλός και εύληπτος τρόπος προσέγγισης της τουριστικής χωρητικότητας με την βοήθεια των διαθέσιμων στοιχείων και των επιμέρους δεικτών.

Εξετάστηκε η λειτουργία του τουρισμού κάθε «ειδικής» περιοχής με το συσχετισμό παραμέτρων όπως τουριστικά καταλύματα (μονάδες, κλίνες), διανυκτερεύσεις τουριστών, πληθυσμός περιοχής, έκταση περιοχής, με την

χρήση επιμέρους δεικτών, όπως π.χ. τουριστικής λειτουργίας, τουριστικής πυκνότητας, τουριστικής έντασης, τουριστικής διείσδυσης.

Με την διαβάθμιση των τιμών των δεικτών προσδιορίστηκαν κρίσιμα μεγέθη, όρια μεγεθών και τα μεταξύ τους επίπεδα κατά βαθμό ανάπτυξης. Η τεκμηρίωση των ορίων βοηθήθηκε και με συγκριτικά στοιχεία άλλων τουριστικών περιοχών με γνωστό βαθμό και είδος ανάπτυξης (π.χ. Ρόδος, Λέσβος).

Τέλος προσδιορίστηκαν τα επιθυμητά επίπεδα ανάπτυξης του τουρισμού κάθε περιοχής ανάλογα με το πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης που επελέγη, καθορίζοντας τα κρίσιμα όρια για τους δείκτες κάθε περιοχής.

Κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι, παρόλο που δεν αμφισβητείται η χρησιμότητα των δεικτών σαν εργαλείων υποβοήθησης ή τεκμηρίωσης του σχεδιασμού, η χρήση τους δεν αποτελεί πανάκεια και σε καμιά περίπτωση δεν υποκαθιστά τον σχεδιασμό. Επιπλέον εμπεριέχει κινδύνους από ελλείψεις στοιχείων, κακή χρήση και εμπειρικούς αυτοσχεδιασμούς. Αντ' αυτών ή παράλληλα με τη βοήθεια αυτών, προτείνεται η χρήση περιγραφικών ή κανονιστικών τρόπων ρύθμισης της τουριστικής ανάπτυξης περιοχών (π.χ. κατευθυντήριες οδηγίες) στα πλαίσια πάντοτε του βιώσιμου και ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδιασμού.

Η φέρουσα ικανότητα των περιοχών που θα αναπτυχθούν τουριστικά πρέπει να λαμβάνεται υπόψη συνεκτιμώντας την κατάταξη των περιοχών - ζωνών με βάση την ισχύουσα νομοθεσία 2601/98 και τις σχετικές υπουργικές αποφάσεις. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην φέρουσα ικανότητα των υπό ανάπτυξη περιοχών που βρίσκονται σε περιοχές Natura 2000.

**δ. Τα συμπεράσματα και οι οδηγίες για την εφαρμογή**

Συγκρίνοντας τους δείκτες των τουριστικών ενοτήτων της μελέτης με τα αντίστοιχα μεγέθη άλλων περιοχών με γνωστό βαθμό ανάπτυξης και με την προτεινόμενη διαβάθμιση, είναι δυνατό να συμπεράνουμε τα εξής:

#### δ.1. Παράκτιες Ενότητες 1-Πρέβεζας και 2-Θεσπρωτίας

- ◆ Η τουριστική χωρητικότητα των παράκτιων ενοτήτων δεν έχει ακόμη υπερκαλυφθεί. Επειδή όμως δεν υπάρχουν μεγάλα περιθώρια, η περαιτέρω ανάπτυξη θα πρέπει να γίνει προσεκτικά και να επικεντρωθεί κυρίως στην συμπλήρωση των ελλείψεων σε τύπους και τάξεις καταλυμάτων, στην αναβάθμιση και τον εμπλουτισμό της τουριστικής προσφοράς.
- ◆ Ειδικότερα μέτρα ελέγχου της ανάπτυξης θα πρέπει να ληφθούν για την Πάργα και τα Σύβοτα, η φυσική χωρητικότητα των οποίων φαίνεται να έχει υπερκαλυφθεί.
- ◆ Το πρόβλημα εντοπίζεται τόσο στον αριθμό των κλινών κυρίων και βοηθητικών καταλυμάτων όσο και στον αριθμό των επισκεπτών που διακινούνται στην περιοχή οδικώς (ΙΧ, τουριστικά λεωφορεία) ή δια θαλάσσης (θαλάσσιες μεταφορές, σκάφη αναψυχής).
- ◆ Τα μέτρα ρύθμισης και ελέγχου επομένως θα πρέπει να καλύπτουν και τους δύο αυτούς τομείς (τουρίστες και ημερήσιοι επισκέπτες) και την αντίστοιχη υποδομή και ανωδομή (καταλύματα, εγκαταστάσεις εστίασης και αναψυχής, καταστήματα, χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, θέσεις ελλιμενισμού σκαφών κλπ.).
- ◆ Η διάχυση των πιέσεων στην ευρύτερη περιοχή, ακόμα περισσότερο δε και προς την ενδοχώρα, θα βοηθήσει στην εκτόνωση των βεβαρυμένων σημείων.

#### δ.2. Ορεινές Ενότητες 8-Μετσόβου και 9-Ζαγοροχωρίων

- ◆ Η τουριστική χωρητικότητα και των δύο ενοτήτων κρίνεται ότι έχει σχεδόν καλυφθεί. Οι παρεμβάσεις που θα γίνουν θα πρέπει να επικεντρωθούν στη συμπλήρωση και τον εμπλουτισμό της προσφοράς και στην διατήρηση της ποιότητας των πόρων και της τουριστικής προσφοράς.

- ◆ Ειδικότερα μέτρα ανάσχεσης της ανάπτυξης και απόλυτης προστασίας θα πρέπει να ληφθούν για το Πάπιγγο και μέτρα ρύθμισης και ελέγχου για την Αρίστη, το Μονοδένδρι, το Τσεπέλοβο.
- ◆ Το πρόβλημα εντοπίζεται τόσο στον αριθμό των κλινών κυρίων και βοηθητικών καταλυμάτων όσο και στον αριθμό των επισκεπτών που διακινούνται στην περιοχή οδικώς (ΙΧ, τουριστικά λεωφορεία).
- ◆ Τα μέτρα ρύθμισης και ελέγχου επομένως θα πρέπει να καλύπτουν και τους δύο αυτούς τομείς (τουρίστες και ημερήσιοι επισκέπτες) και την αντίστοιχη υποδομή και ανωδομή (καταλύματα, εγκαταστάσεις εστίασης και αναψυχής, καταστήματα, χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων).
- ◆ Ο κορεσμός στο Δυτικό Ζαγόρι (Πάπιγγο, Αρίστη) και η επισήμανση προβλημάτων συμφόρησης από μεγάλους αριθμούς χρηστών στο Κεντρικό Ζαγόρι (Μονοδένδρι, Τσεπέλοβο), κάνει επιτακτική την ανάγκη χωρικής εκτόνωσης τουριστικών δραστηριοτήτων προς το Ανατολικό Ζαγόρι. Στην υποενότητα 9α, η οποία δεν είναι καθόλου ανεπτυγμένη τουριστικά, υπάρχουν δυνατότητες ανάπτυξης με προϋπόθεση την βελτίωση της προσπέλασης και την διασύνδεση με το Μέτσοβο και με την Βάλια Κάλντα μέσω Βοβούσας. Η δημιουργία ενός νέου μικρού τουριστικού κυκλώματος προς την έξοδο της κοιλάδας – τουριστικού πόλου έλξης – είναι δυνατό να εκτονώσει μέρος της κίνησης τόσο των Ζαγοροχωρίων όσο και του Μετσόβου.

### δ.3. Αστική Ενότητα Ιωαννίνων

Οι πιέσεις, η ένταση, η διείδυση και η πυκνότητα του τουρισμού μέσα στην πόλη είναι μεγάλες. Οι ίδιες πιέσεις διαχέονται και εξασθενούν σε θεώρησή τους μέσα στην ευρύτερη περιοχή.

Παρόλο που ακόμη δεν παρουσιάζονται οριακά φαινόμενα, θα ήταν σκόπιμη μια προσπάθεια εκτόνωσης της άμεσης πίεσης του τουρισμού από την πόλη προς την ευρύτερη περιοχή, τόσο ως προς την διαμονή όσο και ως προς τις

ημερήσιες επισκέψεις και άλλες δραστηριότητες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την χωροθέτηση νέων εγκαταστάσεων τουριστικής ανωδομής και υποδομής ειδικών μορφών τουρισμού, καθώς και άλλων ελκυστικών για τον τουρισμό συμπληρωματικών δραστηριοτήτων και λειτουργιών έξω από την πόλη, στην ευρύτερη περιοχή της που αποτελεί την τουριστική ενότητα Ιωαννίνων.

## 1.2 ΣΤΟΧΟΙ – ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Οι στόχοι που θα προταθούν για την στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου αφ' ενός πρέπει να εντάσσονται

- ♦ στο γενικό πλαίσιο της τομεακής πολιτικής για τον Τουρισμό και
- ♦ στο ειδικό πλαίσιο αναπτυξιακής πολιτικής για την Περιφέρεια.

Αφ' ετέρου πρέπει να εξειδικεύονται ως προς τον Τουρισμό της Περιφέρειας σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Α' φάσης της Μελέτης, ώστε

- να αξιοποιηθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα για τον τουρισμό και
- να επιλυθούν τα υφιστάμενα προβλήματα του τουρισμού,
- μέσα από την βιώσιμη ανάπτυξη της Περιφέρειας

### 1.2.1. Πλαίσιο τομεακής πολιτικής τουρισμού

Γενικός στόχος: Αύξηση ανταγωνιστικότητας ελληνικού τουριστικού προϊόντος

Στόχοι πολιτικής:

- \* **Αμβλυνση της εποχικότητας και βαθμιαία απεξάρτηση από τον μαζικό τουρισμό**
- \* **Ανακατανομή της τουριστικής ζήτησης και προσφοράς σε περιφερειακή βάση**
- \* **Προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού**
- \* **Προστασία περιβάλλοντος**
- \* **Βελτίωση του επιπέδου των παρεχομένων υπηρεσιών**
- \* **Ενίσχυση του ρόλου της αυτοδιοίκησης με την αποκέντρωση τομέων και αρμοδιοτήτων**

#### Άξονες προτεραιότητας

1. Στήριξη και ενθάρρυνση επιχειρηματικότητας  
(1.2. Αναβάθμιση καταλυμάτων και ενίσχυση μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων)
3. Προώθηση επιχειρηματικής αριστείας  
(3.2. Προώθηση επιχειρηματικής αριστείας στις μεταποιητικές και τουριστικές επιχειρήσεις)
5. Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος – Προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού  
(5.1. Ενίσχυση εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής – Π.Ο.Τ.Α.)  
(5.2. Ολοκληρωμένες δράσεις εναλλακτικού τουρισμού – Τουριστικά αγκυροβόλια)  
(5.3. Τουριστική προβολή – Μείωση εποχικότητας)
8. Ανθρώπινοι πόροι  
(8.1. Εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα του τουρισμού)  
(8.3. Ανθρώπινο ερευνητικό και τεχνολογικό δυναμικό)

#### 1.2.2. Πλαίσιο αναπτυξιακής πολιτικής περιφέρειας Ηπείρου (ΠΕΠ Ηπείρου 2000-06)

Γενικός αναπτυξιακός στόχος: Αξιοποίηση της κομβικής θέσης της Περιφέρειας

Ειδικότεροι στόχοι:

- \* Αξιοποίηση συγκριτικών πλεονεκτημάτων Περιφέρειας
- \* Υπέρβαση προβλημάτων παραγωγικών τομέων

Άξονες προτεραιότητας που σχετίζονται με τον τουρισμό:

1. Ανάδειξη της Περιφέρειας ως Δυτικής Πύλης της Ευρώπης για την Βόρειο Ελλάδα – Αναπτυξιακή αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των μεγάλων έργων μεταφορών
2. Ενίσχυση των αστικών υποδομών και υπηρεσιών
3. Ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας – Προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων
4. Αειφόρος ανάπτυξη της Υπαίθρου
5. Υποστήριξη και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού

Ειδικότεροι στόχοι του Άξονα 3 για τον Τουρισμό:

- \* Προστασία, ανάδειξη και προβολή φυσικού περιβάλλοντος (ως τουριστικού πόρου)
- \* Προστασία, ανάδειξη και προβολή πολιτιστικού πλούτου της περιφέρειας (ως τουριστικού πόρου)
- \* Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, προώθηση καινοτομικών δράσεων στον τομέα του τουρισμού και επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου (ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, δημιουργία ειδικής τουριστικής υποδομής, δημιουργία και εκσυγχρονισμός τουριστικών καταλυμάτων, μετατροπή παραδοσιακών σπιτιών σε ξενώνες, βελτίωση ποιότητας υπηρεσιών)
- \* Προβολή του τουριστικού προϊόντος με ορθολογική και σύγχρονη οργάνωση.

### 1.2.3. Συγκριτικά πλεονεκτήματα για τον τουρισμό

- \* Τα μεγάλα έργα υποδομής και η κομβικότητα της Περιφέρειας
- \* Ο πλούτος και η διασπορά των φυσικών και πολιτιστικών πόρων
- \* Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων ως κέντρο στήριξης έρευνας και τεχνολογίας
- \* Οι θετικές τάσεις ανάπτυξης της τουριστικής ζήτησης και προσφοράς που παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια η Περιφέρεια.

### 1.2.4. Κύρια προβλήματα του τουρισμού

- \* Ενδοπεριφερειακές ανισότητες κατανομής της τουριστικής δραστηριότητας στο χώρο
- \* Σημειακές συγκεντρώσεις καταλυμάτων, κύριων και βοηθητικών, στο χώρο
- \* Υπερσυγκεντρώσεις επισκεπτών σε περιόδους αιχμής, κορεσμός τομέων (π.χ. ελλιμενισμός σκαφών)
- \* Ελλιπής προσπέλαση, κυρίως στην ορεινή ενδοχώρα και ελλιπής αστική υποδομή
- \* Αρνητικές επιπτώσεις στους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους από τον τουρισμό
- \* Πιέσεις και συγκρούσεις χρήσεων γης, κυρίως στην παράκτια ζώνη (π.χ. τουρισμός / γεωργία)
- \* Εποχικότητα, μικρή διάρκεια παραμονής τουριστών
- \* Ελλιπής τουριστική υποδομή για την ανάπτυξη και άλλων ειδικών μορφών τουρισμού
- \* Ελλιπής προβολή της Περιφέρειας και του προϊόντος της

### 1.2.5. Στόχοι στρατηγικής για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας

Οι κύριοι στόχοι για την υπέρβαση των προβλημάτων που επισημάνθηκαν θα πρέπει να είναι:

- ♦ Άμβλυση ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων (έλεγχος και ρύθμιση των σημειακών τομεακών και εποχικών συγκεντρώσεων, ανάπτυξη νέων περιοχών)
- ♦ Συμπλήρωση - βελτίωση μεταφορικής και αστικής υποδομής (κατά προτεραιότητα στις περιοχές ελέγχου και ανάπτυξης)
- ♦ Ποιοτική αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς και των υπηρεσιών
- ♦ Διαφοροποίηση και εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος (Συμπλήρωση υπάρχουσας και δημιουργία νέας ειδικής τουριστικής υποδομής)
- ♦ Άμβλυση εποχικότητας – χρονική ανακατανομή της ζήτησης μέσω ειδικών μορφών τουρισμού
- ♦ Ενίσχυση, εξειδίκευση τουριστικής προβολής της Περιφέρειας
- ♦ Προστασία, ποιοτική αναβάθμιση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων
- ♦ Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, της έρευνας και της τεχνολογίας.

#### 1.2.6. Προτεραιότητες κατά κατηγορία περιοχών

Άμεση προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στον έλεγχο και την ρύθμιση των περιοχών που παρουσιάζουν προβλήματα από πιέσεις και συγκεντρώσεις τουρισμού, δηλαδή στις «ώριμες» τουριστικές ενότητες: Παράκτιες (Πάργα, Σύβοτα) Ορεινές (Μέτσοβο, Πάπιγκο, Μονοδένδρι) Αστική Ιωαννίνων.

Σε πρώτη προτεραιότητα θα πρέπει να αναζητηθούν και να προετοιμαστούν περιοχές εκτόνωσης των πιέσεων που ασκούνται στις «ώριμες» περιοχές

(οι λιγότερο ανεπτυγμένες υποενοότητες των ώριμων ενοτήτων, οι γειτονικές ενότητες κλπ).

Σε πρώτη προτεραιότητα επίσης θα πρέπει να προωθηθεί η ανάπτυξη των δυναμικά αναπτυσσόμενων περιοχών (Τζουμέρκα, Κόνιτσα) και αυτών με ειδικά συγκριτικά πλεονεκτήματα (Άρτα: κομβικότητα, υδροβιότοπος Αμβρακικού).

Σε δεύτερη προτεραιότητα είναι δυνατόν να αναπτυχθούν οι αναξιοποίητες περιοχές με δυνατότητες (Σούλι, Φιλιππιάδα, Πωγώνι), που εν τω μεταξύ θα έχουν προετοιμαστεί ως περιοχές εκτόνωσης γειτονικών ώριμων ενοτήτων.

Οι προτεραιότητες κατά περιοχές αφορούν όλους τους στόχους, που θα πρέπει να λειτουργήσουν σωρευτικά για την μεγιστοποίηση του αναμενόμενου αποτελέσματος.

#### 1.2.7. Προτεραιότητες στόχων και δράσεων

Αναπτυξιακή αξιοποίηση των μεγάλων έργων μεταφορών που καθιστούν την Περιφέρεια «Δυτική Πύλη» για τη Βόρεια Ελλάδα.

Η διασύνδεση της Εγνατίας και του Δυτικού Άξονα με τα οικονομικά κέντρα της Περιφέρειας, η δημιουργία κατάλληλων συμπληρωματικών υποδομών για την εξυπηρέτηση των διερχομένων, η ανάπτυξη εμπορευματικών και επιβατικών υποδομών στο νέο λιμάνι της Ηγουμενίτσας θα έχουν σαν αποτέλεσμα την παροχή οργανωμένων χώρων ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων στην Ηγουμενίτσα και τη δημιουργία νέων τουριστικών προορισμών.

Ενεργοποίηση της πόλης των Ιωαννίνων και των υπολοίπων αστικών συγκροτημάτων ως Περιφερειακών – Διακρατικών Κέντρων Ανάπτυξης.

Ο στόχος αυτός αναδεικνύει τα Ιωάννινα και τις λοιπές πρωτεύουσες των Νομών ως κέντρα υπηρεσιών, Έρευνας – Επιστημών – Παραγωγής και

εφαρμογής καινοτομίας, εμπορίου και αναψυχής για την Ήπειρο, την ευρύτερη περιοχή και τη Νότιο Αλβανία. Επιτυγχάνεται με την ενίσχυση των φορέων που υποστηρίζουν αυτό το ρόλο, με πολεοδομικές παρεμβάσεις για την υποδοχή των αυξημένων δραστηριοτήτων, αστικές υποδομές και ολοκλήρωση των μεταφορικών και επικοινωνιακών συνδέσεων.

Ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος της υπαίθρου-αξιοποίηση των νέων προοπτικών της Ηπείρου στις παράκτιες περιοχές.

Ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός παρεμβάσεων και καινοτομικών δράσεων, μπορεί να τροφοδοτήσει την ύπαιθρο της Ηπείρου με τον άνεμο της αναπτυξιακής δυναμικής. Η παράλληλη στήριξη της παραγωγής τοπικών παραδοσιακών προϊόντων στη γεωργία και κτηνοτροφία πέραν της δημιουργίας εισοδήματος είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της ισορροπίας και αυθεντικότητας των ορεινών και μειονεκτικών κοινοτήτων.

Επίσης ενισχύεται η ανταγωνιστικότητα και διαφοροποιείται η οικονομία των πεδινών και παράκτιων περιοχών.

Η τόνωση της εξωστρέφειας του πρωτογενή τομέα απαιτεί δράσεις εκσυγχρονισμού, ήτοι αναδιάρθρωσης καλλιεργειών, διαχείρισης υδάτινων πόρων και κυρίως πιστοποίησης ποιότητας, τυποποίησης και κατάλληλων δομών μεταποίησης και εμπορίας.

Αξιοποίηση του φυσικού και πολιτισμικού πλούτου της Περιφέρειας για την ανάπτυξη του τουρισμού.

Η αυξημένη δυνατότητα πρόσβασης μέσω του Δυτικού Άξονα σε συνδυασμό με τους ιδιαίτερα σημαντικούς φυσικούς πόρους της περιοχής μπορεί να υποστηρίξει μια στρατηγική σταδιακής αύξησης του μεριδίου της στην

τουριστική αγορά. Η αύξηση των σύγχρονων καταλυμάτων, η αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών(πχ εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων), ο εμπλουτισμός της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος(πχ εναλλακτικές μορφές τουρισμού), ο στόχος μείωσης της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας , η ενίσχυση της προβολής, η εκπαίδευση και κατάρτιση είναι δράσεις βασικής προτεραιότητας του Προγράμματος.

Σημαντικά στοιχεία της τουριστικής αυτής ανάπτυξης θα είναι:

- Η αναβάθμιση της ποιότητας των υπάρχοντων τουριστικών καταλυμάτων και των παρεχόμενων συνοδευτικών υπηρεσιών, με στόχο την προσέλκυση τουριστών υψηλότερων εισοδημάτων.
- Η διάθεση για επενδύσεις σε νέες κλίνες θα πραγματοποιείται με βάση τα δεδομένα των φυσικών, περιβαλλοντικών, πολεοδομικών και κοινωνικών αντοχών των τουριστικών περιοχών.
- Η δημιουργία, συμπλήρωση και αναβάθμιση υποστηρικτικών υποδομών (τουριστικά αγκυροβόλια) και η προώθηση ιδιωτικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που απαιτούνται για την ανάπτυξη των διαφόρων μορφών τουρισμού .
- Η οργανωμένη με σύγχρονους τρόπους επικοινωνίας και προβολής προώθηση του τουριστικού προϊόντος.

#### Ενθάρρυνση της δημιουργίας, εισαγωγής και αξιοποίησης Καινοτομικών Δράσεων

Η σύνδεση της παραγωγής με την επιστημονική γνώση, η ενθάρρυνση της αξιοποίησης νέων μεθόδων σε όλους τους τομείς, ήτοι στην τεχνολογία, στην βιομηχανία, στην εμπορία, στον τουρισμό, στην γεωργία, στην κοινή ωφέλεια, στην δημόσια υγεία, στις διοικητικές διαδικασίες, στην εκπαίδευση κ.α. αναμένεται να δώσουν την ώθηση για την ανάπτυξη της περιφέρειας.

Το Επιστημονικό – Τεχνολογικό δυναμικό της Περιφέρειας όπως και κατά την Προγραμματική Περίοδο υλοποίησης του Β' ΚΠΣ , έτσι και τώρα θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα στην πραγματοποίηση των φιλόδοξων στόχων του Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το ΤΕΙ Ηπείρου, Αναπτυξιακές Εταιρίες, Ενδιάμεσοι Φορείς, Επιστημονικοί Φορείς, Ιδιωτικοί Φορείς κλπ.

Ο συγκεκριμένος στόχος καλύπτει και δράσεις που θα προσδιορισθούν από την στρατηγική της Περιφέρειας για την Κοινωνία της Πληροφορίας. Αυτές οι δράσεις θα είναι σε συνέργια με τους στόχους του ΕΠ «Κοινωνία της Πληροφορίας»..

#### Εναρμόνιση των παρεμβάσεων στην Κοινοτική Νομοθεσία αναφορικά με το περιβάλλον

Βασική προτεραιότητα για την περίοδο 2000-2006 είναι να εναρμονιστεί η Περιφέρεια όπως και η χώρα, με την Κοινοτική Νομοθεσία(Οδηγίες 271/91 για τα απόβλητα, 889/91 για τα επικίνδυνα απορρίμματα, 31/99 για τους ΧΥΤΑ, 442/75 όπως έχει τροποποιηθεί με την 156/97 για τα στερεά απόβλητα και την οδηγία πλαίσιο για τα νερά του Σεπτεμβρίου 2000) και τις διεθνείς υποχρεώσεις όσον αφορά στην αειφόρο ανάπτυξη. Η σχετική παρέμβαση αφορά τόσο στην φυσική και πολιτιστική κληρονομιά όσο και το δομημένο περιβάλλον, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά συγκροτήματα.

"Οι επενδύσεις στον τομέα των υποδομών θα στηρίζονται σε μια ολοκληρωμένη εθνική περιβαλλοντική πολιτική η οποία θα έχει σαν πρακτική εφαρμογή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Η αρχή αυτή εφαρμόζεται κατ'εξοχήν στις περιβαλλοντικές υποδομές και τις υποδομές μεταφορών και

ενέργειας. Η συνδρομή των διαρθρωτικών ταμείων στις εν λόγω υποδομές θα πρέπει ως εκ τούτου να αντανακλά την εφαρμογή της ως άνω αρχής".

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί επίσης στην παρακολούθηση περιβαλλοντικών υποδομών . Η παρακολούθηση αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί αφενός από εξειδικευμένο προσωπικό της αρχής διαχείρισης και αφετέρου από το περιβαλλοντικό δίκτυο και κυρίως από τον μηχανισμό τεχνικής υποστήριξης που θα δημιουργηθεί στα πλαίσια του ΕΠΠΕΡ. Το Κοινωνικό Ταμείο θα συμβάλλει με τις δράσεις του στη βελτίωση αυτών των δομών με δράσεις εκπαίδευσης.

«Ως προς την εφαρμογή των οδηγιών 79/409/ΕΟΚ (πτηνά) και 92/43/ΕΟΚ ειδικότερα δε, σε ότι αφορά τα έργα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν σημαντικά περιοχές που ενδέχεται να ενταχθούν στο δίκτυο Natura 2000 δεδομένου ότι ο σχετικός κατάλογος των περιοχών αυτών έχει ήδη κοινοποιηθεί στην Επιτροπή, οι εθνικές αρχές δεσμεύονται να μη επιτρέψουν την υποβάθμιση των εν λόγω περιοχών στο πλαίσιο της υλοποίησης των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών Ταμείων. Επίσης οι διαχειριστικές αρχές υποβάλλουν στην Επιτροπή πληροφορίες για τα μέτρα που έχουν λάβει ώστε να αποφευχθεί η υποβάθμιση των περιοχών που χρήζουν προστασίας κατά την ένταξη και εκτέλεση των σχετικών έργων, σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ ».

"Η υλοποίηση των δράσεων και επεμβάσεων για την ανάδειξη περιοχών Natura 2000 θα γίνει σε συντονισμό ανάμεσα στα διάφορα μέτρα και τα ταμεία ΕΤΠΑ και ΕΓΤΠΕ καθώς και σε συντονισμό με τις αντίστοιχες δράσεις στα προγράμματα ΕΠΠΕΡ και LIFE".

Οι δράσεις που αφορούν στη διαχείριση των υδατικών πόρων είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις της οδηγίας 60/2000 της 23/10/2000 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων

Οι δομές λειτουργίας και διαχείρισης των περιβαλλοντικών υποδομών (διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων κλπ) θα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του προγραμματισμού και της μελέτης του έργου. Η εξασφάλιση λειτουργίας του έργου θα είναι ένα από τα κριτήρια επιλογής του.

Στη στρατηγική διαχείρισης στερεών αποβλήτων θα συμπεριληφθεί προληπτική δράση για τη μείωση του όγκου των αποβλήτων και την ενθάρρυνση της ανάκτησης και της ανακύκλωσης. Όλες οι δράσεις που αφορούν τα στερεά απόβλητα θα βασίζονται στο νομαρχιακό / περιφερειακό σχεδιασμό, ο οποίος θα είναι σύμφωνος με τον Εθνικό σχεδιασμό διαχείρισης των στερεών αποβλήτων.

Οι δράσεις στον τομέα του περιβάλλοντος θα αφορούν κυρίως έργα υδρεύσεων και διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, τα οποία θα αποτελούν περίπου το 75% του τομέα. Για τα στερεά απόβλητα και τα λύματα προβλέπεται ένας μηχανισμός τεχνικής υποστήριξης.

Εξασφάλιση κατάλληλα εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού προσαρμοσμένου στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται για την Ήπειρο.

Οι νέες δραστηριότητες που προαναφέρθηκαν απαιτούν ιδιαίτερες δεξιότητες οι οποίες πρέπει να αποκτηθούν από το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας. Με δεδομένο το σημαντικό αριθμό οικονομικών μεταναστών και την αύξηση του ενεργού πληθυσμού που αυτός συνεπάγεται, η αντιμετώπιση της ανεργίας στηρίζεται στην υποστήριξη της γεωργίας για την διατήρηση των θέσεων απασχόλησης και στην ταχεία αύξηση των θέσεων απασχόλησης, κυρίως στον τριτογενή τομέα.

### 1.2.8. Ειδικότεροι στόχοι κατά τομέα παραγωγής, που ενισχύουν τον τουρισμό

- Πρωτογενής τομέας

Διαφοροποίηση της παραγωγής προς τα προϊόντα ονομασίας προέλευσης κ.ά.

Προστασία και αξιοποίηση των φυσικών πόρων με ιδιαίτερη έμφαση στην ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων.

- Μεταποίηση και ΜΜΕ

Προσέλκυση επενδύσεων για νέες μονάδες με στόχο την αξιοποίηση των νέων μεταφορικών συνδέσεων που σε μεγάλο βαθμό αίρουν την απομόνωση της περιφέρειας. Αναπλήρωση απωλειών από την εγκατάσταση επιχειρήσεων στην Αλβανία λόγω του χαμηλού εργατικού κόστους.

Στήριξη των ΜΜΕ για την ανάπτυξη εξαγωγικού προσανατολισμού, την καθετοποίηση της αγροτικής παραγωγής και την κατοχύρωση της θέσης τους στην ανερχόμενη αγορά.

- Τριτογενής τομέας

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι εμπορευματικές και μεταφορικές υπηρεσίες, η υγεία και εκπαίδευση και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες αναμένεται να αποτελέσουν τις προωθητικές δραστηριότητες του τομέα. Στους κλάδους αυτούς θα επιδιωχθεί η ταχεία αύξηση της απασχόλησης, η προσαρμογή των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και η παροχή των αναγκαίων υποστηρικτικών υποδομών.

## **2<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

### **ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ**

#### **ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΦΟΡΕΩΝ**

Οι προτεραιότητες και οι άξονες παρέμβασης των Δημόσιων φορέων ως προς τη στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης, προκύπτουν από τις κατευθύνσεις, τους άξονες και τα μέτρα των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Γ΄ Κ.Π.Σ.

Πράγματι, η τουριστική βιομηχανία, στην οποία συμπεριλαμβάνονται δραστηριότητες από όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομίας, θα ενισχυθεί πολλαπλά από τους άξονες προτεραιότητας και τα μέτρα που προβλέπονται στο πλαίσιο του Γ΄ ΚΠΣ

Ετσι, πέρα από τις ειδικές δράσεις για την τουριστική ανάπτυξη, στόχοι και προτεραιότητες γενικότερης σημασίας, όπως η προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος, η ανάδειξη πολιτισμικών πόλων και η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, αντανakλούν άμεσα και έμμεσα στην ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση της τουριστικής βιομηχανίας.

#### **2.1 ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ**

##### **ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ**

Οι προτεραιότητες και οι άξονες παρέμβασης των Κεντρικών Υπηρεσιών Υπουργείων στον τομέα του Τουρισμού, περιλαμβάνονται στον Άξονα 5 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ». Οι προτεραιότητες αυτές επιδιώκονται έμμεσα και στο πλαίσιο του Άξονα 1 «Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος» και του Άξονα 3 «Πρώθηση της επιχειρηματικής αριστείας».

Οι προτεραιότητες του Άξονα 5 αφορούν σε όλες τις δράσεις, που στοχεύουν στην διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος

μέσω της ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού, καθώς και στην εξειδικευμένη προβολή για την προσέλκυση ειδικών τμημάτων της ζήτησης και τη χρονική ανακατανομή αυτής.

Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται:

- στην αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν
- στον εμπλουτισμό της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος με εναλλακτικές μορφές τουρισμού
- στην οργάνωση υποδομών ικανών να τροφοδοτήσουν την ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού
- στην οριοθέτηση ζωνών ναυσιπλοΐας και αναψυχής
- στην ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος με το συγκριτικό πλεονέκτημα του πολιτιστικού αποθέματος που διαθέτει η χώρα
- στη μείωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας
- στην αναμόρφωση και διεύρυνση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- στην ενίσχυση και προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού

Ειδικότερα ως προς το τελευταίο, στον Άξονα 5 εντάσσονται δράσεις που συμπληρώνουν ή εξειδικεύουν περαιτέρω την ετήσια διαφημιστική εκστρατεία και τις λοιπές ενέργειες μάρκετινγκ του ΕΟΤ. Πρόκειται για δράσεις έρευνας αγοράς, εκπόνησης σχεδίων προβολής, και ενέργειες προβολής, συγχρηματοδοτούμενες ή παράλληλα χρηματοδοτούμενες από τον Ιδιωτικό Τομέα.

Οι δράσεις τουριστικής προβολής που θα ενταχθούν στον Άξονα 5, πρέπει να είναι ευθυγραμμισμένες με το εφαρμοζόμενο σχέδιο προβολής, το οποίο είναι έργο διεθνούς ομάδας εξειδικευμένων συμβούλων.

Υπολογίζεται ότι στα πλαίσια του άξονα αυτού, θα χρηματοδοτηθούν 12-18 ειδικά προγράμματα προβολής.

Η διαφοροποίηση της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος επιδιώκεται να

προωθηθεί με τη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού, με βάση επικαιροποιημένη και περιφερειοποιημένη στρατηγική για την κάθε μορφή τουρισμού. Η στρατηγική αυτή έχει ήδη σχεδιασθεί, όσον αφορά στις επενδύσεις σε έργα ειδικής τουριστικής υποδομής (συνεδριακά κέντρα, χιονοδρομικά κέντρα, υδροθεραπευτήρια, κέντρα θαλασσοθεραπείας, γήπεδα γκολφ), που ενισχύονται μέσω του αναπτυξιακού νόμου. Στο πλαίσιο του Άξονα 5 είναι δυνατόν να ενισχυθεί μικρός αριθμός επενδύσεων ειδικής τουριστικής υποδομής. Η στρατηγική για τη βιώσιμη διαχείριση των υποδομών θαλάσσιου τουρισμού (μαρίνες) προσεγγίζεται μέσω της δημιουργίας εθνικού συστήματος λιμένων αναψυχής (ΕΣΥΛΑ).

Στο πλαίσιο της στρατηγικής διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, μπορούν να εντάσσονται στο Ε.Π. δημόσιες επενδύσεις μόνο σε συγκεκριμένους τομείς, όπως: τουριστικά αγκυροβόλια, καινοτόμες δράσεις εμπλουτισμού του συνολικού τουριστικού προϊόντος, με την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος που αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα της Χώρας, και την οργανωμένη προβολή, καθώς και δράσεις ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος, ως τουριστικού πόρου, σε συσχετισμό και με τις δράσεις, που χρηματοδοτούνται από τα αντίστοιχα Ε.Π. Πολιτισμού και Περιβάλλοντος.

Στον ίδιο άξονα περιλαμβάνονται, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, δράσεις για τη μείωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας. Στα πλαίσια της υλοποίησής των θα χρηματοδοτούνται ολοκληρωμένα προγράμματα προσέλκυσης τουριστικής ζήτησης κατά την χειμερινή περίοδο, μετά από σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Υπολογίζεται ότι στα πλαίσια του άξονα θα χρηματοδοτηθούν 6-10 προγράμματα άμβλυνσης της εποχικότητας του Τουρισμού.

Ακόμη, στον ίδιο άξονα θα ενταχθούν 25-40 περίπου παρεμβάσεις αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος της Χώρας και 8-10 τουριστικά

αγκυροβόλια.

## **2.2 ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ Γ.Γ. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΒΑΘΜΟΥ, ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ.**

Στο περιφερειακό επίπεδο, η τουριστική ανάπτυξη προωθείται μέσω του Π.Ε.Π. Ηπείρου 2001-2006.

### **2.2.1. Άξονες Προτεραιότητας:**

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Ηπείρου συγκροτείται από τους εξής έξι Άξονες Προτεραιότητας:

**Άξονας 1:** Ανάδειξη της Περιφέρειας ως Δυτικής Πύλης της Ευρώπης για την Βόρειο Ελλάδα - Αναπτυξιακή αξιοποίηση του πλεονεκτήματος των μεγάλων έργων μεταφορών .

**Άξονας 2:** Ενίσχυση των αστικών υποδομών και Υπηρεσιών.

**Άξονας 3:** Ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας-Προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

**Άξονας 4:** Αειφόρος ανάπτυξη της Υπαίθρου

**Άξονας 5:** Υποστήριξη και Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

**Άξονας 6:** Τεχνική βοήθεια

Όλοι οι Άξονες περιλαμβάνουν στόχους που σχετίζονται και με την τουριστική στρατηγική, και κυρίως ο Άξονας 3

.

Οι κεντρικοί στόχοι του Άξονα Προτεραιότητας 1 είναι :

Να αξιοποιήσει το νέο αναπτυξιακό περιβάλλον το οποίο καθιστά την γεωγραφική θέση της Περιφέρειας στρατηγικό πλεονέκτημα ανάπτυξης, να αναδείξει την Ήπειρο ως Δυτική Πύλη και μεταφορικό κόμβο της Ελλάδος προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δυτικής Βαλκανικής και να δημιουργήσει συνθήκες ενδυνάμωσης και μεγέθυνσης της επιχειρηματικής βάσης της Περιφέρειας.

Να χρησιμοποιήσει επιπρόσθετα και την δυνατότητα εισαγωγής επενδυτικών κεφαλαίων από τον ιδιωτικό τομέα , δίδοντας την επί πλέον ώθηση με την συνολική συμμετοχή όλων των ζωντανών δυνάμεων για την ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Ο στόχος αυτός υποστηρίζεται από τις ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- Έργα τα οποία εντάσσονται στον συνολικό σχεδιασμό ολοκλήρωσης των μεγάλων οδικών αξόνων της Περιφέρειας (Εγνατία Οδός, Δυτικός Άξονας) που βρίσκονται σε εξέλιξη και έργα βελτίωσης των βασικών οδικών ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών αξόνων του εθνικού και του επαρχιακού οδικού δικτύου και σύνδεσής τους με τους μεγάλους οδικούς άξονες.
- Την κατασκευή τμήματος του Δυτικού Άξονα(ΥΠΕΧΩΔΕ,)
- Στα πλαίσια μιας αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης, την ενίσχυση με καινοτόμες δράσεις που θα αφορούν την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού αλλά και την προβολή και προώθηση του τουριστικού προϊόντος, την ενημέρωση των επισκεπτών και την δημιουργία οργανωμένων συστημάτων εξυπηρέτησης των τουριστών.

Οι δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας 1 συμβάλλουν στην αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Ηπείρου, ενισχύουν την ανάπτυξη του τουρισμού στην Περιφέρεια και είναι σε συνέργια με το πρόγραμμα Οδικών Αξόνων όπως και το ΕΠ της ΚτΠ του Γ΄ ΚΠΣ .

Οι κεντρικοί στόχοι του Άξονα Προτεραιότητας 2 είναι :

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Η αξιοποίηση των ευκαιριών περαιτέρω ανάπτυξης των αστικών κέντρων, με οφέλη για το σύνολο της Περιφέρειας, που δημιουργεί το νέο περιβάλλον ανάπτυξης που έχει διαμορφωθεί από τις εξελίξεις στην Δυτική Βαλκανική και την ανάδειξη της Ηπείρου ως Δυτικής Πύλης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι κεντρικοί στόχοι του Άξονα Προτεραιότητας 3 είναι

- Η ορθολογική και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη μέσω της αξιοποίησης και ανάδειξης των πολιτιστικών και φυσικών πόρων, η οποία θα δημιουργήσει ικανή τουριστική κίνηση με επιμήκυνση της περιόδου
- Η προστασία των πόρων αυτών, σε συνδυασμό με την υποστήριξη επενδυτικών δραστηριοτήτων στον τουριστικό τομέα με προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων και συστηματική και οργανωμένη προβολή τους.

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του άξονα εξυπηρετεί με συνέπεια την αναπτυξιακή προοπτική της Περιφέρειας και έχει μεγάλη συμπληρωματικότητα με τον άξονα των αστικών υποδομών, τον άξονα που αναφέρεται στην αειφόρο ανάπτυξη της υπαίθρου και με τις δράσεις οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν από άλλα προγράμματα του Κ.Π.Σ όπως το ΕΠ για την ανταγωνιστικότητα.

Συμβάλλει στην αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου και στην οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση των περιοχών εφαρμογής

Οι κεντρικοί στόχοι του Άξονα 4 είναι:

- Η βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου για να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και η ελκυστικότητά της και να αποκατασταθεί η κοινωνική και οικονομική της λειτουργία με την εκτατική ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού, την στήριξη της οικοτεχνίας και βιοτεχνίας, τη συγκρότηση κέντρων ανάπτυξης και
- Η διατήρηση και βελτίωση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων της υπαίθρου.
- Ο Άξονας 4 παρεμβαίνει στις τέσσερις βασικές ζώνες που υπάρχουν στην Περιφέρεια Ηπείρου:

- Στην παράκτια ζώνη των νομών Πρέβεζας, Άρτας και Θεσπρωτίας η οποία χαρακτηρίζεται βέβαια από την τουριστική ανάπτυξη και τις μεταφορές αλλά παρουσιάζει και σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες στην αλιεία.
- Στη ζώνη των ορεινών όγκων που εκτείνεται κατά μήκος του ανατολικού ορίου της Περιφέρειας στους Νομούς Ιωαννίνων (Ζαγόρι, Μέτσοβο, Κόνιτσα, βόρεια Τζουμέρκα) και Άρτας (κεντρικά και νότια Τζουμέρκα) και παρουσιάζει δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης βάσει των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει και
- Στην ευρύτερη ζώνη των ορεινών και ημιορεινών περιοχών με περιορισμένες αναπτυξιακές δυνατότητες λόγω της ορεινότητας του εδάφους και της γεωγραφικής απομόνωσης όπου ωστόσο σε ορισμένες περιοχές είναι δυνατόν να υπάρξει τουριστική ανάπτυξη καθώς και ανάπτυξη του αγροτικού τομέα με την κατασκευή αρδευτικών έργων αλλά και κυρίως την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας.

Οι στόχοι του Άξονα 4 που βασίζονται στη μέγιστη συνέργια και συνοχή μεταξύ των δράσεων που θα υλοποιηθούν από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Εθνικού Σκέλους τα συνοδευτικά μέτρα ανάπτυξης του αγροτικού χώρου και τις αντίστοιχες κοινοτικές πρωτοβουλίες θα υποστηριχθούν από ένα πλέγμα 13 μέτρων με δράσεις σε όλους τους τομείς που αφορούν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιοχών της υπαίθρου. Ειδικότερα θα προωθηθούν:

- Η προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος με δράσεις που αφορούν αισθητικές παρεμβάσεις στο οικιστικό περιβάλλον, βελτίωση των υποδομών ύδρευσης, προστασία και ανάδειξη βιοτόπων και φυσικών σχηματισμών και την προώθηση του χωροταξικού σχεδιασμού.
- Η δημιουργία νέων υποδομών μεταφορών, η αναβάθμισή του επαρχιακού και διαδημοτικού δικτύου καθώς και των οδικών κυκλωμάτων εξυπηρέτησης τουριστικών περιοχών.

- Η ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών απασχόλησης

Οι δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας 4 θα συμβάλουν στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας στον πρωτογενή τομέα, στην αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της Περιφέρειας και στην κοινωνική και οικονομική ανασυγκρότηση των ορεινών περιοχών και τη συγκράτηση του πληθυσμού. Τα προτεινόμενα μέτρα είναι εναρμονισμένα με τις εθνικές πολιτικές για την ανάπτυξη της υπαίθρου, την απασχόληση και την προστασία του περιβάλλοντος και εφόσον κρίνεται απαραίτητο δράσεις αυτού του άξονα μπορούν να επιχορηγηθούν και από τον Αναπτυξιακό Νόμο.

Οι κεντρικοί στόχοι του Άξονα 5 αφορούν την «Υποστήριξη και Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού» και παρουσιάζονται αναλυτικά στο 4<sup>ο</sup> Κεφάλαιο της Μελέτης.

Οι κεντρικοί στόχοι του Άξονα 6 είναι:

- Η εξασφάλιση αποτελεσματικού συστήματος Διοίκησης, Διαχείρισης και στήριξης των αναγκαίων λειτουργιών.
- Η εξασφάλιση της προβολής και δημοσιότητας των παρεμβάσεων.
- Η στήριξη σχεδιασμού ανάπτυξης μέσω του οποίου θα προσδιορίζονται οι στρατηγικές κατευθύνσεις και επιλογές στα πλαίσια της μακροχρόνιας ανάπτυξης της Ηπείρου.

2.2.2. Τα Μέτρα των Αξόνων Προτεραιότητας που ενισχύουν την τουριστική ανάπτυξη, και οι Δημόσιοι Φορείς που παρεμβαίνουν στην υλοποίησή τους.

Η παρουσίαση των Μέτρων των παραπάνω Αξόνων που σχετίζονται άμεσα με τη στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης, αναφέρει και τις κατηγορίες Δημόσιων φορέων που παρεμβαίνουν στην υλοποίησή τους (τελικοί

δικαιούχοι).

## **ΑΞΟΝΑΣ 1**

**Μέτρο 1:1 Υποδομές μεταφορών.**

### **Συνοπτική περιγραφή – στόχοι.**

Το Μέτρο 1.1 θα συμβάλλει στους στόχους του Άξονα 1, σε συνδυασμό και με τα μεγάλα έργα μεταφορών που θα χρηματοδοτηθούν από το Εθνικό Σκέλος του Κ.Π.Σ, το Ταμείο Συνοχής και τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, με την δημιουργία ενός σύγχρονου διαπεριφερειακού / ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου.

Με το δίκτυο αυτό εξασφαλίζεται η άρση της γεωγραφικής απομόνωσης της Περιφέρειας και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις ανάδειξης της Ηπείρου σε Δυτική Πύλη της χώρας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Δυτική Βαλκανική.

Το μέτρο αυτό θα χρηματοδοτήσει έργα υποδομών οδοποιίας στο δίκτυο των μεγάλων οδικών αξόνων, το εθνικό οδικό δίκτυο και σε ορισμένες διαδρομές του επαρχιακού οδικού δικτύου με περιφερειακή / διαπεριφερειακή σημασία.

### **Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις.**

- Εύκολη και ταχύτερη προσπέλαση από τα μεγάλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας προς τους μεγάλους οδικούς άξονες της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Βελτίωση της ποιότητας τόσο του ενδοπεριφερειακού όσο και του διαπεριφερειακού οδικού δικτύου.
- Αύξηση της ασφάλειας και μείωση του χρόνου διαδρομής.
- Μείωση του κόστους μεταφοράς εμπορευμάτων.

**Ειδικότερα, σύμφωνα με το Τεχνικό Δελτίο του Μέτρου:**

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Η ανάδειξη της Περιφέρειας ως «Δυτικής Πύλης» της χώρας, θα επιτευχθεί μέσω των μεγάλων έργων μεταφορικής υποδομής που βρίσκονται σε εξέλιξη και άλλων συναφών έργων που βρίσκονται στο στάδιο σχεδιασμού, όπως:

Το έργο του νέου λιμένα Ηγουμενίτσας: Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κόστους μεταφοράς, ταχύτητας και αξιοπιστίας του διαδρόμου της Αδριατικής έναντι του οδικού άξονα μέσω Βουλγαρίας - Ρουμανίας, έχουν παγιώσει τον διάδρομο της Αδριατικής ως τον σημαντικότερο άξονα επικοινωνίας με την Δυτική Ευρώπη. Η ολοκλήρωση των κυρίων οδικών αξόνων Εγνατίας και ΠΑΘΕ θα διευρύνει περισσότερο το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του διαδρόμου Αδριατικής.

Ο λιμένας Ηγουμενίτσας αποτελεί τον μοναδικό λιμένα της Περιφέρειας που εξυπηρετεί γραμμές ακτοπλοΐας (προς Κέρκυρα – Παξούς) καθώς και γραμμές εξωτερικού, προς τους Ιταλικούς λιμένες (Μπρίντεζι, Μπάρι, Ανκόνα, Βενετία, Τεργέστη) και περιστασιακά προς λιμένες άλλων χωρών της Αδριατικής (Δυρράχιο, Ριέκα, κλπ). Ήδη, κατά την διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, ο λιμένας έχει εμφανίσει υψηλό δυναμισμό όσον αφορά την ελκυστικότητά του για επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές προς και από την Δυτική Ευρώπη. Οι δείκτες μέσης ετήσιας αύξησης της διακίνησης για την περίοδο 1991–2000 είναι 13,22 % για τους επιβάτες, 8,66 % για τα επιβατικά οχήματα και 10,75 % για τα φορτηγά οχήματα. Η εμπορευματική διακίνηση του λιμένα με πλοία γενικού φορτίου είναι πολύ μικρή.

Με την περάτωση της Α΄ Ολοκληρωμένης Φάσης των έργων του νέου λιμένα, η οποία βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο κατασκευής, ο λιμένας θα διαθέτει 5 νέες θέσεις ταυτόχρονης πρόσδεσης Ε/Γ–Ο/Γ πλοίων γραμμών εξωτερικού, ικανούς χερσαίους χώρους (περίπου 20 στρέμματα χερσαίας επιφάνειας στάθμευσης οχημάτων ανά θέση πρόσδεσης) και έναν κεντρικό τερματικό σταθμό συνολικής επιφάνειας 4.000 τ.μ. Σύμφωνα με τη μελέτη Γενικού Προγραμματικού Σχεδίου του

λιμένα, προβλέπεται η επέκταση των κρηπιδωμάτων του με έργα που αποτελούν τη Β΄ Φάση ανάπτυξης, προκειμένου να αποκτήσει δυναμικότητα 2 ακόμα νέων θέσεων ταυτόχρονης πρόσδεσης με τους αντίστοιχους χερσαίους χώρους και δύο ακόμα τερματικές εγκαταστάσεις, συνολικής επιφάνειας 3.000 τ.μ., με χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσης το 2006. Τα έργα αυτά προβλέπεται να ενταχθούν για χρηματοδότηση στο Ταμείο Συνοχής, με χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσης το 2006. Στην τελική του μορφή (έργα Γ΄ Φάσης), ο λιμένας προβλέπεται να αποκτήσει 2 ακόμα πρόσθετες θέσεις ταυτόχρονης πρόσδεσης, με τις αντίστοιχες χερσαίες επιφάνειες και ένα τερματικό σταθμό, επιφάνειας 1.500 τ.μ., όποτε το συνολικό δυναμικό του θα διαμορφωθεί σε 4 θέσεις ταυτόχρονης εξυπηρέτησης πλοίων ακτοπλοΐας, 9 θέσεις ταυτόχρονης εξυπηρέτησης πλοίων γραμμών Ιταλίας και 1 θέση για την εξυπηρέτηση γραμμών προς χώρες εκτός Συνθήκης Schengen. Με τα προβλεπόμενα έργα ο λιμένας προβλέπεται να εξυπηρετήσει απρόσκοπτα την προβλεπόμενη μεταφορική ζήτηση προς και από τους Ιταλικούς λιμένες μέχρι το έτος 2025, όποτε αναμένεται να είναι σε θέση να εξυπηρετήσει 225.000 φορτηγά οχήματα ετησίως.

Το έργο της Εγνατίας Οδού, η ολοκλήρωση της οποίας εκτιμάται ότι θα μετατρέψει ολόκληρη την Βόρεια Ελλάδα σε ενδοχώρα του λιμένα Ηγουμενίτσας για επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές Ro-Ro προς και από την Δυτική Ευρώπη, θα προσελκύσει το σύνολο της transit εμπορευματικής διακίνησης Ro-Ro που προέρχεται κυρίως από τις χώρες της Βαλκανικής και την Τουρκία και εξυπηρετείται σήμερα από τον λιμένα Πάτρας και θα βελτιώσει τα χαρακτηριστικά προσπελασιμότητας του συνόλου της Περιφέρειας προς και από την Δυτική Ευρώπη και τα Βαλκάνια. Η ολοκλήρωση της Εγνατίας αναμένεται να αναδείξει τον λιμένα Ηγουμενίτσας ως την σημαντικότερη λιμενική εγκατάσταση που συνδέει την χώρα με την Ιταλία.

Το έργο του Δυτικού Άξονα, η ολοκλήρωση του οποίου, σε συνδυασμό με τη ζεύξη Ρίου – Αντιρρίου, θα επιτρέψει την βελτίωση της

προσπελασιμότητας του συνόλου της Περιφέρειας με την νότια χώρα και την Αθήνα. Το τμήμα του έργου που αφορά ιδιαίτερα την Περιφέρεια έχει συνολικό μήκος περίπου 220 χλμ. (Αντίρριο – Ελεούσα) και προβλέπεται να συνδεθεί με την Εγνατία μέσω του ανισόπεδου κόμβου Ιωαννίνων. Στο μεγαλύτερο μέρος του το τμήμα βρίσκεται σε προκαταρκτικά στάδια μελέτης. Επιμέρους τμήματα του έργου προβλέπεται να κατασκευαστούν με σύμβαση παραχώρησης.

Σε συνδυασμό με το Δυτικό Αξονα, η βελτίωση υφισταμένων τμημάτων και κατασκευή νέων έργων που βελτιώνουν την υπάρχουσα χάραξη στον διαπεριφερειακό άξονα Άρτας - Καρδίτσας, θα αναβαθμίσει την ανεπαρκή διαπεριφερειακή σύνδεση της Ηπείρου με την Θεσσαλία.

( Εξ άλλου, πέραν των ανωτέρω έργων που αναφέρονται στο Μέτρο 1.1, είναι απαραίτητο να βελτιωθεί η χάραξη της υφιστάμενης οδού Ηγουμενίτσας - Πάργας - Πρέβεζας. Απαιτείται επίσης βελτίωση της οδικής σύνδεσης της Πρέβεζας με το Δυτικό Αξονα και την Άρτα, προκειμένου να ενισχυθεί η ανάπτυξη του νομού Άρτας, αλλά και να συνδεθεί καλύτερα η Πρέβεζα με τα Ιωάννινα και την Εγνατία οδό αφενός, και με την Καρδίτσα / Θεσσαλία αφετέρου. Ηδη, η σύνδεση της Πρέβεζας με το αεροδρόμιο του Ακτίου και με την Αιτωλοακαρνανία, έχει θεαματικά βελτιωθεί με τη λειτουργία της υποθαλάσσιας σήραγγας Ακτίου – Πρέβεζας.

Για τη βελτίωση της οδικής σύνδεσης της Περιφέρειας με την Αλβανία, απαιτείται επέκταση του άξονα Ηγουμενίτσα – Σαγιάδα, προς Αυλώνα. Απαιτείται επίσης η δημιουργία νέας πύλης εισόδου - εξόδου με την Αλβανία από την Κόνιτσα και η αναβάθμιση της σύνδεσης Κόνιτσας - Καστοριάς, καθώς και η σύνδεση των δύο μελλοντικών πυλών από Σαγιάδα και Κόνιτσα και της υφιστάμενης από Κακαβιά με παραμεθόρια οδό. )

Το έργο κατασκευής του Εμπορευματικού Κέντρου Ηγουμενίτσας, σε συνάφεια με τα παραπάνω έργα, έρχεται να καλύψει την έκδηλη απουσία «κομβικών υποδομών προσανατολισμένων αποκλειστικά στη διαχείριση εμπορευματικών μεταφορών και να αντιμετωπίσει δυσλειτουργίες του συστήματος.» Η κατασκευή ενός Κέντρου με λειτουργίες όπως η οργάνωση και συγκρότηση φορτίων, η αναδιανομή και ομαδοποίηση φορτίων από διαφορετικές προελεύσεις προς κοινούς προορισμούς, ο ευρύτερος συντονισμός αφίξεων και αναχωρήσεων εμπορευματικών ροών, η συμβατική και εξειδικευμένη αποθήκευση, η οργάνωση τελικής διανομής, η αλλαγή μέσων μεταφοράς, η συσκευασία και αποσυσκευασία, η συναρμολόγηση, η προσφορά εξοπλισμού μεταφόρτωσης, υπηρεσιών πληροφορικής και τηλεματικής κλπ θα συντελέσει σημαντικά στην αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας. Η ανάδειξη της Περιφέρειας ως Δυτικής Πύλης για την Βόρεια Ελλάδα θα επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό με την ολοκλήρωση των μεγάλων αυτών έργων. Εν τούτοις, η αναπτυξιακή αξιοποίηση των μεγάλων έργων μεταφορών απαιτεί την συνδυασμένη παρέμβαση στο σύνολο των μεταφορικών υποδομών στο εσωτερικό της Περιφέρειας, όπου παρατηρούνται ακόμα σημαντικές ελλείψεις στους ακόλουθους τομείς:

#### Οδική υποδομή

Συνοπτικά, οι βασικές ελλείψεις και αδυναμίες της Περιφέρειας στον τομέα εντοπίζονται στα εξής:

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- **Ανεπαρκείς διαπεριφερειακές συνδέσεις με την Δυτική Μακεδονία και την Θεσσαλία.**
- **Έλλειψη παρακαμπτηρίων οδών για την αποσυμφόρηση των αστικών κέντρων.**
- **Μέτρια κατάσταση του επαρχιακού οδικού δικτύου: Παρά την ικανοποιητική επίτευξη των στόχων του Α΄ και Β΄ ΚΠΣ στον τομέα της βελτίωσης του δικτύου, οι ανάγκες παραμένουν μεγάλες και εντοπίζονται σε όλους τους νομούς της Περιφέρειας.**

Οι παρεμβάσεις του Β΄ ΚΠΣ δεν κάλυψαν το σύνολο των αναγκών που αναγνωρίζονταν κατά την διάρκεια σύνταξης των προγραμμάτων, ενώ σήμερα πρόσθετα τμήματα του επαρχιακού δικτύου παλαιάς κατασκευής, επί του οποίου δεν προβλέπονταν βελτιώσεις με τα δύο προηγούμενα ΠΕΠ, έχουν περιέλθει σε κακή κατάσταση και χρειάζονται ανακατασκευή ή/και βελτιώσεις χάραξης. Μικρό τμήμα του χαρακτηρισμένου δικτύου, ιδιαίτερα στα ορεινά των Νομών Ιωαννίνων και Άρτας, εξακολουθεί να μην είναι ασφαλτοστρωμένο. Η μέτρια κατάσταση του επαρχιακού δικτύου έχει αρνητική επίδραση στις δραστηριότητες της τοπικής οικονομίας, με επιβάρυνση κόστους των παραγωγικών δραστηριοτήτων του πρωτογενή τομέα και του εμπορίου, καθώς και περιορισμό της τουριστικής ελκυστικότητας. Η αποκατάσταση λειτουργικού επαρχιακού δικτύου αποτελεί βασική προϋπόθεση για την υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας.

#### **Αεροπορική υποδομή**

Οι αεροπορικές μεταφορές της Περιφέρειας εξυπηρετούνται κατά κύριο λόγο από το αεροδρόμιο των Ιωαννίνων, το οποίο δεν εξασφαλίζει ασφαλή προσέγγιση με όλες τις καιρικές συνθήκες, και κατά δεύτερο από

το αεροδρόμιο του Ακτίου, το οποίο όμως εξυπηρετεί μικρό αριθμό πολιτικών πτήσεων και λόγω θέσης δεν μπορεί να καλύψει επαρκώς τις ανάγκες της Περιφέρειας. Εν τούτοις, η ήδη λειτουργούσα υποθαλάσσια σήραγγα Ακτίου – Πρέβεζας αυξάνει σημαντικά τη χρησιμότητα του αεροδρομίου του Ακτίου για την τουριστική ανάπτυξη της Ηπείρου.

Σημειώνεται ότι το αεροδρόμιο των Ιωαννίνων, εφ' όσον εκσυγχρονιστεί, μπορεί να παίξει έναν ευρύτερο ρόλο και να εξυπηρετήσει όχι μόνο τον νομό Ιωαννίνων και τμήματα των νομών Θεσπρωτίας και Άρτας, αλλά να διευρύνει την εμβέλειά του στην Ιταλία και στη νότια Αλβανία, και να συμβάλει στην ανάδειξη των Ιωαννίνων σε Περιφερειακό – Διακρατικό Πόλο Ανάπτυξης.

ΜΕΤΡΟ	1.1: Υποδομές μεταφορών
-------	-------------------------

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	147.938,336		67,65		21,76	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	129.252,336		59,10	77,56	19,01	22,23
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	96.939,252	75%	44,33	58,17	14,26	16,68
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	32.313,084	25%	14,78	19,39	4,75	5,56
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>	18.686,000		8,54		2,75	
<b>Δανεισμός</b>						

**Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου**

<b>Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Αυτοκινητόδρομοι (χλμ.)	2001	0,0	0,0	63,8
Εθνικό οδικό δίκτυο (χλμ.)	2001	886,0	9,5	31,5
Επαρχιακό οδικό δίκτυο (χλμ.)	2001	2.168,0	4,0	13,0
Εμπορευματικά Κέντρα (αριθμός)	2001	0	0	1
Προγράμματα εξοπλισμού αεροδρομίου Ιωαννίνων (αριθμός)	2001	0	0	1
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Μείωση ESS εθνικού δικτύου (%)				5-7%
Μείωση ESS επαρχιακού δικτύου (%)				1 – 2%
Εξοικονόμηση χρόνου ταξιδιού στο διαπεριφερειακό δίκτυο (οχηματοώρες / έτος)			62.845	200.000
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				6.289
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				420

**ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ**

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

Το ΥΠΕΧΩΔΕ

Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ  
 Ο.Ε.

Η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ).

Το Υπουργείο Μεταφορών – Επικοινωνιών

**Μέτρο 1.2 : Επέκταση των υποδομών και εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων**

#### Συνοπτική περιγραφή

Η υλοποίηση του Μέτρου θα γίνει από την Περιφέρεια, με την υποστήριξη του ΥΠΕΘΟ και του ΥΠ.ΑΝ, μέσω Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης που θα επιλέξει η Περιφέρεια με ανοιχτή διαδικασία η οποία θα περιγραφεί στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού και θα προσδιορίζει τους επιλέξιμους τομείς εξειδίκευσης, τα κριτήρια αξιολόγησης και επιλογής των ωφελουμένων, τις απαιτήσεις παρακολούθησης και αξιολόγησης και τις διαδικασίες διάχυσης του καινοτομικού αποτελέσματος και επιχειρηματικής αξιοποίησής του. Ειδικό σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων των πράξεων θα οριστεί επίσης στο Συμπλήρωμα προγραμματισμού, το οποίο θα εφαρμόζεται στα πλαίσια της λειτουργίας και των αρμοδιοτήτων της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος και του Ενδιάμεσου Φορέα.

#### Στόχοι.

Το μέτρο 1.2 θα συμβάλλει στους στόχους του Άξονα 1 με :

- Δημιουργία νέων υποδομών ή εκσυγχρονισμό και ολοκλήρωση υπαρχουσών υποδομών για την εγκατάσταση ή μετεγκατάσταση επιχειρήσεων και την προσέγγιση και επώαση επιχειρήσεων τεχνολογικής καινοτομίας.
- Παροχή κινήτρων για την προσέλκυση επενδύσεων και την ίδρυση νέων μονάδων μεταποίησης ή τον εκσυγχρονισμό μονάδων μεταποίησης που ήδη λειτουργούν.

- Παροχή ενισχύσεων για την ανάπτυξη από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας σύγχρονων μεθόδων εμπορίας και επιχειρηματικής δικτύωσης και συνεργασίας.
- Παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης και δικτύωσης μεταξύ των πραγματικών αναγκών των επιχειρήσεων και των παροχών σύγχρονων υπηρεσιών, βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και προσαρμογής στο νέο επιχειρηματικό περιβάλλον. Οι υπηρεσίες αυτές θα εξασφαλίσουν την παροχή πληροφόρησης και συμβουλών για την βέλτιστη αξιοποίηση από το σύνολο των ΜΜΕ της Περιφέρειας των διαθέσιμων αναπτυξιακών κινήτρων καθώς και άλλων μορφών υποστήριξης από άλλες πηγές.

#### Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις.

- Προσέλευση και δημιουργία νέων μονάδων και εκσυγχρονισμός υφιστάμενων εντός των ΒΙ.ΠΕ., ΒΙΟ.ΠΑ της Περιφέρειας.
- Μεγέθυνση του δυναμικού των επιχειρήσεων
- Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και αντίστοιχη μείωση της ανεργίας.
- Αύξηση του εισοδήματος και βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της Περιφέρειας,
- Μεταφορά και διάχυση της σύγχρονης τεχνολογίας και της επιχειρηματικότητας προς τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας.
- Ενίσχυση και ανάπτυξη σύγχρονων δομών και μεθόδων εμπορίου.
- Ανάπτυξη της δικτύωσης και της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων της Περιφέρειας
- Αύξηση των εξαγωγών και διεύρυνση σε νέες αγορές του εξωτερικού.
- Η ενίσχυση της «εξωστρέφειας», της ανταγωνιστικότητας και της τεχνολογίας των επιχειρήσεων.

#### Μέτρα προπαρασκευής, παρακολούθησης και αξιολόγησης του Ε.Π.

Θα εξασφαλιστούν από τον Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης

ΜΕΤΡΟ	1.2: Επέκταση των υποδομών και εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων
-------	--

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	39.646,500		18,13		5,83	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	21.407,100		9,79	12,85	3,15	3,68
Κοινοτική Συμμετοχή	16.055,325	75%	7,34	9,63	2,36	2,76
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	5.351,775	25%	2,45	3,21	0,79	0,92
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>	18.239,400		8,34		2,68	
<b>Δανεισμός</b>						

Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου

Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2003	ΣΤΟΧΟΣ 2006
Επιφάνεια εργασιών διαμόρφωσης εξωτ. χώρων ΚΕΠΑΒΙ (στρέμ.)	2001	0	20	20
Νέα Βιοτεχνικά Πάρκα (αριθμός)	2001	1	0	3
Νέα Εκθεσιακά Κέντρα (αριθμός)	2001	0	0	1
Νέα επενδυτικά σχέδια που αναμένεται να χρηματοδοτηθούν – Ν.2601 (αριθμός)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	20	5	9

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON Α.Ε., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Μικρά επενδυτικά σχέδια ενίσχυσης ΜΜΕ που αναμένεται να υποστηριχθούν – ειδικό καθεστώς (αριθμός)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	24	11	22
Μικρά επενδυτικά σχέδια ενίσχυσης ΜΜΕ που αναμένεται να υποστηριχθούν – Καν. 69/2001 ή Καν. 70/2001 (αριθμός)			22	44
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
ΜΜΕ με αυξημένη παραγωγική ικανότητα σαν αποτέλεσμα της υλοποίησης των παρεμβάσεων του Μέτρου (αριθμός)			15	66
Απασχόληση κατά την υλοποίηση των έργων (ισοδ. ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)			275	726
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				91

### ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

- Η Περιφέρεια Ηπείρου.
- Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.
- Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης που θα καθοριστεί.
- Η ΒΙΠΕΤΒΑ.
- Ο ΟΠΕ.
- Τα Επιμελητήρια της Περιφέρειας.
- ΕΟΜΜΕΧ

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

**Μέτρο 1:3 Ανάπτυξη και προώθηση της Καινοτομίας και της Κοινωνίας της Πληροφορίας**

**Συνοπτική περιγραφή –στόχοι**

Για την προώθηση και ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας στις Περιφέρειες θα χρηματοδοτηθούν δράσεις από το ΠΕΠ και από το ΕΠ ΚΤΠ στη βάση ενός σχεδίου δράσης το οποίο θα εκπονηθεί από κάθε Περιφέρεια. Το σχέδιο προβλέπει δράσεις που αποσκοπούν στην επαρκή αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών της περιφέρειας ως προς την επίτευξη των ακόλουθων στρατηγικών στόχων που σχετίζονται και με την τουριστική ανάπτυξη:

- κοινωνική ανάπτυξη μέ την προώθηση και χρήση των νέων τεχνολογιών και εφαρμογών με δράσεις για την βελτίωση της ποιότητας ζωής στην Περιφέρεια, στην υγεία, τις μεταφορές και το περιβάλλον.
- οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας με την προώθηση και χρήση των νέων αυτών τεχνολογιών στις ΜΜΕ, καθώς και των αντίστοιχων νέων μεθόδων λειτουργίας, π.χ. ηλεκτρονικό εμπόριο, όπως και με την ανάπτυξη της υποδομής επικοινωνιών, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές..

**Το Μέτρο προβλέπεται να χρηματοδοτήσει:**

- Την εισαγωγή καινοτόμων ενεργειών στον Τριτογενή Τομέα, ήτοι την δημιουργία οργανωμένων συστημάτων εξυπηρέτησης των τουριστών.
- Υποδομές πιστοποίησης και προβολής Ηπειρωτικών Προϊόντων

**Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις**

- Ισχυροποίηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων

- Βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας, ενσωμάτωση της καινοτομίας στις μεθόδους διοίκησης και στις πρακτικές λειτουργίας
- Ενίσχυση των στοιχείων της γνώσης και τεχνολογικής καινοτομίας στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας
- Δημιουργία συνθηκών υποστήριξης για νέους επιχειρηματίες σε καινοτομικές δράσεις
- Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

ΜΕΤΡΟ	1.3: Ανάπτυξη και προώθηση της καινοτομίας
-------	--

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	31.103,500		14,22		4,57	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	15.992,900		7,31	9,60	2,35	2,75
Κοινοτική Συμμετοχή	11.994,675	75%	5,48	7,20	1,76	2,06
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	3.998,225	25%	1,83	2,40	0,59	0,69
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>	15.110,600		6,91		2,22	
<b>Δανεισμός</b>						

Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου

Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2003	ΣΤΟΧΟΣ 2006
Τεχνολογικά Πάρκα (αριθμός)	2001	0	1	1
Επιφ. κατασκευαζόμενων χώρων Τεχνολογικού Πάρκου (τ.μ)	2001	0	2.900	2.900

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON Α.Ε., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Προβλεπ. αριθμός επιχειρηματικών θερμοκοιτίδων Τεχνολ. Πάρκου	2001	0	30	30
Δομές σύνδεσης ερευν. Δραστ/τας με την παραγωγή και τις υπηρεσίες	2001	0	0	1
Νέες δράσεις καινοτομίας και σύνδεσης της έρευνας με την παραγωγή που αναμένεται να χρηματοδοτηθούν - Ν.2601 (αριθ.)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	6	10	36
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
ΜΜΕ με αυξημένη παραγωγική ικανότητα σαν αποτέλεσμα της υλοποίησης των παρεμβάσεων του Μέτρου (αριθμός)			10	36
Απασχόληση κατά την υλοποίηση των έργων (ισοδ. ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				816
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				

## ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

- Η Περιφέρεια Ηπείρου.
- Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης που θα καθοριστεί.
- Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Το ΤΕΙ Ηπείρου.
- Ερευνητικά κέντρα και φορείς μεταφοράς τεχνολογίας.

- Νοσοκομεία και άλλα δημόσια νοσηλευτικά κέντρα.
- Νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα που διαχειρίζονται βάσει νόμου άμεσα η έμμεσα κρατικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο.

## **ΑΞΟΝΑΣ 2**

**Μέτρο 2.1: Αστικές υποδομές – Περιβάλλον (Υδρεύσεις, απόβλητα, ανάδειξη περιοχών κλπ.)**

### **Συνοπτική περιγραφή – στόχοι**

Το μέτρο θα συμβάλει στην ανάδειξη των ελκυστικών στοιχείων του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος των πόλεων και των περιαστικών περιοχών, στη βελτίωση των συνθηκών κυκλοφορίας και χρήσης των εξυπηρετήσεων των πόλεων. Τα έργα περιβάλλοντος θα αφορούν κυρίως έργα υδρεύσεων με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του πόσιμου νερού και έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων με σκοπό τη σταδιακή μείωση του όγκου των αποβλήτων. Τελικός στόχος του μέτρου είναι η δημιουργία ενός ελκυστικού περιβάλλοντος με το οποίο οι πόλεις θα αποτελέσουν πόλο έλξης για επισκέπτες και επιχειρήσεις και θα βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των κατοίκων.

### **Το μέτρο θα χρηματοδοτήσει:**

- Παρεμβάσεις βελτίωσης βασικών οδικών αξόνων
- Παρεμβάσεις προστασίας και αξιοποίησης του υδάτινου δυναμικού.
- Παρεμβάσεις πολεοδομικού σχεδιασμού
- Δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων
- Παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος

**Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις**

- Βελτίωση των αστικών συνθηκών κυκλοφορίας
- Κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση των πόλεων
- Ανάδειξη και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και αναβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων
- Αύξηση της τουριστικής κίνησης της πόλης

**Μέτρα προπαρασκευής – υποστήριξης και αξιολόγησης του Ε.Π.**

- Σύνταξη κυκλοφοριακών σχεδίων πόλεων

ΜΕΤΡΟ	2.1: Αστικές υποδομές – Περιβάλλον (Υδρεύσεις, απόβλητα, ανάδειξη περιοχών, κλπ)
-------	--

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	25.077,000		28,18		3,69	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	23.800,000		26,75	27,14	3,50	4,09
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	17.850,000	75%	20,06	20,35	2,62	3,07
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	5.950,000	25%	6,69	6,78	0,87	1,02
Ιδιωτική Συμμετοχή	1.277,000		1,44		0,19	
Δανεισμός						

**Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου**

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

<b>Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Βελτίωση τμημάτων Εθνικού Οδικού Δικτύου εντός αστικών περιοχών (χλμ.)	2001		1,5	3,8
Λειτουργική αναβάθμιση αστικών οδών (χλμ.)	2001		3	12
Έργα προμήθειας εξοπλισμού (αριθμός)	2001	0	1	1
Αναπλάσεις και αναβαθμίσεις φυσικού περιβάλλοντος (στρέμματα)	2001	0	40	200
Κατασκευή – αντικατάσταση αγωγών δικτύου ύδρευσης (χλμ.)	2001	620	14,6	14,6
Κατασκευή – αντικατάσταση αγωγών δικτύου αποχέτευσης σε αστικά κέντρα (χλμ.)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	1,3	0,8	0,8
Μελέτες χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού (αριθμός)	2001	15		6
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Αριθμός ωφελούμενων κατοίκων από την εκπόνηση χωροταξικών / πολεοδομικών μελετών				10.000
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				468
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				

### **ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ**

**Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:**

**Η Περιφέρεια Ηπείρου.**

**Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.**

**Οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.**

**Ο υπό σύσταση Φορέας Διαχείρισης της Λίμνης.**

**Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.**

## ΙΓΜΕ

### Μέτρο 2.2: Υποδομές Υγείας – Πρόνοιας - Εκπαίδευσης

#### Συνοπτική περιγραφή – στόχοι

Το μέτρο θα συμβάλει στην ανάδειξη της Περιφέρειας ως ευρύτερου Κέντρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έρευνας και τεχνολογίας και σύγχρονων υπηρεσιών υγείας με περιφερειακή, εθνική και βαλκανική εμβέλεια.

#### Το μέτρο αυτό θα χρηματοδοτήσει:

- Τον εκσυγχρονισμό του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού των νοσοκομείων
- Την αναβάθμιση των ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης
- Τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και τον εξοπλισμό των Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων
- Τις υποδομές και τον εξοπλισμό στην Υγεία και Πρόνοια

#### Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις

- Προσφορά υπηρεσιών υγείας υψηλού επιπέδου
- Ενίσχυση της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ήπειρο
- Ενίσχυση της επαγγελματικής κατάρτισης

#### ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	47.453,000		53,33		6,98	

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	47.453,000		53,33	54,10	6,98	8,16
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	35.589,750	75%	40,00	40,58	5,23	6,12
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	11.863,250	25%	13,33	13,53	1,74	2,04
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>			0,00		0,00	
<b>Δανεισμός</b>						

**Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου**

<b>Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Προγράμματα ιατρικού και ξενοδοχειακού εξοπλισμού νοσοκομείων (αριθμός)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	7	1	2
Παρεμβάσεις ολοκλήρωσης κτιριακής υποδομής νοσοκομείων (αριθμός)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	2	1	2
Κατασκευή νέας νοσοκομειακής μονάδας (κλίνες)	1998	1.403	10	25
Δημιουργία δομών στήριξης ατόμων με ειδικές ανάγκες (αριθμός)	2001	1	0	1
Παιδικοί – βρεφονηπιακοί σταθμοί (αριθμός)	2001	81	1	3
Κτιριακή υποδομή Γ΄ βάθμιας εκπαίδευσης (τ.μ.)	2001	64.407	4.000	4.000
Προγράμματα εξοπλισμού Γ΄ βάθμιας εκπαίδευσης (αριθμός)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	2	1	2
Κατασκευή – βελτίωση αιθουσών διδασκαλίας Α΄ και Β΄ εκπαίδευσης (αριθμός)	2001	3.051	50	200
Κατασκευή – βελτίωση – εξοπλισμός εργαστηριακών αιθουσών Α΄ και Β΄ εκπαίδευσης (αριθμός)	2001	257	10	30
Κατασκευή – βελτίωση – εξοπλισμός σχολικών βιβλιοθηκών	2001	74	5	20

Α΄ και Β΄ εκπαίδευσης (αριθμός)				
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Αύξηση νέων νοσοκομειακών κλινών (ποσοστό)			1,0%	2,4 %
Αριθμός νοσοκομειακών κλινών / 1.000 κατοίκους (αριθμός)		4,12		4,20
Αύξηση της κτιριακής υποδομής Γ΄ βάθμιας εκπαίδευσης (ποσοστό)			6,2 %	6,2 %
Αύξηση της κτιριακής υποδομής Α΄ βάθμιας και Β΄ βάθμιας εκπαίδευσης ποσοστό)			1,1%	6,5 %
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				650
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				290

## ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

- Η Περιφέρεια Ηπείρου.
- Το Υπουργείο Υγείας – Πρόνοιας και εποπτευόμενοι Φορείς.
- Τα Κρατικά Νοσοκομεία της Περιφέρειας Ηπείρου.
- Το Εθνικό Ίδρυμα Αποκατάστασης Αναπήρων.
- Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.
- Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Το ΤΕΙ Ηπείρου.
- ΔΕΠΑΝΟΜ ΑΕ

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων και εποπτευόμενοι φορείς

**Μέτρο 2.3: Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας – ΕΤΠΑ**

#### Συνοπτική περιγραφή – στόχοι

Το μέτρο αναφέρεται στην αύξηση της λειτουργικότητας και δυναμικότητας τμημάτων των πολεοδομικών συγκροτημάτων της Περιφέρειας. Επίσης περιλαμβάνονται ολοκληρωμένες δράσεις αναζωογόνησης υποβαθμισμένων περιοχών. Οι περιοχές αυτές θα προσδιοριστούν σε επίπεδο ζώνης μικρής κλίμακας και με βάση κριτήρια που θα διαμορφωθούν με την συνεργασία εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών.

#### Το μέτρο θα χρηματοδοτήσει:

- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στον πολεοδομικό ιστό των πόλεων (οδοποιία, περιβάλλον, πρόνοια, επιχειρηματικότητα κλπ.), σε συνδυασμό και συνάφεια με το αντίστοιχο μέτρο που χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ.
- Δράσεις στον τομέα του περιβάλλοντος που θα αφορούν κυρίως ενέργειες για τη βελτίωση της ποιότητας του πόσιμου νερού και τη διαχείριση των απορριμμάτων με σκοπό την πρόληψη δημιουργίας μεγάλου όγκου αποβλήτων και τη σταδιακή μείωση αυτού.

#### Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις

- Αναβάθμιση προβληματικών και μειονεκτικών περιοχών
- Βελτίωση της Ποιότητας ζωής
- Αύξηση της λειτουργικότητας και δυναμικότητας των πολεοδομικών συγκροτημάτων της Περιφέρειας
- Ανασυγκρότηση του πολεοδομικού ιστού των πόλεων

ΜΕΤΡΟ	2.3: Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας – ΕΤΠΑ
-------	--

#### ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	13.455,000		15,12		1,98	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	13.455,000		15,12	15,34	1,98	2,31
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	10.091,250	75%	11,34	11,51	1,48	1,74
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	3.363,750	25%	3,78	3,84	0,49	0,58
Ιδιωτική Συμμετοχή			0,00		0,00	
Δανεισμός						

#### Ποσοτικοποίηση στόγων Μέτρου

Οι δείκτες πραγματοποίησης, αποτελέσματος και επιπτώσεων θα προσδιοριστούν μετά την εξειδίκευση των παρεμβάσεων που θα περιληφθούν στο Μέτρο, οι οποίες θα προκύψουν από την εκπόνηση Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για κάθε επιλεγμένη περιοχή ολοκληρωμένης παρέμβασης.

## ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

- Η Περιφέρεια Ηπείρου.
- Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις
- Οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.

ΜΕΤΡΟ	2.4: Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας – ΕΚΤ
-------	---

## ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤ Ο ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	3.000,00		3,37		0,44	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	3.000,00		3,37	3,42	0,44	0,52
Κοινοτική Συμμετοχή	2.250,00	75%	2,53	2,57	0,33	0,39
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	750,000	25%	0,84	0,86	0,11	0,13
Ιδιωτική Συμμετοχή			0,00		0,00	
Δανεισμός						

## Στόχοι

Οι βασικοί στόχοι του Μέτρου είναι:

- Η αναβάθμιση και ανάπτυξη των προσόντων και η βελτίωση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού μειονεκτικών αστικών ζωνών.
- Η αύξηση της προσφοράς ίσων ευκαιριών απασχόλησης μεταξύ των δύο φύλων.

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ  
 Ο.Ε.

### Συνοπτική περιγραφή του Μέτρου

Το Μέτρο περιλαμβάνει τρεις Δράσεις:

- **Επαγγελματική κατάρτιση** (πεδίο παρέμβασης 23), που περιλαμβάνει ενέργειες για την αναβάθμιση των προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού των αστικών περιοχών-στόχων.
- **Πρωώθηση της απασχόλησης** (πεδίο παρέμβασης 21), που περιλαμβάνει ενέργειες επιδότησης της απασχόλησης και της αυταπασχόλησης στις αστικές περιοχές-στόχους.
- **Συμβουλευτικές υποστηρικτικές δράσεις** (πεδίο παρέμβασης 21), που περιλαμβάνει ενέργειες συμβουλευτικής υποστήριξης στις αστικές περιοχές – στόχους.

### Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου

<b>Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Άτομα που θα καταρτιστούν (αριθμός)			110	366
Άνδρες που θα καταρτισθούν (αριθμός)			44	146
Γυναίκες που θα καταρτισθούν (αριθμός)			66	220
Προγράμματα κατάρτισης που θα υλοποιηθούν (αριθμός)			6	18
Συνολικές ανθρωποώρες κατάρτισης (αριθμός)			33.050	109.695
Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης από δράσεις προώθησης της απασχόλησης (αριθμός)			55	182

Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης από δράσεις προώθησης της αυταπασχόλησης (αριθμός)			27	91
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Απασχόληση εκπαιδευτών κατά την διάρκεια υλοποίησης των προγραμμάτων κατάρτισης (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)			0,7	2,3
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης (αριθμός).				73
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης ανδρών που δημιουργούνται μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης (αριθμός).				29
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης γυναικών που δημιουργούνται μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης (αριθμός).				44

### ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

- Η Περιφέρεια Ηπείρου.
- Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- Οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.
- Ο ΟΑΕΔ.

### ΑΞΟΝΑΣ 3

#### Μέτρο 3.1: Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος

##### Σύντομη περιγραφή - στόχοι:

Το μέτρο 3.1 θα συμβάλλει στην βελτίωση των περιβαλλοντικών υποδομών και την προστασία των ευαίσθητων παράκτιων και εσωτερικών οικοσυστημάτων καθώς και των ορεινών περιοχών της περιφέρειας.

Στα πλαίσια του συμπληρώματος προγραμματισμού, η εξειδίκευση των μέτρων που αφορούν στην αστική ανάπτυξη και το περιβάλλον θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, δράσεις για την επίλυση των προβλημάτων χωροταξίας (αυθαίρετη δόμηση κλπ.) καθώς και δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού σε περιβαλλοντικά θέματα.

##### Το μέτρο θα χρηματοδοτήσει δράσεις που αναφέρονται σε :

- Έργα κατασκευής χώρων υγειονομικής ταφής απορριμμάτων,
- Έργα κατασκευής και βελτίωσης εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και βοθρολυμάτων,
- Έργα προστασίας βιοτόπων και φυσικών σχηματισμών
- Έργα αναπλάσεων-διαμορφώσεων παράκτιων περιοχών
- Έργα διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Τελικός στόχος είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιφέρειας και η αξιοποίηση της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος για την οικονομική ανάπτυξη της.

**Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις**

- Ορθολογική διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων
- Η προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος που θα έχει σαν αποτέλεσμα να καταστούν ελκυστικότερες οι περιοχές για ανάπτυξη και αύξηση της τουριστικής κίνησης
- Προστασία του υδάτινου δυναμικού και ορθολογική αξιοποίηση του
- Προστασία των ευαίσθητων οικοσυστημάτων
- Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής των κατοίκων
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Προστασία της υπό εξαφάνιση πανίδας και χλωρίδας Συγκράτηση του πληθυσμού στις ορεινές περιοχές.

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	13.031,000		14,26		1,92	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	13.031,000		14,26	17,43	1,92	2,24
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	9.773,250	75%	10,69	13,07	1,44	1,68
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	3.257,750	25%	3,56	4,36	0,48	0,56
Ιδιωτική Συμμετοχή			0,00		0,00	
Δανεισμός						

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου

<b>A. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Εγκαταστάσεις ΧΥΤΑ (αριθμός)	2001	2		5
Εξοπλισμοί ΧΥΤΑ (αριθμός)	2001	1	1	6
Εγκαταστ. Επεξεργασ. λυμάτων (αριθμ.)	2001	5	(*)	(*)
Αγωγοί δικτύου αποχέτευσης (χλμ)	2001		7,5	7,5 (*)
<b>B. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Χωρητικότητα υφιστάμενων ΧΥΤΑ (τόνοι / έτος)	2 <sup>ο</sup> ΚΠΣ	26.500		100.000
Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από την λειτουργία των ΧΥΤΑ (αριθμός)	2 <sup>ο</sup> ΚΠΣ	75.000		272.000
Ποσοστό καλυπτόμενου πληθυσμού της Περιφέρειας από ΧΥΤΑ (ποσοστό πληθυσμού 1991)	2 <sup>ο</sup> ΚΠΣ	22%		80%
Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από τη λειτουργία των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων (Μονάδες Ισοδύναμου Πληθυσμού)	2001	196.500	(*)	(*)
Ποσοστό καλυπτόμενου πληθυσμού της Περιφέρειας από μονάδες επεξεργασίας λυμάτων (ποσοστό πληθυσμού 1991)	2 <sup>ο</sup> ΚΠΣ	35%	(*)	(*)
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδ. ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				785
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				

## ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

Οι ΟΤΑ της Περιφέρειας και σύνδεσμοι ΟΤΑ.

Ι.Γ.Μ.Ε.

Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης Αποχέτευσης

**Μέτρο 3.2. Ενίσχυση των υποδομών και της επιχειρηματικότητας-ανταγωνιστικότητας στον τριτογενή τομέα, αξιοποίηση φυσικών πόρων**

### Σύντομη περιγραφή στόχοι:

Το Μέτρο 3.2 θα συμβάλει στην ανάπτυξη και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος με την προσαρμογή του στο νέο περιβάλλον του εθνικού, ευρωπαϊκού και διεθνούς ανταγωνισμού, την υιοθέτηση των νέων και σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και διοίκησης, την προώθηση δραστηριοτήτων που απαιτούνται για υποστήριξη και ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, την αξιοποίηση και την προώθηση συνεργασιών και δικτυώσεων καθώς και των ειδικών μορφών τουρισμού στις ορεινές περιοχές.

Το μέτρο θα χρηματοδοτήσει σε ποσοστό 30% περίπου(9.537.000 Euros) τον εκσυγχρονισμό των υπάρχουσών τουριστικών μονάδων και την δημιουργία νέων.

Η φέρουσα ικανότητα των περιοχών που θα αναπτυχθούν τουριστικά πρέπει να λαμβάνεται υπόψη συνεκτιμώντας την κατάταξη των περιοχών - ζωνών με βάση την ισχύουσα νομοθεσία 2601/98 και τις σχετικές υπουργικές

αποφάσεις. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην φέρουσα ικανότητα των υπό ανάπτυξη περιοχών που θα βρίσκονται σε περιοχές Natura 2000.

Το μέτρο θα χρηματοδοτήσει ενέργειες:

- Εκσυγχρονισμού τουριστικών μονάδων.
- Μετατροπής παραδοσιακών κτιρίων σε τουριστικά καταλύματα.
- Ανάπτυξης ορεινού και οικολογικού τουρισμού και τουρισμού περιπέτειας.
- Επενδύσεις ποιοτικού εκσυγχρονισμού υφισταμένων τουριστικών μονάδων ή μετατροπής διατηρητέων παραδοσιακών κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα
- Δημιουργία και συμπλήρωση των υποστηρικτικών υποδομών
- Νέες εναλλακτικές μορφές τουρισμού
- Δράσεις βελτίωσης της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών τουριστικής υποδοχής και φιλοξενίας

#### Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις

- Αύξηση αριθμού επισκεπτών και διανυκτερεύσεων.
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της Περιφέρειας
- Η ενίσχυση της εξωστρέφειας, της ανταγωνιστικότητας και της τεχνογνωσίας των επιχειρήσεων
- Η ποιοτική και δυναμική τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας με την δημιουργία και την αναβάθμιση των υποδομών καθώς και με στοχοθετημένες δράσεις ενίσχυσης του ιδιωτικού τομέα, με σκοπό την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και την προσφορά τουριστικών υπηρεσιών υψηλού ποιοτικού επιπέδου.

- Η ενίσχυση των εναλλακτικών και νέων μορφών τουρισμού όπως ο οικολογικός, αθλητικός, περιπέτειας κλπ.

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	41.525,000		45,44		6,11	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	24.915,000		27,26	33,32	3,66	4,29
Κοινοτική Συμμετοχή	18.686,250	75%	20,45	24,99	2,75	3,21
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	6.228,750	25%	6,82	8,33	0,92	1,07
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>	16.610,000		18,18		2,44	
<b>Δανεισμός</b>						

**Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου**

Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2003	ΣΤΟΧΟΣ 2006
Παρεμβάσεις ανάδειξης φυσικών τουριστικών περιοχών (αριθμός)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	11	2	4
Μελέτες τουριστικής αξιοποίησης περιοχών (αριθμός)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	2	1	2
Ξενοδοχειακές κλίνες που αναβαθμίζονται από νέα επενδυτικά σχέδια ξενοδοχειακής υποδομής – Ν.2601 (αριθμός)	2001	9.611	200	676
Κλίνες που δημιουργούνται ή αναβαθμίζονται από επενδυτικά σχέδια εναλλακτικών μορφών τουρισμού, εκσυγχρονισμού τουριστικών καταλυμάτων κλπ – Καν. 69/2001 ή Καν. 70/2001	2001	13.022	150	450

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
**Σύμβουλοι:** Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

(αριθμός)				
Υποστηρικτικές δράσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού που προβλέπεται να υλοποιηθούν (αριθμός)				9
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Ποσοστό ξενοδοχειακών κλινών που προβλέπεται να αναβαθμισθούν επί του συνόλου των αντίστοιχων			1,4	7
Ποσοστό λοιπών τουριστικών κλινών που προβλέπεται να αναβαθμισθούν επί του συνόλου των αντίστοιχων υπαρχουσών κλινών στην Περιφέρεια (%)			0,7	3,5
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				1.060
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				180

### ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης που θα καθορισθεί.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.

**Μέτρο 3.3 : Ανάδειξη πολιτισμικών στοιχείων**

**Συνοπτική περιγραφή – στόχοι**

Το Μέτρο 3.3. θα συμβάλει:

- στην προστασία, ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς των περιοχών της Περιφέρειας

**Το Μέτρο θα χρηματοδοτήσει:**

- έργα και δράσεις αποκατάστασης, ανάδειξης και προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς

**Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις**

- Αύξηση του τουριστικού ρεύματος
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Ανάπτυξη διακρατικής συνεργασίας

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	33.995,000		37,20		5,00	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	33.995,000		37,20	45,46	5,00	5,85
Κοινοτική Συμμετοχή	25.496,250	75%	27,90	34,10	3,75	4,39
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	8.498,750	25%	9,30	11,37	1,25	1,46
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>			0,00		0,00	
<b>Δανεισμός</b>						

**Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου**

Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2003	ΣΤΟΧΟΣ 2006
Νέα μουσεία (αριθμός)	2001	3	2	3

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Παρεμβάσεις συντήρησης - ανάδειξης μνημείων (αριθμός)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	36	22	45
Κέντρα σύγχρονου πολιτισμού (αριθμός)	2001	0	1	2
Αποκατάσταση υφιστάμενων υποδομών για την εξυπηρέτηση σύγχρονων πολιτιστικών δράσεων (αριθμός)	2001	193	2	6
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Αύξηση αριθμού μουσείων (ποσοστό)				100%
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				416
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				

## ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

- Η Περιφέρεια Ηπείρου.
- Οι κεντρικές ή Περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού.
- Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.
- ΝΠΙΔ μη-κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή εποπτευόμενα από το Δημόσιο ή Δημόσιους φορείς.
- Ιερείς Μητροπόλεις (εφόσον διαθέτουν Τεχνική Υπηρεσία)

**Μέτρο 3:4 Μηχανισμοί υποστήριξης και προβολής του τουριστικού προϊόντος**

**Συνοπτική περιγραφή –στόχοι**

Βασικός στόχος του Μέτρου 3.4 είναι η ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων για την ορθολογική και σύγχρονη οργάνωση της τουριστικής δραστηριότητας, με ενέργειες και μέσα τα οποία θα επαναπροσδιορίσουν ολόκληρο το προϊόν της Περιφέρειας. Κατ' αυτόν τρόπο θα επιτευχθεί καλύτερη υποστήριξη των τουριστικών επιχειρήσεων και των διάφορων φορέων που εμπλέκονται καθ' οιονδήποτε τρόπο στην τουριστική δραστηριότητα.

**Το Μέτρο προβλέπεται να χρηματοδοτήσει:**

- Σχεδιασμό και υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος προώθησης του τουριστικού προϊόντος και του πολιτιστικού πλούτου με κάλυψη των πεδίων της παραγωγής, της τιμής, και των εμπλεκόμενων στο τουριστικό προϊόν φορέων.
- Παραγωγή, με σκοπό την ευρεία διανομή, εγχειριδίων τουριστικού εμπορίου
- Οργάνωση επαφών γνωριμίας και διαφόρων διακρατικών συνεργασιών με φορείς οι οποίοι εμπλέκονται στην τουριστική δραστηριότητα
- Συμμετοχές σε εμπορικές, θεματικές και τουριστικές εκθέσεις της Ελλάδας και του εξωτερικού
- Ανάπτυξη εκστρατείας προβολής όλων των τουριστικών περιοχών της Περιφέρειας με σκοπό την σύνδεσή τους (Θάλασσα-Βουνό)
- Ανάπτυξη και δημιουργία ιστοσελίδων για χρησιμοποίηση του διαδικτύου ως αποτελεσματικού εργαλείου προώθησης των περιοχών

- Δημιουργία ταυτότητας ως «σήματος κατατεθέντος» για περιοχές διάφορων μορφών τουρισμού
- Δημιουργία σήματος ποιότητας για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τις μονάδες εξυπηρέτησης

**Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις**

- Αναβάθμιση της ποιότητας στην τουριστική δραστηριότητα
- Ορθολογική αξιοποίηση των τουριστικών πεδίων
- Διάχυση της τουριστικής κατανάλωσης
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Σύνδεση των περιοχών μαζικού τουρισμού (παραθαλάσσιος) με αυτές της ενδοχώρας
- Εκσυγχρονισμός των προσφερόμενων υπηρεσιών, σύμφωνα με τις νέες απαιτήσεις της αγοράς
- Βελτίωση των δεικτών (αφίξεις, διανυκτερεύσεις, μέσος όρων ημερών διαμονής)

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	2.834,000		3,10		0,42	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	2.834,000		3,10	3,79	0,42	0,49
Κοινοτική Συμμετοχή	2.125,500	75%	2,33	2,84	0,31	0,37
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	708,500	25%	0,78	0,95	0,10	0,12
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>			0,00		0,00	
<b>Λανεισμός</b>						

Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

<b>A. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Δράσεις προβολής και υποστήριξης του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας που αναμένεται να υλοποιηθούν (αριθ.)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	2	1	3
<b>B. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Απασχόληση κατά την υλοποίηση των παρεμβάσεων (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρ. απασχόλησης)				133
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				

### ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.

### ΑΞΟΝΑΣ 4

**Μέτρο : 4.2 : Ανάπτυξη της Δασοπονίας και αειφόρος διαχείριση των δασικών Οικοσυστημάτων (Άρθρο 30 πρώτη παράγραφος του Καν. 1257/99)**

### Συνοπτική περιγραφή - στόχοι

Το Μέτρο 4.2 θα συμβάλλει στην διατήρηση και την ανάπτυξη των οικονομικών οικολογικών και κοινωνικών λειτουργιών των δασών στις αγροτικές περιοχές .

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

**Το μέτρο θα χρηματοδοτήσει:**

- Απαιτούμενα συνοδευτικά μέτρα για την αειφόρο διαχείριση των δασών και την ανάπτυξη της δασοκομίας.
- Προστασία, συντήρηση και βελτίωση των δασικών πόρων και αναδασώσεις καμένων δασών.
- Επέκταση των δασωδών εκτάσεων σε μη γεωργικές εκτάσεις και παραγωγή περιβαλλοντικών αγαθών και υπηρεσιών.

Όλες οι ενέργειες θα υλοποιηθούν με μειοδοτικούς διαγωνισμούς και όχι με αυτεπιστασία.

**Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις**

- Αύξηση απασχόλησης στον δασικό τομέα
- Αύξηση των δασικών εκτάσεων και των παραγόμενων δασικών προϊόντων
- Διατήρηση και βελτίωση της οικολογικής σταθερότητας
- Μείωση της συχνότητας των πυρκαϊών, συντήρηση αντιπυρικών ζωνών
- Ανασύσταση του δασοκομικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και πυρκαγιές

**Κριτήρια ένταξης**

Μελέτες ανάπτυξης και διαχείρισης δασικών οικοσυστημάτων

**Φυσικοί δείκτες – Αποτελέσματα**

Δάσωση ιδιωτικών και κοινοτικών εκτάσεων περίπου 11.000 εκταρίων

Αναδασώσεις πρόληψης και αποκατάστασης καμένων δασών περίπου 15.000 εκταρίων.

Καταπολέμηση ασθενειών 2.000 Ηα.

Προστασία Εθνικών Δρυμών σε 15.000 Ηα

ΜΕΤΡΟ	4.2: Ανάπτυξη της Δασοπονίας και αειφόρος διαχείριση των δασικών
-------	--

	οικοσυστημάτων
--	----------------

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	14.164,000		5,95		2,08	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	14.164,000		5,95	6,77	2,08	2,44
Κοινοτική Συμμετοχή	10.623,000	75%	4,46	5,08	1,56	1,83
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	3.541,000	25%	1,49	1,69	0,52	0,61
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>			0,00		0,00	
<b>Δανεισμός</b>						

Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου

Α. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2003	ΣΤΟΧΟΣ 2006
Δάσωση μη γεωργικ. εκτάσ.(στρ.)				750	2.750
Επενδύσεις σε δάση (αριθμός επενδυτικών σχεδίων)		2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	2	15	30
Αποκατάσταση δασικού δυναμικού που επλήγει από θεομηνίες & πρόβλεψη ενδεδειγμένων προληπτικών μέσων (αριθ. έργων)		2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	1	1	3
Αναδασώσεις (στρέμματα)		1 <sup>ο</sup> & 2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	7.082	750	8.800
Δασική οδοποιία (χλμ.)		1 <sup>ο</sup> & 2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	718	90	1.019
Διευθέτηση χειμάρρων (αριθμός)		1 <sup>ο</sup> & 2 <sup>ο</sup>	235	50	120

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON Α.Ε., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

τεχνικών έργων)	ΠΕΠ			
Βελτίωση υποβαθμ.δασών (στρ.)	1 <sup>ο</sup> & 2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	8.809	700	1.700
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Ποσοστό αύξησης της δασοκάλυψης (%)	2000	27%	1%	2%
Προστατευόμενες δασ. εκτάσεις (στρ.)	1 <sup>ο</sup> & 2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	9.408	1.000	11.790
Εκτάσεις που αναδασώθηκαν σε σχέση με τις πληγείσες (%)	1 <sup>ο</sup> & 2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	2%	2%	4%
Κάλυψη αναγκών σε δασική οδοποιία (%)	1 <sup>ο</sup> & 2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	60%	10%	25%
Προστατευόμενες με τα λοιπά έργα εκτάσεις στο σύνολο των δασικών εκτάσεων της Περιφέρειας (%)	1 <sup>ο</sup> & 2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	3%	1%	3%
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδ. ανθρωποέτη πλήρ. Απασχ.)	2000	0	8	90
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				

## ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου

Ο.Τ.Α.

**Μέτρο 4.3: Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις – Προβολή**

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ  
 Ο.Ε.

**ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ**

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	49.031,200		20,60		7,21	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	25.496,200		10,71	12,18	3,75	4,39
Κοινοτική Συμμετοχή	19.122,150	75% *	8,03	9,14	2,81	3,29
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	6.374,050	25%	2,68	3,05	0,94	1,10
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>	23.535,000		9,89		3,46	
<b>Δανεισμός</b>						

**Στόχοι**

Οι βασικοί στόχοι του Μέτρου είναι:

- Η ανασυγκρότηση του παραγωγικού ιστού του αγροτικού χώρου της Περιφέρειας.
- Η ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα, κυρίως της φυτικής αλλά και της ζωικής παραγωγής, μέσω της μείωσης του κόστους παραγωγής και της βελτίωσης της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων.
- Η αύξηση ή αναδιάταξη της παραγωγής σε προϊόντα που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα διάθεσης.
- Η αναβάθμιση της εμπορικής διείσδυσης των αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας στις αγορές του εσωτερικού και του εξωτερικού, μέσω της

παραγωγής και εμπορίας προϊόντων πιστοποιημένης ποιότητας (βιολογικών προϊόντων, ΠΟΠ, ΠΓΕ κλπ).

- Η διαφύλαξη και η βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, των συνθηκών υγιεινής και του επιπέδου καλής διαβίωσης των ζώων.
- Η προώθηση της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων στην εκμετάλλευση, στο πλαίσιο δράσεων που αφορούν γεωργικά προϊόντα του Παραρτήματος 1 της Συνθήκης.
- Η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και των συνθηκών διαβίωσης, εργασίας και παραγωγής των κατοίκων της υπαίθρου και ιδίως των γεωργών και των οικογενειών τους.

#### Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου

<b>Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Αριθμός επενδ. σχεδίων στη γεωργική εκμετάλλευση (αριθμός)	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	901	250	670
Αριθ. επενδ. Σχεδ. αγροτουρισμού	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	180	45	120
Αριθμός επενδυτικών σχεδίων αγροβιοτεχνιών	2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	25	51	136
Αριθμός προϊόντων που πιστοποιούνται (αριθμός)	2000	8	0	7
Προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής που θα πιστοποιηθούν (αριθμός)	2000	3	0	5
Αγροτικά προϊόντα που έχουν υποστεί πρώτη μεταποίηση, και θα	--	--	0	5

αποκτήσουν σύστημα διασφάλισης ποιότητας (αριθμός)				
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Ποσοστό ωφελούμενων γεωργικών εκμεταλλεύσεων στο σύνολο των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (%)	2° ΠΕΠ	1,8	0,6	1,5
Όγκος φυτικής παραγωγής που πιστοποιείται (% , τόνοι)	2000	8% 7.340	1% 900	3% 2.700
Όγκος ζωικής παραγωγής που πιστοποιείται (% , τόνοι)	2000	78% 18.900	2% 450	5% 1.100
Απασχόληση κατά την κατασκευή / υλοποίηση (ισοδύν. ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)			100	430
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Απασχόληση στην εκμετάλλευση	2000	1,3		2,2

#### ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

**Μέτρο 4.4 : Προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με τη γεωργία, τη δασοκομία, τη διατήρηση του τοπίου καθώς και τις συνθήκες εκτροφής ζώων  
 (Άρθρο 33 παύλα 11 του Καν. 1257/99)**

#### Συνοπτική περιγραφή - στόχοι :

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Το Μέτρο 4.4 θα συμβάλλει στη προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με τη γεωργία, την κτηνοτροφία, τη δασοκομία και με τη διατήρηση του τοπίου.

Το μέτρο θα χρηματοδοτήσει:

A. Μετεγκαταστάσεις οχλουσών πτηνο-κτηνοτροφικών μονάδων και χειρισμός αποβλήτων

B. Δράσεις για την προστασία ανάδειξη και ανάπτυξη του γεωργικού και αγροτικού περιβάλλοντος και των προστατευομένων περιοχών Natura 2000. Η δημιουργία δομών για τη διαχείριση των ζωνών αυτών είναι προτεραιότητα (ιδίως για τα δύο Εθνικά Πάρκα.)

Γ.. Έργα προστασίας των μνημείων της φύσης (αφορά περιοχές Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης) όπως:

- Ανάδειξη και συντήρηση πανίδας και χλωρίδας για την προστασία δασυλλίων αρχέγονων φυτών, δρυμώνων και καστανώνων, την συντήρηση και ανάδειξη βοτανικών κήπων, κλπ.
- Ανάδειξης και προστασίας υδάτινων συλλογών, βραχωδών σχηματισμών και πεζουλιών (εφόσον δεν χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ).

Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις

- Βελτίωση συνθηκών εκτροφής ζώων
- Προστασία δημόσιας υγείας
- Βελτίωση ποιότητας παραγομένου κρέατος
- Προστασία του περιβάλλοντος
- Για την τρίτη δράση τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις θα προσδιορισθούν από το Ειδικό Αναπτυξιακό Σχέδιο που θα εκπονηθεί για το σκοπό αυτό.

Φυσικοί δείκτες – Αποτελέσματα

Μετεγκαταστάσεις σε 60 εκμεταλλεύσεις που ρυπαίνουν.

Παρεμβάσεις προστασίας περιβάλλοντος σε 4 περιοχές Natura 2000.

Εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού σε 34 Κτηνοτροφικές μονάδες.

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	7.509,000		3,15		1,10	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	4.675,000		1,96	2,23	0,69	0,80
Κοινοτική Συμμετοχή	3.506,250	75% *	1,47	1,68	0,52	0,60
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	1.168,750	25%	0,49	0,56	0,17	0,20
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>	2.834,000		1,19		0,42	
<b>Δανεισμός</b>						

\* 35% του συνολικού κόστους για μετεγκαταστάσεις και επεξεργασία αποβλήτων.

Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου

Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2003	ΣΤΟΧΟΣ 2006
Μετεγκαταστάσεις κτηνοτροφικών μονάδων (αριθμός)	1 <sup>ο</sup> & 2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	140	30	60
Παρεμβάσεις σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές (αριθμός, στρέμματα)	2000	0	2	4
Κτηνοτροφικές μονάδες με εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού (αριθμός)	1 <sup>ο</sup> & 2 <sup>ο</sup> ΠΕΠ	24	29	34
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Ποσοστό μονάδων που μετεγκαθίστανται στο σύνολο των προβληματικών μονάδων (%)	2000	12%	15%	25%
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)	2000	0	31	70
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Μεικτές θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός) Ανθρωποέτη		--	60	120

**ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ**

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

ΟΤΑ.

**Μέτρο 4.6: Ανακαίνιση και ανάπτυξη των οικισμών , προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς  
 (Άρθρο 33 παύλα έκτη του Καν. 1257/99)**

**Συνοπτική περιγραφή – στόχοι**

Το Μέτρο 4.6 θα συμβάλει στην προστασία και αναβάθμιση επιλεγμένων περιοχών από τις περιοχές ολοκληρωμένης ανάπτυξης της Περιφέρειας που παρουσιάζουν οικότουριστικό ενδιαφέρον.

**Το Μέτρο θα χρηματοδοτήσει:**

Έργα αποκατάστασης και ανάδειξης ανθρωπογενούς περιβάλλοντος όπως:

- Αποκατάσταση όψεων κτισμάτων και πλατειών.
- Δημιουργία μονάδων στάθμευσης.
- Ανάδειξη ειδικών λιθοδομών.

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	1.841,000		0,77		0,27	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	1.841,000		0,77	0,88	0,27	0,32
Κοινοτική Συμμετοχή	1.380,750	75%	0,58	0,66	0,20	0,24
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	460,250	25%	0,19	0,22	0,07	0,08
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>			0,00		0,00	
<b>Δανεισμός</b>						

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
**Σύμβουλοι:** Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Οι κύριες κατηγορίες πράξεων που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του Μέτρου είναι, ενδεικτικά, οι εξής:

- Έργα αποκατάστασης δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων, πλατειών κλπ.
- Έργα δημιουργίας μονάδων στάθμευσης.
- Έργα ανάδειξης ειδικών λιθοδομών.
- Έργα που σχετίζονται γενικώς με την ποιότητα ζωής στους οικισμούς.
- Ανακαίνιση παραδοσιακών στοιχείων του τοπικού οικιστικού περιβάλλοντος
- Προστασία και διατήρηση παραδοσιακών στοιχείων της αγροτικής κληρονομιάς (π.χ. νερόμυλοι, ανεμόμυλοι, γεφύρια κ.λ.π.)
- Διατήρηση παραδοσιακών αγροτικών εργασιών και συνηθειών

#### ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

ΟΤΑ.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

.

**Μέτρο 4.7: Στήριξη της επιχειρηματικότητας στις ορεινές περιοχές, καινοτόμες δράσεις  
(Άρθρο 33 παύλες έβδομη και δέκατη του Καν.1257/99)**

#### Συνοπτική περιγραφή – στόχοι

Το Μέτρο 4.7 θα συμβάλει στην ανάπτυξη της βιοτεχνίας καθώς και των ειδικών μορφών τουρισμού στις ορεινές περιοχές. Επίσης στην αύξηση των εισοδημάτων των κατοίκων των περιοχών αυτών με τη διαφοροποίηση των

γεωργικών δραστηριοτήτων για να παρασχεθεί η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων και απόκτηση εναλλακτικών εισοδημάτων. Θα τηρηθεί ο κανόνας του 35% σύμφωνα με το άρθρο 29(4)β του Κανονισμού 1260/99.

Το μέτρο θα χρηματοδοτήσει ενέργειες όπως:

- Δημιουργίας μικρών μεταποιητικών μονάδων βιοτεχνίας αξιοποίησης γεωργικών τοπικών προϊόντων ή παράγωγα της παραγωγικής διαδικασίας με παραδοσιακό τρόπο στους τομείς γάλα, κρασί, οπωροκηπευτικά.
- Εκσυγχρονισμού μονάδων παραδοσιακής βιοτεχνίας.
- Εκσυγχρονισμού τουριστικών μονάδων.
- Μετατροπής παραδοσιακών κτιρίων σε τουριστικά καταλύματα.
- Ανάπτυξης ορεινού και οικολογικού τουρισμού, αγροτουρισμού και τουρισμού περιπέτειας.

Φυσικοί δείκτες – αποτελέσματα

Με το μέτρο επιδιώκεται η παρέμβαση σε 50 περίπου επενδύσεις.

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	4.816,000		1,97		0,53	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	2.408,000		0,98	1,15	0,27	0,41
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΓΤΠΕ)	1.806,000	75% *	0,74	0,86	0,20	0,31
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	602,000	25%	0,25	0,29	0,07	0,10
Ιδιωτική Συμμετοχή	2.408,000		0,98		0,27	
Δανεισμός						

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- Δεν υπερβαίνει το 35% του συνολικού κόστους

### **ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ**

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

**Μέτρο 4.8: Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ανάπτυξης περιοχών στην ύπαιθρο με συγκροτημένες και συνεκτικές δράσεις**

### Συνοπτική περιγραφή – στόχοι

Το Μέτρο 4.8 θα συμβάλλει στην παραγωγική ανασυγκρότηση των ορεινών και ημιορεινών περιοχών με την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας σε όλους τους παραγωγικούς τομείς και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

### Το Μέτρο θα χρηματοδοτήσει:

Ενέργειες υποστήριξης της ανάπτυξης ολοκληρωμένης μορφής οικονομικών δραστηριοτήτων κυρίως με την κατασκευή μικρών δημόσιων έργων που αναδεικνύουν μικροπεριοχές. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Δίκτυα εξυπηρέτησης τουριστικών και αγροτικών περιοχών
- Επαρχιακό δίκτυο
- Υποστηρικτικές ενέργειες βελτίωσης της λειτουργίας χιονοδρομικών κέντρων
- Ανάδειξη ορεινών διασχίσεων και διαδρομών για ποδηλασία
- Δημιουργία και ανάδειξη αναρριχητικών πεδίων
- Ενίσχυση δραστηριοτήτων σε υδατικούς πόρους (μελέτες ανά λεκάνη απορροής)
- Ιαματικά θεραπευτικά κέντρα
- Δράσεις υποστήριξης τοπικών προϊόντων

- Αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού
- Εισαγωγή σύγχρονων μεθόδων εμπορίας συμπεριλαμβανομένων και του ηλεκτρονικού εμπορίου από τις επιχειρήσεις ορεινών περιοχών.

ΜΕΤΡΟ	4.8: Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ανάπτυξης περιοχών της υπαίθρου με συγκροτημένες και συνεκτικές δράσεις
-------	--

### ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	20.113,000		8,45		2,96	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	20.113,000		8,45	9,61	2,96	3,46
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	15.084,750	75%	6,34	7,21	2,22	2,59
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	5.028,250	25%	2,11	2,40	0,74	0,86
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>	0.000		0,00		0,00	
<b>Δανεισμός</b>						

### ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

ΟΤΑ.

Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης που θα καθορισθεί.

**Μέτρο: 4.9 Παρεμβάσεις στην αλιεία**

**Συνοπτική περιγραφή – στόχοι**

Το Μέτρο θα συμβάλλει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση του αλιευτικού τομέα και θα χρηματοδοτήσει:

- Κατασκευή αλιευτικών καταφυγίων.
- Βελτιωτικά έργα λιμνοθαλασσών.
- Δράσεις ανάδειξης του αλιευτικού τομέα με έργα αξιοποίησης λιμνών-παράκτιων περιοχών καθώς και μελέτες αξιοποίησης περιοχών άμεσα εξαρτημένων από την αλιεία, και μελέτες χωροθέτησης υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων παράκτιων περιοχών.

Το Μέτρο 4.9 θα συμβάλλει στην μείωση του κόστους των αλιευτικών προϊόντων και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των αλιέων.

**Αναμενόμενα αποτελέσματα**

- Βελτίωση της ποιότητας των αλιευμάτων
- Αύξηση απασχόλησης στην αλιεία – Βελτίωση εισοδήματος

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	11.331,000		4,76		1,67	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	11.331,000		4,76	5,41	1,67	1,95

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	8.498,250	75%	3,57	4,06	1,25	1,46
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	2.832,750	25%	1,19	1,35	0,42	0,49
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>			0,00		0,00	
<b>Δανεισμός</b>						

**Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου**

<b>Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Αλιευτικά καταφύγια (αριθμός)	2001	11	3	6
Βελτιωτικά έργα λιμνών / παράκτιων περιοχών (αριθμός παρεμβάσεων)	2001	0		2
Μελέτες χωροθέτησης υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων (αριθμός)	2001	0	1	1
Μελέτες αξιοποίησης περιοχών άμεσα εξαρτώμενων από την αλιεία (αριθμός)	2001	0		3
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Αύξηση χωρητικότητας αλιευτικών καταφυγίων (ποσοστό)	2001	370	25 %	50 %
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				185
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				

**ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ**

**Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:**

**Η Περιφέρεια Ηπείρου.**

**Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.**

**Λιμενικά Ταμεία.**

**Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.**

Ν.Π.Δ.Δ. (Ιδιοκτήτες, νόμιμοι κάτοχοι λιμνών – λιμνοθαλασσών).

**Μέτρο 4.10: Υποδομές μεταφορών στην ύπαιθρο**

**Συνοπτική περιγραφή - στόχοι**

Το Μέτρο 4.10 θα συμβάλλει στη δημιουργία ενός σύγχρονου συστήματος οδικής επικοινωνίας στις ορεινές και παράκτιες περιοχές της περιφέρειας.

Το Μέτρο θα χρηματοδοτήσει έργα βελτίωσης του οδικού δικτύου με πρώτη προτεραιότητα το επαρχιακό οδικό δίκτυο και την σύνδεση των τουριστικών και αγροτικών περιοχών με το εθνικό δίκτυο και τους αυτοκινητοδρόμους και επόμενες προτεραιότητες την βελτίωση του υπολοίπου επαρχιακού οδικού δικτύου και το διαδημοτικό και τοπικό οδικό δίκτυο.

Τελικός στόχος του Μέρου είναι, σε συνέργια με τις άλλες δράσεις του Άξονα, σχετικές δράσεις άλλων αξόνων του ΠΕΠ και δράσεις του Εθνικού Σκέλους του ΚΠΣ και του Ταμείου Συνοχής, η άρση της ενδοπεριφερειακής απομόνωσης και η ανάπτυξη επιχειρηματικότητας σε όλους τους τομείς παραγωγής .

**Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις**

- Αύξηση της οδικής ασφάλειας
- Βελτίωση της βατότητας του οδικού δικτύου
- Αύξηση της ταχύτητας και συντόμευση των χρόνων διαδρομής
- Μείωση του κόστους μεταφοράς των εμπορευμάτων
- Βελτίωση της πρόσβασης των επισκεπτών σε τουριστικές περιοχές .
- Ευκολότερη και ταχύτερη προσπέλαση των κατοίκων στα μεγάλα αστικά κέντρα και στους μεταφορικούς άξονες.
- Άρση της ενδοπεριφερειακής απομόνωσης

- Βελτίωση της ενδοεπικοινωνίας στους νέους δήμους αλλά και την διαδημοτική επικοινωνία .

ΜΕΤΡΟ	4.10: Υποδομές μεταφορών στην ύπαιθρο
-------	---------------------------------------

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	50.991,000		21,42		7,50	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	50.991,000		21,42	24,37	7,50	8,77
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	38.243,250	75%	16,07	18,28	5,62	6,58
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	12.747,750	25%	5,36	6,09	1,87	2,19
Ιδιωτική Συμμετοχή			0,00		0,00	
Δανεισμός						

Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου

Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2003	ΣΤΟΧΟΣ 2006
Βελτίωση του επαρχιακού – τοπικού οδικού δικτύου (χλμ.)	2001	2.168	100	170
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Μείωση ESS επαρχιακού δικτύου (%)				1-2%
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				1.077

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				

### ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

Οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.

**Μέτρο:4.11: Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών υγείας – πρόνοιας - εκπαίδευσης στην ύπαιθρο**

### Συνοπτική περιγραφή – στόχοι

Το Μέτρο 4.11 θα συμβάλλει στην βελτίωση του επιπέδου των υπηρεσιών της δημόσιας εκπαίδευσης και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας στην ύπαιθρο.

### Το Μέτρο θα χρηματοδοτήσει :

- Στον τομέα της υγείας έργα εκσυγχρονισμού της κτιριακής υποδομής και του ιατρομηχανολογικού και ξενοδοχειακού εξοπλισμού των μονάδων πρωτοβάθμιας περίθαλψης (κέντρα υγείας, περιφερειακά ιατρεία), Στον τομέα της πρόνοιας υποδομές παιδικής προστασίας και υποδομές κέντρων κοινωνικής υποστήριξης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες.
- Στον τομέα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης βελτίωση των υποδομών και του τεχνολογικού εξοπλισμού με την

κατασκευή ή βελτίωση αιθουσών διδασκαλίας, τεχνολογικών εργαστηρίων (πληροφορικής, φυσικοχημείας) και βιβλιοθηκών.

Τελικός στόχος του Μέτρου είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της υπαίθρου, η δημιουργία ενός ελκυστικού περιβάλλοντος διαβίωσης, και σε ότι αφορά τις δράσεις του μέτρου στον τομέα της υγείας, αναβάθμιση των υπηρεσιών που είναι διαθέσιμες για τους επισκέπτες της Περιφέρειας

**Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις**

- Αναβάθμιση της ποιότητας εκπαίδευσης με την κάλυψη των αναγκών τόσο σε αίθουσες διδασκαλίας όσο και με την προμήθεια της αναγκαίας υλικοτεχνικής υποδομής
- Λειτουργία σύγχρονου περιφερειακού δικτύου παροχής υπηρεσιών υγείας υψηλής ποιότητας που θα καλύπτει τις ανάγκες των κατοίκων και των επισκεπτών.
- Λειτουργία δομών κοινωνικής πρόνοιας και παιδικής προστασίας υψηλής ποιότητας
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας

ΜΕΤΡΟ	4.11: Ενίσχυση των υποδομών Υγείας - Πρόνοιας και Εκπαίδευσης στην ύπαιθρο
-------	--

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤ Ο ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
<b>Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)</b>	12.040,00		5,06		1,77	
<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	12.040,00		5,06	5,75	1,77	2,07

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ  
 Ο.Ε.

Κοινοτική Συμμετοχή	9.030,000	75%	3,79	4,32	1,33	1,55
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	3.010,000	25%	1,26	1,44	0,44	0,52
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>			0,00		0,00	
<b>Δανεισμός</b>						

**Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου**

<b>Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Διεπιστημονικό Κέντρο (αριθμός)	2001	0	1	1
Κατασκευή - βελτίωση αιθουσών διδασκαλίας Α' και Β' εκπαίδευσης (αριθμός)	2001	3.051	10	30
Κατασκευή - βελτίωση εργαστηριακών αιθουσών Α' και Β' εκπαίδευσης (αριθμός)	2001	257	2	5
Σχολικές βιβλιοθήκες (αριθμός)	2001	74	1	2
Δημιουργία δομών στήριξης ατόμων με ειδικές ανάγκες (αριθμός)	2001	0	0	1
Υποδομές πρόνοιας παιδικής ηλικίας (αριθμός)	2001	81	2	10
Προγράμματα εξοπλισμού κέντρων κοινωνικής πρόνοιας (αριθμός)	2001	0	30	43
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Αύξηση της κτιριακής υποδομής Α'βάθμιας και Β' βάθμιας				1%

εκπαίδευσης ποσοστό)				
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				242
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				100

### ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση

ΟΤΑ της Περιφέρειας.

ΑΕΙ.

Περιφέρεια Ηπείρου

Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων ΚΠΣ του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

### **Μέτρο 4.12: Ανάδειξη φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος**

#### Σύντομη περιγραφή -στόχοι:

Το μέτρο θα συμβάλλει στην βελτίωση των περιβαλλοντικών υποδομών και την προστασία των ευαίσθητων παράκτιων και εσωτερικών οικοσυστημάτων της Περιφέρειας.

Οι απαιτήσεις της Οδηγίας 60/2000/CE θα ακολουθηθούν σχετικά με τους υδάτινους πόρους.

#### Το μέτρο θα χρηματοδοτήσει:

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- Έργα βελτίωσης των εγκαταστάσεων υδροληψίας και επεξεργασίας νερού (δράσεις που περιλαμβάνουν άντληση υπογείων υδάτων δεν είναι επιλέξιμες)
- Έργα αναπλάσεων –διαμορφώσεων περιοχών της υπαίθρου
- Έργα διαχείρισης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- Έργα χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού.

**Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις**

- Η προστασία και ανάδειξη του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- Προστασία του υδάτινου δυναμικού και ορθολογικότερη αξιοποίηση του
- Η βελτίωση των περιβαλλοντικών υποδομών
- Επίλυση των προβλημάτων ύδρευσης
- Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής των κατοίκων.
- Αύξηση τουριστικού ρεύματος
- Ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού.

ΜΕΤΡΟ	4.12: Ανάπτυξη φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος
-------	--

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	7.082,00		2,98		1,04	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	7.082,00		2,98	3,38	1,04	1,22
Κοινοτική Συμμετοχή	5.311,50	75%	2,23	2,54	0,78	0,91

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Εθνική Δημόσια Δαπάνη	1.770,50	25%	0,74	0,85	0,26	0,30
Ιδιωτική Συμμετοχή			0,00		0,00	
Δανεισμός						

**Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου**

<b>Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Παρεμβάσεις ανάπλασης, χωροτ. και πολεοδ. σχεδιασμού (αριθμός)	2001		5	17
Κατασκευή – αντικατάσταση αγωγών δικτύου ύδρευσης (χλμ.)	2001	7.039,84	60	105
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Αριθμός ωφελούμενων κατοίκων από αναπλάσεις και αναβαθμίσεις περιοχών (πλήθος κατοίκων)			4.500	15.000
Απασχόληση κατά την κατασκευή (ισοδύναμα ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης)				159
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Νέες θέσεις μόνιμης απασχόλησης που δημιουργούνται (αριθμός)				

**ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ**

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Η Περιφέρεια Ηπείρου.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

Οι ΟΤΑ της Περιφέρειας.

**ΑΞΟΝΑΣ 5**

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Τα Μέτρα του Αξονα 5 αφορούν την «Υποστήριξη και Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού» και παρουσιάζονται αναλυτικά στο 4<sup>ο</sup> Κεφάλαιο της Μελέτης.

## ΑΞΟΝΑΣ 6

### Μέτρο: 6.1 Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ

#### Γενική Περιγραφή – Στόχοι

Το Μέτρο θα περιλάβει υποστηρικτικές ενέργειες που συμβάλλουν στην αποτελεσματική εφαρμογή του Προγράμματος.

Θα χρηματοδοτήσει:.

- Την σύνταξη αναπτυξιακών μελετών, που υποβοηθούν την Εφαρμογή του ΠΕΠ, καθώς και μελέτες, που διευκολύνουν την υλοποίηση έργων και ενεργειών.

#### ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	5.241,000		90,24		0,77	

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON Α.Ε., ΦΙΛΩΝ  
Ο.Ε.

<b>Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)</b>	5.241,000		90,24	90,24	0,77	0,90
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΤΠΑ)	3.930,750	75%	67,68	67,68	0,58	0,68
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	1.310,250	25%	22,56	22,56	0,19	0,23
<b>Ιδιωτική Συμμετοχή</b>			0,00		0,00	
<b>Δανεισμός</b>						

**Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου**

<b>Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2003</b>	<b>ΣΤΟΧΟΣ 2006</b>
Μελέτες (αριθμός)				70
Κόμβοι internet – ιστοσελίδες				1
Εμπειρογνωμοσύνες (αριθμός)				5
Ημερίδες (αριθμός)				5
Ενδιάμεσες αξιολογήσεις				1
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
Συμμετέχοντες σε ημερίδες (αριθμός)				600
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Απασχολούμενοι κατά την υλοποίηση (ανθρωποέτη)				90

## ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΕΠ Ηπείρου

**Μέτρο: 6.3 Τεχνική Βοήθεια ΕΓΤΠ-Ε.**

### Θα χρηματοδοτήσει:

Την σύνταξη αναπτυξιακών μελετών, που υποβοηθούν την Εφαρμογή του ΠΕΠ, καθώς και μελέτες, που διευκολύνουν την υλοποίηση έργων και ενεργειών.

### ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε χιλ. ΕΥΡΩ

	ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΗΝ Δ.Δ. ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
			% Σ.Κ.	% Δ.Δ.	% Σ.Κ.	% Δ.Δ.
Συνολικό κόστος (Σ.Κ.)	142,000		2,45		0,02	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	142,000		2,45	2,45	0,02	0,02
Κοινοτική Συμμετοχή	106,500	75%	1,83	1,83	0,02	0,02
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	35,500	25%	0,61	0,61	0,01	0,01
Ιδιωτική Συμμετοχή			0,00		0,00	
Δανεισμός						

### Ποσοτικοποίηση στόχων Μέτρου

Α. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2003	ΣΤΟΧΟΣ 2006
-------------------------------	---------------	---------------	----------------	----------------

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
 Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON Α.Ε., ΦΙΛΩΝ  
 Ο.Ε.

Μελέτες (αριθμός)				3
<b>Β. ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ</b>				
<b>Γ. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ</b>				
Απασχολούμενοι κατά την υλοποίηση (ανθρωποέτη)				4

### ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι τελικοί δικαιούχοι του Μέτρου είναι:

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΕΠ Ηπείρου.

### 2.3 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ:

#### A. ΜΕ ΤΙΣ ΟΜΟΡΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ, Β. ΜΕ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

A. Η ιδιαίτερη βαρύτητα που έχει μέχρι σήμερα ο εσωτερικός τουρισμός για την Περιφέρεια, αποτελεί ένα σημαντικό πλεονέκτημα που θα ενισχυθεί περαιτέρω, με την εθνική και περιφερειακή στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης που παρουσιάσθηκε στις προηγούμενες παραγράφους. Συγκεκριμένα, ο εσωτερικός τουρισμός αναμένεται να αυξηθεί με ταχείς ρυθμούς χάρη στα ακόλουθα μέτρα και έργα:

α) Αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τομέα των οδικών μεταφορών, που θα επιτευχθεί με την ολοκλήρωση των ακόλουθων οδικών έργων:

- Εγνατία οδός, που θα βελτιώσει θεαματικά τη σύνδεση της Ηπείρου με τη Δυτική Μακεδονία, και κυρίως με την Κεντρική Μακεδονία και το μεγάλο αστικό κέντρο της Θεσσαλονίκης (μείωση χρονοαπόστασης Ιωάννινα – Θεσσαλονίκη κατά δύο ώρες).
- Δυτικός Αξονας, που θα βελτιώσει σημαντικά τη σύνδεση της Ηπείρου με

τη Δυτική Ελλάδα και το δυναμικό αστικό κέντρο της Πάτρας, αλλά και με την Αθήνα, χάρη στη σύνδεσή του με την Π.Α.Θ.Ε. (Αθήνα – Ρίο – Πάτρα), μέσω της Ζεύξης Ρίου – Αντιρρίου.

- Αυτοκινητόδρομος Κεντρικής Ελλάδας (Λαμία – Καρδίτσα – Γρεβενά) σε συνδυασμό με τη βελτίωση της σύνδεσης Αρτας – Καρδίτσας και τη βελτίωση της σύνδεσης Πρέβεζας – Αρτας (το τελευταίο προτείνεται από την παρούσα Μελέτη). Τα έργα αυτά θα προκαλέσουν αύξηση του εσωτερικού τουρισμού από τη Θεσσαλία και τη Στερεά Ελλάδα.

Ειδικότερα, ο αυτοκινητόδρομος Κεντρικής Ελλάδας που συνδέεται με την Π.Α.Θ.Ε. κοντά στη Λαμία, και με την Εγνατία οδό κοντά στα Γρεβενά, θα διευκολύνει τη διακίνηση του εσωτερικού τουρισμού τόσο προς το νότιο τμήμα της Ηπείρου, όσο και προς το βόρειο (Μείωση της χρονοαπόστασης Λαμία – Ιωάννινα κατά μία ώρα).

- βελτιώσεις του ορεινού οδικού δικτύου και των συνδέσεών του με τις Νομαρχιακές και Εθνικές οδούς. Τα έργα αυτά, σε συνδυασμό με όλα τα προαναφερθέντα, θα διευκολύνουν την περαιτέρω αύξηση του εσωτερικού τουρισμού της Ηπείρου από όλη τη χώρα, διότι οι Ορεινές Τουριστικές Ενότητες διαθέτουν ιδιαίτερα ελκυστικές εναλλακτικές μορφές τουρισμού, των οποίων η ζήτηση έχει πανελλαδική εμβέλεια. Η αναμενόμενη αύξηση της ζήτησης θα προσελκύσει τις απαραίτητες ιδιωτικές επενδύσεις που, σε συνδυασμό με την κατασκευή των λοιπών αναγκαίων υποδομών, θα αυξήσουν τις δυνατότητες υποδοχής τουριστών των Ορεινών Ενοτήτων. Η εξέλιξη αυτή θα έχει ιδιαίτερα θετικές συνέπειες και για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και τη μείωση της εποχικότητας, χάρη στα πλεονεκτήματα που διαθέτουν οι Ορεινές Τουριστικές Ενότητες και ως προς τα διάφορα είδη χειμερινού τουρισμού.

- βελτίωση του διανομαρχιακού άξονα Ηγουμενίτσα – Πάργα – Πρέβεζα, σε συνδυασμό με την ήδη λειτουργούσα υποθαλάσσια σήραγγα Ακτίου – Πρέβεζας). Τα έργα αυτά θα βοηθήσουν την τουριστική αξιοποίηση της παραλιακής ζώνης μεταξύ Πάργας και Πρέβεζας, αμβλύνοντας τις πιέσεις που υφίστανται σήμερα η Πάργα και τα Σύβοτα. Θα διευκολύνουν δε

γενικότερα την προσέλκυση στις τουριστικές περιοχές του Νομού Πρέβεζας, όχι μόνο του εσωτερικού τουρισμού από τη Δυτική Ελλάδα, την Πελοπόννησο και την Αττική, αλλά και του εξωτερικού τουρισμού χάρη στο Αεροδρόμιο του Ακτίου.

Είναι αυτονόητο ότι όλα τα προαναφερθέντα σημαντικά έργα, πέραν της ιδιαίτερης εμβέλειας καθενός προς συγκεκριμένες Περιφέρειες της χώρας, θα ενισχύσουν γενικά τον τουρισμό της Ηπείρου, τόσο τον εσωτερικό όσο και τον εξωτερικό.

β) Η αναβάθμιση της λιμενικής υποδομής της Ηγουμενίτσας θα διευκολύνει την περαιτέρω ανάπτυξη του εξωτερικού τουρισμού από και μέσω Ιταλίας και Κερκύρας, αλλά επίσης και του εσωτερικού τουρισμού από και μέσω Κερκύρας.

γ) Η αναβάθμιση των αεροδρομίων Ιωαννίνων και Ακτίου θα ευνοήσει την περαιτέρω αύξηση τόσο του εξωτερικού όσο και του εσωτερικού τουρισμού προς την Ηπειρο.

δ) Παράλληλα με τη βελτίωση της προσπελασιμότητας της Περιφέρειας χάρη στις νέες υποδομές μεταφορών, η αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματός της, και μάλιστα των θρησκευτικών μνημείων, ναών και μοναστηριών, καθώς και των ιστορικών μνημείων και των τοπικών θρησκευτικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, θα ενισχύσει σημαντικά τον εσωτερικό τουρισμό, ιδιαίτερα από τις όμορες Περιφέρειες, αλλά και από όλη τη χώρα. Ταυτόχρονα, η αξιοποίηση των σημαντικών αρχαίων μνημείων της Ηπείρου, θα προσελκύσει γενικά τόσο τον εξωτερικό, όσο και τον εσωτερικό τουρισμό.

ε) Η αποτελεσματική προβολή της Περιφέρειας ως τουριστικού προορισμού, αποτελεί φυσικά μία βασική προϋπόθεση για τη μεγιστοποίηση της απόδοσης όλων των προαναφερθέντων μέτρων και έργων.

**Β. Σύμφωνα με πρόσφατη πληροφόρηση από τις αρμόδιες Διευθύνσεις των Νομαρχιών της Ηπείρου, οι οικονομικοί μετανάστες από την Αλβανία, που αποτελούν το 90% περίπου των αλλοδαπών εργαζομένων, καλύπτουν**

ανάγκες της αγοράς εργασίας σε ανειδίκευτο προσωπικό κυρίως στη γεωργία, την κτηνοτροφία, και τις κατασκευές. Στον τουριστικό τομέα απασχολούνται ελάχιστοι

( συνολικά περίπου 300 άτομα), κυρίως στην Πάργα και στα Σύβοτα ως εποχιακοί σε ξενοδοχεία και εστιατόρια, ιδίως λαντζέρηδες.

Η συμβολή των Αλβανών στην τουριστική κίνηση της Ηπείρου είναι σήμερα αμελητέα. Υπάρχει βέβαια ένας αριθμός Αλβανών που επισκέπτονται τα Ιωάννινα για ιατρικούς λόγους, αλλά είναι αμφίβολο αν αυτό έχει συνολικά θετική επίπτωση στον τουρισμό ή στο περιφερειακό ΑΕΠ. Μελλοντικά βέβαια, η οικονομική ανάπτυξη της Αλβανίας θα δημιουργήσει μια πρόσθετη τουριστική πελατεία για την Ηπειρο, δυνατότητες διασυνοριακής τουριστικής συνεργασίας, και επενδύσεων Ελλήνων επιχειρηματιών στον τουρισμό στη γείτονα χώρα .

### **3<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

## **ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ**

### **ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ**

Οι άξονες δράσης των φορέων του ιδιωτικού τομέα εξειδικεύονται ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν οι ιδιωτικοί φορείς.

Ετσι, οι μεμονωμένες επιχειρήσεις ή οι κοινοπραξίες επιχειρήσεων μπορούν να δραστηριοποιηθούν στον τομέα των επενδύσεων, είτε σε νέες τουριστικές εκμεταλλεύσεις, είτε στον εκσυγχρονισμό υφισταμένων εκμεταλλεύσεων. Μπορούν επίσης να δραστηριοποιηθούν στους τομείς της οργάνωσης ταξιδιών, των μεταφορών, της πρακτόρευσης, της εμπορίας τουριστικών ειδών κλπ.

Οι επαγγελματικοί και συλλογικοί φορείς ( ενώσεις, σύνδεσμοι, επιμελητήρια κλπ) μπορούν να δραστηριοποιηθούν κυρίως στον τομέα της τουριστικής προβολής της Ηπείρου, είτε αυτόνομα, είτε συνεργαζόμενοι με αρμόδιους δημόσιους φορείς.

Τέλος, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις μπορούν να δραστηριοποιηθούν στον τομέα της τουριστικής προβολής, στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης και στον τομέα των πολιτιστικών-τουριστικών δραστηριοτήτων.

Ωστόσο, για να επιτευχθεί μια άξια λόγου, ευρεία, και διαρκής κινητοποίηση των ιδιωτικών φορέων σε οιοδήποτε από τους παραπάνω άξονες δράσης, είναι απαραίτητη η υποστήριξη εκ μέρους του ευρύτερου δημόσιου τομέα, μέσω του αναπτυξιακού νόμου και των κοινοτικών προγραμμάτων, ή και η ανάληψη κατάλληλων πρωτοβουλιών από φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, με στόχο τη δημιουργία κατάλληλου επιχειρηματικού κλίματος και την ενθάρρυνση αντίστοιχων πρωτοβουλιών από τον ιδιωτικό τομέα.

#### **3.1 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Όσον αφορά στις τουριστικές επενδύσεις μεμονωμένων επιχειρήσεων ή κοινοπραξιών, ο αναπτυξιακός νόμος και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα παρέχουν τα κατάλληλα πλαίσια για την προώθηση επενδυτικών σχεδίων.

Ειδικότερα, το Γ΄ Π.Ε.Π. της Περιφέρειας Ηπείρου περιλαμβάνει επενδυτικές δράσεις βασικής προτεραιότητας, όπως η αύξηση των σύγχρονων καταλυμάτων με επενδύσεις σε νέες κλίνες, η αναβάθμιση της ποιότητας των υπαρχόντων τουριστικών καταλυμάτων και των παρεχόμενων συνοδευτικών υπηρεσιών μέσω του εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεων, ο εμπλουτισμός της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος με εναλλακτικές μορφές τουρισμού με την προώθηση των ιδιωτικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που απαιτούνται για την ανάπτυξη των διαφόρων μορφών τουρισμού κλπ.

Περιλαμβάνει επίσης επενδυτικές δράσεις που θα προσδιορισθούν από τη στρατηγική της Περιφέρειας για την Κοινωνία της Πληροφορίας, δράσεις που θα είναι σε συνέργια με τους στόχους του ΕΠ «Κοινωνία της Πληροφορίας».

Ο Πίνακας 3-1 δείχνει την αναμενόμενη επενδυτική συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην υλοποίηση του Γ΄ Π.Ε.Π. της Περιφέρειας Ηπείρου, μέσα από το συνολικό χρηματοδοτικό σχήμα. Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα προεκτιμάται σε 14,5%.

#### ΠΙΝΑΚΑΣ 3-1

##### Χρηματοδοτικό σχήμα ΠΕΠ Ηπείρου 2000-06

σε Ευρώ

• Συνολικό κόστος	:	680.013.237
• Δημόσια δαπάνη	:	581.313.237
• Εθνική συμμετοχή	:	145.328.309

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

• Κοινοτική συμμετοχή	:	435.984.928
• ΕΤΠΑ	:	324.700.002
• ΕΓΤΠΕ	:	79.384.617
• ΕΚΤ	:	31.900.309
• Ιδιωτική συμμετοχή	:	98.700.000

Ειδικότερα στον Αξονα Προτεραιότητας 3 «Ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας - Προστασία και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων», προβλέπεται να υλοποιηθούν 100 παρεμβάσεις ενίσχυσης και εκσυγχρονισμού ξενοδοχειακής υποδομής με δημιουργία 1400 περίπου νέων κλινών, και 70 παρεμβάσεις δημιουργίας- στήριξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Ο Πίνακας 3-2 δείχνει την αναμενόμενη επενδυτική συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην υλοποίηση του Αξονα 3 του Π.Ε.Π. της Περιφέρειας Ηπείρου, μέσα από το αντίστοιχο χρηματοδοτικό σχήμα. Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα προεκτιμάται σε 18,2% περίπου.

### ΠΙΝΑΚΑΣ 3-2

#### Χρηματοδοτικό σχήμα Αξονα 3

σε ευρώ

Συνολικό ποσό	:	91.385.000
Δημόσια δαπάνη	:	74.775.000
Εθνική συμμετοχή	:	18.693.750
Κοινοτική συμμετοχή	:	56.081.250

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

ΕΤΠΑ	:	56.081.250
ΕΚΤ		0
Ιδιωτική Συμμετοχή	:	16.610.000

Επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα θα επιδιωχθούν επίσης για την εκτατική ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού, με στόχο τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου, για να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και η ελκυστικότητά της και να αποκατασταθεί η κοινωνική και οικονομική λειτουργία της.

### 3.2 ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, οι επαγγελματικοί και συλλογικοί φορείς ( ενώσεις, σύνδεσμοι, επιμελητήρια κλπ) μπορούν να δραστηριοποιηθούν κυρίως στον τομέα της τουριστικής προβολής της Ηπείρου, είτε αυτόνομα, είτε συνεργαζόμενοι με αρμόδιους δημόσιους φορείς.

Πράγματι, η εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού και σταθερού προϋπολογισμού προβολής και η εστίαση σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους, με βάση εξειδικευμένη και αξιόπιστη έρευνα αγοράς, που να προβλέπει συνέργεια με παράλληλες πρωτοβουλίες του Ιδιωτικού Τομέα, αποτελεί στόχο, που δεν είναι δυνατόν να επιδιωχθεί μόνο μέσω του Γ ΚΠΣ, αλλά απαιτεί κινητοποίηση των επαγγελματιών του τουρισμού και των φορέων τους.

Τέτοιες δράσεις, που συμπληρώνουν ή εξειδικεύουν περαιτέρω την ετήσια διαφημιστική εκστρατεία και τις λοιπές ενέργειες μάρκετινγκ του ΕΟΤ, εντάσσονται στον Άξονα 5 του Ε.Π.ΑΝ. Πρόκειται για δράσεις έρευνας αγοράς, εκπόνησης σχεδίου προβολής, και ενέργειες προβολής, συγχρηματοδοτούμενες ή παράλληλα χρηματοδοτούμενες από

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

συλλογικούς, κυρίως, φορείς του Ιδιωτικού Τομέα.

Βέβαια, η ενίσχυση της προβολής και η οργανωμένη με σύγχρονους τρόπους επικοινωνίας προώθηση του τουριστικού προϊόντος είναι δράση βασικής προτεραιότητας και του Π.Ε.Π. Ηπείρου. Το θέμα αυτό αναπτύσσεται διεξοδικά στο 7<sup>ο</sup> Κεφάλαιο «ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ», της παρούσας Μελέτης.

### **3.3 ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ**

Όπως ήδη αναφέρθηκε οι μη κυβερνητικές οργανώσεις μπορούν να δραστηριοποιηθούν στον τομέα της τουριστικής προβολής (κυρίως μέσω της ενημέρωσης ομοειδών οργανώσεων και της ευαισθητοποίησης του κοινού), στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης και στον τομέα των πολιτιστικών-τουριστικών δραστηριοτήτων.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι δραστηριότητες αυτές θεωρούνται κατάλληλες για οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, όπως είναι τα Σωματεία, οι Σύλλογοι, και οι Αστικές μη κερδοσκοπικές Εταιρείες.

Οι πολιτιστικές-τουριστικές δραστηριότητες έχουν συνήθως σχέση με τις θρησκευτικές ή λαογραφικές παραδόσεις κάθε περιοχής, ή συνδέονται με την ύπαρξη κάποιου σημαντικού αρχαίου μνημείου (θεάτρου, σταδίου, ναού κλπ).

Κατά κανόνα, οι διοργανώσεις αυτής της κατηγορίας προϋποθέτουν την ενεργό συμπράταση και συνεργασία των αρμοδίων κρατικών, αυτοδιοικητικών, ή εκκλησιαστικών αρχών.

Προϋπόθεση για την ως άνω δραστηριοποίηση των μη κυβερνητικών οργανώσεων είναι η εξασφάλιση επιδοτήσεων από το δημόσιο τομέα, είτε

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

από εθνικούς πόρους, είτε από Κοινοτικά προγράμματα, ή από τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες. Υποστηρίζονται επίσης από χορηγίες του ιδιωτικού τομέα.

Οι δυνατότητες δραστηριοποίησης των μη κυβερνητικών οργανώσεων στον τομέα της κατάρτισης και επιμόρφωσης παρουσιάζονται στο 6<sup>ο</sup> Κεφάλαιο «ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ» της παρούσας Μελέτης.

## 4<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ

### ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ.

### ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ, ΜΕΛΕΤΕΣ, ΕΡΓΑ,

### ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ, ΙΔΡΥΣΗ ΦΟΡΕΩΝ.

#### 4.1 ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα Δράσης, στα πλαίσια της μελέτης της Τουριστικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας της Ηπείρου περιλαμβάνει ενέργειες, εκπόνηση ειδικών μελετών, αναγκαία έργα, θεσμικές ρυθμίσεις και ίδρυση φορέων, που εντάσσονται σε ένα χρονοδιάγραμμα δύο προτεραιοτήτων.

Η πρώτη προτεραιότητα αφορά προτάσεις που μπορούν να υλοποιηθούν μέχρι το 2006 (ή 2008 σε περίπτωση που επεκταθεί ο ορίζοντας του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης) ώστε να μπορούν να ενταχθούν σε αντίστοιχα μέτρα και δράσεις του ΠΕΠ Ηπείρου (Γ΄ ΚΠΣ 2000-2006) και η δεύτερη προτεραιότητα αφορά προτάσεις οι οποίες θεωρούμε ότι παρουσιάζουν μια πιο μακροχρόνια προοπτική υλοποίησης με ορίζοντα 2006 - 2015, κυρίως λόγω μειωμένης ωριμότητας ή και του χρόνου που απαιτείται για την προετοιμασία και εκπόνηση των σχετικών μελετών.

Οι προτάσεις για ενέργειες, έργα, μελέτες και θεσμικές ρυθμίσεις διατυπώνονται με ένα συνολικό τρόπο αφού προκύπτουν από τη συνεκτίμηση όλων των σχετικών παραμέτρων για το σύνολο της Περιφέρειας. Ως εκ τούτου οι προτάσεις μπορούν να έχουν καθολική εφαρμογή και στις 12 τουριστικές ενότητες που προσδιόρισε η Α΄ φάση της μελέτης. Ωστόσο αρκετές από τις προτάσεις αφορούν εξειδικευμένα

προβλήματα συγκεκριμένων τουριστικών ενοτήτων. Σε αυτή την περίπτωση οι προτάσεις προσδιορίζονται χωρικά.

Τελικός στόχος είναι να υπάρξει συνέργια και συμπληρωματικότητα των προτάσεων ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν σωρευτικά εξυπηρετώντας τους βασικούς στόχους που τίθενται στην παρούσα μελέτη.

Οι προτάσεις βασίσθηκαν:

- κυρίως στην ανάλυση που έγινε στην Α΄ Φάση της παρούσας μελέτης,
- στη Μελέτη του Χωροταξικού Σχεδίου της Περιφέρειας Ηπείρου, ΥΠΕΧΩΔΕ/ Φ. Παπαγεωργίου, Αθήνα 2000,
- στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ηπείρου και στο αντίστοιχο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού,
- στη μελέτη «Σχεδιασμός Αξιοποίησης με στόχο την ήπια – οικολογική τουριστική ανάπτυξη του τμήματος της ενδοχώρας που ορίζεται από τον άξονα οροσειρά της Πίνδου και από τις Πρέσπες ως τη Ναύπακτο και αναγνώριση των ορεινών και χιονοδρομικών όγκων», ΥΠΑΝ, ΕΟΤ/ TEAM4, ΜΑΣ ΕΠΕ, Αθήνα 1999,
- σε άλλες ειδικές μελέτες που αναφέρονται σε υποσημείωση.

Ο Πίνακας 4-1 που ακολουθεί παρουσιάζει το «Χρονοδιάγραμμα Προγραμματισμού Ενεργειών, Μελετών, Εργων, Θεσμικών Ρυθμίσεων» στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης για την τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας Ηπείρου.

#### **4.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ, ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ**

##### **ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ. ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΙΔΡΥΣΗ ΦΟΡΕΩΝ**

Θεωρούμε σημαντικό να τονίσουμε τη διαπεριφερειακή διάσταση των προτάσεων για τις περιοχές προστασίας (Πίνδος, Αμβρακικός) και για τα οδικά έργα, που αφορούν και στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας,

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος. Ειδικότερα για την Πίνδο, έχουν ληφθεί υπόψη σε μεγάλο βαθμό οι προτάσεις της σχετικής μελέτης του ΥΠΑΝ (ΕΟΤ/ΤΕΑΜ4, ΜΑΣ ΕΠΕ).

Ειδικότερα οι κατευθύνσεις της μελέτης για την Πίνδο (Ε.Π. Τουρισμός – Πολιτισμός) υιοθετούνται και εξειδικεύονται ειδικά στα σημεία που αφορούν:

- δημόσιες επενδύσεις για επέκταση και βελτίωση του οδικού δικτύου,
- δημόσιες επενδύσεις για ανάδειξη και προστασία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και της φυσικής κληρονομιάς,
- δημόσιες επενδύσεις για προστασία των οικολογικών πόρων.

Μέτρα του Γ' ΚΠΣ στα οποία μπορούν να ενταχθούν οι προτεινόμενες δράσεις

Οι προτάσεις αφορούν έργα που ήδη εντάχθηκαν στο ΠΕΠ Ηπείρου, καθώς και προτεινόμενες, από εμάς ώριμες δράσεις πρώτης προτεραιότητας (2006) για την τουριστική ανάπτυξη της Ηπείρου που μπορούν ενταχθούν σε μέτρα του ΠΕΠ.

Οι προτεινόμενες δράσεις αφορούν:

- συμπλήρωση ειδικής τουριστικής υποδομής (περιορισμένες προτάσεις),
- προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος,
- προστασία και ανάδειξη πολιτιστικού περιβάλλοντος,
- έργα τεχνικής υποδομής μεταφορών,
- έργα τεχνικής αστικής υποδομής,

Οι πιο πάνω δράσεις μπορούν να ενταχθούν στα ακόλουθα μέτρα:

**Άξονας 1 – Ανάδειξη της Περιφέρειας ως Δυτικής Πύλης για την Βόρεια Ελλάδα – Αναπτυξιακή αξιοποίηση του πλεονεκτήματος των μεγάλων έργων μεταφορών.**

**Μέτρο 1.1. Υποδομές μεταφορών**

**Άξονας 2 – Ενίσχυση αστικών υποδομών και υπηρεσιών**

**Μέτρο 2.1. Αστικές υποδομές - περιβάλλον**

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

**Μέτρο 2.3. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής κλίμακας σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας (ΕΠΤΑ)**

**Μέτρο 2.4. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε ολοκληρωμένες ζώνες μικρής κλίμακας (ΕΚΤ)**

**Άξονας 3 – Ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων**

**Μέτρο 3.1. Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος**

**Μέτρο 3.2. Ενίσχυση των υποδομών και της επιχειρηματικότητας**

**Μέτρο 3.3. Ανάδειξη πολιτισμικών στοιχείων**

**Άξονας 4 – Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου**

**Μέτρο 4.2. Ανάπτυξη δασοπονίας και Αειφόρος ανάπτυξη δασικών οικοσυστημάτων**

**Μέτρο 4.6. Ανακαίνιση και ανάπτυξη των οικισμών. Προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς**

**Μέτρο 4.7. Στήριξη της επιχειρηματικότητας στις ορεινές περιοχές - Καινοτομικές δράσεις**

**Μέτρο 4.8. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ανάπτυξης περιοχών στην ύπαιθρο με συγκροτημένες και συνεκτικές δράσεις**

**Μέτρο 4.10 Υποδομές μεταφορών στην ύπαιθρο**

**Μέτρο 4.12 Ανάδειξη φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος**

Έτσι, με βάση τα πιο πάνω, στις προτάσεις Α΄ προτεραιότητας μπορεί να προσδιορισθεί, παράλληλα, και το αντίστοιχο μέτρο στο οποίο θα μπορούσαν να ενταχθούν.

**Προτάσεις Α΄ Προτεραιότητας (2002-2006)**

### **1. Ενέργειες**

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

α) Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος

Οι ενέργειες για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος εντάσσονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες που αφορούν:

- τη διατήρηση/ αποκατάσταση/ διαχείριση οικοτόπων, ειδών χλωρίδας, πανίδας ή τοπίου (όπως φυτεύσεις – αποκαταστάσεις τοπίου π.χ. λατομεία, δρόμοι, περιοχές απειλούμενων ενδιαιτημάτων, ειδών πανίδας κλπ)
- τις υποδομές προστασίας, σήμανσης, ανάδειξης (περιφράξεις κλπ), εξοπλισμό επόπτευσης – φύλαξης,
- τα προγράμματα καταγραφής – παρακολούθησης (monitoring) στοιχείων φυσικού περιβάλλοντος.

Οι βασικές αρχές διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών της Περιφέρειας Ηπείρου σύμφωνα με την ελληνική και κοινοτική νομοθεσία (Οδηγία 92/43 ΕΟΚ) αφορούν στη διατήρηση και βελτίωση των βασικών οικολογικών λειτουργιών, στη διατήρηση της γενικής ποικιλότητας, στην αειφόρο χρήση των φυσικών ειδών και οικοσυστημάτων και στην περιβαλλοντική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των επισκεπτών.

Ενέργειες προστασίας και ανάδειξης δασών και σύνταξη δασικού κτηματολογίου

Η προστασία των δασών αποτελεί βασικό στόχο κυρίως για τις ορεινές τουριστικές ενότητες και αφορά *ενέργειες προστασίας από πυρκαγιές και ασθένειες, προστασία εδαφών από διάβρωση και αναδασώσεις καθώς και δημιουργία φυτωρίων*. Οι ενέργειες αυτές μπορούν να οργανωθούν αποτελεσματικότερα μέσα από ολοκληρωμένη διαχείριση των δασικών πόρων με συνεργασία των αρμόδιων φορέων και τμημάτων του δημοσίου. Οι ορεινές τουριστικές ενότητες (Ν. Τζουμέρκα 6, Β. Τζουμέρκα 7, Μέτσοβο 8, Ζαγοροχώρια 9, Κόνιτσα 10, Πωγώνι 11, Ιωάννινα 12) αντιμετωπίζουν προβλήματα εγκατάλειψης και έλλειψης εποπτείας των φυσικών τους πόρων παράλληλα σε ορισμένα σημεία (Ζαγόρι, Τ.Ε. 8 και 9) παρατηρούνται φαινόμενα συμφόρησης και εντατικότερης εκμετάλλευσης. Επειδή ο ορεινός χώρος έχει ενιαίο λειτουργικό χαρακτήρα προτείνεται η κατάρτιση

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

προγραμμάτων ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ώστε η εποπτεία και προστασία να τεθεί υπό ενιαία ομπρέλα.

Το πρόβλημα της παράνομης υλοτομίας και λαθροθηρίας εντοπίζεται σε όλες τις δασικές περιοχές της περιφέρειας. Προτείνεται εντατικότερος έλεγχος παράνομης υλοτομίας και λαθροθηρίας σε όλους τους δρυμούς. Στους ήδη επαρκώς εποπτευόμενους δρυμούς Βίκου – Αώου και Πίνδου είναι αναγκαίο να υπάρξει αυστηρότερη εποπτεία και αστυνόμευση των δασών καθώς και πρόσθετα διαχειριστικά μέτρα. Σημαντικό βήμα προς την συμπλήρωση της προστασίας και βιώσιμης διαχείρισης των δασών είναι η σύνταξη ενός *δασικού κτηματολογίου* για το σύνολο της Περιφέρειας.

Σε Α΄ προτεραιότητα ως περιοχές ολοκληρωμένων ενεργειών για την προστασία των δασών προτείνονται:

- τα Ν. Τζουμέρκα Τ.Ε. 6,
- τα Β. Τζουμέρκα Τ.Ε. 7,
- το Μέτσοβο Τ.Ε. 8,
- τα Ζαγοροχώρια Τ.Ε. 9,
- η Κόνιτσα Τ.Ε. 10,
- τα Ιωάννινα Τ.Ε. 12

Η καταγραφή των δασικών εκτάσεων με σύνταξη δασικού κτηματολογίου θα πρέπει να περιλαμβάνει το σύνολο την Πίνδου, εκτός από τις Τ.Ε. της Περιφέρειας.

Στις παρεμβάσεις θα πρέπει να περιλαμβάνεται ο προσδιορισμός διαδρομών καθώς και η οργάνωση και σήμανση της κίνησης του επισκέπτη στο φυσικό τοπίο των Τουριστικών Ενοτήτων, με προτεραιότητα τις ώριμες και τις δυναμικά αναπτυσσόμενες περιοχές (Τζουμέρκα Τ.Ε. 6 και 7, Μέτσοβο Τ.Ε. 8, Ζαγοροχώρια Τ.Ε. 9 και Ιωάννινα 12). Ως ειδικότερες περιοχές ενδιαφέροντος με άμεση προτεραιότητα παρεμβάσεων θεωρούμε:

- το χαρακτηρισμένο Αισθητικό Δάσος Νικοπόλεως – Μύτικας,
- την παραλία του Δρεπάνου δυτικά της Ηγουμενίτσας,

- τους καταρράκτες στα Θεοδωριανά και στον Καταρράκτη στα Νότια Τζουμέρκα,
- το σπήλαιο Ανεμότρυπα Πραμάντων στα Βόρεια Τζουμέρκα,
- την είσοδο του Εθνικού Δρυμού της Βάλια Κάλντα,
- το φαράγγι του Βίκου στο κεντρικό Ζαγόρι,
- τον Εθνικό Δρυμό Βίκου Αώου στο Πάπιγγο
- τη Λίμνη των Ιωαννίνων.

Ανάδειξη τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους

Σύμφωνα με τη μελέτη του ΕΜΠ (επ. υπ. Κ. Χατζημπίρος) «Οριοθέτηση και καθορισμός μέτρων προστασίας τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους» έχουν καταγραφεί στην Περιφέρεια 44 τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Οι περιοχές αυτές αποτελούν φυσικό πλούτο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και ενισχύουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας ειδικότερα όσο αφορά την προώθηση του περιηγητικού, οικολογικού και άλλων μορφών ήπιου τουρισμού. Γι' αυτό είναι απαραίτητη προστασία των τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους από κυνήγι, ρύπανση και άλλες ανθρώπινες επεμβάσεις. Παράλληλα προτείνεται η οργάνωση πολιτιστικών και ειδικών θεματικών διαδρομών που να περιλαμβάνουν και τα τοπία αυτά. Σε πρώτη προτεραιότητα προτείνεται η δημιουργία τέτοιων διαδρομών στις «ώριμες» Τουριστικές Ενότητες:

- του Μετσόβου Τ.Ε.8,
- των Ζαγοροχωρίων Τ.Ε. 9,
- των Ιωαννίνων Τ.Ε. 12,

Προστασία – έλεγχος παράκτιων περιοχών

Με βάση την ανάλυση της Α' φάσης, θεωρούμε ότι έχει ήδη συντελεσθεί σημαντική υποβάθμιση των παράκτιων και περιβαλλοντικά προστατευόμενων περιοχών στον άξονα Πρέβεζας – Ηγουμενίτσας, λόγω αυθαίρετης δόμησης (ειδικότερα στην παράκτια περιοχή Πάργας). Απαιτείται συστηματικός έλεγχος της τουριστικής ανάπτυξης και της δόμησης στις παράκτιες περιοχές ώστε να αντιμετωπισθούν σε πρώτη προτεραιότητα οι

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

πιέσεις από χρήσεις παραθερισμού και μεταφορών στις περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές. Παράλληλα θα πρέπει να υπάρξει ουσιαστικός έλεγχος χρήσεων γης γύρω από ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές. Η αντιμετώπιση άναρχης τουριστικής ανάπτυξης και αυθαίρετης δόμησης είναι απαραίτητη κατά προτεραιότητα στην:

- περιοχή Natura “Πάργα έως ακρωτήριο Άγιος Θωμάς», όπου έχουν παρατηρηθεί αλλοιώσεις στη φυσική ισορροπία.

Η αποσαφήνιση ιδιοκτησιακού καθεστώτος στις παράκτιες περιοχές μέσα από την επιτάχυνση των διαδικασιών του Κτηματολογίου θα συνέβαλλε στην κατεύθυνση της προστασίας και του ελέγχου των περιοχών αυτών. Επίσης, η επιτάχυνση των διαδικασιών του Κτηματολογίου θα συμβάλει στην περιφρούρηση της δημόσιας γης η οποία εκτίθεται σήμερα σε κινδύνους καταπάτησης και αλλοίωσης. Σε πρώτη προτεραιότητα προτείνεται η επιτάχυνση των διαδικασιών του κτηματολογίου:

- στην Τ.Ε. 2 – Ηγουμενίτσας,
- στην Τ.Ε. 1 – Πρεβέζης,

*Δημιουργία συστήματος παρακολούθησης για την προστασία των υγροβιοτόπων*

*Ο υγροβιότοπος του Αμβρακικού (Τ.Ε. Πρέβεζας 1α και Άρτας 5) περιλαμβάνεται στη συνθήκη Ramsar και αποτελεί ένα από τους σημαντικότερους φυσικούς πόρους της Περιφέρειας καθώς και πόλο ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού. Ο υγροβιότοπος κινδυνεύει να αντιμετωπίσει προβλήματα λόγω της ανεξέλεγκτης ρύπανσης από τα γεωργικά χημικά καθώς και ενδεχόμενο ευτροφισμό. Σε μια τέτοια περίπτωση η διαταραχή θα είναι άμεση γι’ αυτό προτείνεται η δημιουργία συστήματος παρακολούθησης και η καταγραφής δεικτών για τη φυσική ισορροπία του υγροβιότοπου, καθώς και η προμήθεια των μέσων ώστε να υπάρχει διαρκής ετοιμότητα για αποκατάσταση ενδεχόμενων διαταραχών και ρύπανσης από γεωργικά χημικά. Πέρα από τον Αμβρακικό ανάλογη αντιμετώπιση θα πρέπει να τύχουν και οι βιότοποι:*

- Έλος Καλοδίκι,

*Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών*

*Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.*

- Λίμνη Λιμνοπούλα Παραμυθίας,
- Λουρός,
- εκβολές και στενά του Αχέροντα.

Παράλληλα, εκτός από τα μέτρα προστασίας προτείνεται η ολοκληρωμένη διαχείριση όλων των προστατευόμενων οικοσυστημάτων, ειδικότερα αυτών που βρίσκονται στις ώριμες και τις δυναμικά αναπτυσσόμενες Τ.Ε., ώστε να ενταχθούν στην προσπάθεια προσέλκυσης οικολογικού και άλλων μορφών ήπιου τουρισμού.

*Οικονομικά κίνητρα για τη διατήρηση του αγροτικού τοπίου*

Η διατήρηση και ενίσχυση του αγροτικού τομέα συμβάλει στην συμπλήρωση των εισοδημάτων από τον τουρισμό και γι' αυτό θα πρέπει να επιδιώκεται ακόμα και σε δυναμικά αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές. Επίσης, το παραδοσιακό αγροτικό τοπίο πέρα από το φυσικό τοπίο, θεωρούμε ότι είναι ένα στοιχείο που εμπλουτίζει την ποικιλότητα των τουριστικών πόρων της Περιφέρειας και το οποίο έχει εγκαταλειφθεί στις παραμεθόριες τουριστικές ενότητες και στα Τζουμέρκα, ενώ δέχεται πιέσεις από αστικές δραστηριότητες στις Τ.Ε. Ιωαννίνων και Άρτας. Θεωρούμε ότι πρέπει να δοθούν κίνητρα για τη διατήρηση του αγροτικού τοπίου και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του (αναβαθμίδες, καλντερίμια, αλώνια κλπ), ως πρώτο μέτρο προστασίας του, με πρώτη προτεραιότητα στις Τουριστικές Ενότητες:

- 5, Άρτας,
- 6-7, Τζουμερκών,
- 12, Ιωαννίνων.

*Έλεγχος και εποπτεία της κυκλοφορίας*

Η κυκλοφοριακή επιβάρυνση και η όχληση των τουριστικών περιοχών που προκαλείται κατά την τουριστική περίοδο εντοπίζεται τόσο στις παράκτιες τουριστικές ενότητες όσο και σε ορισμένα σημεία των ορεινών περιοχών (Μέτσοβο, Ζαγόρι). Ειδικότερα στις ορεινές περιοχές τα προβλήματα εντείνονται λόγω του κακού οδικού δικτύου και του δύσβατου της περιοχής.

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Θεωρούμε ότι ειδικά για τις περιόδους αιχμής απαιτείται ρύθμιση, έλεγχος και εποπτεία της κυκλοφορίας σε πρώτη προτεραιότητα:

- στο Μέτσοβο,
- στο Ζαγόρι,

*Μέτρα προστασίας των ιαματικών πηγών*

Από τις 822 καταγεγραμμένες πηγές μεταλλικών νερών, είναι επίσημα αναγνωρισμένες από το κράτος μέσω ΕΟΤ ως ιαματικές πηγές μόνο 76, οι 23 πηγές χαρακτηρίζονται ως τουριστικής σημασίας και οι 53 ως τοπικής σημασίας. Στην Ήπειρο υπάρχουν 4 ιαματικές πηγές τοπικής σημασίας: Παλαιοσάραγα Πρεβέζης, Αμαράντου και Καραβασίλων Κόνιτσας, Χανοπούλου Άρτας. Σε πρώτη προτεραιότητα θεωρούμε χρήσιμη τη λήψη ειδικών μέτρων προστασίας για τις πηγές:

- Παλαιοσάραγα Πρεβέζης
- Αμαράντου και Καραβασίλων Κόνιτσας.

*Ειδικά μέτρα*

Τέλος η έντονη τάση εξειδίκευσης των τουριστικών υπηρεσιών δίνει τη δυνατότητα εφαρμογής της περιβαλλοντικής πιστοποίησης τουριστικών υπηρεσιών (eco – labeling).

*Κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σύνταξη κώδικα επισκεπτών*

Στις ώριμες και αναπτυσσόμενες τουριστικές ενότητες προτείνεται η οργάνωση και προβολή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την προσέλκυση οργανωμένων ομάδων ειδικού ενδιαφέροντος (εκπαιδευτικά ιδρύματα, σωματεία κλπ) με σκοπό τόσο την περιβαλλοντική ενημέρωση ευαισθητοποίηση όσο και την μείωση, παράλληλα, της εποχικότητας του τουριστικού ρεύματος.

Στην ίδια κατεύθυνση είναι χρήσιμη η παροχή πληροφοριών προς τους τουρίστες ως προς την κατάσταση του περιβάλλοντος και των μέτρων διαφύλαξής του. Ως εργαλείο πληροφόρησης – ευαισθητοποίησης θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η κατάρτιση, σε πρώτη φάση, κώδικα προς τους επισκέπτες:

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- των Εθνικών Δρυμών Πίνδου και Βίκου – Αώου,
- του υγροβιότοπου του Αμβρακικού.

#### β) Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικού περιβάλλοντος

Το ανθρωπογενές - πολιτιστικό περιβάλλον στην Περιφέρεια αλλοιώνεται και υποβαθμίζεται είτε από την εγκατάλειψη και την έλλειψη συντήρησης είτε από την υπερσυγκέντρωση επισκεπτών και τη ρύπανση που προκαλούν. Η ανάδειξη των ιδιαίτερων ιστορικών και πολιτιστικών στόχων της Περιφέρειας συνδέεται άμεσα με της δυνατότητες της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

*Καταγραφή των μνημείων της πολιτιστικής κληρονομιάς*

Πλήρης καταγραφή των μνημείων της πολιτιστικής κληρονομιάς και η ένταξή τους στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων και το Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο, σε πρώτη προτεραιότητα όσων περιλαμβάνονται στις ώριμες τουριστικές ενότητες: *Πρέβεζας Τ.Ε. 1, Ηγουμενίτσας Τ.Ε., Μετσόβου Τ.Ε. 8, Ζαγοροχωρίων Τ.Ε. 9, Ιωαννίνων Τ.Ε. 12.*

*Έλεγχος της αλλοίωσης και της ρύπανσης των πολιτιστικών πόρων*

Η αλλοίωση των πολιτιστικών πόρων από τη ρύπανση που προκαλεί η υπερσυγκέντρωση επισκεπτών εντοπίζεται στους περισσότερο σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους της Περιφέρειας (π.χ. Νικόπολη, Πάργα κ.ά). Το πρόβλημα αυτό μπορεί να αντιμετωπισθεί με μέτρα διαχείρισης και ελέγχου της ροής των επισκεπτών στα σημεία αυτά. Ιδιαίτερα, όταν επιζητείται η ένταξη τέτοιων αρχαιολογικών χώρων σε σύγχρονα πολιτιστικά δρώμενα (Νικόπολη, Δωδώνη) οπότε προφανώς θα πρέπει να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά τα προβλήματα της ρύπανσης και της αλλοίωσης των συγκεκριμένων χώρων.

Η αυθαίρετη ή ανεξέλεγκτη δόμηση στον περιαστικό χώρο, στις παράκτιες περιοχές αλλά και σε ορεινούς οικισμούς όπου δεν ισχύουν μέτρα προστασίας (Τ.Ε. Πρέβεζας 1, Ηγουμενίτσας 2, Παραμυθίας 3, Φιλιππιάδας 4, Ιωαννίνων 12) προκαλούν αλλοίωση της αισθητικής του τοπίου και του

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

παραδοσιακού οικιστικού χαρακτήρα. Προτείνεται ο έλεγχος της δόμησης σε βαθμό που να αφορά και τη μορφολογία των κατασκευών.

Ο έλεγχος της αλλοίωσης και της ρύπανσης των πολιτιστικών πόρων θα πρέπει να αφορά σε πρώτη προτεραιότητα τις περιοχές: *Πρέβεζας Τ.Ε. 1, Ηγουμενίτσας Τ.Ε. 2, Μετσόβου Τ.Ε. 8, Ζαγοροχωρίων Τ.Ε. 9, Ιωαννίνων Τ.Ε. 12.*

*Κατάρτιση πολιτιστικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων*

Προτείνεται οργάνωση και προβολή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την προσέλκυση οργανωμένων ομάδων ειδικού ενδιαφέροντος (εκπαιδευτικά ιδρύματα, σωματεία κλπ), αντίστοιχων ή και συνδυασμένων με όσα αναφέρονται στο (α), με αντικείμενο την ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά. Εκτός από την ανάδειξη και προβολή των ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων της Περιφέρειας αναμένεται να συμβάλουν στη μείωση της εποχικότητας του τουριστικού ρεύματος. Τα προγράμματα σε πρώτη προτεραιότητα θα αφορούν τις *Πρέβεζας Τ.Ε. 1, Ηγουμενίτσας Τ.Ε. 2, Ν. Τζουμερκών Τ.Ε. 6, Β. Τζουμερκών Τ.Ε. 7, Μετσόβου Τ.Ε. 8, Ζαγοροχωρίων Τ.Ε. 9, Κόνιτσας Τ.Ε. 10, Ιωαννίνων Τ.Ε. 12.*

## **2. Εκπόνηση ειδικών μελετών**

Οι ειδικές μελέτες που εστιάζονται σε περιορισμένες περιοχές, συνήθως έκτασης μικρότερης του Νομού, αφορούν εξειδικευμένη αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με την προστασία ή την ανάπτυξη των συγκεκριμένων περιοχών. Οι τύποι περιοχών που εμπλέκονται στην τουριστική ανάπτυξη διακρίνονται σε:

- περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης (Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη),
- οικιστικές περιοχές (Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, Σχέδιο Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης, ΠΕΡΠΟ),
- ζώνες αυστηρής ή επαρκούς προστασίας και ελέγχου (ΖΟΕ),  
Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- ζώνες ήπιου ελέγχου και ρύθμισης των συγκρούσεων γης (Ζώνη Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης του Ν.2742/99),
- ζώνες οργανωμένης ανάπτυξης (παραμεθόριες και ορεινές περιοχές),
- περιοχές με ολοκληρωμένα προγράμματα.

Οι βασικές κατευθύνσεις που θα πρέπει να έχουν οι μελέτες με βάση τα προβλήματα της Περιφέρειας όπως διαγνώσθηκαν στην Α΄ φάση, είναι: ο έλεγχος της ανάπτυξης στις περιαστικές ζώνες, η αποφυγή των εντόνων συγκρούσεων γης, η διαβαθμισμένη προστασία των προστατευτέων περιοχών, η διατήρηση της φυσικότητας των τοπίων, η περιφρούρηση της δημόσιας γης, η λειτουργικότητα και ο έλεγχος των τιμών στις περιοχές αποκλειστικής χρήσης, η αποφυγή της διάχυσης της αστικής ανάπτυξης κατά μήκος των συγκοινωνιακών αξόνων και γύρω από τους κόμβους τους.

*Προστασία των παρακτίων ζωνών – Εκπόνηση ΕΠΧΣΑΑ*

Η παράκτια ζώνη της περιφέρειας, στο σύνολό της έχει υποστεί πιέσεις που αλλοιώνουν το χαρακτήρα της αλλά και το ευαίσθητο οικοσύστημα. Ειδικότερα οι παράκτιες τουριστικές ενότητες 1 και 2, (Πάργα – Σύβοτα) είναι σημαντικά βεβαρημένες περιοχές, με πιέσεις κυρίως παραθεριστικής κατοικίας. Η οργανωμένη και βιώσιμη διάχυση των πιέσεων σε θύλακες στην ευρύτερη περιοχή με παράλληλη ρύθμιση χρήσεων γης είναι αντικείμενο που μπορεί να αντιμετωπισθεί μόνο με Πολεοδομικό και Χωροταξικό. Σχεδιασμό.

Η αύξηση του αριθμού των τουριστικών καταλυμάτων και των παράνομα ενοικιαζόμενων δωματίων παράλληλα με την ταυτόχρονη ανάπτυξη της παραθεριστικής κατοικίας συμβάλλουν στην αλλοίωση του περιβάλλοντος των ακτών. Η εκπόνηση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ν. 2742/99) θεωρούμε ότι είναι απαραίτητη για το σύνολο των παραλιακών περιοχών της Περιφέρειας (Τουριστικές Ενότητες Πρέβεζας 1 και Ηγουμενίτσας 2), ώστε να αντιμετωπισθεί συνολικά το ζήτημα των πιέσεων των τουριστικών και παραθεριστικών χρήσεων στην

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

παράκτια ζώνη. Το ΕΠΧΣΑΑ θα πρέπει μεταξύ άλλων να αναζητήσει πιθανούς θύλακες υποδοχής των πιέσεων και να προβλέψει τη διασύνδεσή τους με την υπόλοιπη παράκτια ζώνη. Επίσης, μέσα από το ΕΠΧΣΑΑ θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη φροντίδα στην προστασία της περιοχής της Πάργας όπου ασκούνται οι μεγαλύτερες πιέσεις, όπως και των προστατευόμενων περιοχών του Καλαμά, των στενών και των εκβολών του Αχέροντα καθώς και του Καλοδικίου Πάργας.

Επίσης είναι αναγκαία η εκπόνηση ΕΠΧΣΑΑ και για τις υπόλοιπες ώριμες Τουριστικές Ενότητες της περιφέρειας, ώστε να αντιμετωπισθούν έγκαιρα οι πιέσεις και να διοχετευθούν σε καινούργιες περιοχές υποδοχής. Συνολικά προτείνεται σε πρώτη προτεραιότητα η εκπόνηση ΕΠΧΣΑΑ στις περιοχές: *Πρέβεζας Τ.Ε. 1, Ηγουμενίσσας Τ.Ε. 2, Μετσόβου Τ.Ε. 8, Ζαγοροχωρίων Τ.Ε. 9, Ιωαννίνων Τ.Ε. 12.*

Εξειδίκευση της μελέτης τουριστικής ανάπτυξης

Ειδικές μελέτες τουριστικής ανάπτυξης σε επίπεδο Νομών είναι απαραίτητες σε αυτή τη φάση ώστε να συγκεκριμενοποιηθούν τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης και να υπάρξει η απαραίτητη εξειδίκευση στο επίπεδο του Νομού.

Μελέτη Περιοχών Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων

Ειδική Χωροταξική Μελέτη για τον καθορισμό Περιοχών Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων<sup>1</sup>, όπως προβλέπεται από το Ν.2742/99, είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση του προβλήματος της πληθυσμιακής αποψίλωσης και εγκατάλειψης του συνόλου της παραμεθόριας περιοχής. Η παρουσία νέου πληθυσμού και διαθέσιμου εργατικού δυναμικού στην περιοχή είναι καθοριστική για την επιτυχία οποιωνδήποτε προγραμμάτων προώθησης και

---

<sup>1</sup>Θα ήταν σκόπιμο ο καθορισμός των Περιοχών Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων να αντιμετωπισθεί από το Πλαίσιο Χωρικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου, πριν από τη θεσμοθέτησή του.

ανάπτυξης του τουρισμού. Σε πρώτη προτεραιότητα είναι αναγκαία η εκπόνηση ΠΕΧΠ στις περιοχές:

- Σαγιάδας – Φιλιάτων Τ.Ε. 2γ,
- Δελβινακίου Τ.Ε. 11,
- Κόνιτσας Τ.Ε. 10.

Οι περιοχές εκατέρωθεν της Εγνατίας Οδού αναμένεται, με την αποπεράτωση του άξονα, να παρουσιάσουν έντονη ανάπτυξη και μεταβολή του καθεστώτος χρήσεων γης. Οι έντονες πιέσεις για χρήσεις αστικού ή μεταποιητικού/ αποθηκευτικού χαρακτήρα θα αλλοιώσουν σε μεγαλύτερο βαθμό τις περιοχές αυτές. Ως πρώτο μέτρο προτείνεται η κήρυξη της ζώνης της Εγνατίας ως Περιοχής Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων κατά το Άρθρο 11 του Ν. 2742/99. με την εκπόνηση της σχετικής μελέτης. Ο αποτελεσματικός έλεγχος των χρήσεων γης και της οικιστικής ανάπτυξης μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από θεσμοθέτηση ΓΠΣ και ΣΧΟΑΠ, με βασική τους προτεραιότητα να καταλήγουν σε ΖΟΕ για την προστασία των περιοχών εκατέρωθεν της Εγνατίας.

#### Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες

Πέρα από την προστασία των περιοχών για τις οποίες εκπονήθηκαν ΕΠΜ αλλά και όπου προτείνεται η εκπόνηση, χρειάζεται ένας έλεγχος των χρήσεων και της δόμησης στις ζώνες που περιβάλλουν τις περιοχές αυτές. Η θεσμοθέτηση τέτοιων προστατευτικών ζωνών μπορεί να προκύψει μέσα από ειδικές χωροταξικές μελέτες και καθορισμό ΖΟΕ καθώς και συμπληρωματικές ΕΠΜ κατά προτεραιότητα για τις περιοχές Ramsar:

- Διαπεριφερειακή Ειδική Χωροταξική Μελέτη για τις περιοχές που περιβάλλουν τον Αμβρακικό, και Natura:
- Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες στις Τουριστικές Ενότητες: *Πρέβεζας Τ.Ε. 1, Ηγουμενίσσας Τ.Ε. 2, Μετσόβου Τ.Ε. 8, Ζαγοροχωρίων Τ.Ε. 9, Ιωαννίνων Τ.Ε. 12.*

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

#### Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες

Οι περιοχές για τις οποίες εκπονήθηκαν Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες είναι ο *Αμβρακικός κόλπος*, οι *εκβολές Καλαμά* και οι *εκβολές του Αχέροντα* ενώ επίσης έχει εκπονηθεί μελέτη ολοκληρωμένου προγράμματος ανάδειξης των ορεινών όγκων της Πίνδου. Στις Τουριστικές Ενότητες που χαρακτηρίζονται ως «ώριμες», καθώς συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος της τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας, θα πρέπει να προωθηθεί κατά προτεραιότητα η περιβαλλοντική τους προστασία με την εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών για τις περιοχές Natura και Corine:

- της παράκτιας περιοχής από την Πάργα μέχρι το ακρωτήριο του Αγ. Θωμά,
- τα Αθαμανικά όρη,
- ο Αχελώος,
- οι Καταρράκτες στα Θεοδωριανά και τον Καταρράκτη,
- το ελαιόδασος στο Βουργαρέλι,
- το σπήλαιο Ανεμότρυπα Πραμάντων,
- οι πηγές στη Σκάλα Πραμάντων,
- οι πηγές της Κλίφκης,
- τα φαράγγια του Άραχθου και του Συρράκου,
- περιοχή Ανήλιου – Κατάρας και όρους Λάκμου,
- είσοδος Βάλια – Κάλντα,
- λίμνη πηγών Αώου,
- ολόκληρη η περιοχή των Ζαγοροχωρίων,
- το όρος Πάπιγκο και η φυσική του πισίνα,
- οι πηγές του Βοϊδομάτη,
- οι κορυφές του όρους Γράμμου – Σμόλικα,
- η ευρύτερη περιοχή των Ιωαννίνων.

Με βάση τη λογική του εμπλουτισμού των επιλογών του επισκέπτη εντός ευρύτερων περιοχών χρειάζεται η ενοποίηση και συντονισμένη διαχείριση

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

των περιβαλλοντικών πόρων σε όσο το δυνατό ευρύτερες περιοχές. Για την ολοκληρωμένη διαχείριση των δασικών περιοχών και των εθνικών δρυμών επιβάλλεται η ενοποίηση των εθνικών Δρυμών Πίνδου και Βίκου – Αώου η οποία θα πρέπει να προωθηθεί με εκπόνηση σχετικής Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης:

- ΕΠΜ για την ενοποίηση των εθνικών Δρυμών Πίνδου και Βίκου – Αώου.

#### *Διαχειριστικά Σχέδια και Προγράμματα*

Η έντονα προβληματική περιοχή των Τζουμερκών (Τ.Ε. 6 και 7) παρουσιάζει προβλήματα υποβάθμισης τόσο του πολιτιστικού όσο και του φυσικού περιβάλλοντος με μια παράλληλη αναπτυξιακή υστέρηση που προκύπτει από το ανεπαρκές οδικό δίκτυο, την απομόνωση και το ορεινό ανάγλυφο. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών απαιτείται η εκπόνηση ενός διαχειριστικού σχεδίου. Τα ολοκληρωμένα διαχειριστικά προγράμματα ορεινών περιοχών και η ολοκληρωμένη διαχείριση δασικών πόρων απαιτούνται τόσο για την περιοχή του Μετσόβου στο Ν. Ιωαννίνων (Τ.Ε. 8), στα Τζουμέρκα (Τ.Ε. 6 και 7) αλλά και στις περιοχές Φιλιάτες, Παραμυθία, Σούλι (Τ.Ε. 3). Στόχος των προγραμμάτων είναι η δημιουργία ολοκληρωμένων συμπλεγμάτων ήπιου, οικολογικού, πολιτιστικού τουρισμού στις ορεινές περιοχές, μέσα από ενέργειες διατήρησης και διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος. Σε πρώτη προτεραιότητα προτείνεται η σύνταξη Διαχειριστικού Προγράμματος για:

- τις Τ.Ε. 6 και 7 Τζουμερκών,
- τις Τ.Ε. 8 και 9 Μέτσοβο – Ζαγοροχώρια.

#### *ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ κατά προτεραιότητα*

Εκτός από τις γενικότερες μελέτες που αναφέρθηκαν, η συνολική ρύθμιση της παράκτιας ζώνης θα πρέπει να αντιμετωπισθεί στη λεπτομέρειά της με την κατά προτεραιότητα εκπόνηση ΓΠΣ ή ΣΧΟΑΠ για τους παράλιους Δήμους και τον καθορισμό ΖΟΕ για τις περιοχές που χρήζουν έλεγχο.

Επίσης, άμεση προτεραιότητα έχει η ολοκλήρωση της δρομολογούμενης εκπόνησης ΣΧΟΟΑΠ για τους *Δήμους Πραμάντων (Τ.Ε. 7) και Δελβινακίου*

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

(*T.E. 11*) που βρίσκονται εντός προβληματικών Τουριστικών Ενοτήτων. Θεωρούμε ότι τα συγκεκριμένα ΣΧΟΟΑΠ θα πρέπει να προωθήσουν μεταξύ άλλων και την ανάπτυξη των ήπιων μορφών τουρισμού για τις οποίες υπάρχει τέτοια δυνατότητα στις περιοχές αυτές.

Οι πιέσεις, η συμφόρηση και ο κορεσμός στις ορεινές περιοχές των Τουριστικών Ενοτήτων Μετσόβου 8 και Ζαγοροχωριών 9 είναι σημειακές και μπορούν να αντιμετωπισθούν με κατάλληλο Πολεοδομικό σχεδιασμό.

Προτείνεται η εκπόνηση ΣΧΟΟΑΠ:

- για τους Δήμους που περιλαμβάνονται στο Δυτικό Ζαγόρι (Πάπιγκο, Αρίστη),
- στο Κεντρικό Ζαγόρι (Μονοδένδρι, Τσεπέλοβο) ,
- στο Μέτσοβο.

Επίσης προτείνεται η εκπόνηση ΣΧΟΑΠ, η εκπόνηση ή η επικαιροποίηση των ΓΠΣ των Δήμων:

- Κόνιτσας,
- Ηγουμενίτσας,
- Ιωαννίνων,
- Συβότων,
- Πάργας,
- Καναλλακίου,
- Πρέβεζας,
- Βουλγαρέλι,
- Αγνάντα,
- Γρεβενίτι,
- Ασπράγγελοι.

ΣΟΑΠ (Ν. 2742/99)

Η προώθηση του αστικού τουρισμού με βιώσιμη προοπτική για το αστικό περιβάλλον της πόλης των Ιωαννίνων θα πρέπει να διασφαλισθεί μέσα από την μελέτη για τον καταρτισμό Σχεδίου Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (Ν. 2742/99) για την συνολική διαχείριση των πιέσεων

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

τουριστικών χρήσεων στο σύνολο της τουριστικής ενότητας Ιωαννίνων αλλά και την αναβάθμιση της εικόνας και της λειτουργίας του αστικού ιστού των Ιωαννίνων στα πλαίσια του στόχου για ενίσχυση του αστικού τουρισμού. Ανάλογο σχέδιο είναι άμεσα χρήσιμο και για την Άρτα και την Πρέβεζα. Το Σχέδιο θα πρέπει να προβλέπει μεταξύ άλλων τη δημιουργία ενός δικτύου που θα ενοποιεί τους ελεύθερους χώρους των πόλεων μεταξύ τους και θα τους συνδέει με τις λειτουργίες πολιτισμού, αναψυχής, αθλητισμού και λιανικού εμπορίου. Προτείνεται η εκπόνηση ΣΟΑΠ στις πόλεις:

- των Ιωαννίνων,
- της Άρτας,
- της Πρέβεζας.

Παρόλα αυτά, πιο βραχυχρόνια υλοποίηση και εφαρμογή μπορούν να έχουν μεμονωμένες μελέτες ανάπλασης που να αφορούν αξιόλογες κεντρικές περιοχές, επίσης, *της Άρτας, των Ιωαννίνων και της Πρέβεζας.*

Κυκλοφοριακές μελέτες και μελέτες χωροθέτησης μεταφορικής υποδομής

Η διάχυση της τουριστικής ροής από το Μέτσοβο στη γειτονική Ενότητα των Ζαγοροχωριών είναι απαραίτητη τόσο για την αποφόρτιση της περιοχής του Μετσόβου όσο και για την ενίσχυση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων των Ζαγοροχωριών. Βασικός παράγοντας που εμποδίζει τη διασύνδεση είναι η ανεπάρκεια του οδικού δικτύου.

- Προτείνεται η εκπόνηση μελέτης αναβάθμισης του ορεινού οδικού δικτύου των Τουριστικών Ενοτήτων Μετσόβου και Ζαγοροχωριών (Τ.Ε. 8 και 9) ώστε να διασφαλίζεται η προοπτική της διασύνδεσης.

Η ανάγκη για λειτουργία ενός δικτύου συνδυασμένων μεταφορών προκύπτει μέσα από την αναβάθμιση του λιμανιού της Ηγουμενίτσας και την λειτουργία της Εγνατίας, καθιστά απαραίτητη τη χωροθέτηση ενός νέου αεροδρομίου σε πλεονεκτικότερη θέση και επί του άξονα Ηγουμενίτσας – Ιωαννίνων. Η χωροθέτηση του νέου αεροδρομίου προτείνεται να προσδιορίζεται από μια:

- Ειδική μελέτη Χωροθέτησης του Νέου Αεροδρομίου των Ιωαννίνων.

Η Περιφέρεια υστερεί σημαντικά όσο αφορά τις σιδηροδρομικές μεταφορές αφού βρίσκεται εκτός του εθνικού σιδηροδρομικού δικτύου. Η ένταξή της στο δίκτυο με τη σιδηροδρομική σύνδεσή της με τη Θεσσαλία (γραμμή Ηγουμενίτσα, Ιωάννινα, Καλαμπάκα) θα μειώσει την απομόνωση της Περιφέρειας και θα την κάνει πιο προσιτή σε ημεδαπούς επισκέπτες. Η χάραξη της γραμμής πρέπει να γίνει μέσα από ειδική μελέτη. Προτείνεται η εκπόνηση:

- Ειδικής μελέτης χάραξης της σιδηροδρομικής γραμμής Ιωαννίνων – Ηγουμενίτσας – Καλαμπάκας.

Μελέτες σκοπιμότητας για τα διάφορα έργα(όπου απαιτείται).

Τεχνικές μελέτες των προτεινομένων έργων.

Μελέτες κόστους -οφέλους για τα επενδυτικά σχέδια.

Μελέτες Επιχειρησιακών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων των ΟΤΑ.

### **3. Αναγκαία έργα**

α) Συμπλήρωση και δημιουργία νέας ειδικής τουριστικής υποδομής

Σε όλη την Περιφέρεια και ειδικότερα στις ορεινές τουριστικές ενότητες και σε όσες περιλαμβάνουν σημαντικούς βιότοπους χρειάζεται η κατασκευή υποδομής οικοτουρισμού που να περιλαμβάνει κέντρα εξυπηρέτησης επισκεπτών, κέντρα ενημέρωσης και προβολής, καθώς και μικρά τουριστικά καταλύματα.

Για την ενίσχυση της υποδομής υποστήριξης της τουριστικής ανάπτυξης στις παράκτιες περιοχές έχουν κατασκευασθεί δύο τουριστικά καταφύγια (Σύβοτα, Πλαταριά) και μια μαρίνα (Πρέβεζα) καθώς και δύο αλιευτικά καταφύγια στο Μύτικα και στην Αμμουδιά Πρεβέζης. Προτείνεται<sup>2</sup>:

---

<sup>2</sup> Προτάσεις του «Χωροταξικού Σχεδίου Περιφέρειας Ηπείρου» ΥΠΕΧΩΔΕ/ Φ. Παπαγεωργίου, Αθήνα 2000 σε συσχέτισμό και με τη «Μελέτη Ανάπτυξης Εθνικού Συστήματος Λιμένων Αναψυχής» ΕΟΤ/ ΕΜΠ, 1999.

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- η κατασκευή μαρίνας στην Ηγουμενίτσα και *τουριστικών καταφυγίων μέσα σε ζώνες λιμένα στη Σαγιάδα και στην Πάργα* ώστε να καλύπτεται επαρκώς όλη η ακτογραμμή της Περιφέρειας.

Είναι απαραίτητη σε πρώτη προτεραιότητα η ενίσχυση και αναβάθμιση της υποδομής του χιονοδρομικού τουρισμού<sup>3</sup> στην Τουριστική Ενότητα 8, με έργα βελτίωσης, συμπλήρωσης και αναβάθμισης των εγκαταστάσεων στο χιονοδρομικό κέντρο Μετσόβου που θα οδηγήσουν σε αύξηση του εγκατεστημένου δυναμικού κατά 2,2%. Προτείνεται:

- η ενίσχυση και αναβάθμιση της υποδομής του χιονοδρομικού κέντρου του Μετσόβου.

Για την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού προτείνεται:

- η δημιουργία, στην Τ.Ε. 1α – Πρέβεζας, ενός τοπικής σημασίας υδροθεραπευτηρίου ελαχίστου δυναμικού 100 ατόμων<sup>4</sup>.

#### β) Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος

Η κατασκευή και βελτίωση των υποδομών περιβαλλοντικής προστασίας είναι αναγκαία κατά προτεραιότητα στις περισσότερο αναπτυγμένες Τουριστικές Ενότητες καθώς και στις Τουριστικές Ενότητες Κόνιτσας και Τζουμέρκων που εμφανίζονται δυναμικά αναπτυσσόμενες (Κόνιτσας 10 και Τζουμέρκων 6, 7). Ειδικότερα σε αυτές τις περιοχές έχει προταθεί, στην ενότητα που αφορά τις ενέργειες, η διάνοια μονοπατιών, οργάνωση και σήμανση της κίνησης του επισκέπτη στο φυσικό τοπίο. Επίσης προτείνεται

---

<sup>3</sup> Από τη μελέτη «Στρατηγικό Πλαίσιο Χωρικών Κατευθύνσεων για την Ανάπτυξη του Χιονοδρομικού Τουρισμού», ΥΠΕΧΩΔΕ/ ΚΕΠΑΜΕ, Γρ. Διαμαντόπουλος και Συνεργάτες, Αθήνα 2000.

<sup>4</sup> Σύμφωνα με τα όσα προβλέπει η μελέτη «Στρατηγικό Πλαίσιο Χωρικών Κατευθύνσεων για την Ανάπτυξη του Ιαματικού Τουρισμού στην Ελλάδα», ΥΠΕΧΩΔΕ/ ΚΕΠΑΜΕ, Γρ. Διαμαντόπουλος και Συνεργάτες, Αθήνα 2000.

η δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης των επισκεπτών για την προστασία του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στις τουριστικές ενότητες: *Πρέβεζας Τ.Ε. 1, Ηγουμενίσσας Τ.Ε., Ν. Τζουμερκών Τ.Ε. 6, Β. Τζουμερκών Τ.Ε. 7, Μετσόβου Τ.Ε. 8, Ζαγοροχωρίων Τ.Ε. 9, Κόνιτσας Τ.Ε. 10, Ιωαννίνων Τ.Ε. 12.*

Η επαναφορά της φυσικότητας των τοπίων, όπου αυτή έχει διαταραχθεί και ιδιαίτερα στις περιοχές των παράλιων τουριστικών ενοτήτων, θα βελτιώσει την εικόνα και την ελκυστικότητα του χώρου και θα μειώσει τις αρνητικές επιπτώσεις από τη διάχυση της δόμησης και τις αναπτυξιακές πιέσεις. Προτείνεται κατά προτεραιότητα:

- η κατασκευή έργων επαναφοράς της φυσικότητας του τοπίου στην Πάργα (Τ.Ε. 1γ).

Στις ορεινές περιοχές χρειάζονται να γίνουν ειδικά έργα προστασίας των οικολογικών πόρων και της άγριας ζωής (βλ. μελέτη Πινδου<sup>5</sup>), ως επίσης και δημιουργία υποδομών προσέλκυσης, ενημέρωσης και διακίνησης επισκεπτών σε όλες της τουριστικές χωρικές ενότητες με προτεραιότητα στις ορεινές περιοχές:

- Κόνιτσας και Αώου

#### γ) Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικού περιβάλλοντος

Δημιουργία αρχαιολογικού πάρκου

Ο αρχαιολογικός χώρος της Νικόπολης είναι ένας σημαντικός πολιτιστικός πόρος της Περιφέρειας που θα πρέπει να αναβαθμισθεί και να αναδειχθεί περισσότερο. Προτείνεται η δημιουργία αρχαιολογικού πάρκου στην ευρύτερη περιοχή του αρχαιολογικού χώρου της Νικόπολης. Η διαμόρφωση

---

<sup>5</sup> Σύμφωνα με τη μελέτη της TEAM4 και του Οίκου MAS «Σχεδιασμός αξιοποίησης με στόχο την ήπια – οικολογική τουριστική ανάπτυξη του τμήματος της ενδοχώρας που ορίζεται από τον άξονα της οροσειράς της Πίνδου και από τις Πρέσπες έως τη Ναύπακτο και αναγνώριση των χιονοδρομικών όγκων», ΥΠΑΝ, 1999.

του αρχαιολογικού πάρκου θα πρέπει να περιλαμβάνει σύνδεση με το χαρακτηρισμένο Αισθητικό Δάσος Νικοπόλεως – Μύτικα Πρεβέζης. Προτείνεται:

- διαμόρφωση του αρχαιολογικού πάρκου Νικοπόλεως.

*Επανάχρηση παραδοσιακών ξενώνων*

Στις τουριστικές ενότητες 5 και 6 του Νομού Άρτας υπάρχει σημαντικό απόθεμα αναξιοποίητων παραδοσιακών κτιρίων που μπορούν να μετατραπούν σε ξενώνες. Η επιλογή των κατάλληλων παραδοσιακών κτιρίων, η επανάχρηση και ένταξή τους στο εθνικό δίκτυο παραδοσιακών ξενώνων θα βελτιώνει σημαντικά τόσο το πολιτιστικό απόθεμά όσο και τις ελλείψεις σε τουριστική ανωδομή που παρουσιάζουν οι περιοχές αυτές. Προτείνεται σε πρώτη προτεραιότητα η επανάχρηση, ως ξενώνων, παραδοσιακών κτιρίων στις Τουριστικές Ενότητες:

- Άρτας Τ.Ε. 5,
- Βουλγαρελίου Τ.Ε. 6.

*Αξιολόγηση κατάστασης, επισκευή και συντήρηση μνημείων.*

Σε επίπεδο μεμονωμένων επεμβάσεων προτείνεται η αξιολόγηση της κατάστασης και η συντήρηση των Κλασικών, Βυζαντινών και Νεώτερων μνημείων της Περιφέρειας, σε άμεση προτεραιότητα όσων μνημείων κρίνεται ότι βρίσκονται σε κρίσιμη κατάσταση και των υπόλοιπων μνημείων. Ωστε να περισωθεί και να αναδειχθεί ο πολιτιστικός πλούτος των περιοχών με άμεση δυνατότητα τουριστικής ανάπτυξης:

- σε πρώτη προτεραιότητα αποκατάσταση των μνημείων στις τουριστικές ενότητες των *Τζουμερκών (6,7), του Μετσόβου (8), των Ζαγοροχωριών (9), της Κόνιτσας (10) και των Ιωαννίνων.*

*Κατασκευή έργων αναβάθμισης του οικιστικού/ αστικού περιβάλλοντος*

Η προστασία και ανάδειξη των αστικών συνόλων και μνημείων αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη του αστικού τουρισμού για τον οποίο ο βασικός πόλος έλξης είναι το υψηλής ποιότητας αστικό τοπίο. Δυνατότητα ανάπτυξης αστικού τουρισμού εμφανίζονται να έχουν περισσότερο τα

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Ιωάννινα αλλά και η Άρτα. Οι αναπλάσεις συγκεκριμένων τμημάτων του αστικού ιστού, επισκευές και αποκαταστάσεις όψεων κτιρίων, μνημείων, πλατειών κ.ά. ενισχύουν τη δυνατότητα αυτή.

Η Άρτα ως δεύτερος πόλος αστικού τουρισμού της Περιφέρειας εμφανίζεται να υστερεί ως προς την ποιότητα του αστικού της περιβάλλοντος σε σχέση με τα Ιωάννινα. Συνεπώς έχει άμεση ανάγκη από έργα αναβάθμισης του αστικού χώρου τα οποία αφορούν προφανώς την αστική περιοχή της Άρτας και μπορούν να προωθούνται άμεσα και πριν ακόμα από την εκπόνηση ολοκληρωμένων μελετών ανάπλασης.

Με την ίδια λογική η άμεση κατασκευή έργων αναβάθμισης του οικιστικού περιβάλλοντος θα ενισχύσει τον στόχο της προσέλκυσης ειδικών μορφών τουρισμού στις περιοχές που υστερούν. Η ανάγκη για ανάδειξη και προστασία του ανθρωπογενούς και οικιστικού περιβάλλοντος εστιάζεται ειδικότερα στις ορεινές τουριστικές περιοχές των Τζουμερκών, Κόνιτσας, Αώου. Τα έργα μπορούν να περιλαμβάνουν ενδεικτικά: δημιουργία χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων, διαμόρφωση όψεων κτιρίων επί του κυρίου οδικού δικτύου, αποκατάσταση κεντρικού δρόμου κάθε οικισμού, δημιουργία ή ανάπλαση πλατειών.

Προτείνονται έργα επισκευής και αποκατάστασης όψεων κτιρίων και πλατειών, κατά προτεραιότητα στις περιοχές:

- Ιωαννίνων
- Άρτας
- Τζουμερκών
- Κόνιτσας - Αώου

Η βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος επιτυγχάνεται και με τη μεταφορά των οχλουσών δραστηριοτήτων εκτός των πυκνοδομημένων αστικών περιοχών ώστε να βελτιωθεί σε πρώτη φάση το συνολικό πολιτιστικό απόθεμα και η ποιότητα του περιβάλλοντος ειδικότερα των παράκτιων τουριστικών ενοτήτων της Περιφέρειας. Η λειτουργία των σταθμών λεωφορείων εντός του αστικού ιστού της Πρέβεζας και της Ηγουμενίτσας

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

είναι προβληματική καθώς υποβαθμίζει το αστικό περιβάλλον λόγω ηχορύπανσης και σημειακών κυκλοφοριακών φορτίσεων. Προτείνεται σε πρώτη προτεραιότητα:

- η μεταφορά του σταθμού λεωφορείων έξω από τα σημαντικά κέντρα της *Πρέβεζας* και της *Ηγουμενίτσας*.

#### δ) Έργα (τεχνικά) υποδομής μεταφορών

Τα μεγάλα έργα μεταφορικής υποδομής που βρίσκονται σε εξέλιξη ή έχουν ολοκληρωθεί (Εγνατία οδός, Ιόνια οδός, Λιμάνι Ηγουμενίτσας, Ζεύξη Ακτίου – Πρέβεζας) σε συνδυασμό με ευρύτερες εξελίξεις δημιουργούν ένα νέο αναπτυξιακό περιβάλλον. Προϋπόθεση για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της Ηπείρου μέσα από τα έργα αυτά είναι η διασύνδεση της υποδομής μεταφορών της Περιφέρειας με τα έργα που περιγράφηκαν.

Σήμερα, το κύριο πρόβλημα της Περιφέρειας είναι η μειωμένη προσπελασιμότητα που οφείλεται στην ανεπάρκεια οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου, και προφανώς έχει τον αρνητικό αντίκτυπό της στην ανάπτυξη των τουριστικών δραστηριοτήτων. Κατά προτεραιότητα συμβάλλουν στην αύξηση της προσπελασιμότητας τα έργα που αφορούν προώθηση εξελιγμένων συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών τα οποία θα επιδράσουν επιπρόσθετα σε όσα βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη.

Έργα βελτίωσης της πρόσβασης στους μεγάλους άξονες της Εγνατίας και Ιόνιας οδού  
Ο άξονας της Εγνατίας για να αποτελέσει δυναμική παρέμβαση με ουσιαστικές θετικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη όλων των τουριστικών ενοτήτων της Περιφέρειας χρειάζεται να έχει επαρκείς προσβάσεις προς όλες τις περιοχές. Οι πρόσθετες βελτιώσεις των συνδέσεων με την Εγνατία που να καλύπτουν το σύνολο των πιο πάνω τουριστικών ενοτήτων θα συμβάλουν στην ολοκληρωμένη ανάπτυξή τους. Προγραμματίζονται έργα βελτίωσης του τοπικού οδικού δικτύου και διευκόλυνσης της σύνδεσης με Εγνατία, παρόλα αυτά υπάρχουν υποπεριοχές σε ορισμένες Τουριστικές Ενότητες που παραμένουν αποκλεισμένες. Σε πρώτη προτεραιότητα θα

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

πρέπει να προγραμματισθούν τα έργα βελτίωσης των συνδέσεων των περιοχών:

- Παραμυθίας Τ.Ε. 3, Πάργας Τ.Ε. 1γ, Καναλακίου Τ.Ε. 1β, Παραμυθίας Τ.Ε. 3, Β. Τζουμερκών Τ.Ε. 7, Μετσόβου Τ.Ε. 8 και Ιωαννίνων Τ.Ε. 12.

Η σύνδεση Πρέβεζας – Εγνατίας μέσω Λούρου θα συμβάλει παράλληλα στην άρση του αποκλεισμού τμημάτων της Παραμυθίας Τ.Ε 3, πριν από την κατασκευή της Ιόνιας οδού, ενώ παράλληλα αποφορτίζει την κίνηση στην Ιόνια οδό και τον παραλιακό οδικό άξονα. Προτείνεται η:

- Κατασκευή της οδού Πρέβεζας – Εγνατίας μέσω Λούρου.

Στην κατεύθυνση αυτή θα συμβάλει και:

- η βελτίωση των αξόνων Ιωάννινα – Κακαβιάς και Άρτας – Πρεβέζης που θα συνδέσει τις παράκτιες τουριστικές ενότητες με την Εγνατία.

Κατασκευή ενδοπεριφερειακού και διαπεριφερειακού δικτύου

Σημαντικό έργο για την άρση των προβλημάτων αποκλεισμού της παραμεθόριας ζώνης και την ενίσχυση της ελκυστικότητάς της όσο αφορά την τουριστική ανάπτυξη είναι:

- η ολοκλήρωση της διασυννοριακής οδού Κόνιτσας – Καστοριάς.

Άξονες ανάλογης σημασίας που θα πρέπει να ολοκληρωθούν είναι οι:

- Άρτας – Τρικάλων,
- Άρτας – Καρδίτσας.

Συμπλήρωση – βελτίωση του εσωτερικού οδικού δικτύου

Η διασύνδεση των πόλεων και των σημαντικότερων οικισμών με τον αγροτικό χώρο, προάγει την εταιρική σχέση πόλεως υπαίθρου αλλά παράλληλα έχει θετικές επιπτώσεις στην τουριστική ανάπτυξη διότι διευρύνει τον πολιτιστικό και το φυσικό πλούτο και αυξάνει την ποικιλία κάθε τουριστικού προορισμού. Συνεπώς η βελτίωση των οδικών συνδέσεων μεταξύ των βασικών κέντρων των Ιωαννίνων, της Άρτας, της Πρέβεζας και της Ηγουμενίτσας με τις γειτονικές τους τουριστικές ενότητες και τους περιβάλλοντες οικισμούς, ειδικότερα όσων παρουσιάζουν πολιτιστικό ή φυσιολατρικό ενδιαφέρον, θα συμβάλει στον εμπλουτισμό του τουριστικού

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

ρεύματος τόσο προς τις αστικές όσο και προς τις αντίστοιχες αγροτικές περιοχές.

Στις παράκτιες τουριστικές ενότητες (άξονας Πρέβεζα – Ηγουμενίτσα) οι νέες δυνητικές περιοχές εκτόνωσης της τουριστικής δραστηριότητας παρουσιάζονται προβληματικές και δυσπρόσιτες με αποτέλεσμα μόνο η θεσμοθέτηση των περιοχών που θα απορροφήσουν τις πιέσεις να μην επαρκεί για την μετατόπιση των πιέσεων στις περιοχές αυτές. Η κατασκευή συνδετήριων οδών των περιοχών αυτών με το βασικό οδικό δίκτυο θα επιταχύνει την ανάπτυξη των περιοχών αυτών με συνακόλουθη τη μείωση των πιέσεων στις περιοχές που τείνουν να εμφανίζουν σημεία κορεσμού.

Προτείνεται βελτίωση των οδικών συνδέσεων και των συγκοινωνιών για την σύνδεση των παραλίων περιοχών με τους γειτονικούς ορεινούς όγκους και τον εμπλουτισμό των περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων που παρέχουν συνολικά οι τουριστικές περιοχές (Ηγουμενίτσας 2 με την ορεινή Παραμυθία 3) (Άρτα 5 με Νότια Τζουμέρκα 6). Η περισσότερο προβληματική προσβασιμότητα εντοπίζεται στα Τζουμέρκα. Κατασκευή/ βελτίωση του τοπικού δικτύου σύνδεσης:

- Πάργας Παραμυθίας και Συβότων – Παραμυθίας
- Άρτας – Βουργαλελίου Αγνάντων

Περιοχές με ανεπαρκή εσωτερική οδική σύνδεση που θα πρέπει να αποκατασταθεί σε πρώτη προτεραιότητα:

- περιοχή Φιλιατών – εκβολών Καλάμα,
- ορεινές περιοχές Παραμυθίας – Σουλίου,
- περιοχή Νοτίων Τζουμερκών - Ραδοβιζίου,
- περιοχή Βορείων Τζουμερκών
- Ζαγοροχώρια - περιοχή Πωγωνίου,

Τέλος απαιτούνται έργα οδοποιίας για τη βελτίωση του υφιστάμενου οδικού δικτύου σε όλη την Περιφέρεια. Η επισκευή των φθορών στο υφιστάμενο οδικό δίκτυο θα πρέπει να αντιμετωπισθεί κατά προτεραιότητα μετά από

καταγραφή και αξιολόγησή τους. Έργα οδοποιίας και επισκευή φθορών κατά προτεραιότητα στις περιοχές:

- Τζουμερκών (Τ.Ε. 6 και 7)
- Κόνιτσας (Τ.Ε. 10)
- Δολιανών – Δελβινακίου (Τ.Ε. 11)

*Κατασκευή παρακαμπηρίων - Επίλυση προβλημάτων συμφόρησης*

Στις ορεινές τουριστικές ενότητες 8 και 9, εκτός από το δύσβατο της περιοχής και το κακό οδικό δίκτυο, παρουσιάζονται σημεία κορεσμού στο δίκτυο του Δυτικού Ζαγορίου καθώς και προβλήματα συμφόρησης στο Κεντρικό Ζαγόρι με αποτέλεσμα να υποβαθμίζονται λειτουργικά οι περιοχές αυτές και να μειώνεται η ελκυστικότητά τους. Τα προβλήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν με διανοίξεις παρακαμπηρίων και βελτιώσεις των υφιστάμενων τμημάτων, πάντοτε με μια βιώσιμη προοπτική και με προσπάθεια προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της αισθητικής του τοπίου.

Παρόμοιο πρόβλημα υπάρχει και στην περιοχή της Νικόπολης όπου είναι απαραίτητη η κατασκευή παρακαμπτήριας οδού. Προτείνεται η κατασκευή παρακαμπηρίων οδών των αξόνων που διέρχονται μέσα από:

- το Δυτικό Ζαγόρι,
- το Κεντρικό Ζαγόρι,
- τη Νικόπολη.

*Δημόσιες συγκοινωνίες*

Οι επαρκείς δημόσιες συγκοινωνίες είναι παράγοντας ελκυστικότητας για σημαντική μερίδα δυνητικών επισκεπτών. Η λειτουργία των δημόσιων συγκοινωνιών στην Περιφέρεια και ειδικότερα των ΚΤΕΛ είναι προβληματική λόγω του κακού οδικού δικτύου αλλά και των ελλείψεων σε στόλο και σχετική υποδομή. Πέρα από τη βελτίωση που προβλέπεται να επέλθει από τις βελτιώσεις στο οδικό δίκτυο επιβάλλεται:

- ο καθορισμός ενός ελάχιστου συγκοινωνιακού έργου για τα ΚΤΕΛ,

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- η βελτίωση και αναβάθμιση, παρακολούθηση του επιπέδου εξυπηρέτησης, του στόλου και των εγκαταστάσεων
- η αναβάθμιση των εγκαταστάσεων των ΚΤΕΛ στην πόλη των Ιωαννίνων. Η ανάπτυξη του αστικού τουρισμού, σε πρώτη φάση, στις πόλεις των Ιωαννίνων και της Άρτας απαιτεί την αναβάθμιση της αστικής συγκοινωνίας τόσο στο εσωτερικό των πόλεων όσο και σε σχέση με τον άμεσο περιαστικό χώρο και τους πόλους ενδιαφέροντος. Προτείνονται:
- έργα βελτίωσης του στόλου και επέκτασης της αστικής συγκοινωνίας σε Ιωάννινα και Άρτα.

#### Υποδομή αεροπορικών μεταφορών

Το Νότιο τμήμα της Περιφέρειας υποεξυπηρετείται όσο αφορά τις αεροπορικές μεταφορές με αποτέλεσμα να μειώνονται οι δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης και προσέλκυσης εξωτερικού τουρισμού των αντίστοιχων τουριστικών ενοτήτων. Η κατασκευή νέου αεροδρομίου στην πεδινή περιοχή Άρτας σε σημείο που υποδεικνύει το Χωροταξικό Σχέδιο της Περιφέρειας, θα εξυπηρετεί τη Νότια Ήπειρο και θα λειτουργούσε συμπληρωματικά με το αεροδρόμιο του Ακτίου αυξάνοντας σημαντικά τις προοπτικές προσέλκυσης αλλοδαπών τουριστών. Προτείνεται:

- η κατασκευή νέου αεροδρομίου στην πεδιάδα της Άρτας

Παράλληλα προτείνεται:

- η αναβάθμιση των υποδομών για βελτίωση της αεροπορικής σύνδεσης για το αεροδρόμιο του Ακτίου,
- αναβάθμιση στο αεροδρόμιο Ιωαννίνων,

ώστε να διευκολυνθεί η ενίσχυση των αεροπορικών συνδέσεων με την Ιταλία (Άξονας 1).

Έχει ήδη εγκριθεί από την ΥΠΑ το Γενικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Κρατικού Αερολιμένα των Ιωαννίνων που προβλέπει αναβάθμιση και επέκταση των χώρων, των υλικών μέσων, του διάδρομου – τροχιόδρομου, η κατασκευή εμπορευματικού σταθμού, ο επανασχεδιασμός του οδικού δικτύου πρόσβασης, οι χώροι στάθμευσης και άλλες εγκαταστάσεις του

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

αεροδρομίου ανεβάζοντας το συνολικό εμβαδόν του αεροσταθμού στα 4.850 m<sup>2</sup>. Παρόλα αυτά το Χωροταξικό Σχέδιο της Περιφέρειας εκτιμά ότι το αεροδρόμιο θα εξακολουθήσει να βρίσκεται σε δυσμενή θέση όσο αφορά τον ανταγωνισμό χωρίς να καλύπτει τις προϋποθέσεις ενός κέντρου συνδυασμένων μεταφορών και για τούτο επιμένει στο σενάριο της χωροθέτησης νέου αερολιμένα. Θεωρούμε ότι αυτό το σενάριο θα μπορούσε να εφαρμοσθεί σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα (Βλ. Προτεραιότητα Β΄ 2015).

#### ε) Έργα (τεχνικά) αστικής υποδομής

##### Ενέργεια

Η ενεργειακή υποδομή της Περιφέρειας κρίνεται επαρκής για την παρούσα φάση.

##### Τηλεπικοινωνίες

Οι τηλεπικοινωνίες αποτελούν σημαντικό εργαλείο της σύγχρονης οικονομικής ανάπτυξης και ειδικότερα της τουριστικής δραστηριότητας. Η χρήση των τηλεπικοινωνιών στην Περιφέρεια είναι περιορισμένη σε σχέση με άλλες Περιφέρειες της χώρας κάτι που οφείλεται μεταξύ άλλων σε προβλήματα που αφορούν την τηλεπικοινωνιακής υποδομής. Η κατασκευή έργων γενικής βελτίωσης των τηλεπικοινωνιών θα συμβάλει στην αύξηση της χρήσης τους και βελτίωσης των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών.

- τα έργα αναβάθμισης της τηλεπικοινωνιακής υποδομής μπορούν να αφορούν:
- βελτίωση του δικτύου,
- αύξηση των νέων κύριων συνδέσεων,
- εξασφάλιση υποδομής για παροχή υπηρεσιών τηλεπληροφορικής ISDN, ψηφιακών μισθωμένων κυκλωμάτων και προηγμένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

Τα αναγκαία έργα υποδομής σύμφωνα με τον ΟΤΕ αφορούν εγκαταστάσεις συνδρομητικών συστημάτων για την κάλυψη απομακρυσμένων περιοχών,

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

εγκαταστάσεις καλωδίων οπτικών ινών ή ψηφιακών κέντρων σε επίπεδο νομού ή Περιφέρειας.

*Έργα διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων*

Η διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων και λυμάτων αποτελεί προϋπόθεση για τη διατήρηση της φυσικής ισορροπίας και της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος. Το Χωροταξικό Σχέδιο της Περιφέρειας προτείνει την κατασκευή:

- Χώρων Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ), 4 στο Νομό Ιωαννίνων (Ιωάννινα, Μέτσοβο, Δελβινάκι, Κόνιτσα), 1 στο Νομό Πρεβέζης (Σφηνωτό), 1 στο Νομό Θεσπρωτίας καθώς και συμπληρωματικά έργα στον υπό κατασκευή ΧΥΤΑ στη Βλαχερνά του Νομού Άρτας,
- Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ), 6 στο Νομό Ιωαννίνων, 2 στο Νομό Πρεβέζης, 2 στο Νομό Θεσπρωτίας και 2 στο Νομό Άρτας,
- Κέντρων Ανακύκλωσης Υλικών (ΚΑΥ) ), 1 στο Νομό Ιωαννίνων, 1 στο Νομό Πρεβέζης, 1 στο Νομό Θεσπρωτίας και 1 στο Νομό Άρτας.
- Κατασκευή αναβάθμιση επέκταση δικτύων αποχέτευσης και ΕΕΛ σε Ιωάννινα, Κόνιτσα, Μέτσοβο, Άρτα, Πρέβεζα, Ηγουμενίτσα.

Επιπλέον για τα αστικά λύματα προτείνεται η ολοκλήρωση των δικτύων αποχέτευσης και ΕΕΛ που βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής, καθώς και η επέκταση και αναβάθμιση υφιστάμενων ΕΕΛ και δικτύων.

**Αναλυτικότερα:**

- Ολοκλήρωση δικτύου αποχέτευσης και αναβάθμιση και επέκταση της ΕΕΛ των Δήμων της Άρτας, των Ιωαννίνων, της Κόνιτσας, του Μετσόβου, της Παμβώτιδας, του Πισσαρώνος και της Πρέβεζας.
- Κατασκευή δικτύων αποχέτευσης και ΕΕΛ στους Δήμους: Αμβρακικού – Αράχθου, Κομμένου, Ηγουμενίτσας, Παραμυθίας, Συβότων, Φιλιατών, Λούρου και Φιλιππιάδας.

#### **4. Θεσμικές ρυθμίσεις και σύσταση Φορέων**

##### **α) Θεσμικές ρυθμίσεις**

Σε πρώτη προτεραιότητα τίθεται η θεσμοθέτηση των ρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στις μελέτες που έχουν ήδη εκπονηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη.

Η θεσμοθέτηση του Χωροταξικού Σχεδίου της Περιφέρειας καθώς και των χωροταξικών τουριστικών ενοτήτων είναι απαραίτητη τόσο γενικά για την προώθηση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης αλλά και για την ύπαρξη ενός βασικού προγραμματικού πλαισίου πάνω στο οποίο θα βασίζονται όλες οι ειδικότερες μελέτες, ενέργειες και δράσεις.

**Κήρυξη τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους**

Είναι ιδιαίτερα άμεση η ανάγκη κήρυξης ως τοπίων φυσικού κάλλους των 44 περιοχών της Περιφέρειας που αναφέρονται στη μελέτη του ΕΜΠ (επ. υπ. Κ. Χατζημπίρος) «Οριοθέτηση και καθορισμός μέτρων προστασίας τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους». Οι περιοχές έχουν εντοπισθεί και προτείνεται να κηρυχθούν ως τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους συγκεκριμένα:

- 24 στο Νομό Ιωαννίνων,
- 11 στο Νομό Θεσπρωτίας,
- 6 στο Νομό Πρεβέζης,
- 3 στο Νομό Άρτας.

Όλες οι πιο πάνω περιοχές έχουν καταχωρηθεί σε βάση δεδομένων που περιλαμβάνει τη γεωγραφική οριοθέτησή τους, την περιγραφή τους, τις ιδιαίτερες οικολογικές, κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές αξίες, τους κινδύνους υποβάθμισης που δέχονται καθώς και την εκτίμηση της ευαισθησίας και της τρωτότητάς τους.

**Θεσμοθέτηση περιοχών προστασίας**

**Θεσμοθέτηση των περιοχών προστασίας:**

- Αμβρακικού,

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- εκβολών Αχέροντα και εκβολών Καλαμά, όπως προβλέπεται από τις Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες που ήδη έχουν εκπονηθεί.

Θεσμοθέτηση των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.

Η έγκαιρη θεσμοθέτηση των ρυθμίσεων του Ειδικού Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ν. 2742/99), που προτείνεται να εκπονηθεί, θεωρούμε ότι είναι απαραίτητη τόσο για το σύνολο των παραλιακών περιοχών της Περιφέρειας και των ώριμων ορεινών Τουριστικών Ενοτήτων ώστε να αντιμετωπισθεί συνολικά το ζήτημα των πιέσεων των τουριστικών και παραθεριστικών χρήσεων στην παράκτια ζώνη με την θεσμοθέτηση των νέων περιοχών υποδοχής.

- Θεσμοθέτηση ΕΠΣΧΑΑ *Πρέβεζας Τ.Ε. 1, Ηγουμενίτσας Τ.Ε. 2, Μετσόβου Τ.Ε. 8, Ζαγοροχωρίων Τ.Ε. 9, Ιωαννίνων Τ.Ε. 12.*

**Κανονιστικό πλαίσιο κατασκευών**

Στην κατεύθυνση της αναβάθμισης του οικιστικού και αστικού περιβάλλοντος στο σύνολο της περιφέρειας πέρα από τις ειδικές ρυθμίσεις που ισχύουν για τους διατηρητέους οικισμούς είναι απαραίτητη η θεσμοθέτηση ενός ευρύτερου κανονιστικού πλαισίου για τις νέες κατασκευές: Κατά προτεραιότητα στις παράκτιες περιοχές με έντονη τουριστική ανάπτυξη και ανάλογη έξαρση της οικοδομικής δραστηριότητας:

- κανονιστικό πλαίσιο κατασκευών για περιοχές *Πρέβεζας Τ.Ε. 1, Ηγουμενίτσας Τ.Ε. 2.*

### β) Σύσταση φορέων

Με βάση την προτεινόμενη ΕΠΜ προτείνεται:

- η σύσταση ενός Ενιαίου Φορέα διαχείρισης του συνόλου των εθνικών Δρυμών Πίνδου και Βίκου Αώου.

Επίσης σε πρώτη προτεραιότητα προτείνεται η

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- σύσταση Φορέα ολοκληρωμένης διαχείρισης των περιβαλλοντικών πόρων και της ανάπτυξης στις παράκτιες περιοχές, ειδικότερα στις τουριστικές ενότητες Πρέβεζας 1α-γ, Συβότων 2α και Ηγουμενίτσας 2β,
- σύσταση Φορέα ολοκληρωμένης διαχείρισης του υδροβιότοπου του Αμβρακικού,
- συγκρότηση φορέων ανάπτυξης του τουρισμού στις Τουριστικές Ενότητες που εμφανίζονται σήμερα να έχουν αναπτυξιακή δυναμική (Τ.Ε. Κόνιτσας 10 και Τζουμέρκων 6-7).

### *5. Προϋπολογισμοί*

Οι προϋπολογισμοί των προαναφερθέντων έργων, ενεργειών και μελετών, πρέπει να βρίσκονται εντός των πλαισίων του προϋπολογισμού των Μέτρων του Π.Ε.Π. Ηπείρου, στα οποία μπορούν να ενταχθούν. Οι προϋπολογισμοί των Μέτρων αυτών είναι οι ακόλουθοι:

**Μέτρο 1.1: 147.938.000 Ευρώ**

**Μέτρο 2.1: 25.077.000**

**Μέτρο 2.3: 13.455.000**

**Μέτρο 2.4: 3.000.000**

**Μέτρο 3.1: 13.031.000**

**Μέτρο 3.2: 41.525.000**

**Μέτρο 3.3: 33.995.000**

**Μέτρο 4.2: 14.164.000**

**Μέτρο 4.6: 1.841.000**

**Μέτρο 4.7: 4.816.000**

**Μέτρο 4.8: 20.113.000**

**Μέτρο 4.10: 50.991.000**

**Μέτρο 4.12: 7.082.000**

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

## Προτάσεις Β΄ Προτεραιότητας (2006-2015)

### 6. Ενέργειες

#### α) Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος

##### Ενέργειες προστασίας και ανάδειξης δασών

Η προστασία των δασών αποτελεί βασικό στόχο κυρίως των ορεινών τουριστικών ενοτήτων και στη Β΄ Προτεραιότητα, και αφορά επέκταση των ενεργειών προστασίας από πυρκαγιές και ασθένειες, της προστασίας των εδαφών από διάβρωση και αναδασώσεις καθώς και τη δημιουργία φυτωρίων. Η ολοκληρωμένη διαχείριση των δασικών πόρων εκτός από συνεργασία των αρμόδιων φορέων και τμημάτων του δημοσίου, μπορεί να περιλάβει μη κυβερνητικές οργανώσεις ή και φορείς του ιδιωτικού τομέα. Σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της προστασίας και βιώσιμης διαχείρισης των δασών είναι η ολοκλήρωση της σύνταξης ενός δασικού κτηματολογίου για το σύνολο της Περιφέρειας που προτάθηκε σε Α΄ προτεραιότητα.

Σε Β΄ προτεραιότητα προτείνονται πρόσθετες ενέργειες προστασίας και συμπλήρωσης του δασικού κτηματολογίου στις δασικές περιοχές:

- Φιλιάτων Τ.Ε. 2γ,
- Παραμυθίας Τ.Ε. 3,
- Φιλιππιάδας Τ.Ε. 4,
- Άρτας Τ.Ε. 5,
- Δελβινακίου Τ.Ε. 11,

Η προαγωγή της διεπιστημονικής έρευνας για το περιβάλλον των ορεινών οικισμών μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τη συνεργασία των επιστημονικών τοπικών φορέων με τη συνδρομή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Κέντρου διεπιστημονικής έρευνας του ΕΜΠ στο Μέτσοβο.

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Σε Α΄ προτεραιότητα προτάθηκε η οργάνωση πολιτιστικών και ειδικών θεματικών διαδρομών που να περιλαμβάνουν και τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Σε αυτή τη φάση προτείνεται ολοκλήρωση του στόχου αυτού με τη δημιουργία τέτοιων διαδρομών στις σήμερα λιγότερο «ώριμες» Τουριστικές Ενότητες Σαγιάδας – Φιλιάτων 2γ, Παραμυθίας 3, Φιλιππιάδας 4, Άρτας 5, Νοτίων Τζουμέρκων 6, Βορείων Τζουμέρκων 7, Κόνιτσας 10, Δελβινακίου 11, όπως επίσης και στις παράκτιες Τουριστικές Ενότητες Πρέβεζας 1 και Ηγουμενίτσας 2. Μέσα από αυτή την πρακτική θα μπορούσε να επιδιωχθεί σύνδεση παράλιων με ορεινές Τ.Ε. όπως για παράδειγμα η παράλια ζώνη της Πάργας με την ορεινή Παραμυθία.

*Δημιουργία συστήματος παρακολούθησης για την προστασία των υδροβιοτόπων*

Τα μέτρα προστασίας των οικοτόπων και η ολοκληρωμένη διαχείριση όλων των προστατευόμενων οικοσυστημάτων θα πρέπει να συνεχισθεί και στη Β΄ προτεραιότητα, ειδικότερα αυτών που βρίσκονται στις Τ.Ε. που δεν περιλήφθηκαν στην Α΄ προτεραιότητα (Τ.Ε. Σαγιάδας – Φιλιάτων 2γ, Παραμυθίας 3, Φιλιππιάδας 4, Άρτας 5, Κόνιτσας 10, Δελβινακίου 11) ώστε να ενταχθούν στην προσπάθεια προσέλκυσης οικολογικού και άλλων μορφών ήπιου τουρισμού. Ειδικότερα σε αμεσότερη προτεραιότητα κατά την περίοδο 2006-2015 πρέπει να τεθεί η δημιουργία συστήματος παρακολούθησης και προστασίας:

- των εκβολών και της κοιλάδας του Καλαμά,
- η λίμνη της Λιμνοπούλας στην Παραμυθία,
- το φαράγγι του Αώου
- η λίμνη του Δελβινακίου.

*Οικονομικά κίνητρα για τη διατήρηση του αγροτικού τοπίου*

Θεωρούμε ότι πρέπει να δοθούν κίνητρα για τη διατήρηση του αγροτικού τοπίου και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του (αναβαθμίδες, καλντερίμια, αλώνια κλπ), ως σημαντικό μέτρο προστασίας του, με δεύτερη προτεραιότητα στις Τουριστικές Ενότητες:

- Φιλιάτων Τ.Ε. 2γ,

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- Παραμυθίας Τ.Ε. 3,
- Κόνιτσας 10,
- Δολιανών 11,

Μέτρα προστασίας των ιαματικών πηγών

Στη δεύτερη προτεραιότητα προτείνουμε τη λήψη μέτρων προστασίας για τις ιαματικές πηγές:

- Αμαράντου Κόνιτσας,
- Χανοπούλου Άρτας.

Κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σύνταξη κώδικα επισκεπτών

Ολοκλήρωση, σε Β΄ προτεραιότητα της οργάνωσης και προβολής εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την προσέλκυση οργανωμένων ομάδων ειδικού ενδιαφέροντος (εκπαιδευτικά ιδρύματα, σωματεία κλπ) στις τουριστικές ενότητες (Τ.Ε. Παραμυθίας 3, Φιλιππιάδας 4, Άρτας 5, Δελβινακίου 11) με σκοπό τόσο την περιβαλλοντική ενημέρωση ευαισθητοποίηση όσο και την μείωση της εποχικότητας του τουριστικού ρεύματος.

Στην ίδια κατεύθυνση είναι χρήσιμη η ολοκληρωμένη παροχή πληροφοριών προς τους τουρίστες ως προς την κατάσταση του περιβάλλοντος και των μέτρων διαφύλαξης του μέσα από την κατάρτιση κωδίκων προς τους επισκέπτες όλων των προστατευόμενων και περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών της Περιφέρειας: Σε δεύτερη προτεραιότητα προτείνεται η κατάρτιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σύνταξη κώδικα επισκεπτών για:

- τα Αθαμανικά όρη,
- το σύνολο των Ζαγοροχωριών.

**β) Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικού περιβάλλοντος**

Καταγραφή των μνημείων της πολιτιστικής κληρονομιάς

Η ολοκλήρωση της καταγραφής των μνημείων της πολιτιστικής κληρονομιάς και η ένταξή τους στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων και το Αρχαιολογικό

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Κτηματολόγιο μπορεί να συνεχισθεί και στη Β΄ προτεραιότητα στις δυναμικά αναπτυσσόμενες Τουριστικές Ενότητες:

- *N. Τζουμερκών Τ.Ε. 6,*
- *B. Τζουμερκών Τ.Ε. 7,*
- *Κόνιτσας Τ.Ε. 10,*

Κατάρτιση πολιτιστικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Ολοκλήρωση της οργάνωσης και προβολής εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την προσέλκυση οργανωμένων ομάδων ειδικού ενδιαφέροντος (εκπαιδευτικά ιδρύματα, σωματεία κλπ), αντίστοιχων ή και συνδυασμένων με όσα αναφέρονται στο (α), με αντικείμενο την ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά. Εκτός από την ανάδειξη και προβολή των ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων της Περιφέρειας αναμένεται να συμβάλουν στη μείωση της εποχικότητας του τουριστικού ρεύματος. Τα προγράμματα σε αυτή τη φάση θα αφορούν τις περιοχές:

- *N. Τζουμερκών Τ.Ε. 6,*
- *B. Τζουμερκών Τ.Ε. 7,*
- *Κόνιτσας Τ.Ε. 10,*

## **7. Ειδικές μελέτες**

Προστασία των παρακτίων ζωνών – Εκπόνηση ΕΠΧΣΑΑ

- Σε Β΄ προτεραιότητα είναι αναγκαία η εκπόνηση ΕΠΧΣΑΑ και για τις δυναμικά αναπτυσσόμενες Τουριστικές Ενότητες της περιφέρειας, ώστε να αντιμετωπισθούν έγκαιρα οι πιέσεις και να διοχετευθούν σε καινούργιες περιοχές υποδοχής. Συνολικά προτείνεται σε δεύτερη προτεραιότητα η εκπόνηση ΕΠΧΣΑΑ στις περιοχές:
- *N. Τζουμερκών Τ.Ε. 6,*
- *B. Τζουμερκών Τ.Ε. 7,*
- *Κόνιτσας Τ.Ε. 10,*

#### Ειδικές Περιβαλλοντικές

Είναι σε Β' προτεραιότητα απαραίτητη η Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη για τις ορεινές περιοχές της Παραμυθιάς (Τ.Ε. 3) ώστε να καθορισθούν περιοχές προστασίας. Η μειωμένη τουριστική ανάπτυξη και επιβάρυνση των περιοχών αυτών επιτρέπει να τεθεί σε πιο μακροχρόνιο ορίζοντα το ζήτημα της προστασίας.

Επίσης, απαιτείται η εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών για τις περιοχές Natura και Corine για το σύνολο της Περιφέρειας και ειδικότερα για όσες δεν έχουν καλυφθεί στην Α' προτεραιότητα.

#### Ειδικότερα:

- στην περιοχή της Λίμνης Λιμνοπούλας στην Παραμυθία,
- η περιοχή της λίμνης Ζηρού και οι κοιλάδα του Λουρού,
- τα Θεσπρωτικά όρη,
- το φαράγγι του Αώου,
- οι κορυφές του όρους Τύμφης.

#### Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες

Εκπόνηση Ειδικών Χωροταξικών Μελετών για έλεγχο των χρήσεων και της δόμησης στις ευρύτερες ζώνες που περιβάλλουν τις περιοχές περιβαλλοντικής προστασίας και δεν έχουν καλυφθεί από ΕΧΜ μέχρι το 2006. Η ΕΧΜ μπορούν να περιλαμβάνουν πέρα από μια περιοχή προστασίας Ramsar, Natura, ή Corine, σε επίπεδο Νομού ή τμήματος Νομού, κατά προτεραιότητα για τις παράκτιες Τουριστικές Ενότητες και τις Τ.Ε. του Νομού Ιωαννίνων. Η θεσμοθέτηση τέτοιων προστατευτικών ζωνών μπορεί να προκύψει μέσα από τον καθορισμό ΖΟΕ, κατά προτεραιότητα στις περιοχές Ramsar και Natura για τις οποίες δεν έχει γίνει κάτι τέτοιο, και στη συνέχεια για τις περιοχές Corine και για άλλες περιοχές τοπικού ενδιαφέροντος.

Στη Β' προτεραιότητα προτείνεται η εκπόνηση ΕΧΜ στις περιοχές:

- *N. Τζουμερκών Τ.Ε. 6,*
- *B. Τζουμερκών Τ.Ε. 7,*

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- **Κόνιτσας Τ.Ε. 10**

**Μελέτη Περιοχών Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων**

Οι περιοχές εκατέρωθεν της Ιόνιας Οδού αναμένεται, με την αποπεράτωση του άξονα, να παρουσιάσουν έντονη ανάπτυξη και μεταβολή του καθεστώτος χρήσεων γης. Οι έντονες πιέσεις για χρήσεις αστικού ή μεταποιητικού/ αποθηκευτικού χαρακτήρα θα αλλοιώσουν σε μεγαλύτερο βαθμό τις περιοχές αυτές. Ως πρώτο μέτρο προτείνεται η κήρυξη της ζώνης της Ιόνιας ως Περιοχής Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων κατά το Άρθρο 11 του Ν. 2742/99. με την εκπόνηση της σχετικής μελέτης. Ο αποτελεσματικός έλεγχος των χρήσεων γης και της οικιστικής ανάπτυξης μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από θεσμοθέτηση ΓΠΣ και ΣΧΟΑΠ, με βασική τους προτεραιότητα να καταλήγουν σε ΖΟΕ για την προστασία των περιοχών εκατέρωθεν της Ιόνιας, κατά προτεραιότητα όσων εμπίπτουν στις αντίστοιχες Τουριστικές Ενότητες. Βασικοί στόχοι των μελετών αυτών θα πρέπει να είναι: ο έλεγχος της οικιστικής ανάπτυξης και ο έλεγχος των συγκρούσεων γης, η άμβλυνση των επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον από την κατασκευή της Οδού και οι ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης των μειονεκτικών περιοχών. Ειδικότερα οι μελέτες ΠΕΧΠ θα πρέπει να αφορούν τμήματα των περιοχών:

- Φιλιππιάδας, Τ.Ε. 4,
- Άρτας Τ.Ε. 5,
- Δολιανών Τ.Ε. 11
- Ιωαννίνων Τ.Ε. 12

Το ίδιο ισχύει και όσο αφορά τον αποτελεσματικό έλεγχο των χρήσεων γης και της οικιστικής ανάπτυξης των περιοχών εκατέρωθεν της Εγνατίας. Παρόλο που προτάθηκε σε πρώτη φάση η αντιμετώπιση των προβλημάτων μέσα από ΖΟΕ, πλήρης και ουσιαστική αντιμετώπιση μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από την εκπόνηση και θεσμοθέτηση ΓΠΣ και ΣΧΟΑΠ, με βασική τους προτεραιότητα να οριοθετούν ζώνες και περιοχές προστασίας.

Τέλος, προτείνονται Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες για τον καθορισμό ΠΕΧΠ για τις περιοχές της Βόρειας και Νότιας Πίνδου που περιλαμβάνουν χαρακτηριστικές περιπτώσεις ορεινών και δυσπρόσιτων περιοχών με φθίνοντα πληθυσμό στους περισσότερους ΟΤΑ. Οι προτεινόμενες μελέτες ΠΕΧΠ αφορούν:

- τις περιοχές Μετσόβου και Ζαγοροχωρίων (Τ.Ε. 8-9)
- τις περιοχές των Τζουμερκών (Τ.Ε. 6-7)

Επικαιροποίηση Ρυθμιστικού Σχεδίου Ιωαννίνων

Προτείνεται:

- *μελέτη εκπόνησης Ρυθμιστικού Σχεδίου Ιωαννίνων*, ώστε να συνυπολογισθεί η διάσταση της ανάπτυξης του αστικού τουρισμού ως σημαντικού οικονομικού πόρου της πόλης, ορίζοντας σε στρατηγικό επίπεδο τις περιοχές υποδοχής και τις βασικές αναπτυξιακές κατευθύνσεις.

ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ

Επίσης προτείνεται η εκπόνηση ΣΧΟΑΠ, η εκπόνηση ή η επικαιροποίηση των ΓΠΣ των Δήμων:

- Δολιανών,
- Σαγιάδας,
- Φιλιάτων,
- Άρτας,
- Νεοχωρίου,
- Φιλιππιάδας

ΣΟΑΠ (Ν. 2742/99)

Η προώθηση του αστικού τουρισμού με βιώσιμη προοπτική για το αστικό περιβάλλον της πόλης της Ηγουμενίτσας θα πρέπει να διασφαλισθεί μέσα από την μελέτη για τον καταρτισμό Σχεδίου Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (Ν. 2742/99). Προτείνεται:

- ΣΟΑΠ για την συνολική διαχείριση των πιέσεων τουριστικών χρήσεων στο σύνολο της *Τουριστικής Ενότητας 2β – Ηγουμενίτσας*.

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Το Σχέδιο θα πρέπει να προβλέπει τη δημιουργία δικτύου ενοποίησης των ελεύθερων χώρων της πόλης με τις λειτουργίες πολιτισμού, αναψυχής, αθλητισμού και λιανικού εμπορίου.

*Διαχειριστικά σχέδια – προγράμματα*

**Σύνταξη Διαχειριστικού Προγράμματος Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων για την:**

- **ορεινή ζώνη Παραμυθίας – Σουλίου (Τ.Ε. 3).**

*Εξειδίκευση της μελέτης τουριστικής ανάπτυξης*

Ειδικές μελέτες τουριστικής ανάπτυξης σε επίπεδο Τουριστικών Ενοτήτων είναι απαραίτητες σε δεύτερη φάση ώστε να συγκεκριμενοποιηθούν τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης και να υπάρξει η απαραίτητη εξειδίκευση στο επίπεδο των ΟΤΑ.

*Άλλες μελέτες*

- Ειδικές μελέτες τουριστικής ανάπτυξης για την κάθε τουριστική ενότητα, ή για ομάδες τουριστικών ενοτήτων π.χ. παραμεθόριες, παράκτιες, Άρτα – Τζουμέρκα, Ιωάννινα – Ζαγόρι – Μέτσοβο, είναι απαραίτητες σε ένα μακροχρόνιο ορίζοντα ώστε να συγκεκριμενοποιηθούν, να εμπλουτισθούν και να επικαιροποιηθούν τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης και να υπάρξει η απαραίτητη εξειδίκευση στο επίπεδο των τουριστικών χωρικών ενοτήτων.
- Το πρόβλημα της αλλοίωσης της χλωρίδας και του φυσικού οικοσυστήματος λόγω της υπερβόσκησης σε όλη σχεδόν την έκταση της Περιφέρειας δεν έχει αξιολογηθεί επαρκώς παρόλο που αναφέρεται σε όλες σχεδόν τις σχετικές μελέτες. Προτείνεται η εκπόνηση ειδικής μελέτης, για το σύνολο της Περιφέρειας, που να προσδιορίζει της επιπτώσεις της βόσκησης στο φυσικό περιβάλλον και την εικόνα του φυσικού τοπίου.

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

## 8. Αναγκαία έργα

### α) Συμπλήρωση και δημιουργία νέας ειδικής τουριστικής υποδομής

Τις σημαντικότερες ελλείψεις όσο αφορά την υποδομή για την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού, τις συγκεντρώνει η Τουριστική Ενότητα 3. Η δημιουργία υποστηρικτικής υποδομής και υπηρεσιών στην ορεινή Θεσπρωτία θα ευνοήσει την ανάπτυξη του οικοτουρισμού, του πολιτιστικού τουρισμού κλπ. Προτείνεται:

- η κατασκευή υποστηρικτικής υποδομής και υπηρεσιών τουρισμού στην Τουριστική Ενότητα 3 – Παραμυθίας,
- δημιουργία δεύτερου τοπικού υδροθεραπευτηρίου στην περιοχή της ιαματικής πηγής Καραβασίλα Κόνιτσας.

### β) Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος

Συμπλήρωση της κατασκευής και βελτίωσης των υποδομών περιβαλλοντικής προστασίας σε όλες τις Τουριστικές Ενότητες και ειδικότερα στις Παραμυθίας (T.E. 3), Φιλιππιάδας (T.E. 4), Άρτας (T.E. 5), Κόνιτσας (T.E. 10) και Δελβινακίου (T.E. 11) που δεν περιλήφθηκαν στην Α' προτεραιότητα.

Διάνοιξη μονοπατιών, οργάνωση και σήμανση της κίνησης του επισκέπτη στο φυσικό τοπίο των Τουριστικών Ενοτήτων: Φιλιατών – Σαγιάδας 2γ, Παραμυθίας 3, Φιλιππιάδας 4, Κόνιτσας 10.

Επίσης προτείνεται η δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης των επισκεπτών για την προστασία του περιβάλλοντος σε όλες τις πιο πάνω περιοχές.

### γ) Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικού περιβάλλοντος

Η κατασκευή έργων αναβάθμισης του οικιστικού περιβάλλοντος θα ενισχύσει τον στόχο της προσέλκυσης ειδικών μορφών τουρισμού στις

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

περιοχές που υστερούν. Η ανάγκη για ανάδειξη και προστασία του ανθρωπογενούς και οικιστικού περιβάλλοντος εστιάζεται σε όλες τις τουριστικές περιοχές (πλην των περιοχών Τζουμερκών, Κόνιτσας, Αώου οι οποίες περιλήφθηκαν στην Α΄ Προτεραιότητα). Τα έργα, σε δεύτερη προτεραιότητα προτείνεται να αφορούν τις περιοχές: *Παραμυθίας, Φιλιππιάδας, Δολιανών, Δελβινακίου και Σαγιάδων - Φιλιατών* και μπορούν να περιλαμβάνουν ενδεικτικά:

- δημιουργία μονάδων στάθμευσης αυτοκινήτων,
- διαμόρφωση όψεων κτιρίων επί του κυρίου οδικού δικτύου,
- αποκατάσταση κεντρικού δρόμου κάθε οικισμού,
- δημιουργία ή ανάπλαση πλατειών.

Στις υπόλοιπες τουριστικές ενότητες της περιφέρειας (πλην της Άρτας Τ.Ε. 5 και Ν. Τζουμερκών 6 του Νομού Άρτας) υπάρχει σημαντικό απόθεμα αναξιοποίητων παραδοσιακών κτιρίων που μπορούν να μετατραπούν σε ξενώνες. Η επιλογή των κατάλληλων παραδοσιακών κτιρίων, η επανάχρηση και ένταξή τους στο εθνικό δίκτυο παραδοσιακών ξενώνων θα βελτίωνε σημαντικά τόσο το πολιτιστικό απόθεμά όσο και τις ελλείψεις σε τουριστική ανωδομή που παρουσιάζει γενικά η Περιφέρεια. Σε προτεραιότητα Β΄ προτείνονται οι περιοχές: *Παραμυθίας, Φιλιππιάδας, Δολιανών, Δελβινακίου και Σαγιάδων - Φιλιατών*

Η προστασία και ανάδειξη των αστικών συνόλων και μνημείων αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη του αστικού τουρισμού για τον οποίο ο βασικός πόλος έλξης είναι το υψηλής ποιότητας αστικό τοπίο. Δυνατότητα ανάπτυξης αστικού τουρισμού μπορούν να έχουν στη φάση αυτή η Ηγουμενίτσα και η Πρέβεζα. Σημειώνουμε ότι τμήμα της πόλης της Πρέβεζας αποτελεί χαρακτηρισμένο Παραδοσιακό Οικισμό. Οι αναπλάσεις συγκεκριμένων τμημάτων του αστικού ιστού, επισκευές και αποκαταστάσεις όψεων κτιρίων, μνημείων, πλατειών κ.ά. θα ενισχύσουν τη δυνατότητα αυτή. Επίσης προτείνονται έργα ανάπλασης, ανάδειξης μνημείων και συνόλων με σκοπό τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος:

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- της Πρέβεζας,
- της Πάργας
- της Ηγουμενίτσας.

Σε επίπεδο μεμονωμένων επεμβάσεων προτείνεται η ολοκλήρωση της αξιολόγησης της κατάστασης και η συντήρηση Κλασσικών, Βυζαντινών και Νεώτερων μνημείων της Περιφέρειας, με προτεραιότητα όσων μνημείων κρίνεται ότι βρίσκονται σε κρίσιμη κατάσταση ειδικότερα των περιοχών:

- *Παραμυθίας, Φιλιππιάδας, Δολιανών, Δελβινακίου και Σαγιάδων – Φιλιατών.*

Όστε να περισωθεί και να αναδειχθεί ο πολιτιστικός πλούτος των περιοχών με μακροπρόθεσμη δυνατότητα τουριστικής ανάπτυξης.

#### δ) Έργα (τεχνικά) υποδομής μεταφορών

Στη φάση αυτή, εφόσον έχει ολοκληρωθεί η αναβάθμιση του λιμένα της Ηγουμενίτσας, προτείνεται:

- η αναβάθμιση των λιμανιών της Πάργας και της Πρέβεζας.

Στη δεύτερη προτεραιότητα εντάσσεται η βελτίωση της διασύνδεσης των κέντρων των ενοτήτων με τους σημαντικότερους οικισμούς και με τον αγροτικό χώρο, ώστε να προαχθεί η ολοκλήρωση των τουριστικών ενοτήτων που θα έχει θετικές επιπτώσεις στην τουριστική ανάπτυξη καθώς θα διευκολύνει την πρόσβαση στον πολιτιστικό και στο φυσικό πλούτο αυξάνοντας τις δυνατότητες κάθε τουριστικού προορισμού. Συνεπώς η βελτίωση των οδικών συνδέσεων μεταξύ των βασικών κέντρων των πιο πάνω ενοτήτων με τους περιβάλλοντες οικισμούς και τα αξιοθέατα αλλά και οικισμούς από τις γειτονικές τους τουριστικές ενότητες που παρουσιάζουν πολιτιστικό ή φυσιολατρικό ενδιαφέρον, θα συμβάλει στον εμπλουτισμό του τουριστικού ρεύματος τόσο προς τις συγκεκριμένες τουριστικές ενότητες καθώς θα παρέχει επιλογές σε διαφορετικούς τύπους τουριστών.

Ειδικότερα προτείνεται:

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- η κατασκευή των οδικών συνδέσεων μεταξύ των περιοχών Μετσόβου και Ζαγοροχωρίων όπως θα προβλεφθεί από τη σχετική μελέτη που προτείνεται στη Α' προτεραιότητα.

Η ανάγκη για υλοποίηση ενός προγράμματος συνδυασμένων μεταφορών προϋποθέτει την:

- κατασκευή ενός νέου αεροδρομίου στον άξονα Ιωαννίνων Ηγουμενίτσας, σε θέση που θα προβλεφθεί από τη μελέτη χωροθέτησης που προτείνεται ως Α' προτεραιότητα.

Η Περιφέρεια υστερεί σημαντικά όσο αφορά τις σιδηροδρομικές μεταφορές αφού βρίσκεται εκτός του εθνικού σιδηροδρομικού δικτύου, για την ένταξη της Περιφέρειας στο εθνικό δίκτυο προτάθηκε εκπόνηση ειδικής μελέτης με Α' προτεραιότητα. Προτείνεται:

- η κατασκευή της σιδηροδρομικής σύνδεσής της με τη Θεσσαλία (γραμμή Ηγουμενίτσα, Ιωάννινα, Καλαμπάκα), που θα μειώσει την απομόνωση της Περιφέρειας και θα την κάνει πιο προσιτή σε ημεδαπούς επισκέπτες, και θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσα σε μια μεσοπρόθεσμη προοπτική.

Η συνδυασμένη και συνεχής μεταφορική ικανότητα του λιμανιού της Ηγουμενίτσας, πέρα από τη διασύνδεσή της με τις οδικές μεταφορές λόγω του άξονα της Εγνατίας μπορεί να αυξηθεί και με τη διασύνδεσή της με τις σιδηροδρομικές μεταφορές. Προτείνεται:

- η κατασκευή Σιδηροδρομικού Πορθμείου Ηγουμενίτσας.

Η ενίσχυση των προοπτικών του αστικού τουρισμού, σε δεύτερη φάση, στις πόλεις της Πρέβεζας και της Ηγουμενίτσας απαιτεί την αναβάθμιση της αστικής συγκοινωνίας τόσο στο εσωτερικό των πόλεων όσο και σε σχέση με τον άμεσο περιαστικό χώρο και τους πόλους ενδιαφέροντος. Προτείνονται:

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- έργα βελτίωσης του στόλου και επέκτασης της αστικής συγκοινωνίας σε Ιωάννινα και Άρτα.

#### ε) Έργα (τεχνικά) αστικής υποδομής

Οι σχετικές προβλέψεις εμφανίζουν την τουριστική κίνηση στην Περιφέρεια ως ιδιαίτερα αυξημένη. Συνακόλουθα εμφανίζεται μια προβλεπόμενη αύξηση των στερεών αποβλήτων και λυμάτων. Σε ένα μεσοπρόθεσμο επίπεδο η βελτίωση των υποδομών ύδρευσης/ αποχέτευσης, ΧΥΤΑ, ΕΕΛ κ.ά. στους δήμους των τουριστικών ενοτήτων που δεν έχει ήδη γίνει, θα απέτρεπε αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον.

Σε αυτή τη φάση προτείνεται προγραμματισμός και κατασκευή έργων για συμπλήρωση της διαχείρισης απορριμμάτων με επέκταση και αναβάθμιση των ΧΥΤΑ, ΣΜΑ και ΚΥΑ σε όλες της τουριστικές ενότητες. Όπως επίσης ο προγραμματισμός και η κατασκευή νέων δικτύων αποχέτευσης και ΕΕΛ σε οικισμούς άνω των 2.000 κατοίκων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σχετική νομοθεσία.

### 9. Θεσμικές ρυθμίσεις και σύσταση Φορέων

#### α) Θεσμικές ρυθμίσεις

Ο ορίζοντας του 2015 θεωρούμε ότι είναι σημαντικός για την ολοκλήρωση της θεσμοθέτησης των ρυθμίσεων που θα προβλέπουν οι μελέτες που προτείνονται ως β΄ προτεραιότητας.

#### Θεσμοθέτηση περιοχών προστασίας

Ολοκλήρωση της θεσμοθέτησης των περιοχών προστασίας στις παράκτιες Τουριστικές Ενότητες και στις Τ.Ε. του Νομού Ιωαννίνων. Η θεσμοθέτηση της προστασίας των περιοχών Natura και Corine στις Τουριστικές Ενότητες Παραμυθίας 4, Μετσόβου 8, Πάπιγκου 9γ και Κόνιτσας 10 θα εμποδίσει τη αλλοίωση αυτών των περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών, θα πρέπει φυσικά να έχουν μέχρι τότε εκπονηθεί οι αντίστοιχες Ειδικές

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Περιβαλλοντικές Μελέτες. Ειδικότερα θεσμοθέτηση περιοχών προστασίας για τις περιοχές:

- της παράκτιας περιοχής από την Πάργα μέχρι το ακρωτήριο του Αγ. Θωμά,
- τα Αθαμανικά όρη,
- ο Αχελώος,
- οι Καταρράκτες στα Θεοδωριανά και τον Καταρράκτη,
- το ελαιόδασος στο Βουργαρέλι,
- το σπήλαιο Ανεμότρυπα Πραμάντων,
- οι πηγές στη Σκάλα Πραμάντων,
- οι πηγές της Κλίφκης,
- τα φαράγγια του Άραχθου και του Συρράκου,
- περιοχή Ανήλιου – Κατάρας και όρους Λάκμου,
- είσοδος Βάλια – Κάλντα,
- λίμνη πηγών Αώου,
- ολόκληρη η περιοχή των Ζαγοροχωριών,
- το όρος Πάπιγγο και η φυσική του πισίνα,
- οι πηγές του Βοϊδομάτη,
- οι κορυφές του όρους Γράμμου – Σμόλικα,
- η ευρύτερη περιοχή των Ιωαννίνων.

Θεσμοθέτηση ΠΕΧΠ

Θεσμοθέτηση, σύμφωνα με τις προτάσεις των προτεινόμενης ΕΧΜ, των ΠΕΧΠ για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη των περιοχών:

- της παραμεθόριας ζώνης 20km (Τουριστικές Ενότητες Σαγιάδας – Φιλιατών 2γ, Κόνιτσας 10 και Δελβινακίου 11),
- της ορεινής ζώνης της Πίνδου (Τουριστικές Ενότητες Ν. Τζουμέρκων 6, Β. Τζουμέρκων 7, Μετσόβου 8, Ζαγοροχωριών 9, Ιωαννίνων 12)
- των περιοχών της ορεινής Παραμυθίας – Σουλίου (Τ.Ε. 3).

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Οι μελέτες ΠΕΧΠ για τις περιοχές εκατέρωθεν της Ιόνιας οδού προτείνεται να ολοκληρωθούν στην αρχή της περιόδου Β΄ προτεραιότητας (2006-2015) ώστε να ολοκληρωθεί η θεσμοθέτηση των ΠΕΧΠ κατά μήκος της Ιόνιας οδού (στα τμήματα των Τουριστικών Ενοτήτων Παραμυθίας 4, Άρτας 5, Κόνιτσας 11, Ιωαννίνων<sup>12</sup>) με ορίζοντα το 2015.

Επίσης προτείνεται θεσμοθέτηση ΠΕΧΠ στις περιοχές:

- Σαγιάδας – Φιλιάτων Τ.Ε. 2γ,
- Δελβινακίου 11,
- Κόνιτσας Τ.Ε. 10.

Θεσμοθέτηση ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ

Θεσμοθέτηση των επικαιροποιημένων ή εκπονηθέντων ΓΠΣ ή ΣΧΟΑΠ για τους Δήμους:

- που περιλαμβάνονται στο Δυτικό Ζαγόρι (Πάπιγγο, Αρίστη),
- στο Κεντρικό Ζαγόρι (Μονοδένδρι, Τσεπέλοβο) ,
- στο Μέτσοβο.
- Κόνιτσας,
- Ηγουμενίτσας,
- Ιωαννίνων,
- Συβότων,
- Πάργας,
- Καναλλακίου,
- Πρέβεζας,
- Βουλγαρέλι,
- Αγνάντα,
- Γρεβενίτι,
- Ασπράγγελοι.

Επέκταση κανονιστικού πλαισίου κατασκευών

Είναι απαραίτητη ολοκλήρωση του ευρύτερου κανονιστικού πλαισίου για τις νέες κατασκευές που προτείνεται στην Α΄ προτεραιότητα στην κατεύθυνση

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

της αναβάθμισης του οικιστικού και αστικού περιβάλλοντος στο σύνολο της Περιφέρειας, πέρα από τις ειδικές ρυθμίσεις που ισχύουν για τους διατηρητέους οικισμούς. Το πλαίσιο θα πρέπει να καλύψει σταδιακά τις ορεινές περιοχές με έντονη τουριστική ανάπτυξη και προβλεπόμενη αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας και στη συνέχεια τις υπόλοιπες Τουριστικές Ενώτητες. Σε Β΄ φάση προτείνεται επέκταση στις περιοχές:

- Τζουμέρκων,
- Κόνιτσας,
- Άρτας,
- Ιωαννίνων.

Άλλες ρυθμίσεις

Ρυθμίσεις για τη θεσμοθέτηση ενός *δασικού κτηματολογίου* για το σύνολο της Περιφέρειας.

## β) Σύσταση Φορέων

Προτείνεται η σύσταση:

- Φορέα Ρυθμιστικού Σχεδίου Ιωαννίνων που θα ελέγχει και θα εποπτεύει τη χωρική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του Σχεδίου λαμβάνοντας υπόψη την διάσταση της διαχείρισης των προβλημάτων από την αύξηση του αστικού τουρισμού.
- Σύσταση Φορέων ολοκληρωμένης διαχείρισης των βιοτόπων Natura της Περιφέρειας είτε στα πλαίσια διαδημοτικών συνεργασιών είτε σε επίπεδο Νομού.
- Συγκρότηση φορέων ανάπτυξης του τουρισμού στις Τουριστικές Ενώτητες που εμφανίζονται σήμερα να υστερούν σε τουριστική ανάπτυξη (Σαγιάδα – Φιλιάτες 4, Άρτα - Νεοχώρι 5, Δελβινάκι - Δολιανα11).

## 10) Φορείς υλοποίησης

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Φορείς υλοποίησης των προαναφερθέντων έργων, ενεργειών, και μελετών, Α΄ και Β΄ Προτεραιότητας μπορεί να είναι ενδεικτικά οι ακόλουθοι:  
ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΠΟ, Εφορίες Αρχαιοτήτων, Κρατικά Δάση, η Γ.Γ. Περιφέρειας Ηπείρου, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι ΟΤΑ, Ενδιάμεσοι φορείς Διαχείρισης, Κ.Ε.Κ. , Ν.Π.Δ.Δ. , Ν.Π.Ι.Δ. , Ιδιώτες.

#### **11) Αναμενόμενες επιπτώσεις**

Οι αναμενόμενες επιπτώσεις από την υλοποίηση των προαναφερθέντων έργων, ενεργειών και μελετών Α΄ Προτεραιότητας, συνδέονται με τις επιπτώσεις των Μέτρων του Π.Ε.Π. Ηπείρου στα οποία μπορούν να ενταχθούν. Ανάλογες είναι και οι αναμενόμενες επιπτώσεις από την υλοποίηση των προαναφερθέντων έργων, ενεργειών και μελετών Β΄ Προτεραιότητας.

#### **Μέτρο 1.1: Υποδομές μεταφορών**

- Εύκολη και ταχύτερη προσπέλαση από τα μεγάλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας προς τους μεγάλους οδικούς άξονες της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Βελτίωση της ποιότητας τόσο του ενδοπεριφερειακού όσο και του διαπεριφερειακού οδικού δικτύου.
- Αύξηση της ασφάλειας και μείωση του χρόνου διαδρομής.

#### **Μέτρο 2.1: Αστικές υποδομές - περιβάλλον**

- Βελτίωση των αστικών συνθηκών κυκλοφορίας
- Κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση των πόλεων
- Ανάδειξη και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και αναβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων
- Αύξηση της τουριστικής κίνησης της πόλης

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

**Μέτρο 2.3: Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής κλίμακας σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας**

- Αναβάθμιση προβληματικών και μειονεκτικών περιοχών
- Βελτίωση της Ποιότητας ζωής
- Αύξηση της λειτουργικότητας και δυναμικότητας των πολεοδομικών συγκροτημάτων της Περιφέρειας
- Ανασυγκρότηση του πολεοδομικού ιστού των πόλεων

**Μέτρο 2.4: Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε ολοκληρωμένες ζώνες μικρής κλίμακας**

- αναβάθμιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού μειονεκτικών αστικών ζωνών με τη βελτίωση της απασχολησιμότητας και την αύξηση της προσφοράς ίσων ευκαιριών απασχόλησης.

**Μέτρο 3.1: Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος**

- Ορθολογική διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων
- Η προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος που θα έχει σαν αποτέλεσμα να καταστούν ελκυστικότερες οι περιοχές για ανάπτυξη και αύξηση της τουριστικής κίνησης
- Προστασία του υδάτινου δυναμικού και ορθολογική αξιοποίηση του
- Προστασία των ευαίσθητων οικοσυστημάτων
- Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής των κατοίκων
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Προστασία της υπό εξαφάνιση πανίδας και χλωρίδας Συγκράτηση του πληθυσμού στις ορεινές περιοχές.

**Μέτρο 3.2: Ενίσχυση των υποδομών και της επιχειρηματικότητας**

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- Αύξηση αριθμού επισκεπτών και διανυκτερεύσεων.
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της Περιφέρειας
- Η ενίσχυση της εξωστρέφειας, της ανταγωνιστικότητας και της τεχνογνωσίας των επιχειρήσεων
- Η ποιοτική και δυναμική τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας με την δημιουργία και την αναβάθμιση των υποδομών καθώς και με στοχοθετημένες δράσεις ενίσχυσης του ιδιωτικού τομέα, με σκοπό την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και την προσφορά τουριστικών υπηρεσιών υψηλού ποιοτικού επιπέδου.
- Η ενίσχυση των εναλλακτικών και νέων μορφών τουρισμού όπως ο οικολογικός, αθλητικός, περιπέτειας κλπ.

#### **Μέτρο 3.3: Ανάδειξη πολιτισμικών στοιχείων**

- Αύξηση του τουριστικού ρεύματος
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- Ανάπτυξη διακρατικής συνεργασίας

#### **Μέτρο 4.2: Ανάπτυξη δασοπονίας και Αειφόρος ανάπτυξη δασικών οικοσυστημάτων**

- Αύξηση των δασικών εκτάσεων και των παραγόμενων δασικών προϊόντων
- Διατήρηση και βελτίωση της οικολογικής σταθερότητας
- Μείωση της συχνότητας των πυρκαϊών, συντήρηση αντιπυρικών ζωνών
- Ανασύσταση του δασοκομικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από

Ανασχεδίαση, ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Λογιστικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

### φυσικές καταστροφές και πυρκαγιές

**Μέτρο 4.6:** Ανακαίνιση και ανάπτυξη των οικισμών. Προστασία και διατήρηση της

αγροτικής κληρονομιάς

- Προστασία και αναβάθμιση επιλεγμένων περιοχών από τις περιοχές ολοκληρωμένης ανάπτυξης της Περιφέρειας που παρουσιάζουν οικοτουριστικό ενδιαφέρον.

**Μέτρο 4.7:** Στήριξη της επιχειρηματικότητας στις ορεινές περιοχές - Καινοτομικές

δράσεις

- Ανάπτυξη της βιοτεχνίας καθώς και των ειδικών μορφών τουρισμού στις ορεινές περιοχές.
- Αύξηση των εισοδημάτων των κατοίκων των περιοχών αυτών με τη διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων, τη δημιουργία πολλαπλών δραστηριοτήτων και την απόκτηση εναλλακτικών εισοδημάτων.

**Μέτρο 4.8:** Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ανάπτυξης περιοχών στην ύπαιθρο με

συγκροτημένες και συνεκτικές δράσεις

- Παραγωγική ανασυγκρότηση των ορεινών και ημιορεινών περιοχών.
- Ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας σε όλους τους παραγωγικούς τομείς.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

**Μέτρο 4.10:** Υποδομές μεταφορών στην ύπαιθρο

- Αύξηση της οδικής ασφάλειας
- Βελτίωση της βατότητας του οδικού δικτύου
- Αύξηση της ταχύτητας και συντόμευση των χρόνων διαδρομής

Ανάδοχος: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- Μείωση του κόστους μεταφοράς των εμπορευμάτων
- Βελτίωση της πρόσβασης των επισκεπτών σε τουριστικές περιοχές .
- Ευκολότερη και ταχύτερη προσπέλαση των κατοίκων στα μεγάλα αστικά κέντρα  
και στους μεταφορικούς άξονες.
- Άρση της ενδοπεριφερειακής απομόνωσης
- Βελτίωση της ενδοεπικοινωνίας στους νέους δήμους αλλά και την διαδημοτική  
επικοινωνία .

**Μέτρο 4.12: Ανάδειξη φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος**

- Λειτουργία σύγχρονου περιφερειακού δικτύου παροχής υπηρεσιών υγείας  
υψηλής ποιότητας που θα καλύπτει τις ανάγκες των κατοίκων και των επισκεπτών.

## 5<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ

### ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

### ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η προσπάθεια αναβάθμισης του τουριστικού προφίλ της χώρας, συμπίπτει με την προσπάθεια εισαγωγής εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε συγκεκριμένα τμήματα της αγοράς, σε περιφερειακό και κυρίως τοπικό επίπεδο.

#### 5.1 Η ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Ελλάδα χαρακτηριζόταν ιδιαίτερα τις τέσσερις τελευταίες δεκαετίες από μαζικό τουρισμό. Οι εισερχόμενοι τουρίστες είναι κάτοικοι αστικών κέντρων, μεσαίου εισοδηματικού επιπέδου, από χώρες της βόρειας και δυτικής Ευρώπης και Β. Αμερικής. Ο ελληνικός τουρισμός είναι τουρισμός παραθεριστικής περιήγησης κατά τη διάρκεια διακοπών. Από την τάση αυτή, δεν αποτελεί εξαίρεση η Ήπειρος αν και σε μικρότερο βαθμό λόγω κυρίως των ειδικών ενδιαφερόντων που παρουσιάζει.

Αποτέλεσμα της μαζικότητας του ελληνικού τουρισμού είναι η εποχικότητα της ζήτησης και η υπερσυγκέντρωση της προσφοράς στις τουριστικά καθιερωμένες περιοχές της χώρας. Τα προβλήματα αυτά εμφανίζουν χρονική διάρκεια και σχετική “αντίσταση” στις προσπάθειες που γίνονται για την αντιμετώπισή τους.

Αρνητικές επιπτώσεις από τη χρόνια παρουσία των παραπάνω προβλημάτων είναι: η υποβάθμιση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, η υπέρμετρη επιβάρυνση τεχνικής υποδομής και κοινωνικού εξοπλισμού, η μετατόπιση εργατικού δυναμικού από άλλους

παραγωγικούς κλάδους προς τον τουρισμό σε περιπτώσεις τουριστικής “μονοκαλλιέργειας”, η εποχική ανεργία, η αύξηση των τιμών αγαθών και υπηρεσιών στους τουριστικούς τόπους και η όξυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

Για την άμβλυνση των επιπτώσεων αυτών, παράλληλα με την προώθηση των καθιερωμένων μορφών τουρισμού άρχισε με επιταχυνόμενο ρυθμό η εξέταση των δυνατοτήτων ανάπτυξης νέων μορφών τουρισμού και τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων. Πιο συγκεκριμένα, οι λόγοι είναι:

- Η συνέχιση της προσπάθειας για άμβλυνση της εποχικότητας της αλλοδαπής ζήτησης που δεν επιτεύχθηκε με τον θεραπευτικό και χιονοδρομικό τουρισμό καθώς οι μορφές αυτές έχοντας περιορισμένη διεθνή απήχηση απευθύνονται κυρίως στην εσωτερική αγορά.
- Η ανάγκη εμπλουτισμού της προσφοράς ώστε να ανταποκριθεί στις ποικίλες απαιτήσεις της ζήτησης και έτσι να καταστήσει το συνολικό τουριστικό προϊόν ανανεωμένο και περισσότερο ανταγωνιστικό στο εξωτερικό.
- Η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού τρίτης ηλικίας στη Ευρώπη. Η κατηγορία αυτή αποδεσμευμένη από χρονικούς περιορισμούς πραγματοποιεί και δεύτερες διακοπές μέσα στο ίδιο έτος, αποτελώντας επαναλαμβανόμενη πελατεία που μπορεί να ανταποκριθεί θετικά στις προσφερόμενες δυνατότητες και για τουρισμό εκτός περιόδου αιχμής. Αξιοποιούμενη, μπορεί να στραφεί σε μορφές τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων
- Η διαπίστωση ύπαρξης φυσικών πόρων στην ελληνική περιφέρεια που, (π.χ. φυσιογνωστικός) με σημαντική προοπτική ανάπτυξης.
- Η ζήτηση για νέες μορφές τουρισμού (π.χ. συνεδριακός) που, έχοντας την ευχέρεια εγκατάστασης ανεξάρτητα από την ύπαρξη πρωτογενούς τουριστικής προσφοράς, είναι κατάλληλες για περιφέρειες χωρίς δυνατότητες στον τουρισμό.

Για τους λόγους αυτούς, και δεδομένου ότι η Ήπειρος αποτελεί «μη τουριστικά καθιερωμένη περιοχή της χώρας» κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη εναλλακτικών ή ειδικών μορφών τουρισμού στην Περιφέρεια ώστε να αμβλυνθεί η εποχικότητα της ζήτησης και να αποκτήσει η Περιφέρεια τουριστικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σχέση με ανταγωνιστικές περιοχές.

Εξάλλου, η πολιτική αυτή είναι απόλυτα σύμφωνη και με το σημερινό σκεπτικό της ΕΕ για τον τουρισμό το οποίο αποβλέπει στην άμβλυνση της εποχικότητας, στην ενίσχυση της τουριστικής ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης, στην προσέλκυση τουριστών από τρίτες χώρες, στην προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και στην προστασία του περιβάλλοντος. Η τουριστική πολιτική της ΕΕ, ακολουθεί τις αρχές της επικουρικότητας και της ενσωμάτωσης της τουριστικής διάστασης στους άλλους τομείς της κοινοτικής πολιτικής, καθώς επίσης την αρχή της συμπληρωματικότητας των κοινοτικών ρυθμίσεων έναντι των πολιτικών που ασκούν τα κράτη – μέλη σε θέματα τουρισμού.

Στην Ελλάδα, χαρακτηριστικό της πολιτικής ενίσχυσης των ειδικών μορφών τουρισμού είναι ότι ο ΕΟΤ, αποβλέποντας στην έγκαιρη αξιοποίηση των τουριστικών πόρων της χώρας, θεώρησε τον ιαματικό, θαλάσσιο και χιονοδρομικό τουρισμό ως μορφές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ενέταξε σε όλα τα μέχρι σήμερα επενδυτικά προγράμματα κατά προτεραιότητα, μελέτες και έργα για την ανάπτυξή τους. Παρόλο ότι οι τουριστικές αυτές μορφές σχεδιάζεται να αποτελέσουν τη βασική τουριστική υποδομή της χώρας, το αναμφισβήτητο συγκριτικό πλεονέκτημα στο διεθνές επίπεδο, βρίσκεται στο θαλάσσιο τουρισμό.

Εκτός από τις καθιερωμένες μορφές τουρισμού που εξακολουθούν να προωθούνται, νέες μορφές με προοπτικές πολύπλευρης επιτυχίας, είναι όπως προαναφέρθηκε, ο συνεδριακός και εκθεσιακός τουρισμός, τα επαγγελματικά ταξίδια και τέλος ο τουρισμός ειδικών ενδιαφερόντων.

Το γενικό συμπέρασμα είναι ότι η τουριστική ζήτηση και κατ' επέκταση η τουριστική προσφορά στην Περιφέρεια Ηπείρου πρέπει να διαφοροποιηθούν σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα ώστε νέες κατηγορίες καταναλωτών με εξειδικευμένα ενδιαφέροντα να εισέλθουν στην τουριστική αγορά της Περιφέρειας. Αυτό θα οδηγήσει στην δημιουργία διαφοροποιημένου τουριστικού προφίλ της Περιφέρειας και κατά συνέπεια πύκνωση των μετακινήσεων, διακίνηση σε μικρότερες οργανωμένες ομάδες, άμβλυνση της εποχικότητας και εν γένει στην τουριστικά ανάπτυξη της Περιφέρειας.

## 5.2 ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Όπως αναφέρθηκε και στην Α' Φάση, το τουριστικό προϊόν μπορεί να αποκτήσει διάφορες μορφές εκτός του μαζικού τουρισμού για λόγους αναψυχής που υπάρχει κατά κόρον στην Ελλάδα. Έτσι μπορούμε να διακρίνουμε ειδικές μορφές τουρισμού όπως:

- **Κοινωνικός τουρισμός:** Αφορά άτομα τρίτης ηλικίας, νέους, άτομα με χαμηλό εισόδημα
- **Κοινωνικός τουρισμός και επαγγελματικές ή συνδικαλιστικές ενώσεις:** Αφορά ειδικές κατηγορίες πληθυσμού που επιθυμούν την γνωριμία και αλληλοπληροφόρηση με άτομα του ίδιου επαγγέλματος.
- **Αγροτουρισμός:** Αφορά συνδυασμένη μορφή άσκησης τουριστικού και αγροτικού επαγγέλματος
- **Συμπλέγματα αγροτουρισμού σε εγκαταλελειμμένους οικισμούς:** Απαιτεί σημαντική υποδομή κυρίως όσον αφορά τουρίστες υψηλών εισοδημάτων
- **Τουρισμός τρίτης ηλικίας:** Απαιτεί υποδομή καλού επιπέδου και παράλληλη υποδομή κρατικών υπηρεσιών.
- **Αθλητικός-ορειβατικός-περιηγητικός τουρισμός:** Απαιτεί υποδομή ανάλογη με το άθλημα που αφορά (π.χ. γκολφ, κωπηλασία)
- **Οικολογικός:** Δεν απαιτεί ιδιαίτερη υποδομή αρκεί να υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές
- **Τουρισμός υγείας και ιαματικός τουρισμός:** Απαιτεί υποδομή, μπορεί να αναπτυχθεί σε ήδη υπάρχουσες περιοχές με ιαματικά λουτρά
- **Θαλάσσιος τουρισμός:** Απευθύνεται σε ειδικές κατηγορίες τουριστών που θέλουν να ταξιδέψουν στα Ελληνικά νησιά. Ελκύει τουρίστες υψηλών εισοδημάτων
- **Εκπαιδευτικός τουρισμός:** Δεν απαιτεί δημιουργία ειδικής υποδομής

- Συνεδριακός τουρισμός: Απαιτεί υποδομή υψηλού επιπέδου και παράλληλη υποδομή ψυχαγωγίας
- Χιονοδρομικός τουρισμός: Απαιτεί ειδικές εγκαταστάσεις
- Φυσιολατρικός τουρισμός: Επισκέψεις σε συγκεκριμένες διαφορετικές περιοχές
- Γυμνιστικός τουρισμός

Στην Περιφέρεια Ηπείρου σε περιοχές που είναι απομονωμένες και σε σημαντικό βαθμό χωρίς ανάπτυξη παραμεθόριες, ορεινές, και παράκτιες, η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού πρέπει να βασιστεί κυρίως στους πόρους, φυσικούς και πολιτιστικούς. Παράλληλα, παράγοντες όπως η ποσότητα και η ποιότητα των προϊόντων, των υπηρεσιών και του περιβάλλοντος, καθώς και η υποδομή και η προσπελασιμότητα των περιοχών αυτών και άλλα συναφή, θα αποκτήσουν καθοριστική σημασία για την ελκυστικότητα που θα ασκήσουν σε διεθνή κλίμακα. Οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν τα μεγέθη, τη διάρθρωση και τη δυνατότητα διάχυσης των πλεονεκτημάτων που δημιουργεί η ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού στις περιοχές αυτές.

Βασικός στόχος επομένως θα πρέπει να είναι η αξιοποίηση της δυναμικής των τάσεων, των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών της Περιφέρειας που διαθέτουν πόρους κατάλληλους προς ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού και προσδιορίστηκαν αναλυτικά στην Α΄ Φάση (περιβάλλον φυσικό και πολιτιστικό) με κατάλληλη, όμως, συμπλήρωση και διοχέτευσή τους με τρόπο που να μην αντιβαίνει στις μακροπρόθεσμες - επιδιώξεις, με σχεδιασμό και εφαρμογή κατάλληλων προδιαγραφών και κριτηρίων για τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, στο πλαίσιο των ευρύτερων δυνατοτήτων αλλά και δεσμεύσεων που υπάρχουν σήμερα.

Ο στόχος αυτός συμπληρώνεται από αντίστοιχους στόχους για διοχέτευση της ωφέλειας της ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού σε περιοχές που ως σήμερα δεν έχουν αναπτυχθεί (π.χ. μέσω διαφήμισης, δημιουργίας εγκαταστάσεων και υποδομής, ένταξής τους σε κυκλώματα ολοκληρωμένων αναπτυξιακών δραστηριοτήτων του τουρισμού κ.λ.π.) οι οποίοι αναλύθηκαν σε διαφορετικές κατηγορίες έργων της παρούσας Μελέτης (Έργα τουριστικής προβολής και έργα ανωδομής και υποδομής).

Με βάση τα παραπάνω και τα συμπεράσματα της Α΄ Φάσης της Μελέτης για το σύνολο της Περιφέρειας Ηπείρου ως εφικτές μορφές ανάπτυξης ειδικού τουρισμού, στις οποίες απαιτείται η υλοποίηση έργων, προτείνονται οι εξής:

- Θαλάσσιος τουρισμός
- Ιαματικός τουρισμός
- Χιονοδρομικός τουρισμός
- Συνεδριακός – εκθεσιακός τουρισμός
- Φυσιολατρικός- οικολογικός- Ορεινός τουρισμός
- Πολιτιστικός- Θρησκευτικός τουρισμός
- Αγροτουρισμός
- Αθλητικός τουρισμός

Οι παραπάνω μορφές ειδικού τουρισμού αφορούν στο σύνολό τους όλη την Περιφέρεια, αλλά κάθε μία από αυτές αφορά συγκεκριμένες τουριστικές ενότητες. Οι κατηγορίες έργων ανά ειδική μορφή τουρισμού και η διασύνδεσή τους με τις συγκεκριμένες αυτές τουριστικές ενότητες γίνεται στις επόμενες παραγράφους.

Στο σημείο αυτό υπογραμμίζεται ότι, για την επιτυχή ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η συμπλήρωση των έργων που προτείνονται με έργα τα οποία δεν αφορούν

αμιγώς τις ειδικές μορφές τουρισμού. Η υλοποίησή τέτοιων έργων είναι απαραίτητη τόσο για την προώθηση και ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού όσο και για την ανάπτυξη μαζικού τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή. Τέτοια έργα αφορούν κυρίως έργα ανωδομών (κατασκευή και αναβάθμιση καταλυμάτων) αλλά και υποδομών, κυρίως μεταφορών, όπως είναι το νέο λιμάνι της Ηγουμενίτσας, η κατασκευή δρόμων (Εγνατία Οδός) κ.λ.π.

Επίσης αν και η πολιτική προβολής αποτελεί ξεχωριστό άξονα προτεραιότητας θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί ότι οι ενέργειες που προτείνονται στο πλαίσιο ανάπτυξης των ειδικών μορφών τουρισμού πρέπει να τύχουν της κατάλληλης προβολής τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

### 5.3 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Περιφέρεια Ηπείρου ενδείκνυται για θαλάσσιο τουρισμό στις εξής τουριστικές περιοχές της Περιφέρειας:

1. Παράκτια περιοχή Ιονίου από Ηγουμενίτσα έως Πρέβεζα
2. Στην Περιοχή Φιλιάτων - εκβολών Καλαμά

Στο θαλάσσιο τουρισμό περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι κρουαζιέρες, οι ενοικιάσεις σκαφών αναψυχής αλλά και οι παραθαλάσσιες ή θαλάσσιες δραστηριότητες – αθλήματα. Οι υπάρχουσες υποδομές χρήζουν σημαντικής βελτίωσης και το πρόγραμμα ιδιωτικοποίησης των μαρίνων και των ακτών που είναι σε εξέλιξη δρα θετικά προς αυτή την κατεύθυνση. Κατά συνέπεια, οι κατηγορίες έργων που πρέπει να γίνουν για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού αφορούν δράσεις ενίσχυσης των κρουαζιέρων, των θαλάσσιων δραστηριοτήτων - αθλημάτων και των υποδομών που ενισχύουν τον θαλάσσιο τουρισμό (μαρίνες και καταφύγια τουριστικών σκαφών).

Σε σχέση με την ανάπτυξη του θαλασσιού Τουρισμού, οι σχετικές εγκαταστάσεις της Περιφέρειας Ηπείρου συγκαταλέγονται στη Ζώνη Ναυσιπλοΐας Αναψυχής (ZNA) με α/α 9 του ΕΣΥΛΑ.

Για την προσέλκυση σκαφών και την ανάπτυξη της ναυσιπλοΐας αναψυχής στην Περιφέρεια Ηπείρου, θα πρέπει να παρέχεται στα σκάφη υποδομή και εξοπλισμός για την εξυπηρέτηση τους από κάθε άποψη τόσο στη θάλασσα, όσο και στην ξηρά, ασφάλεια από πλευράς ναυσιπλοΐας, ενδιαφέροντα από πλευράς τουρισμού και αναψυχής και τέλος υποδομή για εξυπηρέτηση των επιβατών.

Η ασφάλεια ναυσιπλοΐας προϋποθέτει, ότι στη ZNA 9 θα υπάρχουν σε «λογικές» αποστάσεις θέσεις, όπου το σκάφος θα μπορεί να προφυλαχθεί

από τον καιρό, να ανεφοδιαστεί σε καύσιμα – τρόφιμα – νερό, να κάνει επισκευές, να διαχειμάσει κ.α.

Η προσέλκυση επισκεπτών με σκάφη αναψυχής της Περιφέρειας σχετίζεται εκτός της αναγκαίας υποδομής σε λιμενικές εγκαταστάσεις, με τη διάθεση φυσικών καλλονών σε σχετικά μικρή απόσταση από την ακτογραμμή και με εύκολη πρόσβαση να υπάρχουν αρχαιολογικοί χώροι, παραδοσιακοί οικισμοί και γενικά αξιοθέατα με τουριστικό ενδιαφέρον, όπως ήδη αναλύθηκαν.

Η περιοχή του Ιονίου Πελάγους αποτελεί αυτόνομη ζώνη ναυσιπλοΐας από τα βορειοδυτικά θαλάσσια όρια της Ελλάδας (Νησίδες Οθωνοί) μέχρι και το Κατάκολο, και από τα δυτικά όρια μέχρι τις δυτικές ακτές της Ηπείρου και της Στερεάς Ελλάδας, τμήμα της Πελοποννήσου μέχρι το Κατάκολο, συμπεριλαμβανομένου και του Πατραϊκού Κόλπου, μέχρι το Ριο-Αντίρριο.

Η περιοχή αυτή παρουσιάζει σημαντική ομοιομορφία τόσο πολιτισμική (Επτάνησα) όσο και από πλευράς καιρικών συνθηκών. Είναι γενικά περιοχή προστατευμένη από τους δυνατούς ανέμους και τους υψηλούς κυματισμούς του θέρους και διαθέτει αρκετούς όρμους και καταφύγια. Στη Ζώνη αυτή εντάσσεται και ο Πατραϊκός Κόλπος μέχρι το Ρίο – Αντίρριο και λόγω ομοιομορφίας καιρικών συνθηκών και η περιοχή του Ιονίου μέχρι Ζάκυνθο και Κατάκολο (επίγειο της Αρχαίας Ολυμπίας).

Νοτίως της περιοχής αυτής βρίσκεται το εκτεθειμένο στους ΒΔ, Δ, ΝΔ ανέμους τμήμα του Ιονίου Πελάγους, παρατηρείται αδυναμία εξευρέσεως καταφυγίων και αλλαγή του φυσικού περιβάλλοντος (Δυτική και Νοτιοδυτική Πελοπόννησος).

Οι σχετικές υποδομές της ΖΝΑ 9 που παρουσιάζουν ενδιαφέρον σε σχέση με την τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας Ηπείρου είναι οι ακόλουθες:

A/A Z.N.A.	A/A ΘΕΣΕΩΣ	Κ.Α.Θ.	ΘΕΣΗ
Z.N.A. 9	173	01.04	ΑΣΤΑΚΟΣ
	174	01.10	ΜΥΤΙΚΑΣ
	175	01.12	ΟΡΜΟΣ ΚΑΛΥΔΩΝΙΑΣ
	176	01.13	ΠΑΛΑΙΡΟΣ
	177	06.02	ΑΛΥΚΕΣ ΚΑΤΩ ΑΧΑΙΑΣ
	178	11.01	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΟΛΙΜΩΝ
	179	11.06	ΤΣΙΒΙΛΗ
	180	12.06	ΑΡΚΟΥΔΙ
	181	15.02	ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ
	182	15.03	ΠΛΑΤΑΡΙΑ
	183	15.04	ΣΑΓΙΑΔΑ
	184	15.05	ΣΥΒΟΤΑ
	185	15.06	ΠΑΡΓΑ
	186	18.01	ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΩΝ

### 5.3.1 Πολιτικές για την ανάπτυξη των κρουαζιέρων

Η σημερινή κρουαζιέρα συνδυάζει ένα μεγάλο μέρος της γνωστής «τουριστικής αλυσίδας»: μεταφορά, διαμονή, εστίαση, αναψυχή – διασκέδαση, μορφωτικές και αθλητικές δραστηριότητες και αποτελεί από μόνη της ένα ιδιόμορφο «προορισμό». Τα κυκλώματα των κρουαζιέρων της Μεσογείου απευθύνονται στις αγορές – πηγές της Βόρειας, Κεντρικής, αλλά και Νότιας Ευρώπης και κυρίως στις μακρινές εκτός Ευρώπης αγορές. Τα κυκλώματα αυτά περιλαμβάνουν περισσότερο από μία χώρες, συμπεριλαμβανόμενων των χωρών του μεσογειακού νότου.

Έχει διαπιστωθεί ότι:

- οι κρουαζιέρες αποτελούν μια «πρώτη γεύση» του κάθε προορισμού και συχνά οδηγούν σε επαναλαμβανόμενα ταξίδια στο προορισμό αυτό
- η αναμενόμενη ανοδική πορεία των κρουαζιέρων διεθνώς αντανakλάται και στην αύξηση των κλινών
- ενισχύουν την διάδοση των επικοινωνιακών πολιτικών της κάθε περιφέρειας

Δεδομένης της γεωγραφικής θέσης της Περιφέρειας Ηπείρου και της έντονης ελκυστικότητας της ευρύτερης περιοχής (Ιταλικές ακτές, Ιόνιοι Νήσοι) ως προορισμού για κρουαζιέρες, εστιασμένες πολιτικές για την ανάπτυξη των κρουαζιέρων ως προσφερόμενο τουριστικό προϊόν από την Ήπειρο θα προσέδιδαν μία ακόμη προσοδοφόρα διάσταση στην υφιστάμενη τουριστική προσφορά. Η Ήπειρος, ως ενδιάμεσος προορισμός μιας κρουαζιέρας θα μπορούσε να συνδυάσει τον θαλάσσιο τουρισμό με δυνατότητα επίσκεψης σε παραθαλάσσιες περιοχές οικολογικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος (π.χ Νεκρομαντείο της Αρχαίας Εφύρας). Άλλωστε, η μέση ημερήσια δαπάνη τουριστών κρουαζιέρας σε κάποιο σταθμό, ακόμα και όταν αυτός δεν αποτελεί τον τελικό προορισμό, είναι ιδιαίτερα υψηλή.

Για τους λόγους αυτούς προτείνονται πολιτικές ενίσχυσης των κρουαζιέρων στον Νομό Ηπείρου. Αυτές περιλαμβάνουν χωροταξικές μελέτες χερσαίας ζώνης των Λιμανιών Ηγουμενίτσας και Πρέβεζας με έμφαση στη διακίνηση επισκεπτών-τουριστών και εξυπηρέτηση κρουαζιέρων καθώς και κατασκευή νέου επιβατικού σταθμού στα λιμάνια αυτά ειδικά για κρουαζιερόπλοια.

### 5.3.2. Βελτίωση και ανάπτυξη μαρίνων και καταφυγίων τουριστικών σκαφών

Όπως είδαμε προηγούμενα, η ύπαρξη οργανωμένων μαρίνων και τουριστικών καταφυγίων θεωρείται αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη

του θαλάσσιου τουρισμού σε μια περιοχή. Οι μαρίνες και τα καταφύγια σκαφών θα βοηθήσουν τόσο στην αύξηση της κίνησης των ιδιόκτητων σκαφών κυρίως από τις περιοχές των Ιονίων Νήσων αλλά και της Ιταλίας αλλά και στην αύξηση των ενοικιάσεων σκαφών στην περιοχή.

Η υπάρχουσα υποδομή στις παράκτιες περιοχές της Περιφέρειας Ηπείρου θεωρείται ελλιπής παρά την κατασκευή μιας μαρίνας στην Πρέβεζα και δύο καταφυγίων στα Σύβοτα και στην Πλαταριά (βλ. Προηγούμενο Πίνακα). Για την εξυπηρέτηση της δυνητικής ζήτησης σκαφών στην παράκτια περιοχή της Περιφέρειας ηπείρου, προτείνεται η κατασκευή μαρίνας στην Ηγουμενίτσα («θέση» 181 ΕΣΥΛΑ). Η μαρίνα στην περιοχή κρίνεται απαραίτητη δεδομένου και του κομβικού χαρακτήρα που αποτελεί η περιοχή με το λιμάνι της Ηγουμενίτσας.

Επίσης αναγκαία είναι έργα συμπλήρωσης της υποδομής σταθμών ανεφοδιασμού και ελλιμενισμού τουριστικών σκαφών σε υπάρχουσες υποδομές. Τα έργα συμπλήρωσης μπορεί να περιλαμβάνουν υπηρεσίες υδροδότησης, τροφοδοσίας καυσίμων κ.λ.π.

Επίσης προτείνεται η κατασκευή δύο καταφυγίων σκαφών στην Σαγιάδα της Θεσπρωτίας και στην Πάργα. Οι προορισμοί αυτοί ήδη αποτελούν προορισμό για πολλούς τουρίστες αλλοδαπούς και μη και διαθέτουν όλα αυτά τα χαρακτηριστικά (φυσική ομορφιά, παραλίες και πολιτιστικά χαρακτηριστικά) ώστε να αποτελέσουν κύριο πόλο έλξης τουριστικών σκαφών στην παράκτια ζώνη της Περιφέρειας.

Ειδικότερα, στο Νομό Θεσπρωτίας, στο πλαίσιο του ΕΣΥΛΑ γίνονται οι ακόλουθες προτάσεις:

<b>A/A</b>	<b>Κ.Α.Θ.</b>	<b>ΘΕΣΗ</b>	<b>ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ</b>	<b>ΕΝΔΕΙΚΝΥΟΜΕΝΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΖΩ.Σ.Α.Υ.Λ.Ε.</b>
77	15.02	ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ	Προτείνεται η διαμόρφωση ΖΩ.Σ.Α.Υ.Λ.Ε γιατί η θέση αποτελεί την Δυτική Πύλη της Χώρας. Ήδη εξυπηρετούνται σκάφη αναψυχής είναι όμως απαραίτητη η αναβάθμιση των υπηρεσιών και παροχών	ΜΕΓΑΛΗ
78	15.03	ΠΛΑΤΑΡΙΑ	Προτείνεται η οργάνωση της υφιστάμενης ΖΩ.Σ.Α.Υ.Λ.Ε. γιατί ήδη εξυπηρετούνται σκάφη αναψυχής	ΜΕΣΑΙΑ
79	15.04	ΣΑΓΙΑΔΑ	Προτείνεται η διαμόρφωση ΖΩ.Σ.Α.Υ.Λ.Ε. Με την ολοκλήρωση κατασκευής του αλιευτικού καταφυγίου πίσω από το λιμάνι, υπάρχουν δυνατότητες εξυπηρέτησης σκαφών αναψυχής. Απαιτείται η κατασκευή έργων υποδομής.	ΜΕΣΑΙΑ

**Η ΖΩ.Σ.Α.Υ.Λ.Ε. αποτελεί «Ζώνη Σκαφών Αναψυχής σε υπάρχουσες λιμενικές εγκαταστάσεις».**

Είναι δηλαδή εγκατάσταση / τοποθέτηση εξοπλισμού και κατασκευή υποδομής, ανωδομής σε ειδικές ζώνες υφιστάμενων και λειτουργούντων μικτών λιμένων, ώστε να εξυπηρετούν άρτια καταφεύγοντα εκεί για οποιονδήποτε λόγο (από ανάγκη, για ανάπαυση, για επίσκεψη.....) σκάφη αναψυχής. Η ζώνη μπορεί να είναι για λίγα (π.χ. 10) έως πολλά (π.χ. 80) σκάφη, αναλόγως με τον υπάρχοντα χώρο, την οικονομική δυνατότητα, τον

αναμενόμενο αριθμό σκαφών αναψυχής. Η βασική διαφορά από έναν ΛΙ.Σ.Α. είναι, ότι πρόκειται κυρίως για θαλάσσια ζώνη για σκάφη αναψυχής εντός ενός μικτού λιμένα.

Υπό μία έννοια πρόκειται για τα γνωστά «καταφύγια» (αλλά όχι υπό την αποκλειστική έννοια του να καταφύγει το σκάφος για να προφυλαχτεί από δυσμενείς συνθήκες (π.χ. τον κακό καιρό) ή υπό άλλη έννοια για τις «σκάλες» του προηγούμενου συστήματος Σ.Ε.ΣΥ.Λ.Α.

Ως προς το βαθμό ωρίμανσης, οι παραπάνω προτάσεις βρίσκονται σε τελείως προκαταρκτικό στάδιο. Η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας, τεχνικής μελέτης κλπ για κάθε μία από αυτές, θα προχωρήσει εφόσον γίνουν οι κατάλληλες ενέργειες από την Περιφέρεια Ηπείρου.

### 5.3.3. Ανάδειξη – ανάπτυξη – προστασία ακτών της Ηπείρου

Στην Περιφέρεια Ηπείρου υπάρχει σειρά παραλιών (περίπου 40) κατά μήκος της παράκτιας ζώνης Πρέβεζας - Ηγουμενίτσας (430 χ.λ.μ). Υπενθυμίζεται ότι η παράκτια περιοχή διαθέτει σημαντικούς φυσικούς πόλους έλξης, τοπία υψηλής αισθητικής αξίας και πολύ καλές παραλίες για κολύμβηση. Συγκεκριμένα, υπάρχουν 5 οικολογικά σημαντικές περιοχές που προτάθηκαν για ένταξη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000 : το Δέλτα και τα Στενά Καλαμά, η θαλάσσια ζώνη από Πάργα ως το ακρωτήριο του Αγίου Θωμά, οι εκβολές και τα στενά του Αχέροντα, το έλος Καλοδίκι και ο Αμβρακικός κόλπος. Παρόλα αυτά πολύ λίγες από τις παραλίες προσφέρουν στους λουόμενους ολοκληρωμένες υπηρεσίες όπως είναι καντίνες, υπηρεσίες θαλασσίων σπόρ κ.λ.π.

Για τον λόγο αυτό προτείνεται η δημιουργία ενός σχεδίου δράσης στην Περιφέρεια το οποίο θα αναπλάσει και θα προστατέψει τις «βεβαρημένες» τουριστικά ακτές της Περιφέρειας και θα αναδείξει τις παρθένες ακτές της παράκτιας ζώνης. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η οργάνωση των παραλιών,

| **Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

η ενίσχυση αγώνων θαλασσίων σπορ όπως το θαλάσσιο σκι, η ταχυπλοΐα, η ιστιοσανίδα, η ιστιοπλοΐα καθώς και η διεξαγωγή ειδικών αγώνων φαρέματος καταδύσεων. Οι δραστηριότητες αυτές θα προσελκύσουν όχι μόνο εξειδικευμένες ομάδες τουριστών αλλά θα αποτελέσουν μέσο προβολής και πόλο έλξης για μαζικό τουρισμό.

#### 5.3.4. Αναμενόμενες επιπτώσεις από την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού

Η υλοποίηση των παραπάνω έργων και η ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου θα οδηγήσει σε:

- ✓ Αύξηση της τουριστικής ζήτησης της Περιφέρειας
- ✓ Προσέλκυση τουριστών υψηλότερων εισοδημάτων
- ✓ Αναζωογόνηση της περιοχής και επαναξιοποίηση της υπολειπόμενης ιδιωτικής τουριστικής υποδομής
- ✓ Αποσυμφόρηση του λιμανιού της Ηγουμενίτσας
- ✓ Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος

#### 5.3.5. Φορείς που θα συμβάλουν στην υλοποίηση των προτάσεων για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού

- ✓ ΕΟΤ (κεντρική υπηρεσία)
- ✓ Περιφέρεια Ηπείρου (ΕΟΤ περιφερειακή υπηρεσία)
- ✓ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
- ✓ Τοπική αυτοδιοίκηση
- ✓ ΥΠ.Ε.ΧΩ.ΔΕ
- ✓ Ιδιώτες (κυρίως για την οργάνωση των παραλιών και την ανάπτυξη θαλασσίων σπορ)

#### 5.3.6. Προϋπολογισμός - Χρηματοδότηση

| **Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Τα έργα για την ανάπτυξη του θαλασσιού τουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου εκτιμάται να έχουν προϋπολογισμό της τάξης των 5.000.000 ευρώ. Αυτό περιλαμβάνει τις αμοιβές των χωροταξικών μελετών (200.000 ευρώ), την κατασκευή επιβατικών σταθμών για κρουαζιερόπλοια στο λιμάνι τη Ηγουμενίτσας και της Πρέβεζας (600.000 ευρώ), την κατασκευή οργανωμένων καντινών με προσφορά θαλασσίων σπορ (400.000 ευρώ), την κατασκευή μαρίνας στην Ηγουμενίτσα 3.000.000 (ευρώ) και την κατασκευή καταφυγίων σκαφών στην Σαγιάδα και την Πάργα (800.000 ευρώ). Τα έργα που αφορούν τον θαλάσσιο τουρισμό δύνανται να χρηματοδοτηθούν από τα Μέτρα 3.1, 3.2 και 6.1 του ΠΕΠ Ηπείρου.

#### 5.3.7. Χρονοπρογραμματισμός

Τα έργα ανάπτυξης του θαλάσσιου τουρισμού της Ηπείρου είναι πρώτης προτεραιότητας και πρέπει να ολοκληρωθούν μέχρι το 2006.

#### 5.4 ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Περιφέρεια Ηπείρου, όπως προκύπτει από την Α΄ Φάση της μελέτης, περιλαμβάνει είκοσι επτά (27) ιαματικές πηγές από τις οποίες μόνο τέσσερις είναι ανακηρυγμένες και λειτουργούσες: τα Λουτρά Καβάσιλων και οι ατμούχες πηγές Αμάραντου του Δ. Κόνιτσας καθώς και οι ιαματικές πηγές Χανόπουλου και Παλαιοσάραγα στην περιοχή των Δ. Βλαχέρνας και Πρέβεζας αντίστοιχα, οι οποίες είναι τοπικής εμβέλειας με ελλειμματικές υποδομές.

Σύμφωνα και με μελέτη του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ/ΚΕ.ΠΑ.ΜΕ<sup>1</sup>, στην οποία προτείνεται η δημιουργία εθνικού δικτύου περιφερειακής χωροταξικής διάρθρωσης

---

<sup>1</sup> «Στρατηγικό πλαίσιο Χωρικών Κατευθύνσεων για την ανάπτυξη του Ιαματικού Τουρισμού στην Ελλάδα», 2000

υδροθεραπευτηρίων, για την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού στην Ήπειρο προτείνεται η δημιουργία δύο τοπικών σύγχρονων υδροθεραπευτηρίων ελάχιστης ημερησίας δυναμικότητας 100 ατόμων. Τα υδροθεραπευτήρια αυτά προτείνονται να δημιουργηθούν στην Παλαιοσάραγα Πρέβεζας και στα Καβάσιλα Κόνιτσας.

Η εμπειρία έχει δείξει ότι λόγω της φύσης των υπηρεσιών που παρέχονται στα ιαματικά κέντρα, η επιτυχής λειτουργία υδροθεραπευτηρίων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την φήμη και την αξιοπιστία των παρεχόμενων υπηρεσιών. Κατά συνέπεια, η δημιουργία επιτυχημένων ιαματικών κέντρων στην Περιφέρεια Ηπείρου, προϋποθέτει σύγχρονα και υψηλά ποιοτικά στάνταρ υποδομών καθώς και την στελέχωση των κέντρων με άριστα καταρτισμένο ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό καθώς επίσης και την ιατρική επίβλεψη και υποστήριξη των εξατομικευμένων προγραμμάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ο Ιαματικός τουρισμός αποτελεί μια ήπια τουριστική δραστηριότητα με πολλά περιθώρια ανάπτυξης στην Ήπειρο λόγω του μεγάλου αριθμού των υπάρχουσών μη αξιοποιημένων πηγών, προτείνεται επίσης η εκπόνηση μελέτης για την αξιοποίηση των πηγών αυτών.

#### 5.4.1. Αναμενόμενες επιπτώσεις από την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού

Η υλοποίηση των παραπάνω έργων και η ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού στις παραπάνω περιοχές της Περιφέρειας Ηπείρου θα οδηγήσει σε:

- ✓ Αύξηση της τουριστικής ζήτησης των παραπάνω περιοχών
- ✓ Δημιουργία συγκεκριμένου τουριστικού προφίλ των παραπάνω περιοχών

- ✓ Ενίσχυση και άλλων ειδικών μορφών τουρισμού που συνδυάζονται με τον ιαματικό και κυρίως αυτών της τρίτης ηλικίας και κατ' επέκταση του θρησκευτικού τουρισμού
- ✓ Άμβλυση της τουριστικής εποχικότητας
- ✓ Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος
- ✓ Αναβάθμιση των περιοχών που θα προταθούν από την μελέτη για την αξιοποίηση μη λειτουργουσών πηγών
- ✓ Δημιουργία θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο

#### 5.4.2. Φορείς που θα συμβάλουν στην υλοποίηση των προτάσεων για την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού

- ✓ ΕΟΤ (κεντρική υπηρεσία)
- ✓ Περιφέρεια Ηπείρου (ΕΟΤ περιφερειακή υπηρεσία)
- ✓ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
- ✓ Τοπική αυτοδιοίκηση
- ✓ ΥΠ.Ε.ΧΩ.ΔΕ
- ✓ Ιδιώτες (κυρίως για την ανάπτυξη καταλυμάτων και άλλων τουριστικών δραστηριοτήτων στις περιοχές γύρω από τις πηγές)

#### 5.4.3. Προϋπολογισμός - Χρηματοδότηση

Τα έργα για την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου εκτιμάται να έχουν προϋπολογισμό της τάξης των 1.000.000 ευρώ. Αυτό περιλαμβάνει τις αμοιβές της μελέτης για την αξιοποίηση των μη ανακηρυγμένων πηγών (200.000 ευρώ), και την κατασκευή των 2 υδροθεραπευτηρίων στην Πρέβεζα και τα Καβάσιλα (500.000 ευρώ της Πρέβεζας και 300.000 ευρώ στα Καβάσιλα). Τα έργα που αφορούν τον ιαματικό τουρισμό δύνανται να χρηματοδοτηθούν από το Μέτρο 3.2. και 4.8 του ΠΕΠ Ηπείρου, σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα..

Λαμβάνοντας δε υπόψη τις διατυπωμένες απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τις σχετικές εξαγγελίες του Υπουργείου Ανάπτυξης, αλλά και την αποστολή των Ε.Τ.Α. ΑΕ, φαίνεται ότι η αυτοχρηματοδότηση των Έργων αυτών αποτελεί την ευνοϊκότερη λύση, με αμεσότερα αποτελέσματα.

#### 5.4.4 Χρονοπρογραμματισμός

Η κατασκευή του υδροθεραπευτηρίου στην Παλαιοσάραγα Πρέβεζας καθώς και η μελέτη για την αξιοποίηση των πηγών της Περιφέρειας είναι έργα Α΄ Προτεραιότητας ενώ η κατασκευή δεύτερου υδροθεραπευτηρίου κρίνεται έργο Β΄ Προτεραιότητας δεδομένου ότι η ζήτηση για ιαματικό τουρισμό στην Α΄ Φάση ανάπτυξης της Περιφέρειας αναμένεται να καλύπτεται με το υδροθεραπευτήριο της Πρέβεζας.

### 5.5 ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Περιφέρεια Ηπείρου, όπως προκύπτει από την Α΄ Φάση της μελέτης, περιλαμβάνει μόλις ένα χιονοδρομικό κέντρο, αυτό του Μετσόβου, με εγκαταστάσεις σε τρεις περιοχές: Το Καρακόλι της Πίνδου, τον Προφήτη Ηλία και το Ανήλιο. Σύμφωνα με την μελέτη του ΕΟΤ για την «Τουριστική Ανάπτυξη της Πίνδου» αλλά και την μελέτη του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. για το «Στρατηγικό πλαίσιο χωρικών κατευθύνσεων για την ανάπτυξη του χιονοδρομικού τουρισμού στην Ελλάδα», το Χιονοδρομικό Κέντρο του Μετσόβου, αν και ένα από τα παλαιότερα της Ελλάδας, δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο.

Αυτό οφείλεται κυρίως στα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά του κέντρου τα οποία είναι δυσμενή και αποτελούν εμπόδιο για την εξέλιξή του. Το κέντρο παρουσιάζει χαμηλή δυναμικότητα. Παρόλα αυτά η αξιοποίησή του κρίνεται πολύ σημαντική διότι παρουσιάζει ιδανικές συνθήκες γειτνίασης με σημαντικά τουριστικά κέντρα (και κυρίως του Μετσόβου) και ιδιαίτερα

σήμερα η κατασκευή της Εγνατίας οδού το καθιστά ένα από τα πιο εύκολα προσπελάσιμα χιονοδρομικά κέντρα διεθνώς.

Κατά συνέπεια, προτείνονται έργα βελτίωσης, συμπλήρωσης και αναβάθμισης του χιονοδρομικού κέντρου τα οποία θα υπερκεράσουν τα εμπόδια που περιγράφηκαν και θα επιτρέψουν την αύξηση της δυναμικότητας του χιονοδρομικού κέντρου. Σύμφωνα με την Μελέτη του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ η αύξηση που πρέπει να επιτευχθεί είναι της τάξεως του 2,2%. Τα έργα ενδεικτικά μπορούν να περιλαμβάνουν έργα στάθμευσης, προμήθεια νέου χιονοδρομικού αναβατήρα και χιονοστροπήρα (οι παλιοί λειτουργούν από το 1968 και 1969 αντίστοιχα), έργα αναβάθμισης των υπηρεσιών λειτουργίας (διοίκηση, ασφάλεια, βοήθεια, υλικά και εφόδια), αναψυχής, εστίασης και ενδιαίτησης κ.λ.π.

#### 5.5.1. Αναμενόμενες επιπτώσεις από την ανάπτυξη του χιονοδρομικού τουρισμού

Η υλοποίηση των παραπάνω έργων στο χιονοδρομικό κέντρο του Μετσόβου θα οδηγήσει σε:

- ✓ Αύξηση της τουριστικής ζήτησης κατά κύριο λόγο των περιοχών που βρίσκονται γύρω από το χιονοδρομικό κέντρο αλλά και των αστικών κέντρων της Περιφέρειας
- ✓ Ενίσχυση και άλλων ειδικών μορφών τουρισμού που συνδυάζονται με τον χιονοδρομικό και κυρίως του ορεινού τουρισμού
- ✓ Δημιουργία συγκεκριμένου τουριστικού προφίλ της περιοχής
- ✓ Δημιουργία θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο
- ✓ Αναβάθμιση της περιοχής

#### 5.5.2. Φορείς που θα συμβάλουν στην υλοποίηση των προτάσεων για την ανάπτυξη του χιονοδρομικού τουρισμού

- ✓ ΕΟΤ
- ✓ Ίδρυμα Βαρόνου Μ. Τοσίτσα (φορέας διαχείρισης Καρακολίου)
- ✓ Περιφέρεια Ηπείρου (ΕΟΤ περιφερειακή υπηρεσία)
- ✓ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
- ✓ Δήμος Μετσόβου
- ✓ ΥΠ.Ε.ΧΩ.ΔΕ
- ✓ Ιδιώτες (κυρίως για την ανάπτυξη καταλυμάτων και άλλων τουριστικών δραστηριοτήτων στις περιοχές γύρω από το χιονοδρομικό κέντρο)

#### 5.5.3. Προϋπολογισμός – Χρηματοδότηση

Ο προϋπολογισμός των έργων για την ανάπτυξη του χιονοδρομικού τουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου εξαρτάται από τις ακριβείς ανάγκες που θα προκύψουν από μελέτη για τα έργα που θα χρειαστούν. Ενδεικτικά αναφέρεται για τα έργα αυτά ένας προϋπολογισμός 1.500.000 ευρώ συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής για την σχετική μελέτη. Τα έργα που αφορούν τον χιονοδρομικό τουρισμό δύνανται να χρηματοδοτηθούν από τα Μέτρα 3.2 και 4.8 του ΠΕΠ Ηπείρου, σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα.

#### 5.5.4 Χρονοπρογραμματισμός

Τα έργα αναβάθμισης και βελτίωσης του χιονοδρομικού κέντρου του Μετσόβου είναι Α' προτεραιότητας και πρέπει να ολοκληρωθούν το αργότερο μέχρι το 2006.

#### 5.6 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αγροτουρισμός είναι οι μικρής κλίμακας τουριστικές δραστηριότητες, οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής, που αναπτύσσονται σε αγροτικό χώρο και ασκούνται από απασχολούμενους στη γεωργία. Σκοπός του

αγροτουρισμού είναι να προσφέρει συμπληρωματική απασχόληση στους γεωργούς και να βελτιώσει το εισόδημά τους. Τα προγράμματα αγροτουρισμού του Υπουργείου Γεωργίας έχουν χρηματοδοτηθεί από τα ΜΟΠ, τους Κανονισμούς της ΕΟΚ 797 / 85 και 2328 / 91 και από άλλους κοινοτικούς πόρους συμπεριλαμβανομένων των πρωτοβουλιών Leader και Life.

Η Περιφέρεια Ηπείρου αποτελεί μια έντονα αγροτική περιοχή και διαθέτει πάνω από 150 αγροτικά καταλύματα κυρίως στους Νομούς Θεσπρωτίας και Ιωαννίνων. Χαρακτηριστικό των καταλυμάτων αυτών είναι ότι τα περισσότερα είναι Α΄ κατηγορίας γεγονός που δείχνει και το υψηλό εισόδημα το οποίο μπορεί να αποφέρει στην Περιφέρεια η ανάπτυξη της ειδικής αυτής μορφής τουρισμού. Για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην περιφέρεια Ηπείρου προτείνονται δύο κατηγορίες έργων:

Πρώτον, προτείνεται ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση των αγροτικών καταλυμάτων στις τουριστικές ενότητες που ήδη υπάρχουν αγροτικά καταλύματα καθώς και η δημιουργία νέων αγροτικών καταλυμάτων σε περιοχές που δεν υπάρχουν. Στους Νομούς Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων και Πρέβεζας υπάρχει αρκετά μεγάλη προσφορά αγροτικών καταλυμάτων και τα έργα που πρέπει να γίνουν αφορούν κυρίως επεκτάσεις και αναβαθμίσεις των ήδη υπαρχόντων καταλυμάτων (ξενοδοχείων, ξενώνων, κ.λπ.) χωρίς όμως να αποκλείεται η δημιουργία νέων που θα παρέχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (μετατροπή διατηρητέων κτισμάτων σε καταλύματα, Παραδοσιακοί οικισμοί κ.λπ.). Επίσης, προτείνεται η δημιουργία αγροτικών καταλυμάτων στον Νομό Άρτας δεδομένης της πλήρους απουσίας τέτοιων καταλυμάτων στον Νομό αλλά και των περιορισμένων τομέων ανάπτυξης όπως προέκυψε και από τα αποτελέσματα της Α΄ Φάσης.

Δεύτερον προτείνεται η δημιουργία camping για τροχόσπιτα και σκηνές μέσα σε αγρόκτημα ή σε ειδικό προστατευόμενο χώρο στον Νομό Θεσπρωτίας ώστε οι πολλοί επισκέπτες της περιοχής που επιλέγουν τον νομό για να κάνουν camping να μπορούν να συνδυάσουν τον αγροτουρισμό με τον θαλάσσιο τουρισμό που προσφέρει η περιοχή. Η δημιουργία ενός τέτοιου camping πιστεύεται ότι θα δώσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην περιοχή διότι ο αγροτουρισμός συχνά συνδυάζεται με άλλες μορφές τουρισμού όπως ορεινό, φυσιολατρικό, αθλητικό, περιηγητικό αλλά σπάνια με θαλάσσιο.

#### 5.6.1. Αναμενόμενες επιπτώσεις από την ανάπτυξη του αγροτουρισμού

Η υλοποίηση των παραπάνω έργων στο πλαίσιο ανάπτυξης του αγροτουρισμού θα οδηγήσει σε:

- ✓ συμπλήρωση των γεωργικών εισοδημάτων
- ✓ βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του αγροτικού πληθυσμού
- ✓ συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στους τόπους διαμονής του
- ✓ βελτίωση και διάθεση των τοπικών γεωργικών και βιοτεχνικών προϊόντων
- ✓ προστασία του περιβάλλοντος
- ✓ διατήρηση, προβολή και αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς και τέλος
- ✓ αύξηση της τουριστικής ζήτησης των περιοχών
- ✓ άμβλυση της τουριστικής εποχικότητας

#### 5.6.2. Φορείς που θα συμβάλουν στην υλοποίηση των προτάσεων για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού

- ✓ ΕΟΤ

- ✓ Αγροτικός γυναικείος ηπειρωτικός συνεταιρισμός Ιωαννίνων (Γ.Η.Σ.)
- ✓ Περιφέρεια Ηπείρου (ΕΟΤ περιφερειακή υπηρεσία)
- ✓ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
- ✓ Τοπική Αυτοδιοίκηση
- ✓ Υπουργείο Γεωργίας
- ✓ Ιδιώτες

### 5.6.3. Προϋπολογισμός - Χρηματοδότηση

Ο προϋπολογισμός των έργων για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου εξαρτάται από τον αριθμό των αγροτικών καταλυμάτων που θα δημιουργηθούν. Ενδεικτικά αναφέρεται για τα έργα αυτά ένας προϋπολογισμός 1.000.000 ευρώ. Τα έργα που αφορούν τον αγροτουρισμό δύναται να χρηματοδοτηθούν, σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. 471 - 10/07/02, από το μέτρο 1.2 της Κ.Π LEADER+, το Μέτρο 4.7 του ΠΕΠ Ηπείρου και από τα Μέτρα 7.6 και 7.9 του Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου».

### 5.6.4. Χρονοπρογραμματισμός

Τα έργα δημιουργίας, εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης των αγροτικών καταλυμάτων είναι Α΄ προτεραιότητας ενώ η δημιουργία του camping έχει πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα και είναι Β΄ προτεραιότητας .

## 5.7 ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ

### ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΗΠΙΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Περιφέρεια Ηπείρου διαθέτει ένα σύνολο τουριστικών πόρων (πολιτιστικών, θρησκευτικών, φυσικών) τους οποίους θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί ώστε να προσφέρει ένα ολοκληρωμένο τουριστικό πακέτο που θα συνδυάσει ειδικές μορφές τουρισμού και οι οποίες ενδιαφέρουν συγκεκριμένες ομάδες τουριστών. Τέτοιες μορφές τουρισμού είναι ο ορεινός,

ο πολιτιστικός, ο θρησκευτικός, ο φυσιολατρικός, ο περιηγητικός, ο ορειβατικός, ο αθλητικός τουρισμός κ.λ.π. Για παράδειγμα, ο συνδυασμός πολιτιστικού, θρησκευτικού και φυσιολατρικού τουρισμού θα αποτελούσε ένα πολύ επιτυχημένο τουριστικό πακέτο για τουρίστες της τρίτης ηλικίας. Αντίστοιχα, ο συνδυασμός ορεινού, αθλητικού, περιηγητικού και ορειβατικού συνδυασμού θα αποτελούσε πόλο έλξης για νεότερους ηλικιακά τουρίστες.

Κατά συνέπεια, η αξιοποίηση των πόρων αυτών για την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού που προαναφέρθηκαν θα αποτελέσει κίνητρο προσέλκυσης περισσότερων επισκεπτών με κριτήριο τόσο την προτίμησή τους σε μεμονωμένες μορφές αλλά και κυρίως τον συνδυασμό ορισμένων από τις μορφές αυτές. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των ειδικών αυτών μορφών τουρισμού προτείνονται οι εξής κατηγορίες έργων:

- ✓ Δημιουργία Κέντρων Ορεινών δραστηριοτήτων αναψυχής
- ✓ Δημιουργία Κέντρων Ορεινών Αθλητικών Δραστηριοτήτων
- ✓ Δημιουργία Κέντρων Εξυπηρέτησης ορειβατών
- ✓ Μελέτη -ανάδειξη -προστασία- Οικοσυστημάτων και περιοχών υψηλής προστασίας
- ✓ Μελέτη – Ανάδειξη – Προστασία των πολιτιστικών και θρησκευτικών μνημείων

Χαρακτηριστικό των ειδικών αυτών μορφών τουρισμού είναι ότι έχουν ως κυρίως βάση το βουνό. Αυτό φυσικά σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει ότι αφορούν μόνο ορεινές περιοχές αφού για παράδειγμα πολιτιστικούς, θρησκευτικούς και οικολογικούς πόρους συναντάμε και σε παράκτιες περιοχές. Παρόλα αυτά κυρίως για την ανάπτυξη αθλητικού, ορειβατικού, περιηγητικού και φυσιολατρικού τουρισμού και των αντίστοιχων κέντρων που προτείνονται, έμφαση πρέπει να δοθεί στις επιλεγμένες για ανάπτυξη τουριστικές ενότητες που περιλαμβάνουν ορεινές και παραποτάμιες

περιοχές. Τέτοιες περιοχές είναι οι περιοχές του Μετσόβου και των Ζαχοροχωρίων (κυρίως των Ανατολικών) του Νομού Ιωαννίνων, η περιοχή των Τζουμέρκων και της Κόνιτσας.

Για την ανάπτυξη του φυσιολατρικού – οικολογικού τουρισμού προτείνεται η εκπόνηση μελετών για την καλύτερη προστασία και ανάδειξη κυρίως της ευρύτερης περιοχής του Αμβρακικού κόλπου στον Νομό Άρτας αλλά και των περιοχών που προστατεύονται από την συνθήκη Natura 2000 και περιγράφηκαν αναλυτικά στην Α΄ Φάση.

Αντίστοιχα, για τη ανάπτυξη του θρησκευτικού και πολιτιστικού τουρισμού της Ηπείρου προτείνεται η ανάδειξη και προστασία των κυριότερων μουσείων, αρχαιολογικών χώρων, μονών και ιστορικών εκκλησιών της Περιφέρειας, πινακοθηκών κ.λ.π.

Ειδικότερα προτείνεται η δημιουργία αρχαιολογικού πάρκου στην ευρύτερη περιοχή του αρχαιολογικού χώρου της Νικόπολης

Ο αρχαιολογικός χώρος της Νικόπολης είναι ένας σημαντικός πολιτιστικός πόρος της Περιφέρειας που θα πρέπει να αναβαθμισθεί και να αναδειχθεί περισσότερο.. Η διαμόρφωση του αρχαιολογικού πάρκου θα πρέπει να περιλαμβάνει σύνδεση με το χαρακτηρισμένο Αισθητικό Δάσος Νικοπόλεως – Μύτικα Πρεβέζης.

#### 5.7.1. Αναμενόμενες επιπτώσεις από την ανάπτυξη συμπλεγμάτων ειδικών και ήπιων μορφών τουρισμού

Η υλοποίηση των παραπάνω έργων στο πλαίσιο ανάπτυξης ειδικών και ήπιων μορφών τουρισμού θα οδηγήσει σε:

- ✓ εμπλουτισμό και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας
- ✓ προσφορά τουριστικών υπηρεσιών υψηλού ποιοτικού επιπέδου και

- ✓ εναρμόνισή τους με τις νέες απαιτήσεις της αγοράς
- ✓ αύξηση του αριθμού των επισκεπτών και των διανυκτερεύσεων και
- ✓ γενικότερα στην βελτίωση όλων των δεικτών
- ✓ διάχυση της τουριστικής κατανάλωσης
- ✓ επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- ✓ δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- ✓ αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της περιφέρειας και του βιοτικού τους επιπέδου
- ✓ σύνδεση των περιοχών μαζικού τουρισμού (παραθαλάσσιες) με αυτές της ενδοχώρας
- ✓ ποιοτική και δυναμική τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας

#### 5.7.2. Φορείς που θα συμβάλουν στην υλοποίηση των προτάσεων για την ανάπτυξη συμπλεγμάτων ειδικών και ήπιων μορφών τουρισμού

- ✓ ΕΟΤ
- ✓ Μη κερδοσκοπικά σωματεία (οικολογικές οργανώσεις, ορειβατικοί – αθλητικοί σύλλογοι κ.λ.π.)
- ✓ Περιφέρεια Ηπείρου (ΕΟΤ περιφερειακή υπηρεσία)
- ✓ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
- ✓ Τοπική Αυτοδιοίκηση
- ✓ Υπουργείο Πολιτισμού
- ✓ Ιδιώτες

#### 5.7.3. Προϋπολογισμός - Χρηματοδότηση

Ο προϋπολογισμός των έργων για την ανάπτυξη ειδικών και ήπιων μορφών τουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου εξαρτάται από τον αριθμό των κέντρων δραστηριοτήτων και εξυπηρέτησης τουριστών που θα δημιουργηθούν. Ενδεικτικά αναφέρεται για τα έργα αυτά ένας προϋπολογισμός 2.000.000

ευρώ και θα χρηματοδοτηθούν από τα Μέτρα 3.2, 3.3 και 4.8 του ΠΕΠ Ηπείρου.

#### 5.7.4. Χρονοπρογραμματισμός

Τα έργα για την ανάπτυξη ειδικών και ήπιων μορφών τουρισμού έχουν είναι Α' προτεραιότητας .

### 5.8 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Συνεδριακός – Εκθεσιακός τουρισμός αποδίδουν σύμφωνα με μελέτες το διπλάσιο περίπου εισόδημα από το μαζικό τουρισμό. Είναι προφανές λοιπόν το τεράστιο όφελος και η επιτακτικότητα η Ήπειρος να προλάβει τις εξελίξεις και να μη μείνει έξω από αυτές, μιας και διαθέτει μεγάλες δυνατότητες και προοπτικές να πρωταγωνιστήσει στο χώρο και να καρπωθεί ένα μεγάλο κομμάτι του Συνεδριακού, Εκθεσιακού τουρισμού. Τα πλεονεκτήματα της Ηπείρου για την ανάπτυξη του Συνεδριακού / Εκθεσιακού τουρισμού είναι τα εξής:

- ✓ Η γεωγραφική της θέση αφού αποτελεί πύλη εισόδου στον ελλαδικό χώρο, και η ευκολία πρόσβασης ιδιαίτερα σήμερα με την ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομών
- ✓ Το πλούσιο ακαδημαϊκό ενδιαφέρον με την ύπαρξη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
- ✓ Ο πλούτος των διάσπαρτων αρχαιοτήτων.
- ✓ Η ιστορική της σχέση με τις τέχνες και τις επιστήμες.
- ✓ Η μεγάλη ποικιλία τουριστικών επιλογών για την προ και την μετά συνεδριακή περίοδο.
- ✓ Η ποικιλία παραδοσιακών τοπικών προϊόντων που διαθέτει

Η Ήπειρος, σήμερα, διαθέτει αρκετές μικρές αίθουσες συνεδριάσεων που λειτουργούν κυρίως σε ξενοδοχεία, σε αίθουσες του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και σε μικρά συνεδριακά κέντρα. Συγκεκριμένα στα Ιωάννινα,

υπάρχει το Epirus palace το οποίο διαθέτει αίθουσες για σεμινάρια και εκδηλώσεις μέχρι 1.000 ατόμων ενώ οργανωμένο συνεδριακό κέντρο υπάρχει και στο Μέτσοβο δυναμικότητας 220 ατόμων. Μικρά συνεδριακά κέντρα υπάρχουν στην περιοχή της Δωδώνης, της Κόνιτσας και της Πρέβεζας.

Οι υφιστάμενοι χώροι για την διοργάνωση συνεδρίων κρίνονται επαρκείς στην Περιφέρεια Ηπείρου. Παρόλα αυτά, φανερή είναι η έλλειψη Marketing για τη προσέλκυση συνεδρίων, κάτι που διεθνώς πλέον επιτελείται από ειδικές οργανωτικές επιτροπές γνωστές ως Convention Bureaus (βλ. Κεφ. 7, παρ.7.4.2. ,

2. Δημόσιες Σχέσεις ).

#### 5.8.1. Αναμενόμενες επιπτώσεις από την ανάπτυξη συνεδριακού τουρισμού

Η υλοποίηση των παραπάνω έργων αναμένεται να οδηγήσει σε ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού η οποία θα έχει θετικές επιπτώσεις σε όλη την περιφέρεια δεδομένου ότι:

- ✓ Ο σύνοδος δεν είναι μόνο σύνοδος άλλα και τουρίστας και έχει ποικίλα ενδιαφέροντα για ενεργητικό τουρισμό τα οποία ικανοποιεί πριν και μετά τα συνέδρια
- ✓ Ένα συνέδριο μπορεί να λειτουργήσει σαν κλείσιμο διακοπών για το μέλλον.
- ✓ Είναι μία από τις πιο σημαντικές εστίες δημιουργίας άτυπων Lobby, αφού κάθε σύνοδος αναφέρεται τόσο στο χώρο εργασίας του όσο και στο κοινωνικό του περιβάλλον σε ένα μεγάλο αριθμό ατόμων κατά τη διάρκεια της προ και μετά το συνέδριο περιόδου.
- ✓ Ο συνολικός τζίρος και τα ποσά που διακινούνται κατά τη διάρκεια των εκθέσεων είναι τεράστια, για το λόγο αυτό είναι και πολύ υψηλά τα έσοδα.
- ✓ Ο αριθμός των ατόμων που μετακινούνται από μια χώρα σε άλλη κατά τη διάρκεια μιας έκθεσης είναι πολύ μεγάλος.

- ✓ Εξασφαλίζεται μόνιμη ή περιοδική απασχόληση σε μεγάλο αριθμό εργαζομένων πολλών ειδικοτήτων.
- ✓ εμπλουτίζεται και αναβαθμίζεται το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας
- ✓ αυξάνεται το εισόδημα των κατοίκων της περιφέρειας και βελτιώνεται το βιοτικό τους επίπεδο
- ✓ επιτυγχάνεται ποιοτική και δυναμική τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας
- ✓ Τέλος και ίσως το σημαντικότερο, η συνεδριακή / εκθεσιακή δραστηριότητα προσφέρεται ιδιαίτερα για δωδεκάμηνο τουρισμό.

#### 5.8.2. Φορείς που θα συμβάλουν στην υλοποίηση των προτάσεων για την ανάπτυξη συνεδριακού τουρισμού

- ✓ ΕΟΤ
- ✓ Σύνδεσμος Ελλήνων Επαγγελματιών Οργανωτών Συνεδρίων (ΣΕΠΟΣ)
- ✓ Σύνδεσμος Ελλήνων Οργανωτών Εκθέσεων και Συνεδρίων (ΣΕΟΕΣ)
- ✓ Τοπικές Ενώσεις Ξενοδόχων
- ✓ Τοπικές Ενώσεις Τουριστικών Πρακτόρων
- ✓ Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- ✓ Αεροπορικές εταιρείες που εξυπηρετούν την περιφέρεια (εσωτερικού, εξωτερικού)
- ✓ Περιφέρεια Ηπείρου (ΕΟΤ περιφερειακή υπηρεσία)
- ✓ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
- ✓ Τοπική Αυτοδιοίκηση
- ✓ Ιδιώτες

#### 5.8.3. Προϋπολογισμός - Χρηματοδότηση

Εάν υπάρξει επιχειρηματικό ενδιαφέρον για τη δημιουργία νέων συνεδριακών χώρων (π.χ. σε συνδυασμό με την ίδρυση μεγάλων

ξενοδοχειακών συγκροτημάτων), η χρηματοδότηση μπορεί να εξασφαλισθεί μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου.

#### 5.8.4. Χρονοπρογραμματισμός

Τα έργα για την ανάπτυξη Συνεδριακού τουρισμού είναι Α' προτεραιότητας .

## 6<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ

### ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

#### ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

Για την αξιοποίηση των ευκαιριών τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου, είναι απαραίτητο να εξασφαλισθούν για το ανθρώπινο δυναμικό της κατάλληλες δεξιότητες και τεχνογνωσία που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στις απαιτήσεις του τουρισμού, και να έχουν ως σημείο εκκίνησης και αναφοράς το υφιστάμενο επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και τις τοπικές κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες.

Τα Μέτρα του Π.Ε.Π. Ηπείρου που συνδέονται με τους παραπάνω στόχους και την επαγγελματική κατάρτιση, κατανέμονται στους Άξονες Προτεραιότητας 2, 4, και κυρίως στον Άξονα 5 «Υποστήριξη και Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού».

Στα Μέτρα αυτά δεν περιλαμβάνονται δράσεις που να αφορούν στελέχη δημοσίων φορέων και ΟΤΑ. Τα στελέχη αυτά μπορούν να επιμορφωθούν σε θέματα τουρισμού μέσω του Ινστιτούτου Δημόσιας Διοίκησης.

#### 6.1 ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5

Ο Άξονας Προτεραιότητας 5 του Π.Ε.Π. Ηπείρου υποστηρίζει τους στόχους της επαγγελματικής κατάρτισης με ένα ευρύτατο πλέγμα δράσεων που, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει:

- Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης των ανέργων και εργαζομένων της Περιφέρειας σε όλες τις κατηγορίες επαγγελματών και κλάδους, με έμφαση σε επαγγέλματα και κλάδους που συναρτώνται με την στρατηγική

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

ανάπτυξης της Περιφέρειας (Καινοτομία, Επιχειρηματικότητα, Τουρισμός, Πολιτισμός, Περιβάλλον).

- Δράσεις διευκόλυνσης της ένταξης στην αγορά εργασίας των γυναικών και γενικά ατόμων που έχουν υπό την φροντίδα τους εξαρτώμενα άτομα.
- Δράσεις σε άμεση συνέργεια με την υλοποίηση ή την λειτουργία έργων χρηματοδοτούμενων στην Περιφέρεια από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Οι δράσεις του άξονα 5 θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς τις αντίστοιχες δράσεις του Εθνικού Σκέλους και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών

Η αξιοποίηση των δράσεων του Άξονα 5 μπορεί να εξασφαλίσει την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των ελλειμμάτων σε δεξιότητες και τεχνογνωσία του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας στον τομέα του τουρισμού.

Στο πλαίσιο των δράσεων ανάπτυξης και βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας προβλέπεται η διεξαγωγή περίπου 280 σεμιναρίων επαγγελματικής κατάρτισης, διάρκειας περίπου 300 ωρών (Συνολικά, κατάρτιση περίπου 4.200 ατόμων, εκ των οποίων το 50% θα είναι γυναίκες).

Η υλοποίηση του προγράμματος αυτού θα έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων περίπου 4.200 ατόμων, σε επαγγέλματα όλων των κλάδων, αλλά με έμφαση σε εκείνα που θα στηρίξουν την ανάπτυξη της Περιφέρειας, μεταξύ των οποίων τα τουριστικά επαγγέλματα και άλλες συμπληρωματικές με αυτά δραστηριότητες, όπως εκείνες του πολιτιστικού και του περιβαλλοντικού τομέα.

Από το πρόγραμμα αυτό αναμένεται να αυξηθούν ουσιαστικά οι δυνατότητες εύρεσης μόνιμης απασχόλησης για περίπου 1250 άτομα (30% των ατόμων που θα εκπαιδευθούν), σημαντικό μέρος των οποίων θα απορροφηθούν στον τουριστικό τομέα και σε συναφή επαγγέλματα.

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

**Χρηματοδοτικό σχήμα του Αξονα 5**

σε Ευρώ

Συνολικό κόστος	:	37.109.000
Δημόσια δαπάνη	:	37.109.000
Εθνική Συμμετοχή	:	9.277.250
Κοινοτική συμμετοχή	:	27.831750
ΕΚΤ	:	27.831.750
Ιδιωτική συμμετοχή	:	0

Ειδικότερα, τα ακόλουθα Μέτρα του Αξονα 5 μπορούν να καλύψουν ένα μέρος των αναγκών επαγγελματικής κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολείται ή πρόκειται να απασχοληθεί στον τουριστικό τομέα:

**ΜΕΤΡΟ 5.1: Ανάπτυξη της Γυναικείας Απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας – Προώθηση της Ισότητας των Δύο Φύλων**

**Ενδεικτικοί Τελικοί Δικαιούχοι: ΟΤΑ ή Άλλοι Τοπικοί Φορείς**

Το μέτρο περιλαμβάνει 3 δράσεις, εκ των οποίων η πρώτη αφορά την ανάπτυξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας με την παροχή κινήτρων για τη δημιουργία και τη στήριξη ΜΜΕ, ΠΜΕ και γυναικείων συνεταιρισμών, με την παροχή τεχνογνωσίας σε θέματα σχεδιασμού, υλοποίησης και διαχείρισης. Περιλαμβάνονται επίσης ενέργειες εκπαίδευσης, επανεκπαίδευσης, επιδότησης της απασχόλησης και αυταπασχόλησης για την υποστήριξη και ενίσχυση φορέων, δομών και δικτύων για τη βελτίωση και αύξηση της απασχόλησης των γυναικών.

Η δράση αυτή θα ενισχύσει, μεταξύ άλλων, τη γυναικεία επιχειρηματικότητα

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

**Σύμβουλοι:** Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

και στον τουριστικό τομέα.

**Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις της πρώτης δράσης.**

- Διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας των γυναικών και προώθηση των ίσων ευκαιριών
- Δημιουργία θέσεων απασχόλησης

**Χρηματοδοτικό σχήμα του Μέτρου 5.1**

Σε

Ευρώ

	Σύνολο
Συνολικό κόστος	16.573.000
Δημόσια Δαπάνη	16.573.000
Ιδιωτική συμμετοχή	0

**Μέτρο 5.2 : Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού**

**Ενδεικτικοί Τελικοί Δικαιούχοι: Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης**

Το μέτρο αυτό αφορά δράσεις εξειδικευμένης επαγγελματικής κατάρτισης που συνδέονται με την υλοποίηση των προτεραιοτήτων του ΠΕΠ.

Ειδικότερα, οι δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης συνδέονται με τα αντίστοιχα μέτρα που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και καλύπτουν τις ανάγκες σε εξειδικευμένη εκπαίδευση που προκύπτει από την υλοποίηση των δράσεων του ΠΕΠ, στους εξής τομείς προτεραιότητας:

- ΜΜΕ, Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία, Κοινωνία της Πληροφορίας,
- Πολιτισμός – Τουρισμός,
- Περιβάλλον,

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

Άμεσα ή έμμεσα, οι παραπάνω τομείς συνδέονται με την τουριστική ανάπτυξη.

### Στόχοι

Το μέτρο αυτό αποβλέπει στην αναβάθμιση του εργατικού και στελεχιακού δυναμικού της περιφέρειας, με την παροχή ποιοτικής επαγγελματικής κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης σε συγκεκριμένους τομείς προτεραιότητας, με μικρής και εξειδικευμένης κλίμακας δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης.

### Αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις

- Αναβάθμιση των προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση της απασχόλησης.
- Ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
- Ενίσχυση των εισοδημάτων.
- Ένταξη των γυναικών στην αγορά εργασίας και αναβάθμιση των προσόντων τους.

### Χρηματοδοτικό σχήμα

σε.Ευρώ

	Σύνολο
Συνολικό κόστος	15.536.000
Δημόσια δαπάνη	15.536.000
Ιδιωτική συμμετοχή	0

### Μέτρο 5.3: Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης

Ενδεικτικοί Τελικοί Δικαιούχοι: Περιφέρεια ΟΤΑ, ΝΑ, ΚΕΚ

Το μέτρο περιλαμβάνει 2 κύριες δράσεις:

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

1.Εξειδικευμένες παρεμβάσεις για ανέργους ή υποαπασχολούμενους σε υποβαθμισμένες περιοχές ή/και σε τομείς που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα απασχόλησης. Οι δράσεις στοχεύουν στην προώθηση της τοπικής απασχόλησης και τη βελτίωση της απασχολησιμότητας με το συνδυασμό ενεργειών προσανατολισμού κατάρτισης, επανακατάρτισης, επιδότησης της απασχόλησης και της αυταπασχόλησης

2.Εξειδικευμένες παρεμβάσεις βελτίωσης και αύξησης των ευκαιριών απασχόλησης για ειδικές πληθυσμιακές ομάδες σε τοπική κλίμακα. Οι πρωτοβουλίες αυτές θα δημιουργήσουν τις απαραίτητες συνθήκες για την κοινωνική ένταξη, την προώθηση των ίσων ευκαιριών για όλους και την ενσωμάτωση των ειδικών πληθυσμιακών ομάδων στις τοπικές αγορές εργασίας.

Οι παραπάνω δράσεις που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο τοπικών συμφώνων απασχόλησης ή άλλων πρωτοβουλιών τοπικής ανάπτυξης προϋποθέτουν την ενεργή συμμετοχή των τοπικών εταίρων.

Οι πρωτοβουλίες αυτές θα είναι εναρμονισμένες με τις ιδιαιτερότητες των τοπικών οικονομικών και κοινωνικών αναγκών και προϋποθέσεων, θα είναι μικρής κλίμακας και θα στοχεύουν στην προώθηση της απασχόλησης με συνδυασμό επαγγελματικής κατάρτισης, επιδότησης της απασχόλησης και αυταπασχόλησης.

### Στόχοι

Το μέτρο αυτό στοχεύει στην τοπική ανάπτυξη με τη βελτίωση και αύξηση της απασχόλησης σε περιοχές ή τομείς που αντιμετωπίζουν συνθήκες παραγωγικής αναδιάρθρωσης ή υποβάθμισης. Μπορεί να καλύψει ανάγκες επαγγελματικής κατάρτισης του τοπικού πληθυσμού στον τομέα του αγροτουρισμού και στον τομέα της τουριστικής αξιοποίησης παραδοσιακών οικισμών.

### Αναμενόμενα αποτελέσματα & επιπτώσεις

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- Ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων που εμφανίζονται στον τομέα της απασχόλησης σε συγκεκριμένες περιοχές μικρής κλίμακας που πλήττονται από την παραγωγική αναδιάρθρωση
- Δημιουργία προϋποθέσεων για την επαγγελματική επανένταξη των ανέργων των περιοχών αυτών.
- Δημιουργία δικτύων τοπικών εταιρών ώστε να κινητοποιηθούν όλοι οι διαθέσιμοι πόροι υπέρ μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την απασχόληση.
- Ευελιξία δράσεων και παρεμβάσεων ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της κατάρτισης, να προωθηθεί η άμεση ευκαιρία απασχόλησης των συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων και να ενισχυθούν καινοτομικές δράσεις μικρής κλίμακας
- Η πρόληψη και καταπολέμηση της ανεργίας μακράς διάρκειας.

#### Χρηματοδοτικό σχήμα

Σε

Ευρώ

	Σύνολο
Συνολικό κόστος	5.000.000
Δημόσια Δαπάνη	5.000.000
Ιδιωτική Συμμετοχή	0

#### 6.2. ΜΕΤΡΑ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ 2 ΚΑΙ 4.

Πέραν των ανωτέρω αναφερθέντων Μέτρων του Αξονα 5, οι ανάγκες επαγγελματικής κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας Ηπείρου, προκειμένου να συμβάλει αποτελεσματικά στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, αντιμετωπίζονται και με τα εξής Μέτρα των Αξόνων 2 και 4.

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
**Σύμβουλοι:** Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

#### **ΜΕΤΡΟ 2.4: Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Αστικής Ανάπτυξης –ΕΚΤ**

Οι δράσεις του μέτρου αναφέρονται στη βελτίωση και αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης, την ενίσχυση της απασχολησιμότητας, την κοινωνική ενσωμάτωση και την ενδυνάμωση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής υποβαθμισμένων αστικών και ημιαστικών περιοχών μικρής κλίμακας.

Το μέτρο αφορά την υλοποίηση υποστηρικτικών ενεργειών του ΕΚΤ στο πλαίσιο ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης που θα χρηματοδοτηθούν από το αντίστοιχο μέτρο του ΕΤΠΑ και αναφέρονται στο συνδυασμό επαγγελματικής κατάρτισης και επιδότησης της απασχόλησης, την επιδότηση της αυταπασχόλησης και την κοινωνική ενσωμάτωση και ένταξη στην αγορά εργασίας ειδικών πληθυσμιακών ομάδων.

Οι δράσεις του μέτρου θα υλοποιηθούν σύμφωνα με επιχειρησιακά σχέδια που θα καταρτισθούν για κάθε περιοχή και σε συνέργια με τις δράσεις των άλλων διαρθρωτικών ταμείων .

Οι περιοχές εφαρμογής θα επιλεγούν βάσει κριτηρίων που θα καθορισθούν.

#### **Στόχος**

Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στην αναβάθμιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού μειονεκτικών αστικών ζωνών με τη βελτίωση της απασχολησιμότητας και την αύξηση της προσφοράς ίσων ευκαιριών απασχόλησης.

Το Μέτρο 2.4. έχει ήδη παρουσιασθεί αναλυτικά στην Παράγραφο 2.2.2. του 2<sup>ου</sup> Κεφαλαίου.

#### **ΜΕΤΡΟ 4.13: Ολοκληρωμένες Δράσεις Αγροτικής Ανάπτυξης – ΕΚΤ**

Το μέτρο αφορά την υλοποίηση υποστηρικτικών ενεργειών του ΕΚΤ στο

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών  
**Σύμβουλοι:** Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

πλαίσιο ολοκληρωμένων παρεμβάσεων που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ ή το ΕΓΤΠΕ στον άξονα 4 του ΠΕΠ και ειδικότερα στα μέτρα 4.6, 4.7 και 4.8. Οι ενέργειες του μέτρου στοχεύουν στη συγκράτηση του πληθυσμού των ορεινών ή απομακρυσμένων αγροτικών περιοχών και τη δημιουργία απασχόλησης.

Οι δράσεις του μέτρου θα υλοποιηθούν σύμφωνα με επιχειρησιακά σχέδια που θα καταρτισθούν για κάθε περιοχή και σε συνέργια με τις δράσεις των άλλων διαρθρωτικών ταμείων .

Οι περιοχές εφαρμογής τους θα επιλεγούν βάσει κριτηρίων που θα καθορισθούν.

Το Μέτρο αυτό μπορεί να υποστηρίξει δραστηριότητες αγροτουρισμού ή την τουριστική αξιοποίηση παραδοσιακών οικισμών.

#### Στόχοι-Τύποι Δράσεων

Οι δράσεις στοχεύουν:

- στη συγκράτηση του πληθυσμού στις ορεινές ή απομακρυσμένες περιοχές και τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής,
- στη βελτίωση και αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης, παράλληλα με τη διαφοροποίηση της οικονομικής και παραγωγικής δραστηριότητας.

Στο πλαίσιο του μέτρου αυτού θα χρηματοδοτηθούν ενέργειες κατάρτισης, επανακατάρτισης, συμβουλευτικής, επιδότησης της απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης. Επίσης προβλέπονται θετικές δράσεις για την προώθηση της απασχόλησης των γυναικών και την προώθηση της απασχόλησης γενικότερα.

#### Αναμενόμενα αποτελέσματα & επιπτώσεις

- Συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο και δημιουργία διαθέσιμου Α.Δ. σε ειδικότητες που απαιτούνται από τις ιδιαιτερότητες της περιοχής εφαρμογής του κάθε προγράμματος
- Βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών

**Ανάδοχος:** ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΛΑΣ, Γραφείο Οικονομικών και Χωροταξικών Μελετών

Σύμβουλοι: Αντωνόπουλος Αντ., Καλοκάρδου Ρέα, Μαρίνος Νικ., SYNERGON A.E., ΦΙΛΩΝ Ο.Ε.

- Ενίσχυση του επιχειρηματικού κλίματος
- Αύξηση του τοπικού εισοδήματος & βελτίωση των τοπικών δημογραφικών & κοινωνικών δεικτών
- Ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών και των νέων κατοίκων των επιλεγμένων περιοχών στην αγορά εργασίας
- Ευαισθητοποίηση κοινωνικών ομάδων στα πλαίσια προγραμμάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης ευαίσθητων περιοχών

Χρηματοδοτικό σχήμα (σε Ευρώ)

	Σύνολο
Συνολικό κόστος	2.000.000
Δημόσια Δαπάνη	2.000.000
Ιδιωτική Συμμετοχή	

## 7<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ

### ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

#### ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

Στον τομέα του Τουρισμού το νόημα της ποιοτικά προσανατολισμένης ανταγωνιστικότητας συνδέεται αφενός με την επιδίωξη διατήρησης του μεριδίου της χώρας στη διεθνή τουριστική αγορά και την ανασυγκρότηση και τον εμπλουτισμό των τουριστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει και, αφετέρου, στην επιθετική οικοδόμηση νέων τουριστικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

Οι μεταβολές στον τρόπο διαχείρισης της τουριστικής προσφοράς ξεκινούν από την τεχνολογία και την αναδιάταξη των συστημάτων και των μεθοδολογιών των μεταφορών, επεκτείνονται στη διαφήμιση, στο μάρκετινγκ και στην αναδιοργάνωση των καναλιών διανομής και, εμπλουτίζονται διαρκώς με το άνοιγμα νέων αγορών, την ενσωμάτωση στον τουρισμό και την αναψυχή δραστηριοτήτων νέας οικονομίας και την εξειδικευμένη ικανοποίηση των αναγκών του πελάτη-επισκέπτη, πιο γνωστή με τον όρο mass-customization.

#### 7.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΟΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι κύριες κατευθύνσεις της επικοινωνιακής πολιτικής και διαφήμισης που αναλαμβάνονται από τον ΕΟΤ εστιάζονται στην ανάδειξη της ιδιαιτερότητας και συνθετότητας του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, ώστε να αντιμετωπιστεί η δυνατότητα υποκατάστασης. Η στρατηγική που ακολουθείται σήμερα σχεδιάσθηκε και υλοποιείται μέσω ενιαίας διαφημιστικής εκστρατείας για όλες

τις διεθνείς αγορές (14 χώρες) με δυνατότητα προσαρμογής στις ανάγκες της κάθε επί μέρους αγοράς. Γενικός στόχος είναι η αύξηση της «ανταγωνιστικότητας» της Ελλάδας στις διεθνείς τουριστικές αγορές. Η προβολή περιλαμβάνει μία σειρά από ενημερωτικές αναφορές σε διάφορες παραμέτρους όπως:

- Στο πεδίο του προϊόντος:
  - Σημαντικές βελτιώσεις στις υποδομές και στην ποιότητα του προσφερόμενου προϊόντος.
  - Προστασία φυσικών και πολιτιστικών πόρων.
- Στο πεδίο της πολιτικής marketing:
  - Δημιουργία μίας σαφούς «τοποθέτησης» (positioning) της χώρας, διακριτής από αυτή των ανταγωνιστών της, σε συνδυασμό με ένα σαφές ελκυστικό προφίλ του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.
  - Επιλεκτική στρατηγική για τις ομάδες – στόχους και τις αγορές – στόχους.

του

Το περιεχόμενο της πολιτικής προβολής του ΕΟΤ μπορεί να ομαδοποιηθεί σε 7 ενότητες, ως εξής:

1. Άμεση διαφήμιση, καμπάνια, έκτακτες καταχωρήσεις στο
2. Διεθνείς Εκθέσεις
3. Δημόσιες Σχέσεις
4. Εκδόσεις – Προωθητικό Υλικό
5. CD-OP Συνδιαφήμιση με TOUR OPERATORS σε επιλεγμένες αγορές
6. Υποστήριξη Διεθνών Συνεδρίων και Εκδηλώσεων Διεθνούς

## Εμβέλεια

### 7. Συμμετοχή στα προγράμματα των Ν.Ε.Τ.Π.

Για την περίοδο 2001-2003, ο σχεδιασμός προβολής του ελληνικού τουρισμού εκτείνεται σε τριετή ορίζοντα και για αυτό είναι σκόπιμη η διατήρηση του ήδη υπάρχοντος και χρησιμοποιούμενου εικαστικού και concept με αναπροσαρμογή προγράμματος μέσω. Σύμφωνα με τις ομαδοποιηθείσες λειτουργικές ενότητες Προβολής, η «πολιτική» προβολής του ΕΟΤ για αυτή την περίοδο παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.1

Στόχος της περιόδου 2002-2003 αποτελεί η προβολή της Ελλάδας σε χώρες του εξωτερικού με μια ενιαία διαφημιστική καμπάνια και βασική συνιστώσα την (άμεση ή έμμεση) αναφορά στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 καθώς και τη σύνδεσή τους με τον τουρισμό στη χώρα μας. Τα σχέδια προβολής καλύπτουν τις ακόλουθες χώρες: Γερμανία, ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο και Ιρλανδία, Σκανδιναβικές χώρες, Ελβετία, Αυστρία, Γαλλία, Ιταλία Ολλανδία, Βέλγιο, Χώρες VISEGRAD (Τσεχία, Σλοβακία, Ουγγαρία, Πολωνία), Ισπανία Πορτογαλία, Ισραήλ, Ιαπωνία, Ρωσία.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 7-1**  
**ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ**  
**ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΟΤ 2001-2003**

<b>A/A</b>	<b>ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ</b>	<b>2001</b>	<b>2002</b>	<b>2003*</b> πρόβλεψη
1.	Άμεση διαφήμιση, καμπάνια, έκτακτες καταχωρήσεις στο εξωτερικό	3.000.000	5.500.000	6.000.000
2.	Διεθνείς Εκθέσεις	1.800.000	3.600.000	3.000.000
3.	Δημόσιες Σχέσεις	1.500.000	1.500.000	1.800.000
4.	Εκδόσεις – Προωθητικό Υλικό	300.000	300.000	300.000
5.	CD-OP Συνδιαφήμιση με TOUR OPERATORS σε επιλεγμένες αγορές	0	2.800.000	2.500.000
6.	Υποστήριξη Διεθνών Συνεδρίων και	400.000	400.000	500.000

	<b>Εκδηλώσεων Διεθνούς Εμβέλειας</b>			
<b>7.</b>	<b>Συμμετοχή στα προγράμματα των Ν.Ε.Τ.Π.</b>	<b>2.000.000</b>	<b>3.000.000</b>	<b>3.000.000</b>
	<b>ΣΥΝΟΛΑ</b>	<b>9.000.000</b>	<b>17.100.000</b>	<b>17.100.000</b>

## 7.2 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Το τουριστικό προϊόν είναι «άυλο» αποτελούμενο πρακτικά από υπηρεσίες, άρα ούτε αποθηκεύεται, ούτε δειγματίζεται, ενώ η ποιοτική του αξιολόγηση παρουσιάζει κεφαλαιώδη ζητήματα υποκειμενισμού. Επομένως, για την προβολή και διαφήμιση του είναι αναγκαία η ανάπτυξη εξειδικευμένης και διακριτής στρατηγικής, ώστε μέσω αυτής να επισημαίνονται και να «αποκαλύπτονται» στοιχεία που οι επισκέπτες – καταναλωτές δεν είχαν προηγουμένως αντιληφθεί, αλλά και να προκαλείται ευνοϊκή διάθεση στους δυνητικούς «αγοραστές» απέναντι στο τουριστικό προϊόν, κατά το δυνατόν, για μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την εφαρμογή πολιτικών τουριστικής προβολής και διαφήμισης.

Όταν μιλάμε για τουριστική ανάπτυξη και γενικά για υπηρεσίες, θα πρέπει να αντιλαμβανόμαστε την ιδιαιτερότητα και πολλές φορές μοναδικότητα ορισμένων μεταβλητών όπως του τουριστικού προϊόντος, της τουριστικής ζήτησης, του τουριστικού κυκλώματος, της τουριστικής προβολής, της διεθνούς κατάστασης κ.α. Όλα τα ανωτέρω απαιτούν ανάλυση, σχεδιασμό, μελέτη και εφαρμογή κάτω από ένα ολοκληρωμένο και σύγχρονο επιχειρησιακό σχέδιο που θα λαμβάνει υπόψη τους έσω και εξωγενείς παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό.

Η μέχρι σήμερα εμπειρία ειδικά στην Περιφέρεια αλλά και σε εθνικό επίπεδο έχει δείξει ότι ο Τουρισμός δεν αποτελεί προτεραιότητα της εθνικής και της περιφερειακής πολιτικής, παρά το γεγονός ότι αποδεδειγμένα συνεισφέρει στο 19% περίπου του Α.Ε.Π. (μελέτη Τράπεζας της Ελλάδος). Αντίθετα υπήρξε

κατασπατάληση πόρων σε ενέργειες χαμηλής και μηδενικής ωφέλειας για τον τουρισμό και την τουριστική ανάπτυξη.

Λόγω της δυναμικής του τουριστικού προϊόντος, η προβολή του αναδεικνύεται σε εργαλείο – κλειδί του τουριστικού μάρκετινγκ, καλύπτοντας ευρύ κατάλογο δραστηριοτήτων και παραμέτρων, οικονομικών και αμιγώς τουριστικών. Ο ρόλος της προβολής στον τουρισμό είναι αναλογικά ίδιος με την προώθηση των πωλήσεων. Για το σκοπό αυτό επιδιώκεται ο θετικός επηρεασμός του «καταναλωτικού» κοινού κατά τρεις τρόπους:

- **Επιβεβαίωση και ενίσχυση των θετικών εντυπώσεων των δυνητικών επισκεπτών για το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας**
- **Δημιουργία νέων τύπων συμπεριφοράς των επισκεπτών ως προς το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας, και**
- **Αλλαγή μιας πιθανής αρνητικής εικόνας του τουριστικού προϊόντος σε ορισμένες ομάδες επισκεπτών της Περιφέρειας**

Στον τουριστικό τομέα χρησιμοποιούνται όλα τα μέσα προβολής και διαφήμισης με στόχο την ενίσχυση της εικόνας της «μοναδικότητας» και των χαρακτηριστικών του διαφημιζόμενου τουριστικού προϊόντος. Τα χρησιμοποιούμενα μέσα, καθώς και ο τρόπος δράσης τους, παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 7-2**  
**ΜΕΣΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ**

<b>ΜΕΣΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ</b>	<b>ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ - ΠΡΟΒΟΛΗΣ</b>
Διαφημιστικά Μέσα	Έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος, διαφημιστικοί πίνακες, διαδίκτυο, τουριστικοί οδηγοί, βιβλία, μπροσούρες
Δημόσιες σχέσεις	Κάθε είδους προβολή που εμφανίζεται ως μη πληρωμένη καταχώρηση
Προσωπικές Πωλήσεις	Επαγγελματικές συναντήσεις, τουριστικά εργαστήρια, τηλεφωνικές επαφές με τουριστικούς πράκτορες, τουριστικούς παράγοντες κ.ο.κ.
Προώθηση Πωλήσεων	Βραχυπρόθεσμα κίνητρα αύξησης των πωλήσεων π.χ. δωρεάν προσφορές καταλυμάτων
Εκτυπώσεις τιμολογίων	Προσφορές μειωμένων τιμών
Κανάλια Διανομής	Χρησιμοποίηση κάθε καναλιού διανομής, ακόμα και μέσω διαδικτύου
Ταξίδια Γνωριμίας	Προσφορά ταξιδιών γνωριμίας σε τουριστικούς πράκτορες, δημοσιογράφους, κ.α.
Εκθέσεις	Συμμετοχή σε τουριστικά shows
Εκδόσεις Διαφημιστικών εντύπων και ηλεκτρονικού υλικού	Έκδοση ενημερωτικών εντύπων και βιβλίων, cd-roms, video, DVD, κ.ά.

Διαφημιστικές Επιδείξεις στα Σημεία Πωλήσεων	Έκθεση κάθε μέσου φωτογραφίας που δημιουργεί εικόνα του τουριστικού προϊόντος
Ταχυδρόμηση Ενημερωτικών Δελτίων	Ταχυδρομική Επικοινωνία (Direct Mail)
Οργάνωση και Επιχορήγηση Εκδηλώσεων	Οργάνωση και επιχορήγηση κοινωνικών, αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων

Η τουριστική προβολή αποτελεί μια διαδικασία επικοινωνίας με τη χρησιμοποίηση πολλών καναλιών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι αντιδράσεις των καταναλωτών είναι πρακτικά άπειρες. Όντως, για πολλούς καταναλωτές ο τουρισμός είναι μια υπηρεσία, η οποία απαιτεί σημαντική προσοχή επειδή συνδέεται με προσωπικές τους στιγμές που θα πρέπει να είναι ευχάριστες. Συνεπώς, η διαφήμιση του τουριστικού προϊόντος πρέπει να τονίζει κάτι που οι καταναλωτές δεν είχαν προηγουμένως αντιληφθεί, αλλά και να συνεχίζει να προκαλεί ευνοϊκή διάθεση απέναντι του για μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την καταχώρηση της.

Μια προβολή / διαφήμιση είναι επιτυχής όταν κατορθώνει να προσελκύσει τους καταναλωτές σε ένα συνεχές συναισθημάτων με τα ακόλουθα συναισθήματα κατά στάδια δημιουργίας τους:

1<sup>ο</sup> στάδιο: Ενδιαφέρον για το προϊόν (awareness): Κατορθώνει να κινήσει το ενδιαφέρον του καταναλωτικού κοινού για το διαφημιζόμενο προϊόν

2<sup>ο</sup> στάδιο: Κατανόηση του προϊόντος (comprehension): Κατορθώνει να εξηγήσει πειστικά στο καταναλωτικό κοινό τα χαρακτηριστικά και τα

πλεονεκτήματα του προϊόντος. Στο στάδιο αυτό επιτυγχάνεται η διαφοροποίηση του από άλλα παρεμφερή.

3<sup>ο</sup> στάδιο: Αποδοχή του προϊόντος (acceptance): Πείθει τους καταναλωτές ότι χρειάζονται την κατανάλωση του συγκεκριμένου τουριστικού προϊόντος.

4<sup>ο</sup> στάδιο: Προτίμηση του προϊόντος (preference): Πείθει τους καταναλωτές ότι το συγκεκριμένο τουριστικό προϊόν είναι καταλληλότερο για αυτόν.

5<sup>ο</sup> στάδιο: Αγορά του προϊόντος (purchase): Πείθει τους καταναλωτές να προβούν στην «κράτηση» ενός συγκεκριμένου τουριστικού πακέτου.

6<sup>ο</sup> στάδιο: Ενίσχυση της ικανοποίησης (reinforcement): Κατορθώνει να επιβεβαιώσει την ορθότητα της επιλογής του τουρίστα. Δημιουργούνται συνεπώς οι προϋποθέσεις μελλοντικής επαναλήψεως της τρέχουσας επιλογής.

Η δημιουργία των παραπάνω συναισθημάτων μπορεί να επιτευχθεί με τη χρησιμοποίηση, εναλλακτικά, τεσσάρων διαφορετικών στρατηγικών, ως εξής:

1. Στρατηγική των πωλήσεων (sales response). Πρόκειται για απλή στρατηγική, βασισμένη στην ανταγωνιστικότητα της προσφερόμενης τιμολογιακής πολιτικής.
2. Στρατηγική της Πειθούς (persuasion). Πρόκειται για σύνθετη στρατηγική, με την οποία επιδιώκεται να πειστεί ο καταναλωτής ότι το διαφημιζόμενο προϊόν είναι το καταλληλότερο.
3. Στρατηγική της σύμπραξης (involvement). Πρόκειται για στρατηγική που επιδιώκει να προσελκύσει το ενδιαφέρον του καταναλωτή για τη συγκεκριμένη προβολή.

4. Στρατηγική της Εξατομικευμένης Προσέγγισης (Saliency mass customization). Αφορά μια διαφημιστική στρατηγική που επιδιώκει να προσελκύσει το ενδιαφέρον του καταναλωτή με τη δημιουργία της εντύπωσης ότι το διαφημιζόμενο τουριστικό προϊόν είναι κατασκευασμένο, σχεδόν, αποκλειστικά γι' αυτόν.

Η στρατηγική μάρκετινγκ έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η στρατηγική των πωλήσεων εφαρμόζεται, κυρίως, σε νέα προϊόντα, ενώ οι άλλες τρεις στρατηγικές είναι καταλληλότερες για όσα είναι ήδη καθιερωμένα.

### 7.3 ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΥ: ΑΝΑΛΥΣΗ , ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

Η Ομάδα στόχου μπορεί να αποτελείται από πιθανούς, μελλοντικούς «αγοραστές», χρήστες του τουριστικού προϊόντος, άτομα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την κοινή γνώμη για το τουριστικό προϊόν. Την Ομάδα στόχου για την υιοθετούμενη πολιτική τουριστικής προβολής της Περιφέρειας Ηπείρου αποτελούν οι:

- επιχειρήσεις και επιχειρηματίες,
- τουριστικά γραφεία και πράκτορες
- τουρίστες (εσωτερικού και εξωτερικού)
- κάτοικοι της Περιφέρειας.

#### Επιχειρήσεις

Η κατάσταση στον τομέα της βιομηχανίας – βιοτεχνίας και μεταποίησης στην Περιφέρεια Ηπείρου βρίσκεται σε σχετικά χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης, πράγμα το οποίο οφείλεται εν μέρει και στην απουσία προβολής των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Στόχος μέσω της τουριστικής προβολής αποτελεί, η προβολή των τοπικών προϊόντων που εμφανίζουν συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα, της τοπικής κουζίνας και εν γένει των τοπικών προϊόντων της Περιφέρειας. Όσον αφορά τις τουριστικές επιχειρήσεις και τα ξενοδοχειακά καταλύματα ο στόχος μέσω της τουριστικής προβολής είναι η γνωστοποίηση των ευκαιριών που αυτά προσφέρουν τόσο σε επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και σε επίπεδο προσβασιμότητας σε τουριστικούς προορισμούς της Περιφέρειας.

#### Τουριστικά γραφεία και πράκτορες

Στόχος μέσω της στρατηγικής τουριστικής προβολής είναι η διάθεση στους τουριστικούς πράκτορες των παρακάτω τουριστικών πλεονεκτημάτων για τη προβολή της Περιφέρειας Ηπείρου:

- συγκεκριμένη εικόνα για το τουριστικό «προϊόν»
- συγκεκριμένη επικοινωνιακή – τουριστική προβολή της Περιφέρειας

Τα παραπάνω θα οδηγήσουν στην:

- αύξηση της προσοχής των τουριστικών πρακτόρων όσο αφορά τη μοναδικότητα και την φιλοξενία της Περιφέρειας
- στην κατανόηση της πολιτιστικής και κοινωνικής ιδιαιτερότητας της Ηπείρου
- στην κατοχύρωση της Περιφέρειας ως τουριστικού και όχι μόνο προορισμού

#### Τουρίστες-Επισκέπτες

Η αποτελεσματικότητα της τουριστικής προβολής συναρτάται άμεσα από την ανταπόκριση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας στα

χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και στις κοινωνικές ιδιοτυπίες των δυνητικών επισκεπτών τόσο από το εσωτερικό όσο και από το εξωτερικό όπως προσδιορίστηκε στην Α' Φάση της Μελέτης. Το προσωπικό και κοινωνικό προφίλ του τουρίστα τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει. Ο «νέος τουρίστας» ακολουθεί ένα δραστήριο τρόπο ζωής, με έμφαση στις φυσικές δραστηριότητες και στην ανάπτυξη του πνεύματος. Ενδιαφέρεται για τα παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα, για την ποιότητα του χώρου που ζει, για την προσωπική του υγεία και ασφάλεια. Ο «νέος τουρίστας» εστιάζει την προσοχή του στον ποιοτικό χρόνο. Ο χρόνος αντιμετωπίζεται σαν ένας πολύτιμος πόρος με συνέπεια ο τουρίστας να κάνει προσεκτική επιλογή των δραστηριοτήτων του.

Ένα ελκυστικό τμήμα της αγοράς αποτελούν οι τουρίστες τρίτης ηλικίας, οι οποίοι αυξάνονται σε μέγεθος, εκδηλώνουν ενδιαφέρον για ταξίδια και δεν επηρεάζονται άμεσα από την οικονομική κρίση. Σε συνδυασμό με τον θρησκευτικό πολιτισμό της Ηπείρου οι τουρίστες τρίτης ηλικίας αποτελούν ένα βασικό κομμάτι της ομάδας στόχου.

Στις ανεπτυγμένες κοινωνίες, οι οικονομικά ανεξάρτητες γυναίκες ασκούν αυξανόμενη επιρροή στη λήψη των αποφάσεων του ταξιδιού. Η Περιφέρεια Ηπείρου αποτελεί μια επιλογή για ήρεμες, άνετες, ασφαλείς και ιδανικές για οικογενειακές διακοπές, επομένως οι γυναίκες θα πρέπει να θεωρηθούν δίοδος τουριστικής προβολής.

#### Κάτοικοι της Περιφέρειας

Δεν θα πρέπει να αγνοηθεί ότι ένα κομμάτι των επισκεπτών των τουριστικών προορισμών της Ηπείρου προέρχεται από την ίδια την Περιφέρεια.

## 7.4 ΕΡΓΑΛΕΙΑ- ΜΕΣΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

### 7.4.1. Γενικά

Οι κατηγορίες ενεργειών τουριστικής προβολής (εξωτερικού, εσωτερικού) της Περιφέρειας Ηπείρου που πρέπει να πραγματοποιηθούν μπορούν να ομαδοποιηθούν σε δύο γενικές κατηγορίες:

#### 1. Άμεση προβολή, δηλαδή

- Στρατηγική Διαφήμισης στις τουριστικές αγορές
- Δημιουργία Τουριστικού Προφίλ τουριστικού προορισμού.
- Δημιουργία Διαφημιστικής Καμπάνιας για εξωτερικό, εσωτερικό.

#### 2. Έμμεση προβολή, δηλαδή

- Στρατηγική Δημόσιων Σχέσεων
- Χειρισμός Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης εξωτερικού, εσωτερικού

Τόσο η άμεση, όσο και η έμμεση τουριστική προβολή έχουν σαν στόχο:

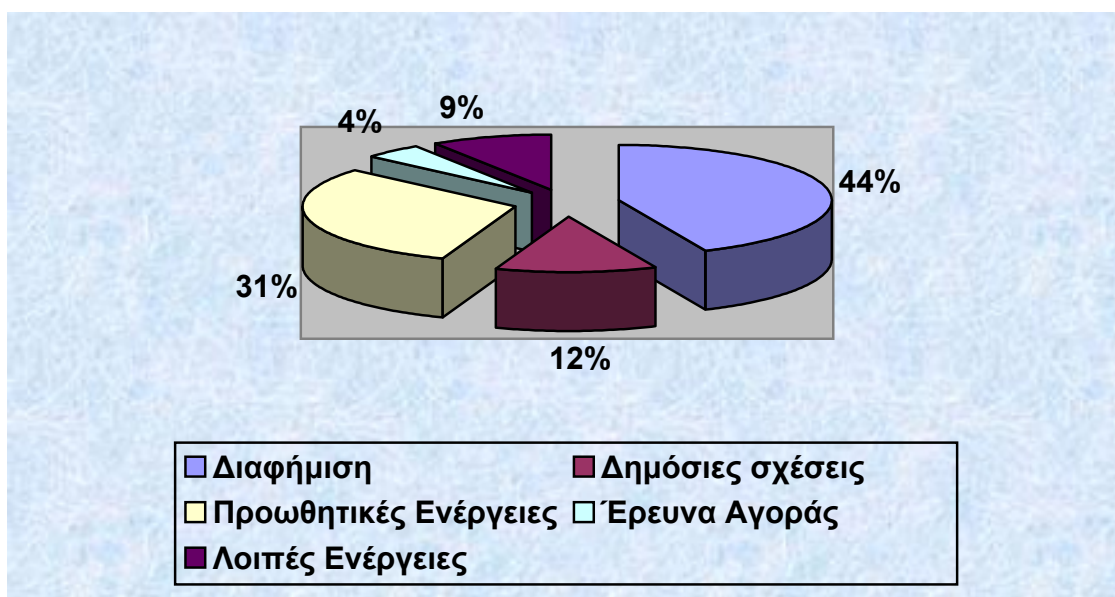
- Την τουριστική παρουσίαση της Περιφέρειας Ηπείρου
- Την παρουσίαση και προβολή των δυναμικών εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Περιφέρεια
- Την παρουσίαση και διαφήμιση των παραδοσιακών τοπικών προϊόντων και των επιχειρήσεων που τα παράγουν
- Την παρουσίαση και διαφήμιση όλων των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών, καθώς και των ελεύθερων επαγγελματιών
- Την παρουσίαση και διαφήμιση των καταστημάτων τουριστικών ειδών
- Την παρουσίαση πληροφοριών τύπου Τηλεφωνικού Καταλόγου (White Pages) και Χρυσού Οδηγού (Yellow Pages)

- Την παρουσίαση ανακοινώσεων των τοπικών φορέων (π.χ. των Επιμελητηρίων, των Δήμων και Κοινοτήτων κ.λπ.), αλλά και των επιχειρήσεων (π.χ. των Ξενοδοχείων) για ειδικές εκδηλώσεις
- Τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη CD ROMs
- Τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη παρουσιάσεων στο World Wide Web
- Τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη εφαρμογών πολυμέσων (multimedia)
- Την «έξυπνη» διάθεση των ανωτέρω σε επιλεγμένο κοινό-στόχο.

#### 7.4.2. Επιλογή και ανάλυση μέσων τουριστικής προβολής της Περιφέρειας Ηπείρου

Η τουριστική προβολή γίνεται μέσω σημαντικού αριθμού μέσων επικοινωνίας. Σκοπός είναι η όσο το δυνατόν καλύτερη προσέγγιση του δυνητικού πελάτη (target group). Τα κυριότερα από τα χρησιμοποιούμενα μέσα προβολής είναι η διαφήμιση, οι δημόσιες σχέσεις, διάφορες προωθητικές ενέργειες, η δημόσια πληροφόρηση, η έρευνα αγοράς, καθώς και άλλες ενέργειες.

Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των διαφημιστικών δαπανών την τελευταία δεκαετία κατά μέσο επικοινωνίας.



Η ολοκληρωμένη τουριστική προβολή της Περιφέρειας Ηπείρου πρέπει να περιλαμβάνει τα παρακάτω μέσα:

### 1. ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Η διαφήμιση είναι οικονομική δραστηριότητα με σημαντική συμβολή στη διαμόρφωση της κερδοφορίας μιας οικονομικής μονάδας, αφού μπορεί να επηρεάσει τη συμπεριφορά του καταναλωτή. Τούτο επιτυγχάνεται με τη σωστή ενημέρωση που προσφέρει στο καταναλωτικό κοινό. Προς το σκοπό αυτό υπάρχει κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο, καθώς και κώδικας Δεοντολογίας. Η διαδικασία και λειτουργία της διαφήμισης είναι πολύπλοκη και απαιτεί λεπτούς χειρισμούς, καθώς πρέπει να συνδυάσει αποτελεσματικά ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά της αγοράς.

Θεωρείται το ιδανικό εργαλείο προβολής γιατί διαθέτει αμεσότητα και επικεντρώνεται απόλυτα στον στόχο. Είναι όμως ένα ακριβό εργαλείο προβολής εξαιτίας κυρίως της αγοράς των μέσων που θα χρησιμοποιηθούν για την διαφημιστική καμπάνια (τηλεόραση, περιοδικός τύπος, κλπ), καθώς επίσης και για το κόστος παραγωγής της διαφήμισης. Στον τουρισμό κατ' αναλογία χρησιμοποιείται επιλεκτικά από μεγάλους σε δύναμη και όγκο οργανισμούς και τουριστικές επιχειρήσεις (αλυσίδες ξενοδοχείων, μεγάλους tour operators, κλπ).

Η διαφημιστική δαπάνη για την προβολή του ελληνικού τουριστικού προϊόντος δρα ευεργετικά επί των πωλήσεων του. Όμως η δράση της δεν είναι άμεση, αλλά σε βάθος χρόνου. Τα ουσιαστικά αποτελέσματα της διαφημιστικής προβολής επέρχονται μετά προέλευσης διετίας από τη διενέργεια της δαπάνης (περί το 58%), ενώ το 95% της δυναμικής επίδρασης επί των πωλήσεων επιτυγχάνεται μετά προέλευσης επταετίας. Το φαινόμενο αυτό αποδίδεται στη χρονική υστέρηση αφομοίωσης του διαφημιζόμενου μηνύματος.

Με τη διαφημιστική του παρουσία στο εξωτερικό ο Ε.Ο.Τ. αποβλέπει στην δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για τον Ελληνικό Τουρισμό στο σύνολο του και όχι για συγκεκριμένες περιοχές. Από την επιρροή και το θετικό κλίμα που θα δημιουργηθεί από την εθνική προβολή, θα επωφεληθεί περισσότερο εκείνη η περιοχή η οποία θα προσπαθήσει να κερδίσει το ενδιαφέρον του κοινού, με μια δική της διαφημιστική – προωθητική παρουσία στην αγορά. Ακόμα, η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 από την Αθήνα, θα φέρει την χώρα μας στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του κοινού. Η ευκαιρία να αξιοποιηθεί και από την Περιφέρεια Ηπείρου το ευνοϊκό για την Ελλάδα κλίμα με μια διαφημιστική παρουσία είναι μοναδική.

Σύμφωνα με την μελέτη για την «Διαφημιστική Δαπάνη για τον Τουρισμό» από το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (Αθήνα, 2002) ένας σημαντικός αριθμός προτάσεων τουριστικής προβολής έχει προκύψει. Οι κυριότερες και σχετικότερες με τον τουρισμό έχουν ως ακολούθως:

- Η διαφημιστική δαπάνη πρέπει να κατανέμεται κατά 50% στη διαφήμιση και το υπόλοιπο 50% στις διάφορες προωθητικές ενέργειες
- Τα στελέχη των δημοσίων υπηρεσιών που ασχολούνται με τον τουρισμό πρέπει να επιλεγούν και να εκπαιδευτούν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να γίνουν πωλητές του τουριστικού προϊόντος
- Η έναρξη της διαφημιστικής καμπάνιας πρέπει να γίνεται έγκαιρα και με άμεσο ορίζοντα τη διετία, ενώ ο μακροχρόνιος ορίζοντας πρέπει να ορίζεται η επταετία
- Η αποδοτικότητα της διαφημιστικής καμπάνιας πρέπει να παρακολουθείται αδιαλείπτως, να βελτιώνεται δε μέσω της ανάπτυξης της τουριστικής κίνησης και όχι με την περικοπή των διαφημιστικών κονδυλίων
- Πρέπει να επιδιωχθεί η αύξηση των τύπων του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει η χώρα μας, ώστε να αμβλυθεί η εποχικότητα του
- Πρέπει να επιδιωχθεί καλύτερη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και αμερικανικών υποαγορών
- Πρέπει να υιοθετηθεί μακροχρόνια στρατηγική μάρκετινγκ βασισμένη σε συνεχή και συστηματική προβολή του ελληνικού τουριστικού προϊόντος με σταθερό διαφημιστικό μήνυμα
- Παρόλη την ενιαία τουριστική προβολή της χώρας κάθε Περιφέρεια πρέπει να διαφοροποιεί το τουριστικό της προϊόν στα πλαίσια πάντα της ενιαίας διαφημιστικής καμπάνιας

- Η βελτίωση της αποδοτικότητας της διαφημιστικής δαπάνης μέσω αύξησης της τουριστικής κίνησης, και όχι μέσω της μείωσης των διαφημιστικών δαπανών

Για την τουριστική προβολή της Περιφέρειας Ηπείρου κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη μιας νέας διαφημιστικής εκστρατείας μέσω των κυριότερων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και με εύστοχη διανομή διαφημιστικού υλικού (π.χ. έντυπες διαφημίσεις, τηλεοπτικές, προωθητικό υλικό μέσω αεροδρομίων, αφίσες σε περίοπτες θέσεις, συμμετοχή σε ειδικές θεματικές εκθέσεις, κ.α.).

Η διαφημιστική παρουσία της Περιφέρειας Ηπείρου αποτελεί το καλύτερο μέσο προβολής, αντίδρασης κατά τη μείωση της ζήτησης στην τουριστική προσφορά και επιρροής των tour operators. Είναι γεγονός ότι το αποτέλεσμα μιας διαφημιστικής καμπάνιας δεν μπορεί να καταγραφεί και να εκφρασθεί σε αριθμούς παρά μονό μετά το πέρασμα τουλάχιστον επτά χρόνων. Αυτό δεν θέτει την αποτελεσματικότητα της διαφήμισης υπό αμφισβήτηση, απλώς αποτελεί βασικό κριτήριο επιλογής των πιο διάφανων μέσων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς. Η απήχηση του διαφημιστικού μέσου στο τουριστικό κοινό αποτελεί το βασικό κριτήριο αξιολόγησης του.

Πιο συγκεκριμένα, για τον τομέα του τουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου είναι αναγκαία η ανάπτυξη ειδικής διαφημιστικής προβολής. Αυτή πρέπει να είναι τέτοια ώστε να τονίζει προορισμούς και τουριστικές ευκαιρίες που οι επισκέπτες δεν έχουν στο παρελθόν αντιληφθεί, αλλά και να συνεχίζει να προκαλεί ευνοϊκή διάθεση απέναντι στο τουριστικό προϊόν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Στη διαφημιστική εκστρατεία είναι αναγκαία η παρουσία της πολιτείας για δυο βασικούς λόγους. Πρώτον, διότι αφορά στη διαφήμιση εθνικού προϊόντος, και δεύτερον, διότι μόνο έτσι θα επιτευχθεί ο αναγκαίος

συντονισμός της διαφήμισης των επιμέρους τουριστικών περιοχών της χώρας. Η διαφημιστική εκστρατεία πρέπει να είναι καταλλήλως διαμορφωμένη, ώστε να λαμβάνει υπόψη της τα ειδικά χαρακτηριστικά των επιμέρους τουριστικών προϊόντων της Ηπείρου.

Στο πλαίσιο δημιουργίας μιας διαφημιστικής καμπάνιας τα ονομαζόμενα «5 M's» πρέπει να απαντηθούν. Αναλυτικότερα,

1. Ποιοι οι στόχοι της διαφημιστικής καμπάνιας? (Mission)
2. Πόσο θα κοστίσει (Money)
3. Ποιο το περιεχόμενο του μηνύματος (Message)
4. Ποιο το διαφημιστικό μέσο (Media)
5. Με ποιο τρόπο θα γίνει η αξιολόγηση της διαφημιστικής καμπάνιας (Measurement)

Τα πρώτα δύο ερωτήματα έχουν απαντηθεί σε προηγούμενες αναφορές. Το περιεχόμενο του μηνύματος είναι ιδιαίτερα σημαντικό και οφείλει να αποφασιστεί μετά την επεξεργασία τριών σταδίων:

1. Παραγωγή διαφημιστικών προτάσεων
2. Επιλογή διαφημιστικής προβολής
3. Παραγωγή μηνύματος

Κατά την παραγωγή των διαφημιστικών προτάσεων προσοχή πρέπει να δοθεί στα παρακάτω:

- Το βασικό κέρδος που απορρέει για τον «χρήστη» το τουριστικό προϊόν
- Το τουριστικό κοινό – στόχος

- Οι τέσσερις βασικές προσεγγίσεις του μηνύματος: λογική (π.χ. γιατί είναι κατάλληλος τόπος για οικογενειακές διακοπές), αισθητική (π.χ. γιατί είναι ήσυχια και ρομαντικά), κοινωνική (π.χ. αντικατοπτρίζει την νέα τάση τουρισμού) , προσωπική (π.χ. γιατί εκεί θα ξεκουραστείς όπως σου αξίζει).
- Η πειστικότητα και η πρωτοτυπία του μηνύματος

Η επιλογή των διαφημιστικών μέσων είναι ένας ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας. Είναι γεγονός ότι η απήχηση του διαφημιστικού μέσου στην αγορά, και στο τουριστικό κοινό, πρέπει να αποτελεί το βασικό κριτήριο αξιολόγησης του. Επιλέγοντας τις περιοχές ανάλογα με το τουριστικό τους δυναμικό και χρησιμοποιώντας σε κάθε μια από αυτές τα μέσα με την μέγιστη απήχηση επιτυγχάνεται το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα και περιορίζεται και η διασπάθιση των χρημάτων της διαφήμισης.

## 2. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Είναι ένα ειδικό «εργαλείο» προβολής που απαιτεί όμως και εξειδικευμένη χρήση. Απαιτεί συγκεκριμένα ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο για την επίτευξη των στόχων που έχει προσδιορίσει εκ των προτέρων ο τουριστικός προορισμός. Είναι εργαλείο που αν υπάρξει σωστός χειρισμός μπορεί να αποτελέσει την αιχμή του δόρατος της προβολής για ένα προορισμό και μάλιστα με χαμηλό κόστος σε σχέση με την άμεση διαφήμιση. Μία στρατηγική δημοσίων σχέσεων για έναν σύγχρονο τουριστικό προορισμό θα πρέπει να στηρίζεται στην άριστη γνώση και την εμπειρία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, το lobbying, την διοργάνωση ειδικών προωθητικών εκδηλώσεων, κλπ. Ένας σημαντικός τομέας στον χώρο των Δημοσίων Σχέσεων είναι οι σχέσεις με τον εξειδικευμένο τουριστικό τύπο των τουριστικών

αγορών. Άλλος είναι ο σχεδιασμός των ενεργειών έμμεσης προβολής (below the line activities), που ενισχύουν την εικόνα του τουριστικού προορισμού. Όλες οι ενέργειες των δημοσίων σχέσεων, όπως και οι υπόλοιπες λειτουργούν συμπληρωματικά με την διαφήμιση για την επίτευξη του επιθυμητού για τον τουριστικό προορισμό αποτελέσματος.

Είναι γνωστή η σημασία των δημοσίων σχέσεων στην επικοινωνία των σύγχρονων ανθρώπων. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος απαιτείται σωστός προγραμματισμός και μελετημένος τρόπος επικοινωνίας. Πιο συγκεκριμένα, για τη σωστή οργάνωση των δημοσίων σχέσεων πρέπει να πραγματοποιηθούν τα παρακάτω:

1. Εξεύρεση κατάλληλου επικοινωνιακού μέσου προβολής
2. Διαχείριση χρόνου και ποιότητας
3. Αποτίμηση κόστους
4. Φωτογραφήσεις
5. Επαφές με θεσμικούς επενδυτές, επιχειρηματίες, επιμελητήρια, τραπεζικούς οργανισμούς, πηγές χρηματοδότησης και επιτελεία χρηματιστηρίων αξιών παγκοσμίως
6. Πρόγραμμα επαφών με εκπροσώπους των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης
7. Οργάνωση και λειτουργία Κέντρου Τύπου
8. Οργάνωση Συνεντεύξεων Τύπου
9. Σχεδιασμός και οργάνωση προγραμμάτων προβολής, ομιλιών, συνεντεύξεων τύπου, δημοσιεύσεων, δελτίων τύπου, ειδήσεων.
10. Προβολή προσώπων και επιχειρήσεων, Οργάνωση συνεντεύξεων στον διεθνή τύπο και σε όλα τα Μ.Μ.Ε. μέσω άρθρων, ντοκιμαντέρ, κινηματογραφικών ταινιών κ.α.
11. Κάλυψη εκδηλώσεων, αποκόμματα εφημερίδων - αποδελτίωση – αποστολή
12. Οργάνωση εκθέσεων, σχεδιασμός και οργάνωση εκθεσιακών χώρων.

13. Συμμετοχή σε σχετικές διεθνείς εκθέσεις
14. Εξεύρεση και επιλογή χορηγών επικοινωνίας
15. Οργάνωση και εφαρμογή αλληλογραφίας
16. Εξεύρεση χορηγών εκδηλώσεων
17. Αξιολόγηση και κοστολόγηση παρεχομένων χορηγιών
18. Ανάλυση και εφαρμογή προγραμμάτων χορηγικών εκδηλώσεων
19. Προβολή και αποτίμηση χορηγικών πακέτων
20. Διοργάνωση διεθνούς εμβέλειας εκδηλώσεων πολιτιστικού, αθλητικού ή άλλου ενδιαφέροντος και πρόσκληση δημοσιογράφων, επιφανών προσωπικοτήτων με απώτερο στόχο την άμεση διάδοση των επικοινωνιακών μηνυμάτων περί ασφαλείας, ανανέωσης κ.α.
21. Δεξιώσεις, γεύματα, επιδείξεις, και άλλα.
22. Μουσικές και Πολιτιστικές Εκδηλώσεις
23. Ειδικές Εκδηλώσεις
24. Ομιλίες, σεμινάρια, ημερίδες, συνέδρια, διαγωνισμοί, κ.α
25. Προσωπικό προφίλ (image maker)
26. Σχεδιασμός, προσωπικής προβολής ιδιωτικών, στελεχών και προσωπικού επιχειρήσεων.

Για την επιλογή και υλοποίηση των παραπάνω είναι υποχρεωτικός:

- ο αναλυτικός προγραμματισμός και ο καθορισμός των σταδίων του στρατηγικού σχεδιασμού στην Επικοινωνία
- Το Επικοινωνιακό επίπεδο το οποίο καθορίζεται από την ταυτότητα, τις ισχύουσες πολιτικές, τις επιλεχθείσες δραστηριότητες, το υλικό



## επικοινωνίας

- Η προετοιμασία για τον προσδιορισμό των συμπερασμάτων

Επίσης υποχρεωτικές κρίνονται και οι συνεχιζόμενες ενέργειες παρακολούθησης που περιλαμβάνουν:

- Δημόσιες Σχέσεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση: Οι στόχοι και η συμβολή τους στην Ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ Δήμου και Δημοτών
- Η συνεργασία με τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας
- Εσωτερική Επικοινωνία στην Περιφέρεια
- Έρευνα και Αξιολόγηση
- Μελέτη Περιπτώσεων
- Ασκήσεις

Απαιτείται η εφαρμογή μιας επικοινωνιακής πολιτικής που στόχο έχει να συντονίσει αλλά και να διασυνδέσει όλες τις επιμέρους ενέργειες τουριστικής προβολής της Περιφέρειας. Για τον σκοπό αυτό προτείνεται η δημιουργία ενός Επιτελικού Γραφείου Επικοινωνιακής Πολιτικής για τον Τουρισμό, επανδρωμένο με εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό.

Αναφορικά με την ενδεδειγμένη επικοινωνιακή πολιτική, οι άξονες στους οποίους προτείνεται να στηριχθεί είναι οι ακόλουθοι:

- Νέα τοπική αγορά
- Ασφαλής προορισμός
- Νέο πρόσωπο, ευρωπαϊκή διάσταση
- Αναλλοίωτο ιστορικό ενδιαφέρον και γραφικότητα

- Πολλαπλές εναλλακτικές επιλογές για τον επισκέπτη και εύκολη πρόσβαση σε μεγάλη ποικιλία άκρως ενδιαφερόντων κοντινών προορισμών
- Τοπική παραδοσιακή κουζίνα
- Θρησκευτικός πολιτισμός
- Χαμηλές τιμές
- Συνδυασμός πολλαπλών δραστηριοτήτων
- Ολυμπιάδα του 2004
- Συνεδριακός Τουρισμός.

Για την προβολή του τελευταίου, είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί μία επιτροπή, γνωστή ως Convention Bureau. Οι επιτροπές αυτές παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες σε όσους ενδιαφέρονται για την διοργάνωση συνεδρίων και εκθέσεων. Η επιτροπή θα προβάλλει την “Ηπειρο σαν προορισμό για τέτοιες εκδηλώσεις και θα παρέχει βοήθεια στους ενδιαφερόμενους σχετικά με τον τόπο διεξαγωγής των εκδηλώσεων, τα καταλύματα τα οποία θα χρειαστεί να δεσμευτούν, το catering των εκδηλώσεων κ.λ.π. Κατά συνέπεια, για την ανάπτυξη του συνεδριακού - εκθεσιακού τουρισμού στην περιφέρεια Ηπείρου προτείνεται η δημιουργία Convention Bureau με έδρα τα Ιωάννινα και το οποίο φυσικά θα αφορά όλη την Περιφέρεια. Το έργο αυτό μπορεί να χρηματοδοτηθεί από το Μέτρο 3.4. του ΠΕΠ Ηπείρου.

### **3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ**

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια αυξητική τάση χρήσης του διαδικτύου ειδικά στον τομέα της παροχής υπηρεσιών και συγκεκριμένα στον τουρισμό. Επιπλέον το διαδίκτυο χρησιμοποιείται και στην πληροφόρηση για έναν ή περισσότερους τουριστικούς προορισμούς, αλλά και για την παροχή

τουριστικών υπηρεσιών (e-bookings). Θα πρέπει όμως να λαμβάνεται υπόψη ότι στο διαδίκτυο δεν υπάρχει η εξακρίβωση της αλήθειας των πληροφοριών (validation) γεγονός που συχνά δημιουργεί προβλήματα αξιοπιστίας προς τον δέκτη της πληροφόρησης – υποψήφιο επισκέπτη. Ένας σύγχρονος και ανταγωνιστικός τουριστικός προορισμός θα πρέπει ένα από τα μέσα προβολής που θα χρησιμοποιήσει να είναι και το διαδίκτυο. Σήμερα η Νέα Τεχνολογία που αφορά το διαδίκτυο προσφέρει επιπλέον εργαλεία (features) κυρίως σε θέματα διαδραστικότητας (interactive). Αποτέλεσμα είναι η άμεση, 'ζωντανή' και σε βάθος πληροφόρηση του χρήστη για θέματα που τον ενδιαφέρουν και τον βοηθούν στην επιλογή ενός τουριστικού προορισμού.

Στόχος του σχεδιασμού είναι η ανάπτυξη ενός συστήματος για την προβολή και προώθηση του τουριστικού προϊόντος της Ηπείρου μέσω του Internet, με την ταυτόχρονη παροχή διάφορων υπηρεσιών στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις που βρίσκονται στην περιοχή εφαρμογής του προγράμματος.

Στα αναμενόμενα αποτελέσματα συμπεριλαμβάνονται τα ακόλουθα

- Η αποτελεσματική προβολή της περιοχής και των επιχειρήσεων μέσω του παγκοσμίου δικτύου INTERNET. Ο αριθμός των επισκεπτών στις ιστοσελίδες θα αποτελέσει ένα δείγμα της προβολής της περιοχής και των επιχειρήσεων.
- Προβολή εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Ενδιαφέρον για την περιοχή εφαρμογής. Ο αριθμός των αφίξεων, των διανυκτερεύσεων καθώς και ο αριθμός των κρατήσεων μέσω του δικτύου θα αποτελέσουν δείγματα της επιτυχίας του προγράμματος.
- Εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.
- Επέκταση του πεδίου εφαρμογής του προγράμματος με τη συμμετοχή περισσότερων επιχειρήσεων όπως κατασκευαστικές εταιρίες, επιχειρήσεις εμπορίου κλπ.

**Ανάπτυξη υφισταμένων ιστοσελίδων με στόχο:**

- Διαφήμιση των ΜΜΕ του τουριστικού κλάδου μέσω του INTERNET
- Δυνατότητα κρατήσεων από τους χρήστες-πελάτες μέσω του INTERNET προς τις επιχειρήσεις ή τα τουριστικά πρακτορεία.
- Δυνατότητα πληρωμών μέσω του Δικτύου.
- Καταγραφή και ενημέρωση των ΜΜΕ με στατιστικά στοιχεία όπως ο αριθμός και η προέλευση των επισκεπτών σε μία ιστοσελίδα κλπ
- Δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας ενός επισκέπτη με τη συμμετέχουσα επιχείρηση.
- Δυνατότητα δημιουργίας λίστας ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ιστοσελίδα της κάθε επιχείρησης (mailing lists).
- Γενικές πληροφορίες για τον τουρισμό της κάθε περιφέρειας αλλά και όλης της χώρας.
- Πληροφορίες για τον τρόπο χρήσης και διαχείρισης του συστήματος.
- Αποτίμηση της αποδοτικότητας του συστήματος.
- Πίνακας αναφοράς και καταχώρησης στοιχείων από εξωτερικούς φορείς (προσφορές από προμηθευτές, ανακοινώσεις, πολιτιστικά γεγονότα) με δυνατότητα πρόσβασης από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις).
- Παροχή βοήθειας για τους χρήστες του συστήματος μέσω ανοιχτής γραμμής. (on-line help)

Η ευρύτερη τάση μεταβίβασης αρμοδιοτήτων στον Πρώτο και Δεύτερο Βαθμό Αυτοδιοίκησης, αντικατοπτρίζεται και στον τομέα του Τουρισμού. Οι ίδιες οι Περιφέρειες είναι σε πλεονεκτικότερη θέση, έναντι της κεντρικής διοίκησης, να καθορίσουν τη βέλτιστη στρατηγική μέσα από την οποία θα επιτευχθεί η

μέγιστη ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας. Η επιμέρους περιφερειακή στρατηγική οφείλει να λάβει υπόψη της και να συνδυαστεί με τις ευρύτερες εξελίξεις και το στρατηγικό σχεδιασμό σε κεντρικό επίπεδο. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ο ολοκληρωμένος και συνεκτικός χαρακτήρας της προώθησης του τουρισμού, με θετικά αποτελέσματα και για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Στην κατεύθυνση αυτή αναδεικνύεται η αναγκαιότητα ολοκληρωμένης πολιτικής τουριστικής προβολής σε Περιφερειακό Επίπεδο. Στην εποχή της μετάβασης στην Κοινωνία της Πληροφορίας, η διαπίστωση αυτή έχει ξεχωριστή διάσταση, καθώς νέες μεταβλητές μεταβάλλουν σταδιακά τον τρόπο επικοινωνιακής ανάδειξης του τουριστικού προϊόντος. Η ενδυνάμωση της χρήσης και αξιοποίηση του διαδικτύου, αν συνδυαστούν με τις πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις, καθώς και η διάδοση των ευρυζωνικών δικτύων, προσφέρουν μοναδικές ευκαιρίες για την αναμόρφωση της επικοινωνιακής πολιτικής για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος. Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη σύγχρονων και ελκυστικών διαδικτυακών πυλών, σε συνδυασμό με τη στήριξη της χρήσης του διαδικτύου για ζητήματα τουριστικής προβολής, θεωρείται επιβεβλημένη.

Γίνεται αντιληπτό ότι θα πρέπει να επιτευχθεί σημαντική πρόοδος και να ξεπεραστούν οι υφιστάμενες αδυναμίες που επικεντρώνονται κυρίως στην αποσπασματική αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας και του διαδικτύου για την προώθηση του Βορείου Αιγαίου ως τόπου προορισμού.

Στη βάση των παραπάνω, καθίσταται σαφές ότι η ηλεκτρονική προβολή του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας Ηπείρου, δύναται να χρησιμοποιηθεί στη στρατηγική της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος και την ευρύτερη προώθησή του και μάλιστα, με επιθετικό

επικοινωνιακό χαρακτήρα. Στην κατεύθυνση αυτή, ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.), σε συνεργασία με την Περιφέρεια Ηπείρου θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα δικτυακό τόπο ο οποίος θα χρησιμοποιηθεί στην στρατηγική της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας και στην ευρύτερη προώθησή του και μάλιστα, με επιθετικό επικοινωνιακό χαρακτήρα. Το Έργο αφορά στην δημιουργία δικτυακού τόπου (site) τουριστικής προβολής της Περιφέρειας Ηπείρου με σκοπό την προβολή του Τουριστικού Προϊόντος της Περιφέρειας και ανάπτυξη πλατφόρμας e-bussiness για παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών τουρισμού και πολιτισμού στους επισκέπτες της περιφέρειας αλλοδαπούς και μη, στους πολίτες και στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς Τουρισμού –Πολιτισμού.

#### **4. ΛΟΙΠΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ**

Οι λοιπές προωθητικές ενέργειες περιλαμβάνουν διεξαγωγή ερευνών αγοράς, συμμετοχή τόσο μέσω της Περιφέρειας όσο και των ιδιωτών του κλάδου στις σημαντικότερες τουριστικές εκθέσεις σε παγκόσμιο επίπεδο και διανομή του κατάλληλου διαφημιστικού υλικού. Χρήση του direct mailing, ηλεκτρονικού και μη, προκειμένου να προσεγγισθούν προεπιλεγμένα τμήματα αγορών της καθεμίας επιμέρους χώρας, όπως πολυεθνικές, δημόσιου οργανισμού, σύνδεσμοι κλπ.

#### **ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ**

Ιδιαίτερα πριν χαραχτεί η στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου και περιοδικά σε τακτά χρονικά διαστήματα θα πρέπει να διεξάγονται έρευνες αγοράς που θα «μετρούν» στοιχεία τόσο για την τουριστική ζήτηση όσο και για την τουριστική προσφορά της Περιφέρειας και θα κατευθύνουν ανάλογα την τουριστική πολιτική. Τέτοιες έρευνες αποτελούν οι Έρευνες Εξεύρεσης Target Groups, οι Έρευνες ικανοποίησης πελατών κ.α

#### **ΕΚΘΕΣΕΙΣ**

Είναι ένα ειδικό μέσο προβολής κυρίως για τους επαγγελματίες του τουρισμού και το γενικά το τουριστικό κύκλωμα του τουριστικού προορισμού. Συνήθως πραγματοποιούνται στις μεγάλες τουριστικές αγορές και προσελκύουν όλους σχεδόν τους σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς. Υπάρχουν οι εκθέσεις του εσωτερικού (εντός του τουριστικού προορισμού) που κυρίως πραγματοποιούνται για την προσέλκυση εσωτερικού τουρισμού και οι διεθνείς εκθέσεις τουρισμού που όπως αναφέρθηκε πραγματοποιούνται στις μεγάλες

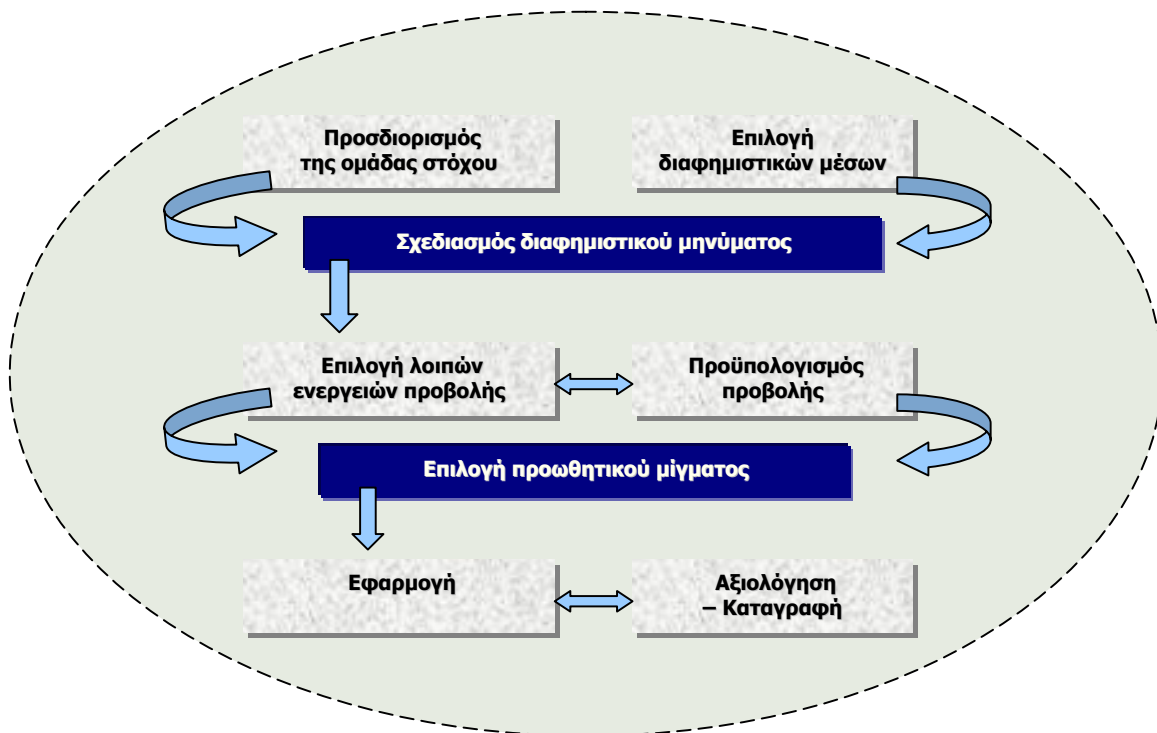
τουριστικές αγορές. Η συμμετοχή στις εκθέσεις τουρισμού θα πρέπει να διέπεται από ένα σκεπτικό και μια στρατηγική ακόμη και για κάθε τουριστική αγορά. Θα πρέπει να τίθενται στόχοι από την συμμετοχή καθώς επίσης να προετοιμάζεται ειδικό, πολύγλωσσο προωθητικό υλικό (έντυπο, οπτικοακουστικό). Ένας σημαντικός παράγοντας επιτυχίας στις εκθέσεις τουρισμού ειδικά τις διεθνείς είναι η οργάνωση παράλληλων ειδικών εκδηλώσεων, καθώς επίσης και η στελέχωση των εκθεσιακών περιπτέρων με εξειδικευμένο προσωπικό.

Πιθανές συμμετοχές σε εκθέσεις φαίνονται στο παρακάτω πίνακα:

ΧΩΡΑ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΕΛΛΑΔΑ	Τουριστικό Πανόραμα Αθήνας	04/2003
	Φιλοξένεια Θεσ/νίκης	11/2003
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ITB - ΒΕΡΟΛΙΝΟ	03/2003
ΒΕΛΓΙΟ	BRUSSELS TRAVEL FAIR - SALON DES VACANCES - ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ	03/2003
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΒΑΚΑΝΤΙΕΒΕΥΡΣ - ΟΥΤΡΕΧΤΗ	01/2003
Β. ΕΥΡΩΠΗ ΝΟΡΒΗΓΙΑ	REISELV - ΟΣΛΟ	01/2003
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΜΑΤΚΑ - ΕΛΣΙΝΚΙ	01/2003
ΤΟΥΡΚΙΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ	
ΑΥΣΤΡΙΑ	FERIENMESSE 2003 - ΒΙΕΝΝΗ	01/2003

ΑΓΓΛΙΑ	WORLD TRAVEL MARKET - ΛΟΝΔΙΝΟ	11/2003
ΣΥΝΟΛΟ	10 ΕΚΘΕΣΕΙΣ	11 – 04 / 2003

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η διαδικασία στρατηγικής της τουριστικής προβολής της Ηπείρου.





## 7.5 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Για την υλοποίηση των παραπάνω ενεργειών προτείνονται τρία σενάρια / προτάσεις τουριστικής προβολής. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο αφορά στην ανταγωνιστική προσέγγιση. Το δεύτερο αφορά στη διατήρηση της υπάρχουσας δυναμικής, και το τρίτο, το μακροχρόνιο σενάριο, στο συνδυασμό διατήρησης της υπάρχουσας δυναμικής και εισόδου σε νέες αγορές.

Πιο αναλυτικά, το πρώτο σενάριο στοχεύει στην ανταγωνιστική προβολή του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας που θα διαφοροποιήσει την ήδη υπάρχουσα εικόνα για την Περιφέρεια Ηπείρου. Σύμφωνα με την οργάνωση του, το σενάριο θα αναδείξει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας έναντι των υπολοίπων, θα ενισχύσει την ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού, θα προβάλλει τους πολιτισμικούς και λοιπούς πόρους, θα επεκτείνει την τουριστική περίοδο, θα αναβαθμίσει έμμεσα το τουριστικό προϊόν, θα βελτιώσει την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και θα εισάγει νέες αγορές. Για την κατάκτηση των στόχων αυτών θα χρησιμοποιηθούν τα εργαλεία προβολής στα

ανάλογα ποσοστά. Μεγάλη έμφαση θα δοθεί στην δημιουργία νέας διαφημιστικής καμπάνιας και στην έντονη διάδοσή της.

Το δεύτερο σενάριο στοχεύει στη διατήρηση της υπάρχουσας δυναμικής του τουριστικού προϊόντος της Ηπείρου στην τουριστική αγορά. Με την πρόταση αυτή θα ακολουθηθεί μια συντηρητική προβολή με μειωμένη διαφημιστική προβολή και εντονότερη την συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις και παραγωγή εντύπων και προωθητικού υλικού. Η κατανομή ποσοστών στο συγκεκριμένο σενάριο έγινε με την λογική οι άμεσα ανταγωνίστριες μιας χώρας, σε αντίθεση με την Ελλάδα, δεν έδωσαν έμφαση στις δημόσιες σχέσεις, αλλά προτίμησαν επιτυχώς τις προωθητικές ενέργειες για την προβολή τους τα τελευταία χρόνια. Το ευρωπαϊκό καταναλωτικό κοινό δείχνει μεγαλύτερη ευαισθησία σε αυτού του είδους την προσέγγιση, παρά στη γενική διαφήμιση. Τούτο πρέπει να θεωρηθεί απόρροια του υψηλού μορφωτικού του επιπέδου, καθώς και της προτίμησής του στην υψηλή ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Το τρίτο σενάριο στοχεύει στη διατήρηση της υπάρχουσας δυναμικής του τουριστικού προϊόντος της Ηπείρου στην αγορά αλλά και στη μακροχρόνια είσοδο σε νέες ανταγωνιστικές αγορές. Μεγάλη έμφαση θα δοθεί σε αυτό το σενάριο στις προωθητικές ενέργειες, στις εκδόσεις, και στην διαφήμιση. Η συγκεκριμένη πρόταση αρχικά έχει αρκετές ομοιότητες με το δεύτερο προτεινόμενο σενάριο ενώ στην πορεία καταλήγει πιο επιθετικό με στόχο την προβολή της Περιφέρειας σε νέες ξένες και ανταγωνιστικές αγορές. Για την επίτευξη του στόχου αυτού δίνεται μεγαλύτερο ποσοστό στην άμεση διαφήμιση, στις εκδόσεις και στη συμμετοχή σε Διεθνή και Ευρωπαϊκά δίκτυα προβολής.

## **7.6 ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ**

- Υπουργείο Ανάπτυξης (Τουρισμός)
- ΕΟΤ (κεντρική υπηρεσία)
- Περιφέρεια Ηπείρου (ΕΟΤ περιφερειακή υπηρεσία)
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων ΠΟΞ
- Πανελλήνια Ένωση Τουριστικών Πρακτόρων ΗΑΤΤΑ
- Τοπικές Ενώσεις Ξενοδόχων
- Τοπικές Ενώσεις Τουριστικών Πρακτόρων
- Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- Αεροπορικές εταιρείες που εξυπηρετούν την περιφέρεια (εσωτερικού, εξωτερικού)
- Ναυτιλιακές εταιρείες
- Γενικά όλοι εμπλεκόμενοι στο τουριστικό κύκλωμα της περιοχής κατά το βαθμό που τους αναλογεί.
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση,
- Επιχειρήσεις όλων των κλάδων,
- Ο.Τ.Α. και
- Επιμελητήρια.

## 7.7 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα τουριστικής προβολής εσωτερικού και εξωτερικού για την Περιφέρεια διάρκειας 2 ετών, βασισμένο στα διεθνή πρότυπα έχει προϋπολογισμό της τάξης των 2.000.000 ευρώ. Αυτό περιλαμβάνει τις αμοιβές της παραγωγής εντύπου και οπτικοακουστικού υλικού, τις αμοιβές των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, τις αμοιβές των εξειδικευμένων στελεχών υποστήριξης. Τα έργα για την τουριστική προβολή

της Περιφέρειας Ηπείρου δύναται να χρηματοδοτηθούν από τα Μέτρο 3.4 του ΠΕΠ Ηπείρου.

#### 7.8 ΧΡΟΝΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Τα έργα προβολής του τουριστικού προϊόντος της Ηπείρου είναι πρώτης προτεραιότητας. Η προβολή πρέπει να αρχίσει άμεσα και ιδιαίτερα εν όψει της πρόκλησης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και του αυξημένου αριθμού επισκεπτών της χώρας εκείνη την χρονιά.

#### 7.9 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Πρωταρχική παραδοχή πρέπει να αποτελέσει το γεγονός ότι η Περιφέρεια Ηπείρου επιβάλλεται να υποστεί αναγκαίες προσαρμογές και τροποποιήσεις έτσι ώστε να καταφέρει να αναδειχθεί στο ιδιαίτερα ανταγωνιστικό τουριστικό τοπίο. Η προώθηση του επιδιωκόμενου νέου προφίλ πρέπει να υλοποιηθεί στα πλαίσια εστιασμένων πολιτικών και κρατικών τουριστικών φορέων.

- Βασική προϋπόθεση μιας επιτυχημένης στρατηγικής μάρκετινγκ είναι τόσο η έγκαιρη επιλογή της έναρξης της οποιασδήποτε διαφημιστικής καμπάνιας όσο και το περιεχόμενο των μηνυμάτων της
- Οι υιοθετούμενες στρατηγικές μάρκετινγκ θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα επιθετικές προς το εξωτερικό
- Ζωτικής σημασίας στην επίτευξη αποτελεσματικότητας είναι η επιστράτευση πέραν των συνήθων διαφημιστικών οδών, σύγχρονων τεχνολογιών, και ιδιαίτερα του διαδικτύου, που διασφαλίζουν ταχύτητα, αμεσότητα και άμεση πρόσβαση στα δεδομένα προβολής

- Μέριμνα πρέπει να ληφθεί για τη στήριξη σειράς φορέων εμπλεκόμενων στην προώθηση του τουριστικού προϊόντος με την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης αναφορικά με την οργάνωση τους
- Να παρουσιαστεί έντονα το συγκριτικό πλεονέκτημα ότι η Περιφέρεια είναι ιδιαίτερα ασφαλής προορισμός
- Να προωθηθεί ο τόπος σαν ένα σύγχρονο και καλά οργανωμένο προορισμό
- Σημαντικό είναι να εμπλουτιστεί η τουριστική εικόνα, που έως και σήμερα προωθείται στις αγορές – στόχους, με τις ελκυστικές εικόνες των εναλλακτικών προορισμών και δραστηριοτήτων που προσφέρονται και να μην περιορίζεται στο γνωστό «Ήλιος και Θάλασσα».
- Θα πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι στην τουριστική προβολή να συμφωνήσουν σε ένα πλαίσιο – προγραμματική σύμβαση που θα περιγράφει καταρχήν τους στόχους της τουριστικής προβολής αλλά και τα αναμενόμενα αποτελέσματα.
- Ο ρόλος όλων των εμπλεκόμενων θα είναι επικουρικός. Αυτό σημαίνει ότι όλοι κατά το μέτρο του δυνατού (διαθέσιμος χρόνος ενασχόλησης, διαθεσιμότητα πηγών, δυναμικότητα, κλπ) θα βοηθήσουν τον αποκλειστικά αρμόδιο φορέα – οργανισμό τουριστικής προβολής που θα αναλάβει τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος.
- Θα πρέπει να υπάρξει μια αξιολόγηση των προηγούμενων δράσεων σχετικών με την τουριστική προβολή, έτσι ώστε ορισμένα από τα θετικά στοιχεία που είχαν να συνεχισθούν και στις παρούσες δράσεις.



## 7<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ

### ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

#### ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

Στον τομέα του Τουρισμού το νόημα της ποιοτικά προσανατολισμένης ανταγωνιστικότητας συνδέεται αφενός με την επιδίωξη διατήρησης του μεριδίου της χώρας στη διεθνή τουριστική αγορά και την ανασυγκρότηση και τον εμπλουτισμό των τουριστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει και, αφετέρου, στην επιθετική οικοδόμηση νέων τουριστικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

Οι μεταβολές στον τρόπο διαχείρισης της τουριστικής προσφοράς ξεκινούν από την τεχνολογία και την αναδιάταξη των συστημάτων και των μεθοδολογιών των μεταφορών, επεκτείνονται στη διαφήμιση, στο μάρκετινγκ και στην αναδιοργάνωση των καναλιών διανομής και, εμπλουτίζονται διαρκώς με το άνοιγμα νέων αγορών, την ενσωμάτωση στον τουρισμό και την αναψυχή δραστηριοτήτων νέας οικονομίας και την εξειδικευμένη ικανοποίηση των αναγκών του πελάτη-επισκέπτη, πιο γνωστή με τον όρο mass-customization.

#### 7.1 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΟΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι κύριες κατευθύνσεις της επικοινωνιακής πολιτικής και διαφήμισης που αναλαμβάνονται από τον ΕΟΤ εστιάζονται στην ανάδειξη της ιδιαιτερότητας και συνθετότητας του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, ώστε να αντιμετωπιστεί η δυνατότητα υποκατάστασης. Η στρατηγική που ακολουθείται σήμερα σχεδιάσθηκε και υλοποιείται μέσω ενιαίας διαφημιστικής εκστρατείας για όλες

τις διεθνείς αγορές (14 χώρες) με δυνατότητα προσαρμογής στις ανάγκες της κάθε επί μέρους αγοράς. Γενικός στόχος είναι η αύξηση της «ανταγωνιστικότητας» της Ελλάδας στις διεθνείς τουριστικές αγορές. Η προβολή περιλαμβάνει μία σειρά από ενημερωτικές αναφορές σε διάφορες παραμέτρους όπως:

- Στο πεδίο του προϊόντος:
  - Σημαντικές βελτιώσεις στις υποδομές και στην ποιότητα του προσφερόμενου προϊόντος.
  - Προστασία φυσικών και πολιτιστικών πόρων.
- Στο πεδίο της πολιτικής marketing:
  - Δημιουργία μίας σαφούς «τοποθέτησης» (positioning) της χώρας, διακριτής από αυτή των ανταγωνιστών της, σε συνδυασμό με ένα σαφές ελκυστικό προφίλ του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.
  - Επιλεκτική στρατηγική για τις ομάδες – στόχους και τις αγορές – στόχους.

του

Το περιεχόμενο της πολιτικής προβολής του ΕΟΤ μπορεί να ομαδοποιηθεί σε 7 ενότητες, ως εξής:

1. Άμεση διαφήμιση, καμπάνια, έκτακτες καταχωρήσεις στο
2. Διεθνείς Εκθέσεις
3. Δημόσιες Σχέσεις
4. Εκδόσεις – Προωθητικό Υλικό
5. CD-OP Συνδιαφήμιση με TOUR OPERATORS σε επιλεγμένες αγορές
6. Υποστήριξη Διεθνών Συνεδρίων και Εκδηλώσεων Διεθνούς

## Εμβέλεια

### 7. Συμμετοχή στα προγράμματα των Ν.Ε.Τ.Π.

Για την περίοδο 2001-2003, ο σχεδιασμός προβολής του ελληνικού τουρισμού εκτείνεται σε τριετή ορίζοντα και για αυτό είναι σκόπιμη η διατήρηση του ήδη υπάρχοντος και χρησιμοποιούμενου εικαστικού και concept με αναπροσαρμογή προγράμματος μέσω. Σύμφωνα με τις ομαδοποιηθείσες λειτουργικές ενότητες Προβολής, η «πολιτική» προβολής του ΕΟΤ για αυτή την περίοδο παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.1

Στόχος της περιόδου 2002-2003 αποτελεί η προβολή της Ελλάδας σε χώρες του εξωτερικού με μια ενιαία διαφημιστική καμπάνια και βασική συνιστώσα την (άμεση ή έμμεση) αναφορά στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 καθώς και τη σύνδεσή τους με τον τουρισμό στη χώρα μας. Τα σχέδια προβολής καλύπτουν τις ακόλουθες χώρες: Γερμανία, ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο και Ιρλανδία, Σκανδιναβικές χώρες, Ελβετία, Αυστρία, Γαλλία, Ιταλία Ολλανδία, Βέλγιο, Χώρες VISEGRAD (Τσεχία, Σλοβακία, Ουγγαρία, Πολωνία), Ισπανία Πορτογαλία, Ισραήλ, Ιαπωνία, Ρωσία.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 7-1**  
**ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ**  
**ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΟΤ 2001-2003**

<b>A/A</b>	<b>ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ</b>	<b>2001</b>	<b>2002</b>	<b>2003*</b> πρόβλεψη
1.	Άμεση διαφήμιση, καμπάνια, έκτακτες καταχωρήσεις στο εξωτερικό	3.000.000	5.500.000	6.000.000
2.	Διεθνείς Εκθέσεις	1.800.000	3.600.000	3.000.000
3.	Δημόσιες Σχέσεις	1.500.000	1.500.000	1.800.000
4.	Εκδόσεις – Προωθητικό Υλικό	300.000	300.000	300.000
5.	CD-OP Συνδιαφήμιση με TOUR OPERATORS σε επιλεγμένες αγορές	0	2.800.000	2.500.000
6.	Υποστήριξη Διεθνών Συνεδρίων και	400.000	400.000	500.000

	<b>Εκδηλώσεων Διεθνούς Εμβέλειας</b>			
<b>7.</b>	<b>Συμμετοχή στα προγράμματα των Ν.Ε.Τ.Π.</b>	<b>2.000.000</b>	<b>3.000.000</b>	<b>3.000.000</b>
	<b>ΣΥΝΟΛΑ</b>	<b>9.000.000</b>	<b>17.100.000</b>	<b>17.100.000</b>

## 7.2 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Το τουριστικό προϊόν είναι «άυλο» αποτελούμενο πρακτικά από υπηρεσίες, άρα ούτε αποθηκεύεται, ούτε δειγματίζεται, ενώ η ποιοτική του αξιολόγηση παρουσιάζει κεφαλαιώδη ζητήματα υποκειμενισμού. Επομένως, για την προβολή και διαφήμιση του είναι αναγκαία η ανάπτυξη εξειδικευμένης και διακριτής στρατηγικής, ώστε μέσω αυτής να επισημαίνονται και να «αποκαλύπτονται» στοιχεία που οι επισκέπτες – καταναλωτές δεν είχαν προηγουμένως αντιληφθεί, αλλά και να προκαλείται ευνοϊκή διάθεση στους δυνητικούς «αγοραστές» απέναντι στο τουριστικό προϊόν, κατά το δυνατόν, για μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την εφαρμογή πολιτικών τουριστικής προβολής και διαφήμισης.

Όταν μιλάμε για τουριστική ανάπτυξη και γενικά για υπηρεσίες, θα πρέπει να αντιλαμβανόμαστε την ιδιαιτερότητα και πολλές φορές μοναδικότητα ορισμένων μεταβλητών όπως του τουριστικού προϊόντος, της τουριστικής ζήτησης, του τουριστικού κυκλώματος, της τουριστικής προβολής, της διεθνούς κατάστασης κ.α. Όλα τα ανωτέρω απαιτούν ανάλυση, σχεδιασμό, μελέτη και εφαρμογή κάτω από ένα ολοκληρωμένο και σύγχρονο επιχειρησιακό σχέδιο που θα λαμβάνει υπόψη τους έσω και εξωγενείς παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό.

Η μέχρι σήμερα εμπειρία ειδικά στην Περιφέρεια αλλά και σε εθνικό επίπεδο έχει δείξει ότι ο Τουρισμός δεν αποτελεί προτεραιότητα της εθνικής και της περιφερειακής πολιτικής, παρά το γεγονός ότι αποδεδειγμένα συνεισφέρει στο 19% περίπου του Α.Ε.Π. (μελέτη Τράπεζας της Ελλάδος). Αντίθετα υπήρξε

κατασπατάληση πόρων σε ενέργειες χαμηλής και μηδενικής ωφέλειας για τον τουρισμό και την τουριστική ανάπτυξη.

Λόγω της δυναμικής του τουριστικού προϊόντος, η προβολή του αναδεικνύεται σε εργαλείο – κλειδί του τουριστικού μάρκετινγκ, καλύπτοντας ευρύ κατάλογο δραστηριοτήτων και παραμέτρων, οικονομικών και αμιγώς τουριστικών. Ο ρόλος της προβολής στον τουρισμό είναι αναλογικά ίδιος με την προώθηση των πωλήσεων. Για το σκοπό αυτό επιδιώκεται ο θετικός επηρεασμός του «καταναλωτικού» κοινού κατά τρεις τρόπους:

- **Επιβεβαίωση και ενίσχυση των θετικών εντυπώσεων των δυνητικών επισκεπτών για το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας**
- **Δημιουργία νέων τύπων συμπεριφοράς των επισκεπτών ως προς το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας, και**
- **Αλλαγή μιας πιθανής αρνητικής εικόνας του τουριστικού προϊόντος σε ορισμένες ομάδες επισκεπτών της Περιφέρειας**

Στον τουριστικό τομέα χρησιμοποιούνται όλα τα μέσα προβολής και διαφήμισης με στόχο την ενίσχυση της εικόνας της «μοναδικότητας» και των χαρακτηριστικών του διαφημιζόμενου τουριστικού προϊόντος. Τα χρησιμοποιούμενα μέσα, καθώς και ο τρόπος δράσης τους, παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 7-2**  
**ΜΕΣΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ**

ΜΕΣΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ - ΠΡΟΒΟΛΗΣ
Διαφημιστικά Μέσα	Έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος, διαφημιστικοί πίνακες, διαδίκτυο, τουριστικοί οδηγοί, βιβλία, μπροσούρες
Δημόσιες σχέσεις	Κάθε είδους προβολή που εμφανίζεται ως μη πληρωμένη καταχώρηση
Προσωπικές Πωλήσεις	Επαγγελματικές συναντήσεις, τουριστικά εργαστήρια, τηλεφωνικές επαφές με τουριστικούς πράκτορες, τουριστικούς παράγοντες κ.ο.κ.
Προώθηση Πωλήσεων	Βραχυπρόθεσμα κίνητρα αύξησης των πωλήσεων π.χ. δωρεάν προσφορές καταλυμάτων
Εκτυπώσεις τιμολογίων	Προσφορές μειωμένων τιμών
Κανάλια Διανομής	Χρησιμοποίηση κάθε καναλιού διανομής, ακόμα και μέσω διαδικτύου
Ταξίδια Γνωριμίας	Προσφορά ταξιδιών γνωριμίας σε τουριστικούς πράκτορες, δημοσιογράφους, κ.α.
Εκθέσεις	Συμμετοχή σε τουριστικά shows
Εκδόσεις Διαφημιστικών εντύπων και ηλεκτρονικού υλικού	Έκδοση ενημερωτικών εντύπων και βιβλίων, cd-roms, video, DVD, κ.ά.

Διαφημιστικές Επιδείξεις στα Σημεία Πωλήσεων	Έκθεση κάθε μέσου φωτογραφίας που δημιουργεί εικόνα του τουριστικού προϊόντος
Ταχυδρόμηση Ενημερωτικών Δελτίων	Ταχυδρομική Επικοινωνία (Direct Mail)
Οργάνωση και Επιχορήγηση Εκδηλώσεων	Οργάνωση και επιχορήγηση κοινωνικών, αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων

Η τουριστική προβολή αποτελεί μια διαδικασία επικοινωνίας με τη χρησιμοποίηση πολλών καναλιών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι αντιδράσεις των καταναλωτών είναι πρακτικά άπειρες. Όντως, για πολλούς καταναλωτές ο τουρισμός είναι μια υπηρεσία, η οποία απαιτεί σημαντική προσοχή επειδή συνδέεται με προσωπικές τους στιγμές που θα πρέπει να είναι ευχάριστες. Συνεπώς, η διαφήμιση του τουριστικού προϊόντος πρέπει να τονίζει κάτι που οι καταναλωτές δεν είχαν προηγουμένως αντιληφθεί, αλλά και να συνεχίζει να προκαλεί ευνοϊκή διάθεση απέναντι του για μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την καταχώρηση της.

Μια προβολή / διαφήμιση είναι επιτυχής όταν κατορθώνει να προσελκύσει τους καταναλωτές σε ένα συνεχές συναισθημάτων με τα ακόλουθα συναισθήματα κατά στάδια δημιουργίας τους:

1<sup>ο</sup> στάδιο: Ενδιαφέρον για το προϊόν (awareness): Κατορθώνει να κινήσει το ενδιαφέρον του καταναλωτικού κοινού για το διαφημιζόμενο προϊόν

2<sup>ο</sup> στάδιο: Κατανόηση του προϊόντος (comprehension): Κατορθώνει να εξηγήσει πειστικά στο καταναλωτικό κοινό τα χαρακτηριστικά και τα

πλεονεκτήματα του προϊόντος. Στο στάδιο αυτό επιτυγχάνεται η διαφοροποίηση του από άλλα παρεμφερή.

3<sup>ο</sup> στάδιο: Αποδοχή του προϊόντος (acceptance): Πείθει τους καταναλωτές ότι χρειάζονται την κατανάλωση του συγκεκριμένου τουριστικού προϊόντος.

4<sup>ο</sup> στάδιο: Προτίμηση του προϊόντος (preference): Πείθει τους καταναλωτές ότι το συγκεκριμένο τουριστικό προϊόν είναι καταλληλότερο για αυτόν.

5<sup>ο</sup> στάδιο: Αγορά του προϊόντος (purchase): Πείθει τους καταναλωτές να προβούν στην «κράτηση» ενός συγκεκριμένου τουριστικού πακέτου.

6<sup>ο</sup> στάδιο: Ενίσχυση της ικανοποίησης (reinforcement): Κατορθώνει να επιβεβαιώσει την ορθότητα της επιλογής του τουρίστα. Δημιουργούνται συνεπώς οι προϋποθέσεις μελλοντικής επαναλήψεως της τρέχουσας επιλογής.

Η δημιουργία των παραπάνω συναισθημάτων μπορεί να επιτευχθεί με τη χρησιμοποίηση, εναλλακτικά, τεσσάρων διαφορετικών στρατηγικών, ως εξής:

1. Στρατηγική των πωλήσεων (sales response). Πρόκειται για απλή στρατηγική, βασισμένη στην ανταγωνιστικότητα της προσφερόμενης τιμολογιακής πολιτικής.
2. Στρατηγική της Πειθούς (persuasion). Πρόκειται για σύνθετη στρατηγική, με την οποία επιδιώκεται να πειστεί ο καταναλωτής ότι το διαφημιζόμενο προϊόν είναι το καταλληλότερο.
3. Στρατηγική της σύμπραξης (involvement). Πρόκειται για στρατηγική που επιδιώκει να προσελκύσει το ενδιαφέρον του καταναλωτή για τη συγκεκριμένη προβολή.

4. Στρατηγική της Εξατομικευμένης Προσέγγισης (Saliency mass customization). Αφορά μια διαφημιστική στρατηγική που επιδιώκει να προσελκύσει το ενδιαφέρον του καταναλωτή με τη δημιουργία της εντύπωσης ότι το διαφημιζόμενο τουριστικό προϊόν είναι κατασκευασμένο, σχεδόν, αποκλειστικά γι' αυτόν.

Η στρατηγική μάρκετινγκ έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η στρατηγική των πωλήσεων εφαρμόζεται, κυρίως, σε νέα προϊόντα, ενώ οι άλλες τρεις στρατηγικές είναι καταλληλότερες για όσα είναι ήδη καθιερωμένα.

### 7.3 ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟΥ: ΑΝΑΛΥΣΗ , ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

Η Ομάδα στόχου μπορεί να αποτελείται από πιθανούς, μελλοντικούς «αγοραστές», χρήστες του τουριστικού προϊόντος, άτομα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την κοινή γνώμη για το τουριστικό προϊόν. Την Ομάδα στόχου για την υιοθετούμενη πολιτική τουριστικής προβολής της Περιφέρειας Ηπείρου αποτελούν οι:

- επιχειρήσεις και επιχειρηματίες,
- τουριστικά γραφεία και πράκτορες
- τουρίστες (εσωτερικού και εξωτερικού)
- κάτοικοι της Περιφέρειας.

#### Επιχειρήσεις

Η κατάσταση στον τομέα της βιομηχανίας – βιοτεχνίας και μεταποίησης στην Περιφέρεια Ηπείρου βρίσκεται σε σχετικά χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης, πράγμα το οποίο οφείλεται εν μέρει και στην απουσία προβολής των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Στόχος μέσω της τουριστικής προβολής αποτελεί, η προβολή των τοπικών προϊόντων που εμφανίζουν συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα, της τοπικής κουζίνας και εν γένει των τοπικών προϊόντων της Περιφέρειας. Όσον αφορά τις τουριστικές επιχειρήσεις και τα ξενοδοχειακά καταλύματα ο στόχος μέσω της τουριστικής προβολής είναι η γνωστοποίηση των ευκαιριών που αυτά προσφέρουν τόσο σε επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και σε επίπεδο προσβασιμότητας σε τουριστικούς προορισμούς της Περιφέρειας.

#### Τουριστικά γραφεία και πράκτορες

Στόχος μέσω της στρατηγικής τουριστικής προβολής είναι η διάθεση στους τουριστικούς πράκτορες των παρακάτω τουριστικών πλεονεκτημάτων για τη προβολή της Περιφέρειας Ηπείρου:

- συγκεκριμένη εικόνα για το τουριστικό «προϊόν»
- συγκεκριμένη επικοινωνιακή – τουριστική προβολή της Περιφέρειας

Τα παραπάνω θα οδηγήσουν στην:

- αύξηση της προσοχής των τουριστικών πρακτόρων όσο αφορά τη μοναδικότητα και την φιλοξενία της Περιφέρειας
- στην κατανόηση της πολιτιστικής και κοινωνικής ιδιαιτερότητας της Ηπείρου
- στην κατοχύρωση της Περιφέρειας ως τουριστικού και όχι μόνο προορισμού

#### Τουρίστες-Επισκέπτες

Η αποτελεσματικότητα της τουριστικής προβολής συναρτάται άμεσα από την ανταπόκριση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας στα

χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και στις κοινωνικές ιδιοτυπίες των δυνητικών επισκεπτών τόσο από το εσωτερικό όσο και από το εξωτερικό όπως προσδιορίστηκε στην Α' Φάση της Μελέτης. Το προσωπικό και κοινωνικό προφίλ του τουρίστα τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει. Ο «νέος τουρίστας» ακολουθεί ένα δραστήριο τρόπο ζωής, με έμφαση στις φυσικές δραστηριότητες και στην ανάπτυξη του πνεύματος. Ενδιαφέρεται για τα παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα, για την ποιότητα του χώρου που ζει, για την προσωπική του υγεία και ασφάλεια. Ο «νέος τουρίστας» εστιάζει την προσοχή του στον ποιοτικό χρόνο. Ο χρόνος αντιμετωπίζεται σαν ένας πολύτιμος πόρος με συνέπεια ο τουρίστας να κάνει προσεκτική επιλογή των δραστηριοτήτων του.

Ένα ελκυστικό τμήμα της αγοράς αποτελούν οι τουρίστες τρίτης ηλικίας, οι οποίοι αυξάνονται σε μέγεθος, εκδηλώνουν ενδιαφέρον για ταξίδια και δεν επηρεάζονται άμεσα από την οικονομική κρίση. Σε συνδυασμό με τον θρησκευτικό πολιτισμό της Ηπείρου οι τουρίστες τρίτης ηλικίας αποτελούν ένα βασικό κομμάτι της ομάδας στόχου.

Στις ανεπτυγμένες κοινωνίες, οι οικονομικά ανεξάρτητες γυναίκες ασκούν αυξανόμενη επιρροή στη λήψη των αποφάσεων του ταξιδιού. Η Περιφέρεια Ηπείρου αποτελεί μια επιλογή για ήρεμες, άνετες, ασφαλείς και ιδανικές για οικογενειακές διακοπές, επομένως οι γυναίκες θα πρέπει να θεωρηθούν δίοδος τουριστικής προβολής.

#### Κάτοικοι της Περιφέρειας

Δεν θα πρέπει να αγνοηθεί ότι ένα κομμάτι των επισκεπτών των τουριστικών προορισμών της Ηπείρου προέρχεται από την ίδια την Περιφέρεια.

## 7.4 ΕΡΓΑΛΕΙΑ- ΜΕΣΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

### 7.4.1. Γενικά

Οι κατηγορίες ενεργειών τουριστικής προβολής (εξωτερικού, εσωτερικού) της Περιφέρειας Ηπείρου που πρέπει να πραγματοποιηθούν μπορούν να ομαδοποιηθούν σε δύο γενικές κατηγορίες:

#### 1. Άμεση προβολή, δηλαδή

- Στρατηγική Διαφήμισης στις τουριστικές αγορές
- Δημιουργία Τουριστικού Προφίλ τουριστικού προορισμού.
- Δημιουργία Διαφημιστικής Καμπάνιας για εξωτερικό, εσωτερικό.

#### 2. Έμμεση προβολή, δηλαδή

- Στρατηγική Δημόσιων Σχέσεων
- Χειρισμός Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης εξωτερικού, εσωτερικού

Τόσο η άμεση, όσο και η έμμεση τουριστική προβολή έχουν σαν στόχο:

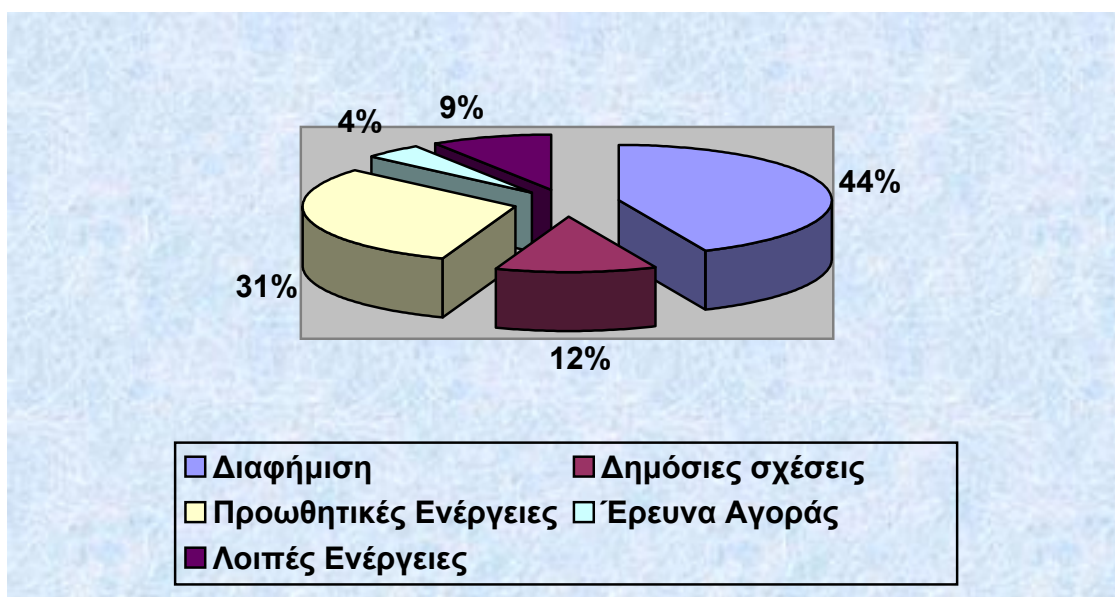
- Την τουριστική παρουσίαση της Περιφέρειας Ηπείρου
- Την παρουσίαση και προβολή των δυναμικών εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Περιφέρεια
- Την παρουσίαση και διαφήμιση των παραδοσιακών τοπικών προϊόντων και των επιχειρήσεων που τα παράγουν
- Την παρουσίαση και διαφήμιση όλων των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών, καθώς και των ελεύθερων επαγγελματιών
- Την παρουσίαση και διαφήμιση των καταστημάτων τουριστικών ειδών
- Την παρουσίαση πληροφοριών τύπου Τηλεφωνικού Καταλόγου (White Pages) και Χρυσού Οδηγού (Yellow Pages)

- Την παρουσίαση ανακοινώσεων των τοπικών φορέων (π.χ. των Επιμελητηρίων, των Δήμων και Κοινοτήτων κ.λπ.), αλλά και των επιχειρήσεων (π.χ. των Ξενοδοχείων) για ειδικές εκδηλώσεις
- Τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη CD ROMs
- Τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη παρουσιάσεων στο World Wide Web
- Τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη εφαρμογών πολυμέσων (multimedia)
- Την «έξυπνη» διάθεση των ανωτέρω σε επιλεγμένο κοινό-στόχο.

#### 7.4.2. Επιλογή και ανάλυση μέσων τουριστικής προβολής της Περιφέρειας Ηπείρου

Η τουριστική προβολή γίνεται μέσω σημαντικού αριθμού μέσων επικοινωνίας. Σκοπός είναι η όσο το δυνατόν καλύτερη προσέγγιση του δυνητικού πελάτη (target group). Τα κυριότερα από τα χρησιμοποιούμενα μέσα προβολής είναι η διαφήμιση, οι δημόσιες σχέσεις, διάφορες προωθητικές ενέργειες, η δημόσια πληροφόρηση, η έρευνα αγοράς, καθώς και άλλες ενέργειες.

Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των διαφημιστικών δαπανών την τελευταία δεκαετία κατά μέσο επικοινωνίας.



Η ολοκληρωμένη τουριστική προβολή της Περιφέρειας Ηπείρου πρέπει να περιλαμβάνει τα παρακάτω μέσα:

### 1. ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Η διαφήμιση είναι οικονομική δραστηριότητα με σημαντική συμβολή στη διαμόρφωση της κερδοφορίας μιας οικονομικής μονάδας, αφού μπορεί να επηρεάσει τη συμπεριφορά του καταναλωτή. Τούτο επιτυγχάνεται με τη σωστή ενημέρωση που προσφέρει στο καταναλωτικό κοινό. Προς το σκοπό αυτό υπάρχει κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο, καθώς και κώδικας Δεοντολογίας. Η διαδικασία και λειτουργία της διαφήμισης είναι πολύπλοκη και απαιτεί λεπτούς χειρισμούς, καθώς πρέπει να συνδυάσει αποτελεσματικά ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά της αγοράς.

Θεωρείται το ιδανικό εργαλείο προβολής γιατί διαθέτει αμεσότητα και επικεντρώνεται απόλυτα στον στόχο. Είναι όμως ένα ακριβό εργαλείο προβολής εξαιτίας κυρίως της αγοράς των μέσων που θα χρησιμοποιηθούν για την διαφημιστική καμπάνια (τηλεόραση, περιοδικός τύπος, κλπ), καθώς επίσης και για το κόστος παραγωγής της διαφήμισης. Στον τουρισμό κατ' αναλογία χρησιμοποιείται επιλεκτικά από μεγάλους σε δύναμη και όγκο οργανισμούς και τουριστικές επιχειρήσεις (αλυσίδες ξενοδοχείων, μεγάλους tour operators, κλπ).

Η διαφημιστική δαπάνη για την προβολή του ελληνικού τουριστικού προϊόντος δρα ευεργετικά επί των πωλήσεων του. Όμως η δράση της δεν είναι άμεση, αλλά σε βάθος χρόνου. Τα ουσιαστικά αποτελέσματα της διαφημιστικής προβολής επέρχονται μετά προέλευσης διετίας από τη διενέργεια της δαπάνης (περί το 58%), ενώ το 95% της δυναμικής επίδρασης επί των πωλήσεων επιτυγχάνεται μετά προέλευσης επταετίας. Το φαινόμενο αυτό αποδίδεται στη χρονική υστέρηση αφομοίωσης του διαφημιζόμενου μηνύματος.

Με τη διαφημιστική του παρουσία στο εξωτερικό ο Ε.Ο.Τ. αποβλέπει στην δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για τον Ελληνικό Τουρισμό στο σύνολο του και όχι για συγκεκριμένες περιοχές. Από την επιρροή και το θετικό κλίμα που θα δημιουργηθεί από την εθνική προβολή, θα επωφεληθεί περισσότερο εκείνη η περιοχή η οποία θα προσπαθήσει να κερδίσει το ενδιαφέρον του κοινού, με μια δική της διαφημιστική – προωθητική παρουσία στην αγορά. Ακόμα, η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 από την Αθήνα, θα φέρει την χώρα μας στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του κοινού. Η ευκαιρία να αξιοποιηθεί και από την Περιφέρεια Ηπείρου το ευνοϊκό για την Ελλάδα κλίμα με μια διαφημιστική παρουσία είναι μοναδική.

Σύμφωνα με την μελέτη για την «Διαφημιστική Δαπάνη για τον Τουρισμό» από το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (Αθήνα, 2002) ένας σημαντικός αριθμός προτάσεων τουριστικής προβολής έχει προκύψει. Οι κυριότερες και σχετικότερες με τον τουρισμό έχουν ως ακολούθως:

- Η διαφημιστική δαπάνη πρέπει να κατανέμεται κατά 50% στη διαφήμιση και το υπόλοιπο 50% στις διάφορες προωθητικές ενέργειες
- Τα στελέχη των δημοσίων υπηρεσιών που ασχολούνται με τον τουρισμό πρέπει να επιλεγούν και να εκπαιδευτούν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να γίνουν πωλητές του τουριστικού προϊόντος
- Η έναρξη της διαφημιστικής καμπάνιας πρέπει να γίνεται έγκαιρα και με άμεσο ορίζοντα τη διετία, ενώ ο μακροχρόνιος ορίζοντας πρέπει να ορίζεται η επταετία
- Η αποδοτικότητα της διαφημιστικής καμπάνιας πρέπει να παρακολουθείται αδιαλείπτως, να βελτιώνεται δε μέσω της ανάπτυξης της τουριστικής κίνησης και όχι με την περικοπή των διαφημιστικών κονδυλίων
- Πρέπει να επιδιωχθεί η αύξηση των τύπων του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει η χώρα μας, ώστε να αμβλυθεί η εποχικότητα του
- Πρέπει να επιδιωχθεί καλύτερη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και αμερικανικών υποαγορών
- Πρέπει να υιοθετηθεί μακροχρόνια στρατηγική μάρκετινγκ βασισμένη σε συνεχή και συστηματική προβολή του ελληνικού τουριστικού προϊόντος με σταθερό διαφημιστικό μήνυμα
- Παρόλη την ενιαία τουριστική προβολή της χώρας κάθε Περιφέρεια πρέπει να διαφοροποιεί το τουριστικό της προϊόν στα πλαίσια πάντα της ενιαίας διαφημιστικής καμπάνιας

- Η βελτίωση της αποδοτικότητας της διαφημιστικής δαπάνης μέσω αύξησης της τουριστικής κίνησης, και όχι μέσω της μείωσης των διαφημιστικών δαπανών

Για την τουριστική προβολή της Περιφέρειας Ηπείρου κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη μιας νέας διαφημιστικής εκστρατείας μέσω των κυριότερων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και με εύστοχη διανομή διαφημιστικού υλικού (π.χ. έντυπες διαφημίσεις, τηλεοπτικές, προωθητικό υλικό μέσω αεροδρομίων, αφίσες σε περίοπτες θέσεις, συμμετοχή σε ειδικές θεματικές εκθέσεις, κ.α.).

Η διαφημιστική παρουσία της Περιφέρειας Ηπείρου αποτελεί το καλύτερο μέσο προβολής, αντίδρασης κατά τη μείωση της ζήτησης στην τουριστική προσφορά και επιρροής των tour operators. Είναι γεγονός ότι το αποτέλεσμα μιας διαφημιστικής καμπάνιας δεν μπορεί να καταγραφεί και να εκφρασθεί σε αριθμούς παρά μόνο μετά το πέρασμα τουλάχιστον επτά χρόνων. Αυτό δεν θέτει την αποτελεσματικότητα της διαφήμισης υπό αμφισβήτηση, απλώς αποτελεί βασικό κριτήριο επιλογής των πιο διάφανων μέσων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς. Η απήχηση του διαφημιστικού μέσου στο τουριστικό κοινό αποτελεί το βασικό κριτήριο αξιολόγησης του.

Πιο συγκεκριμένα, για τον τομέα του τουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου είναι αναγκαία η ανάπτυξη ειδικής διαφημιστικής προβολής. Αυτή πρέπει να είναι τέτοια ώστε να τονίζει προορισμούς και τουριστικές ευκαιρίες που οι επισκέπτες δεν έχουν στο παρελθόν αντιληφθεί, αλλά και να συνεχίζει να προκαλεί ευνοϊκή διάθεση απέναντι στο τουριστικό προϊόν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Στη διαφημιστική εκστρατεία είναι αναγκαία η παρουσία της πολιτείας για δυο βασικούς λόγους. Πρώτον, διότι αφορά στη διαφήμιση εθνικού προϊόντος, και δεύτερον, διότι μόνο έτσι θα επιτευχθεί ο αναγκαίος

συντονισμός της διαφήμισης των επιμέρους τουριστικών περιοχών της χώρας. Η διαφημιστική εκστρατεία πρέπει να είναι καταλλήλως διαμορφωμένη, ώστε να λαμβάνει υπόψη της τα ειδικά χαρακτηριστικά των επιμέρους τουριστικών προϊόντων της Ηπείρου.

Στο πλαίσιο δημιουργίας μιας διαφημιστικής καμπάνιας τα ονομαζόμενα «5 M's» πρέπει να απαντηθούν. Αναλυτικότερα,

1. Ποιοι οι στόχοι της διαφημιστικής καμπάνιας? (Mission)
2. Πόσο θα κοστίσει (Money)
3. Ποιο το περιεχόμενο του μηνύματος (Message)
4. Ποιο το διαφημιστικό μέσο (Media)
5. Με ποιο τρόπο θα γίνει η αξιολόγηση της διαφημιστικής καμπάνιας (Measurement)

Τα πρώτα δύο ερωτήματα έχουν απαντηθεί σε προηγούμενες αναφορές. Το περιεχόμενο του μηνύματος είναι ιδιαίτερα σημαντικό και οφείλει να αποφασιστεί μετά την επεξεργασία τριών σταδίων:

1. Παραγωγή διαφημιστικών προτάσεων
2. Επιλογή διαφημιστικής προβολής
3. Παραγωγή μηνύματος

Κατά την παραγωγή των διαφημιστικών προτάσεων προσοχή πρέπει να δοθεί στα παρακάτω:

- Το βασικό κέρδος που απορρέει για τον «χρήστη» το τουριστικό προϊόν
- Το τουριστικό κοινό – στόχος

- Οι τέσσερις βασικές προσεγγίσεις του μηνύματος: λογική (π.χ. γιατί είναι κατάλληλος τόπος για οικογενειακές διακοπές), αισθητική (π.χ. γιατί είναι ήσυχα και ρομαντικά), κοινωνική (π.χ. αντικατοπτρίζει την νέα τάση τουρισμού) , προσωπική (π.χ. γιατί εκεί θα ξεκουραστείς όπως σου αξίζει).
- Η πειστικότητα και η πρωτοτυπία του μηνύματος

Η επιλογή των διαφημιστικών μέσων είναι ένας ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας. Είναι γεγονός ότι η απήχηση του διαφημιστικού μέσου στην αγορά, και στο τουριστικό κοινό, πρέπει να αποτελεί το βασικό κριτήριο αξιολόγησης του. Επιλέγοντας τις περιοχές ανάλογα με το τουριστικό τους δυναμικό και χρησιμοποιώντας σε κάθε μια από αυτές τα μέσα με την μέγιστη απήχηση επιτυγχάνεται το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα και περιορίζεται και η διασπάθιση των χρημάτων της διαφήμισης.

## 2. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Είναι ένα ειδικό «εργαλείο» προβολής που απαιτεί όμως και εξειδικευμένη χρήση. Απαιτεί συγκεκριμένα ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο για την επίτευξη των στόχων που έχει προσδιορίσει εκ των προτέρων ο τουριστικός προορισμός. Είναι εργαλείο που αν υπάρξει σωστός χειρισμός μπορεί να αποτελέσει την αιχμή του δόρατος της προβολής για ένα προορισμό και μάλιστα με χαμηλό κόστος σε σχέση με την άμεση διαφήμιση. Μία στρατηγική δημοσίων σχέσεων για έναν σύγχρονο τουριστικό προορισμό θα πρέπει να στηρίζεται στην άριστη γνώση και την εμπειρία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, το lobbying, την διοργάνωση ειδικών προωθητικών εκδηλώσεων, κλπ. Ένας σημαντικός τομέας στον χώρο των Δημοσίων Σχέσεων είναι οι σχέσεις με τον εξειδικευμένο τουριστικό τύπο των τουριστικών

αγορών. Άλλος είναι ο σχεδιασμός των ενεργειών έμμεσης προβολής (below the line activities), που ενισχύουν την εικόνα του τουριστικού προορισμού. Όλες οι ενέργειες των δημοσίων σχέσεων, όπως και οι υπόλοιπες λειτουργούν συμπληρωματικά με την διαφήμιση για την επίτευξη του επιθυμητού για τον τουριστικό προορισμό αποτελέσματος.

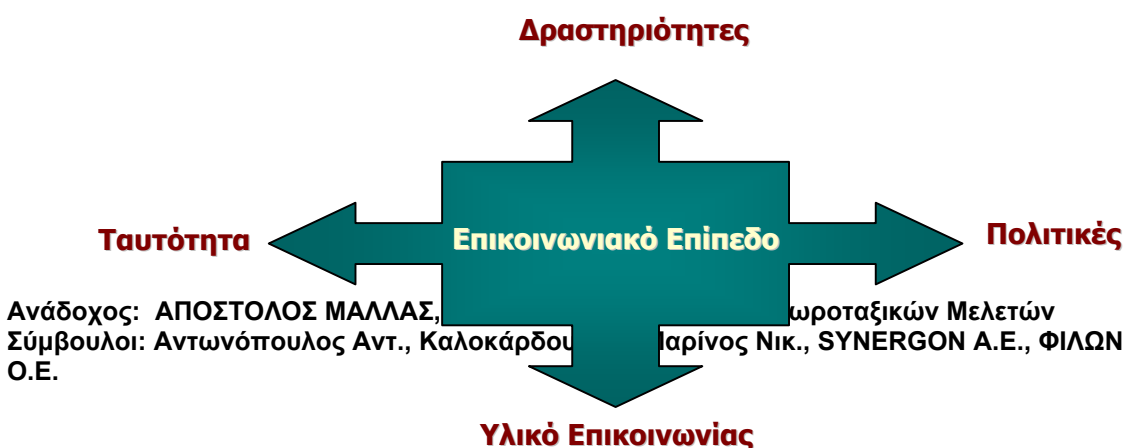
Είναι γνωστή η σημασία των δημοσίων σχέσεων στην επικοινωνία των σύγχρονων ανθρώπων. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος απαιτείται σωστός προγραμματισμός και μελετημένος τρόπος επικοινωνίας. Πιο συγκεκριμένα, για τη σωστή οργάνωση των δημοσίων σχέσεων πρέπει να πραγματοποιηθούν τα παρακάτω:

1. Εξεύρεση κατάλληλου επικοινωνιακού μέσου προβολής
2. Διαχείριση χρόνου και ποιότητας
3. Αποτίμηση κόστους
4. Φωτογραφήσεις
5. Επαφές με θεσμικούς επενδυτές, επιχειρηματίες, επιμελητήρια, τραπεζικούς οργανισμούς, πηγές χρηματοδότησης και επιτελεία χρηματιστηρίων αξιών παγκοσμίως
6. Πρόγραμμα επαφών με εκπροσώπους των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης
7. Οργάνωση και λειτουργία Κέντρου Τύπου
8. Οργάνωση Συνεντεύξεων Τύπου
9. Σχεδιασμός και οργάνωση προγραμμάτων προβολής, ομιλιών, συνεντεύξεων τύπου, δημοσιεύσεων, δελτίων τύπου, ειδήσεων.
10. Προβολή προσώπων και επιχειρήσεων, Οργάνωση συνεντεύξεων στον διεθνή τύπο και σε όλα τα Μ.Μ.Ε. μέσω άρθρων, ντοκιμαντέρ, κινηματογραφικών ταινιών κ.α.
11. Κάλυψη εκδηλώσεων, αποκόμματα εφημερίδων - αποδελτίωση – αποστολή
12. Οργάνωση εκθέσεων, σχεδιασμός και οργάνωση εκθεσιακών χώρων.

13. Συμμετοχή σε σχετικές διεθνείς εκθέσεις
14. Εξεύρεση και επιλογή χορηγών επικοινωνίας
15. Οργάνωση και εφαρμογή αλληλογραφίας
16. Εξεύρεση χορηγών εκδηλώσεων
17. Αξιολόγηση και κοστολόγηση παρεχομένων χορηγιών
18. Ανάλυση και εφαρμογή προγραμμάτων χορηγικών εκδηλώσεων
19. Προβολή και αποτίμηση χορηγικών πακέτων
20. Διοργάνωση διεθνούς εμβέλειας εκδηλώσεων πολιτιστικού, αθλητικού ή άλλου ενδιαφέροντος και πρόσκληση δημοσιογράφων, επιφανών προσωπικοτήτων με απώτερο στόχο την άμεση διάδοση των επικοινωνιακών μηνυμάτων περί ασφαλείας, ανανέωσης κ.α.
21. Δεξιώσεις, γεύματα, επιδείξεις, και άλλα.
22. Μουσικές και Πολιτιστικές Εκδηλώσεις
23. Ειδικές Εκδηλώσεις
24. Ομιλίες, σεμινάρια, ημερίδες, συνέδρια, διαγωνισμοί, κ.α
25. Προσωπικό προφίλ (image maker)
26. Σχεδιασμός, προσωπικής προβολής ιδιωτικών, στελεχών και προσωπικού επιχειρήσεων.

Για την επιλογή και υλοποίηση των παραπάνω είναι υποχρεωτικός:

- ο αναλυτικός προγραμματισμός και ο καθορισμός των σταδίων του στρατηγικού σχεδιασμού στην Επικοινωνία
- Το Επικοινωνιακό επίπεδο το οποίο καθορίζεται από την ταυτότητα, τις ισχύουσες πολιτικές, τις επιλεχθείσες δραστηριότητες, το υλικό



## επικοινωνίας

- Η προετοιμασία για τον προσδιορισμό των συμπερασμάτων

Επίσης υποχρεωτικές κρίνονται και οι συνεχιζόμενες ενέργειες παρακολούθησης που περιλαμβάνουν:

- Δημόσιες Σχέσεις στην Τοπική Αυτοδιοίκηση: Οι στόχοι και η συμβολή τους στην Ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ Δήμου και Δημοτών
- Η συνεργασία με τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας
- Εσωτερική Επικοινωνία στην Περιφέρεια
- Έρευνα και Αξιολόγηση
- Μελέτη Περιπτώσεων
- Ασκήσεις

Απαιτείται η εφαρμογή μιας επικοινωνιακής πολιτικής που στόχο έχει να συντονίσει αλλά και να διασυνδέσει όλες τις επιμέρους ενέργειες τουριστικής προβολής της Περιφέρειας. Για τον σκοπό αυτό προτείνεται η δημιουργία ενός Επιτελικού Γραφείου Επικοινωνιακής Πολιτικής για τον Τουρισμό, επανδρωμένο με εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό.

Αναφορικά με την ενδεδειγμένη επικοινωνιακή πολιτική, οι άξονες στους οποίους προτείνεται να στηριχθεί είναι οι ακόλουθοι:

- Νέα τοπική αγορά
- Ασφαλής προορισμός
- Νέο πρόσωπο, ευρωπαϊκή διάσταση
- Αναλλοίωτο ιστορικό ενδιαφέρον και γραφικότητα

- Πολλαπλές εναλλακτικές επιλογές για τον επισκέπτη και εύκολη πρόσβαση σε μεγάλη ποικιλία άκρως ενδιαφερόντων κοντινών προορισμών
- Τοπική παραδοσιακή κουζίνα
- Θρησκευτικός πολιτισμός
- Χαμηλές τιμές
- Συνδυασμός πολλαπλών δραστηριοτήτων
- Ολυμπιάδα του 2004
- Συνεδριακός Τουρισμός.

Για την προβολή του τελευταίου, είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί μία επιτροπή, γνωστή ως Convention Bureau. Οι επιτροπές αυτές παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες σε όσους ενδιαφέρονται για την διοργάνωση συνεδρίων και εκθέσεων. Η επιτροπή θα προβάλλει την “Ηπειρο σαν προορισμό για τέτοιες εκδηλώσεις και θα παρέχει βοήθεια στους ενδιαφερόμενους σχετικά με τον τόπο διεξαγωγής των εκδηλώσεων, τα καταλύματα τα οποία θα χρειαστεί να δεσμευτούν, το catering των εκδηλώσεων κ.λ.π. Κατά συνέπεια, για την ανάπτυξη του συνεδριακού - εκθεσιακού τουρισμού στην περιφέρεια Ηπείρου προτείνεται η δημιουργία Convention Bureau με έδρα τα Ιωάννινα και το οποίο φυσικά θα αφορά όλη την Περιφέρεια. Το έργο αυτό μπορεί να χρηματοδοτηθεί από το Μέτρο 3.4. του ΠΕΠ Ηπείρου.

### **3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ**

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια αυξητική τάση χρήσης του διαδικτύου ειδικά στον τομέα της παροχής υπηρεσιών και συγκεκριμένα στον τουρισμό. Επιπλέον το διαδίκτυο χρησιμοποιείται και στην πληροφόρηση για έναν ή περισσότερους τουριστικούς προορισμούς, αλλά και για την παροχή

τουριστικών υπηρεσιών (e-bookings). Θα πρέπει όμως να λαμβάνεται υπόψη ότι στο διαδίκτυο δεν υπάρχει η εξακρίβωση της αλήθειας των πληροφοριών (validation) γεγονός που συχνά δημιουργεί προβλήματα αξιοπιστίας προς τον δέκτη της πληροφόρησης – υποψήφιο επισκέπτη. Ένας σύγχρονος και ανταγωνιστικός τουριστικός προορισμός θα πρέπει ένα από τα μέσα προβολής που θα χρησιμοποιήσει να είναι και το διαδίκτυο. Σήμερα η Νέα Τεχνολογία που αφορά το διαδίκτυο προσφέρει επιπλέον εργαλεία (features) κυρίως σε θέματα διαδραστικότητας (interactive). Αποτέλεσμα είναι η άμεση, 'ζωντανή' και σε βάθος πληροφόρηση του χρήστη για θέματα που τον ενδιαφέρουν και τον βοηθούν στην επιλογή ενός τουριστικού προορισμού.

Στόχος του σχεδιασμού είναι η ανάπτυξη ενός συστήματος για την προβολή και προώθηση του τουριστικού προϊόντος της Ηπείρου μέσω του Internet, με την ταυτόχρονη παροχή διάφορων υπηρεσιών στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις που βρίσκονται στην περιοχή εφαρμογής του προγράμματος.

Στα αναμενόμενα αποτελέσματα συμπεριλαμβάνονται τα ακόλουθα

- Η αποτελεσματική προβολή της περιοχής και των επιχειρήσεων μέσω του παγκοσμίου δικτύου INTERNET. Ο αριθμός των επισκεπτών στις ιστοσελίδες θα αποτελέσει ένα δείγμα της προβολής της περιοχής και των επιχειρήσεων.
- Προβολή εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Ενδιαφέρον για την περιοχή εφαρμογής. Ο αριθμός των αφίξεων, των διανυκτερεύσεων καθώς και ο αριθμός των κρατήσεων μέσω του δικτύου θα αποτελέσουν δείγματα της επιτυχίας του προγράμματος.
- Εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.
- Επέκταση του πεδίου εφαρμογής του προγράμματος με τη συμμετοχή περισσότερων επιχειρήσεων όπως κατασκευαστικές εταιρίες, επιχειρήσεις εμπορίου κλπ.

**Ανάπτυξη υφισταμένων ιστοσελίδων με στόχο:**

- Διαφήμιση των ΜΜΕ του τουριστικού κλάδου μέσω του INTERNET
- Δυνατότητα κρατήσεων από τους χρήστες-πελάτες μέσω του INTERNET προς τις επιχειρήσεις ή τα τουριστικά πρακτορεία.
- Δυνατότητα πληρωμών μέσω του Δικτύου.
- Καταγραφή και ενημέρωση των ΜΜΕ με στατιστικά στοιχεία όπως ο αριθμός και η προέλευση των επισκεπτών σε μία ιστοσελίδα κλπ
- Δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας ενός επισκέπτη με τη συμμετέχουσα επιχείρηση.
- Δυνατότητα δημιουργίας λίστας ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ιστοσελίδα της κάθε επιχείρησης (mailing lists).
- Γενικές πληροφορίες για τον τουρισμό της κάθε περιφέρειας αλλά και όλης της χώρας.
- Πληροφορίες για τον τρόπο χρήσης και διαχείρισης του συστήματος.
- Αποτίμηση της αποδοτικότητας του συστήματος.
- Πίνακας αναφοράς και καταχώρησης στοιχείων από εξωτερικούς φορείς (προσφορές από προμηθευτές, ανακοινώσεις, πολιτιστικά γεγονότα) με δυνατότητα πρόσβασης από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις).
- Παροχή βοήθειας για τους χρήστες του συστήματος μέσω ανοιχτής γραμμής. (on-line help)

Η ευρύτερη τάση μεταβίβασης αρμοδιοτήτων στον Πρώτο και Δεύτερο Βαθμό Αυτοδιοίκησης, αντικατοπτρίζεται και στον τομέα του Τουρισμού. Οι ίδιες οι Περιφέρειες είναι σε πλεονεκτικότερη θέση, έναντι της κεντρικής διοίκησης, να καθορίσουν τη βέλτιστη στρατηγική μέσα από την οποία θα επιτευχθεί η

μέγιστη ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας. Η επιμέρους περιφερειακή στρατηγική οφείλει να λάβει υπόψη της και να συνδυαστεί με τις ευρύτερες εξελίξεις και το στρατηγικό σχεδιασμό σε κεντρικό επίπεδο. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ο ολοκληρωμένος και συνεκτικός χαρακτήρας της προώθησης του τουρισμού, με θετικά αποτελέσματα και για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Στην κατεύθυνση αυτή αναδεικνύεται η αναγκαιότητα ολοκληρωμένης πολιτικής τουριστικής προβολής σε Περιφερειακό Επίπεδο. Στην εποχή της μετάβασης στην Κοινωνία της Πληροφορίας, η διαπίστωση αυτή έχει ξεχωριστή διάσταση, καθώς νέες μεταβλητές μεταβάλλουν σταδιακά τον τρόπο επικοινωνιακής ανάδειξης του τουριστικού προϊόντος. Η ενδυνάμωση της χρήσης και αξιοποίηση του διαδικτύου, αν συνδυαστούν με τις πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις, καθώς και η διάδοση των ευρυζωνικών δικτύων, προσφέρουν μοναδικές ευκαιρίες για την αναμόρφωση της επικοινωνιακής πολιτικής για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος. Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη σύγχρονων και ελκυστικών διαδικτυακών πυλών, σε συνδυασμό με τη στήριξη της χρήσης του διαδικτύου για ζητήματα τουριστικής προβολής, θεωρείται επιβεβλημένη.

Γίνεται αντιληπτό ότι θα πρέπει να επιτευχθεί σημαντική πρόοδος και να ξεπεραστούν οι υφιστάμενες αδυναμίες που επικεντρώνονται κυρίως στην αποσπασματική αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας και του διαδικτύου για την προώθηση του Βορείου Αιγαίου ως τόπου προορισμού.

Στη βάση των παραπάνω, καθίσταται σαφές ότι η ηλεκτρονική προβολή του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας Ηπείρου, δύναται να χρησιμοποιηθεί στη στρατηγική της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος και την ευρύτερη προώθησή του και μάλιστα, με επιθετικό

επικοινωνιακό χαρακτήρα. Στην κατεύθυνση αυτή, ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.), σε συνεργασία με την Περιφέρεια Ηπείρου θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα δικτυακό τόπο ο οποίος θα χρησιμοποιηθεί στην στρατηγική της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας και στην ευρύτερη προώθησή του και μάλιστα, με επιθετικό επικοινωνιακό χαρακτήρα. Το Έργο αφορά στην δημιουργία δικτυακού τόπου (site) τουριστικής προβολής της Περιφέρειας Ηπείρου με σκοπό την προβολή του Τουριστικού Προϊόντος της Περιφέρειας και ανάπτυξη πλατφόρμας e-bussiness για παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών τουρισμού και πολιτισμού στους επισκέπτες της περιφέρειας αλλοδαπούς και μη, στους πολίτες και στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς Τουρισμού –Πολιτισμού.

#### **4. ΛΟΙΠΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ**

Οι λοιπές προωθητικές ενέργειες περιλαμβάνουν διεξαγωγή ερευνών αγοράς, συμμετοχή τόσο μέσω της Περιφέρειας όσο και των ιδιωτών του κλάδου στις σημαντικότερες τουριστικές εκθέσεις σε παγκόσμιο επίπεδο και διανομή του κατάλληλου διαφημιστικού υλικού. Χρήση του direct mailing, ηλεκτρονικού και μη, προκειμένου να προσεγγισθούν προεπιλεγμένα τμήματα αγορών της καθεμίας επιμέρους χώρας, όπως πολυεθνικές, δημόσιου οργανισμοί, σύνδεσμοι κλπ.

#### **ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ**

Ιδιαίτερα πριν χαραχτεί η στρατηγική τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου και περιοδικά σε τακτά χρονικά διαστήματα θα πρέπει να διεξάγονται έρευνες αγοράς που θα «μετρούν» στοιχεία τόσο για την τουριστική ζήτηση όσο και για την τουριστική προσφορά της Περιφέρειας και θα κατευθύνουν ανάλογα την τουριστική πολιτική. Τέτοιες έρευνες αποτελούν οι Έρευνες Εξεύρεσης Target Groups, οι Έρευνες ικανοποίησης πελατών κ.α

#### **ΕΚΘΕΣΕΙΣ**

Είναι ένα ειδικό μέσο προβολής κυρίως για τους επαγγελματίες του τουρισμού και το γενικά το τουριστικό κύκλωμα του τουριστικού προορισμού. Συνήθως πραγματοποιούνται στις μεγάλες τουριστικές αγορές και προσελκύουν όλους σχεδόν τους σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς. Υπάρχουν οι εκθέσεις του εσωτερικού (εντός του τουριστικού προορισμού) που κυρίως πραγματοποιούνται για την προσέλκυση εσωτερικού τουρισμού και οι διεθνείς εκθέσεις τουρισμού που όπως αναφέρθηκε πραγματοποιούνται στις μεγάλες

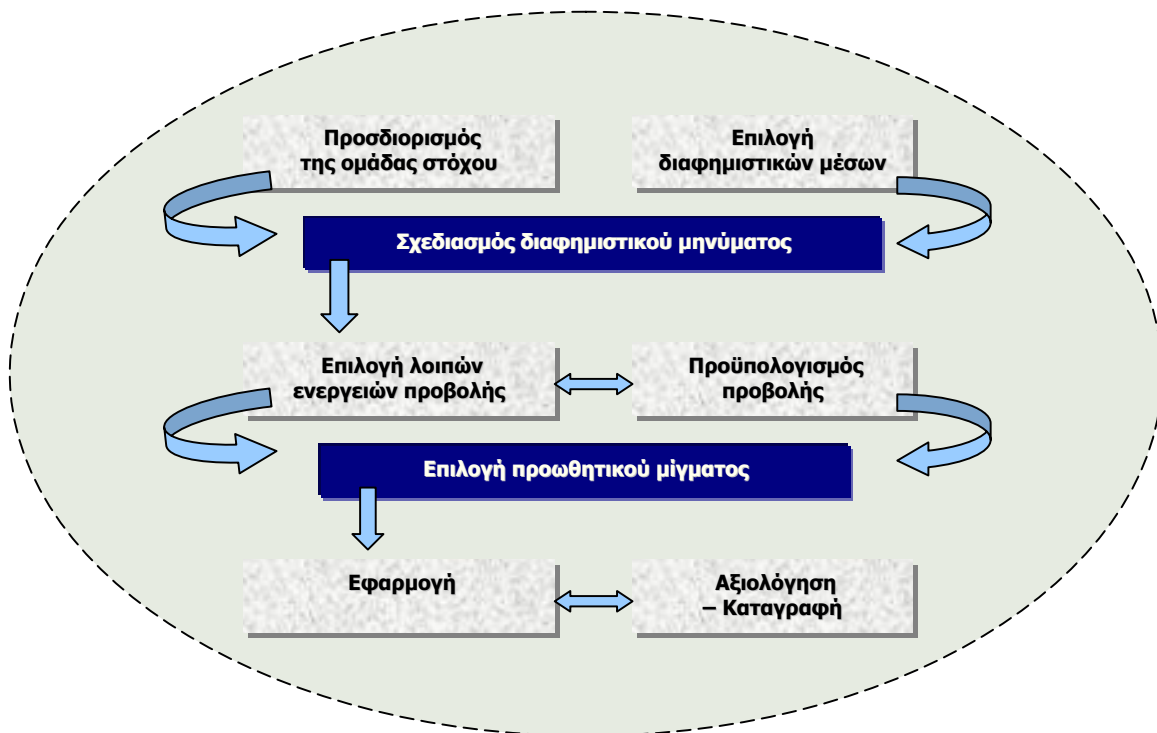
τουριστικές αγορές. Η συμμετοχή στις εκθέσεις τουρισμού θα πρέπει να διέπεται από ένα σκεπτικό και μια στρατηγική ακόμη και για κάθε τουριστική αγορά. Θα πρέπει να τίθενται στόχοι από την συμμετοχή καθώς επίσης να προετοιμάζεται ειδικό, πολύγλωσσο προωθητικό υλικό (έντυπο, οπτικοακουστικό). Ένας σημαντικός παράγοντας επιτυχίας στις εκθέσεις τουρισμού ειδικά τις διεθνείς είναι η οργάνωση παράλληλων ειδικών εκδηλώσεων, καθώς επίσης και η στελέχωση των εκθεσιακών περιπτέρων με εξειδικευμένο προσωπικό.

Πιθανές συμμετοχές σε εκθέσεις φαίνονται στο παρακάτω πίνακα:

ΧΩΡΑ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΕΛΛΑΔΑ	Τουριστικό Πανόραμα Αθήνας	04/2003
	Φιλοξένεια Θεσ/νίκης	11/2003
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ITB - ΒΕΡΟΛΙΝΟ	03/2003
ΒΕΛΓΙΟ	BRUSSELS TRAVEL FAIR - SALON DES VACANCES - ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ	03/2003
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΒΑΚΑΝΤΙΕΒΕΥΡΣ - ΟΥΤΡΕΧΤΗ	01/2003
Β. ΕΥΡΩΠΗ ΝΟΡΒΗΓΙΑ	REISELV - ΟΣΛΟ	01/2003
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΜΑΤΚΑ - ΕΛΣΙΝΚΙ	01/2003
ΤΟΥΡΚΙΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ	
ΑΥΣΤΡΙΑ	FERIENMESSE 2003 - ΒΙΕΝΝΗ	01/2003

ΑΓΓΛΙΑ	WORLD TRAVEL MARKET - ΛΟΝΔΙΝΟ	11/2003
ΣΥΝΟΛΟ	10 ΕΚΘΕΣΕΙΣ	11 – 04 / 2003

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η διαδικασία στρατηγικής της τουριστικής προβολής της Ηπείρου.





## 7.5 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Για την υλοποίηση των παραπάνω ενεργειών προτείνονται τρία σενάρια / προτάσεις τουριστικής προβολής. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο αφορά στην ανταγωνιστική προσέγγιση. Το δεύτερο αφορά στη διατήρηση της υπάρχουσας δυναμικής, και το τρίτο, το μακροχρόνιο σενάριο, στο συνδυασμό διατήρησης της υπάρχουσας δυναμικής και εισόδου σε νέες αγορές.

Πιο αναλυτικά, το πρώτο σενάριο στοχεύει στην ανταγωνιστική προβολή του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας που θα διαφοροποιήσει την ήδη υπάρχουσα εικόνα για την Περιφέρεια Ηπείρου. Σύμφωνα με την οργάνωση του, το σενάριο θα αναδείξει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας έναντι των υπολοίπων, θα ενισχύσει την ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού, θα προβάλλει τους πολιτισμικούς και λοιπούς πόρους, θα επεκτείνει την τουριστική περίοδο, θα αναβαθμίσει έμμεσα το τουριστικό προϊόν, θα βελτιώσει την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και θα εισάγει νέες αγορές. Για την κατάκτηση των στόχων αυτών θα χρησιμοποιηθούν τα εργαλεία προβολής στα

ανάλογα ποσοστά. Μεγάλη έμφαση θα δοθεί στην δημιουργία νέας διαφημιστικής καμπάνιας και στην έντονη διάδοσή της.

Το δεύτερο σενάριο στοχεύει στη διατήρηση της υπάρχουσας δυναμικής του τουριστικού προϊόντος της Ηπείρου στην τουριστική αγορά. Με την πρόταση αυτή θα ακολουθηθεί μια συντηρητική προβολή με μειωμένη διαφημιστική προβολή και εντονότερη την συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις και παραγωγή εντύπων και προωθητικού υλικού. Η κατανομή ποσοστών στο συγκεκριμένο σενάριο έγινε με την λογική οι άμεσα ανταγωνίστριες μιας χώρας, σε αντίθεση με την Ελλάδα, δεν έδωσαν έμφαση στις δημόσιες σχέσεις, αλλά προτίμησαν επιτυχώς τις προωθητικές ενέργειες για την προβολή τους τα τελευταία χρόνια. Το ευρωπαϊκό καταναλωτικό κοινό δείχνει μεγαλύτερη ευαισθησία σε αυτού του είδους την προσέγγιση, παρά στη γενική διαφήμιση. Τούτο πρέπει να θεωρηθεί απόρροια του υψηλού μορφωτικού του επιπέδου, καθώς και της προτίμησής του στην υψηλή ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Το τρίτο σενάριο στοχεύει στη διατήρηση της υπάρχουσας δυναμικής του τουριστικού προϊόντος της Ηπείρου στην αγορά αλλά και στη μακροχρόνια είσοδο σε νέες ανταγωνιστικές αγορές. Μεγάλη έμφαση θα δοθεί σε αυτό το σενάριο στις προωθητικές ενέργειες, στις εκδόσεις, και στην διαφήμιση. Η συγκεκριμένη πρόταση αρχικά έχει αρκετές ομοιότητες με το δεύτερο προτεινόμενο σενάριο ενώ στην πορεία καταλήγει πιο επιθετικό με στόχο την προβολή της Περιφέρειας σε νέες ξένες και ανταγωνιστικές αγορές. Για την επίτευξη του στόχου αυτού δίνεται μεγαλύτερο ποσοστό στην άμεση διαφήμιση, στις εκδόσεις και στη συμμετοχή σε Διεθνή και Ευρωπαϊκά δίκτυα προβολής.

## **7.6 ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ**

- Υπουργείο Ανάπτυξης (Τουρισμός)
- ΕΟΤ (κεντρική υπηρεσία)
- Περιφέρεια Ηπείρου (ΕΟΤ περιφερειακή υπηρεσία)
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων ΠΟΞ
- Πανελλήνια Ένωση Τουριστικών Πρακτόρων ΗΑΤΤΑ
- Τοπικές Ενώσεις Ξενοδόχων
- Τοπικές Ενώσεις Τουριστικών Πρακτόρων
- Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- Αεροπορικές εταιρείες που εξυπηρετούν την περιφέρεια (εσωτερικού, εξωτερικού)
- Ναυτιλιακές εταιρείες
- Γενικά όλοι εμπλεκόμενοι στο τουριστικό κύκλωμα της περιοχής κατά το βαθμό που τους αναλογεί.
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση,
- Επιχειρήσεις όλων των κλάδων,
- Ο.Τ.Α. και
- Επιμελητήρια.

## 7.7 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα τουριστικής προβολής εσωτερικού και εξωτερικού για την Περιφέρεια διάρκειας 2 ετών, βασισμένο στα διεθνή πρότυπα έχει προϋπολογισμό της τάξης των 2.000.000 ευρώ. Αυτό περιλαμβάνει τις αμοιβές της παραγωγής εντύπου και οπτικοακουστικού υλικού, τις αμοιβές των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, τις αμοιβές των εξειδικευμένων στελεχών υποστήριξης. Τα έργα για την τουριστική προβολή

της Περιφέρειας Ηπείρου δύναται να χρηματοδοτηθούν από τα Μέτρο 3.4 του ΠΕΠ Ηπείρου.

#### 7.8 ΧΡΟΝΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Τα έργα προβολής του τουριστικού προϊόντος της Ηπείρου είναι πρώτης προτεραιότητας. Η προβολή πρέπει να αρχίσει άμεσα και ιδιαίτερα εν όψει της πρόκλησης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και του αυξημένου αριθμού επισκεπτών της χώρας εκείνη την χρονιά.

#### 7.9 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Πρωταρχική παραδοχή πρέπει να αποτελέσει το γεγονός ότι η Περιφέρεια Ηπείρου επιβάλλεται να υποστεί αναγκαίες προσαρμογές και τροποποιήσεις έτσι ώστε να καταφέρει να αναδειχθεί στο ιδιαίτερα ανταγωνιστικό τουριστικό τοπίο. Η προώθηση του επιδιωκόμενου νέου προφίλ πρέπει να υλοποιηθεί στα πλαίσια εστιασμένων πολιτικών και κρατικών τουριστικών φορέων.

- Βασική προϋπόθεση μιας επιτυχημένης στρατηγικής μάρκετινγκ είναι τόσο η έγκαιρη επιλογή της έναρξης της οποιασδήποτε διαφημιστικής καμπάνιας όσο και το περιεχόμενο των μηνυμάτων της
- Οι υιοθετούμενες στρατηγικές μάρκετινγκ θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα επιθετικές προς το εξωτερικό
- Ζωτικής σημασίας στην επίτευξη αποτελεσματικότητας είναι η επιστράτευση πέραν των συνήθων διαφημιστικών οδών, σύγχρονων τεχνολογιών, και ιδιαίτερα του διαδικτύου, που διασφαλίζουν ταχύτητα, αμεσότητα και άμεση πρόσβαση στα δεδομένα προβολής

- Μέριμνα πρέπει να ληφθεί για τη στήριξη σειράς φορέων εμπλεκόμενων στην προώθηση του τουριστικού προϊόντος με την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης αναφορικά με την οργάνωση τους
- Να παρουσιαστεί έντονα το συγκριτικό πλεονέκτημα ότι η Περιφέρεια είναι ιδιαίτερα ασφαλής προορισμός
- Να προωθηθεί ο τόπος σαν ένα σύγχρονο και καλά οργανωμένο προορισμό
- Σημαντικό είναι να εμπλουτιστεί η τουριστική εικόνα, που έως και σήμερα προωθείται στις αγορές – στόχους, με τις ελκυστικές εικόνες των εναλλακτικών προορισμών και δραστηριοτήτων που προσφέρονται και να μην περιορίζεται στο γνωστό «Ήλιος και Θάλασσα».
- Θα πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι στην τουριστική προβολή να συμφωνήσουν σε ένα πλαίσιο – προγραμματική σύμβαση που θα περιγράφει καταρχήν τους στόχους της τουριστικής προβολής αλλά και τα αναμενόμενα αποτελέσματα.
- Ο ρόλος όλων των εμπλεκομένων θα είναι επικουρικός. Αυτό σημαίνει ότι όλοι κατά το μέτρο του δυνατού (διαθέσιμος χρόνος ενασχόλησης, διαθεσιμότητα πηγών, δυναμικότητα, κλπ) θα βοηθήσουν τον αποκλειστικά αρμόδιο φορέα – οργανισμό τουριστικής προβολής που θα αναλάβει τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος.
- Θα πρέπει να υπάρξει μια αξιολόγηση των προηγούμενων δράσεων σχετικών με την τουριστική προβολή, έτσι ώστε ορισμένα από τα θετικά στοιχεία που είχαν να συνεχισθούν και στις παρούσες δράσεις.



## 8<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ

### ΑΛΛΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η Περιφέρεια Ηπείρου έχει μέχρι σήμερα λάβει μέρος σε σημαντικό αριθμό Κοινοτικών Πρωτοβουλιών.

#### 8.1 ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ

1. RISE - Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνία των Πληροφοριών στην Ήπειρο.

Διαμόρφωση στρατηγικής για την ανάπτυξη της Κοινωνίας των Πληροφοριών στην Περιφέρεια Ηπείρου, με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών σε τομείς όπως ο τουρισμός, οι μεταφορές, η υγεία, οι ΜΜΕ, η δημόσια διοίκηση, η εκπαίδευση, ο πρωτογενής τομέας κλπ.

Ο προϋπολογισμός είναι 500.000 ecu.

Leader είναι η Περιφέρεια Ηπείρου, εταίροι οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της Περιφέρειας, εταίροι υλοποίησης το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, η ETANAM, το Ίδρυμα Εγνατία Ηπείρου, η PRISMA και συμμετέχοντες τα Επιμελητήρια, οι ΤΕΔΚ, οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί.

2. TEMETEN -Προς ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο Τηλεϊατρικής και Τηλεργασίας Συνεισφορά στην οικονομική ανάπτυξη των Περιφερειών που εμπλέκονται, μέσω ανάπτυξης προχωρημένων εφαρμογών τηλεματικής και υπηρεσιών στον τομέα της υγείας και τηλεργασίας. Ολοκλήρωση και επίδειξη συστημάτων και υπηρεσιών που παρέχουν συμβουλές εξ αποστάσεως και διαγνωστική εργασία. Συνεργασία μεταξύ Πανεπιστημίων και Κέντρων Υγείας. Εφαρμογή Τηλεϊατρικής και τηλεργασίας κυρίως στον τουρισμό.

Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 4.670.138 ecu (εκ των οποίων 1.014.000 ecu για την Ήπειρο).

Leader είναι η Περιφέρεια Κρήτης, εταίροι οι Περιφέρειες Ηπείρου, Σαρδηνίας Ιταλίας, Βαλεαρίδων Νήσων Ισπανίας και Tampere Φινλανδίας.

**3. TERRA-COASTLINK - Ευρωπαϊκό Δίκτυο για Αειφόρες Ακτές-Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών.**

Ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών όσον αφορά τις χρήσεις γης και τον τουρισμό. Ευαισθητοποίηση των κατοίκων των παράκτιων περιοχών σε θέματα χωροταξίας και περιβάλλοντος. Έλεγχος παράκτιας ζώνης με σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών. Εγκαθίδρυση πρωτοκόλλου συνεργασίας με την Αλβανία για την προστασία των ακτών.

Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 3.330.729 ecu (εκ των οποίων 353.514 ecu για την Ήπειρο).

Leader είναι η Ισπανοπορτογαλλική Αναπτυξιακή Εταιρεία ANAS, εταίροι οι Περιφέρειες Ηπείρου, Kent-Down-Devon-Cornwall Αγγλίας και Stortstroms Δανίας.

**4. RIS - Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας για την Ήπειρο**

Ανεύρεση τρόπων προώθησης της συνεργασίας μεταξύ των ΜΜΕ, των τοπικών αρχών και των οργανισμών που παρέχουν υπηρεσίες προς τις ΜΜΕ, ώστε να αυξηθεί η ικανότητά τους να ανταπεξέλθουν το διεθνή ανταγωνισμό μέσω της καινοτομίας.  
Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 500.000 ecu.

Leader είναι η Περιφέρεια Ηπείρου με εταίρους τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις της Περιφέρειας.

5. RECITE - FINESTRA - Καινοτόμες Χρηματοδοτήσεις για Νέες Επιχειρήσεις Παροχή υποστηρικτικών μέσων προς τις ΜΜΕ σε θέματα αυτοχρηματοδότησης και καλύτερης απορρόφησης των κοινοτικών κονδυλίων. Ενεργή συμμετοχή των ΜΜΕ στο τοπικό γίνεσθαι, μεγαλύτερη συνεργασία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, κωδικοποίηση πρακτικών προγραμματισμού και παρέμβασης σε τοπικό επίπεδο κλπ. Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 3.398.549 ecu (εκ των οποίων 280.087 ecu για την Ήπειρο).

Leader είναι η εταιρεία Europrogetti & Finanza Ιταλίας, εταίροι οι Περιφέρειες Ηπείρου και Umbria Ιταλίας, οι Δήμοι Santiago de Compostela Ισπανίας - Bastia Γαλλίας και η Αναπτυξιακή Εταιρεία CIDE της Vale do Ave Πορτογαλίας.

6. ADAPT - Ηλεκτρονικό Εμπόριο και Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.

Εισαγωγή και εφαρμογή του ηλεκτρονικού εμπορίου στις ΜΜΕ με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας, των υπηρεσιών και του εμπορίου, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Ανάπτυξη εκπαιδευτικών εργαλείων και χρήση τεχνολογίας πολυμέσων με παράλληλη ανάπτυξη πιλοτικών εφαρμογών για την επίδειξη της ηλεκτρονικής ανταλλαγής εγγράφων.

Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 89.400.000 ecu.

Leader είναι ο ΟΤΕ, εταίροι η Περιφέρεια Ηπείρου, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το ΒΙC Ηπείρου, οι εταιρείες Προοπτική και Systema Πληροφορική.

7. LIFE- (Περιβάλλον) ΘΥΑΜΙΣ: Δράσεις για την προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης στις λεκάνες απορροής και τις εκβολές δυο ποταμών-Η περίπτωση του Καλαμά και του Lynher Μεγάλης Βρετανίας.

Καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης, ανάπτυξη συστήματος GIS, καθιέρωση συστήματος παρακολούθησης ποιοτικών παραμέτρων του ποταμιού Καλαμά, παρακολούθηση των πολιτικών διαχείρισης του Lynher, ανάλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, θέσπιση στόχων και προτεραιοτήτων για την εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης της περιοχής, συντονισμός των αρμοδίων εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων, ίδρυση άτυπου Συντονιστικού Οργάνου, Τοπικών Παρατηρητηρίων, περιβαλλοντική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση.

Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 259.032.075 ecu (εκ των οποίων 218.573.875 ecu για την Ήπειρο).

Leader είναι η Περιφέρεια Ηπείρου, εταίροι οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το ΤΕΙ Ηπείρου και η Περιφέρεια Cornwall Αγγλίας.

8. LIFE - (Φύση) Εφαρμογή Διαχειριστικών Σχεδίων στις περιοχές Γράμμου και Ροδόπης. Διαχείριση των περιοχών Γράμμου και Ροδόπης μέσα από τη δημιουργία υποδομής που θα επιτρέψει την προστασία και τη διαφύλαξη επτά ειδών πληθυσμών στις συγκεκριμένες περιοχές.

Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 747.320.000 δρχ.

Leader είναι ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, εταίροι οι Περιφέρειες Ηπείρου-Δυτικής

Μακεδονίας-Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, τα Υπουργεία Γεωργίας και ΠΕΧΩΔΕ.

**9. LIFE - (Φύση) Διαχείριση για τη διατήρηση των Υγροτόπων του Αμβρακικού**

Διατήρηση και αποκατάσταση των λιμνοθαλασσών και των οικοτόπων της περιοχής-ιδιαίτερα σημαντικών για τη διαβίωση 6 ειδών ορνιθοπανίδας-εξασφάλιση της διαχείρισης και της προστασίας ειδών συμπεριλαμβανομένων των θαλασσίων χελωνών.

Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 889.740.000 δρχ

Leader είναι η ETANAM, εταίροι η Περιφέρεια Ηπείρου, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Άρτας - Πρέβεζας, ο Σύλλογος για την προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας.

**10. IST- EMPLOY- New Employment through innovative tools and services for an efficient/effective European Structural Funds Management**

(Απασχόληση μέσω καινοτόμων εργαλείων και υπηρεσιών για μια αποτελεσματική διαχείριση των χρημάτων των διαρθρωτικών ταμείων).

Δημιουργία καινοτόμου πληροφοριακού συστήματος για την τεχνική υποστήριξη της διαχείρισης των οικονομικών πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων, με στόχο την βελτίωση της παροχής υπηρεσιών στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 2.821.582 ecu (εκ των οποίων 35.000 ecu για την Ήπειρο).

Συμμετέχουν οι Περιφέρειες Ηπείρου-Basilicata Ιταλίας-Mid West Ιρλανδίας, το Υπουργείο Γεωργίας, το Υπουργείο Οικονομικών της Ιταλίας καθώς και

εταιρείες απο την Ελλάδα και την Ιταλία που ασχολούνται με το αντικείμενο του έργου.

#### **11. IST-ODIN - Geografic distributed information tools and services for the mobile information society**

(Γεωγραφικά διανεμημένα πληροφοριακά εργαλεία και υπηρεσίες για την κινητή κοινωνία των πληροφοριών).

Δημιουργία καινοτόμου πληροφοριακού συστήματος για την παροχή πληροφοριών σε πολίτες, τουρίστες και ΜΜΕ σε απομακρυσμένες / παραμεθόριες περιοχές μέσω του internet για θέματα τουρισμού, πολιτισμού, περιβάλλοντος και επιχειρηματικού ενδιαφέροντος με δυνατότητα ηλεκτρονικών συναλλαγών. Ο συνολικός προϋπολογισμός είναι 6.272.807 ecu (εκ των οποίων 25.000 ecu για την Ήπειρο).

Συμμετέχουν η Περιφέρεια Ηπείρου, το Ίδρυμα Εγνατία Ηπείρου, ο Δήμος Fjordane Ολλανδίας και εταιρείες απο την Ολλανδία, την Αγγλία, την Ιταλία και την Ιρλανδία που ασχολούνται με το αντικείμενο του έργου.

#### **12. ECOS-OUVERTURE, EDEN - Balancing Economic Development and Environmental Planning for tourism in rural Europe**

Στόχος του έργου είναι να αναπτυχθεί μεθοδολογία ώστε να προσδιορισθούν το οικονομικό και περιβαλλοντικό κόστος και η ωφέλεια που υπάρχουν κυρίως από την ανάπτυξη του τουρισμού σε περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου είναι 939.000 ecu (352.000 ecu για την Περιφέρεια Ηπείρου).

Συμμετέχουν η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Πρέβεζας, συντονιστής του έργου

με εταίρους την Περιφέρεια Ηπείρου-Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσπρωτίας-εταιρεία Prisma, η Περιφέρεια Vasterbotten Σουηδίας, η Περιφέρεια Maramures Ρουμανίας και η Ένωση Τοπικών Κυβερνήσεων της Sokoroalja Ουγγαρίας.

### **13. REPPIS : Δίκτυο των τόπων της Ξερολιθιάς**

**Αντικείμενο:** η προβολή - ανάδειξη - αξιοποίηση των σημαντικών μνημείων ξερολιθιάς στο χώρο της Μεσογείου.

**Εταίροι:** η Περιφέρεια Ηπείρου, το Εθνικό Πάρκο Luberon Γαλλίας, οι Δήμοι Corsano και Nocé Ιταλίας και το Τοπικό Συμβούλιο της Μαγιόρκα Ισπανίας.

### **14. RAFAEL - Ανάδειξη και επαναλειτουργία τριών νερόμυλων και των παραρτημάτων τους σε τρεις Ευρωπαϊκές Περιφέρειες**

**Αντικείμενο:** η δημιουργία δικτύου Μουσείων προβιομηχανικής παραγωγής.

**Εταίροι:** η Περιφέρεια Ηπείρου και τα Μεσογειακά Κέντρα Περιβάλλοντος Αθηνών και Ανίγνον Γαλλίας.

### **15. PRINCE -Προετοιμασία για το euro**

Σκοπός του έργου είναι η προετοιμασία ευαίσθητων πληθυσμών (κατοίκων ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών, νέων, κοινωνικά αποκλεισμένων, ηλικιωμένων) για να δεχθούν το νέο νόμισμα.

**Εταίροι** είναι η Περιφέρεια Veneto (leader) - Ιταλίας, η Περιφέρεια Ηπείρου και Οργανώσεις μη κυβερνητικές από την Περιφέρεια Upper Austria-Αυστρίας.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου είναι 369.322 euro.

### **16. INTERREG II C Cadses - Intermigra, Μετανάστευση και χωρική ανάπτυξη σε αστικά κέντρα και περιοχές της υπαίθρου στην Ήπειρο**

Σκοπός του έργου είναι η αναζήτηση σε επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, χωροταξίας και περιφερειακής ανάπτυξης των λόγων καθυστέρησης της περιφέρειας - παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται - και ο εντοπισμός του ρόλου της μετανάστευσης στην αναπτυξιακή διαδικασία ως διαδικασίας εξόδου κατοίκων αλλά και έλξης νέων κατοίκων στην περιοχή.

## **8.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗ**

### **1. IST-OASIS - An Interoperable platform for scalable emergency information management system**

Το έργο αποσκοπεί στην οργάνωση, σχεδιασμό, υλοποίηση, πιλοτική λειτουργία και αξιολόγηση ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων από περιβαλλοντικές καταστροφές. Το σύστημα και οι προσφερόμενες σε αυτό υπηρεσίες θα είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις όλων των σταδίων πριν κατά τη διάρκεια και μετά από μια περιβαλλοντική καταστροφή. Προβλέπεται σειρά εργαλείων που θα αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη προηγμένων εφαρμογών διαχείρισης περιβαλλοντικών καταστροφών από πλημμύρες, κατολισθήσεις, βιομηχανικά ατυχήματα και δασικές πυρκαγιές. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου είναι 4.736.000 euro (158.000 euro για την Περιφέρεια Ηπείρου)

Συμμετέχουν η Περιφέρεια Ηπείρου, Τοσκάνης Ιταλίας, Telemark Νορβηγίας,

Limerick Ιρλανδίας, το Ιταλικό Υπουργείο Περιβάλλοντος, οργανισμοί, ινστιτούτα και εταιρείες.

**2. LIFE III - (Φύση) Management actions for the conservation of Kalodiki Wetland (Δράσεις διαχείρισης για την προστασία του έλους Καλοδίκι)**  
Στόχος του έργου είναι η αποκατάσταση και προστασία της περιοχής ως μοναδικού υγροβιότοπου στην Ελλάδα καθώς και η αύξηση της βιοπικιοιλότητάς του. Θα δημιουργηθούν διαχειριστικές δράσεις για την ανάδειξη της οικολογικής αξίας του έλους Καλοδίκι και ειδικότερα για τη διατήρηση και εξάπλωση του είδους calcareous fens στην περιοχή αυτή.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου είναι 1.608.914 euro. Συμμετέχουν η Περιφέρεια Ηπείρου που είναι συντονιστής του έργου, το ΕΚΒΥ, το Πανεπιστήμιο Πατρών και το ΤΕΙ Ηπείρου.

**3. LIFE III - (Φύση) Αποκατάσταση και προστασία των καμένων δασών μαύρης πεύκης του Σμόλικα**

Στόχος του έργου είναι να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα αποκατάστασης και προστασίας των καμένων συστάδων του Σμόλικα, ώστε τα καμένα οικοσυστήματα της μαύρης πεύκης να αναγεννηθούν επιτυχώς. Οι δράσεις του περιλαμβάνουν : έργα αποκατάστασης των καμένων οικοσυστημάτων, προστασίας καμένων οικοσυστημάτων, επιστημονική παρακολούθηση της περιοχής, ενημέρωση- κατάρτιση-ευαισθητοποίηση.

**4. FALCONE - Το οργανωμένο έγκλημα, μεταξύ καταστολής και πρόληψης**  
Αποσκοπεί στη διευκόλυνση της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος και στην μείωση των εμποδίων για την συνεργασία μεταξύ κρατών - μελών

**5. Πρόγραμμα κοινοτικής δράσης στον τομέα της παρακολούθησης της υγείας στο πλαίσιο της δημόσιας υγείας - Πληροφοριακά συστήματα υγείας στην Ευρώπη**

Στοχεύει στην λεπτομερή καταγραφή των πληροφοριακών συστημάτων υγείας και κυρίως παρακολούθησης της υγείας - στην συγκριτική ανάλυση της συλλεχθείσας πληροφορίας - σε υποδείξεις και συστάσεις για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού συστήματος παρακολούθησης της υγείας.

## ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ LEADER+

### 1.1. Εισαγωγικά και Χρηματοδοτικά Στοιχεία

Οι κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις που σημειώνονται σήμερα στις Χώρες μιας διευρυνόμενης Ευρωπαϊκής Ένωσης καθιστούν τον αγροτικό χώρο πεδίο σημαντικών αλλαγών.

Ειδικότερα, οι μεταβολές λόγω της μεταρρύθμισης της ΚΑΠ, η επεκτεινόμενη παγκοσμιοποίηση της αγοράς και η ένταξη των προϊόντων σε διεθνή ανταγωνισμό, οι αυξανόμενες απαιτήσεις των καταναλωτών για ποιοτικά προϊόντα και η ανάγκη σύγκλισης του επιπέδου διαβίωσης των κατοίκων της υπαίθρου με το αντίστοιχο των αστικών περιοχών αποτελούν τις σημαντικότερες προκλήσεις, στις οποίες καλείται να ανταποκριθεί ο αγροτικός χώρος.

Μπροστά στην κατάσταση αυτή και με δεδομένη την ανάγκη διατήρησης μιας ζωντανής και παραγωγικής υπαίθρου απαιτείται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενεργειών που στηρίζουν τη *“διαφοροποίηση της παραγωγής και των μέσων”*.

Αυτήν ακριβώς την πολιτική βούληση εκφράζει και η AGENDA 2000 όπως εξειδικεύτηκε από τον Κανονισμό 1260/99, στα πλαίσια του οποίου θεσπίζεται πρωτοβουλία για την αγροτική ανάπτυξη: «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα πρωτοβουλίας LEADER+».

Ως νομική μορφή της Ομάδας Τοπικής Δράσης ορίζεται αυτή της Ανώνυμης Εταιρείας, της οποίας μέλη αποτελούν συλλογικοί φορείς του ευρύτερου Δημόσιου τομέα και του ιδιωτικού τομέα.

Ως ενδεικτικοί εταίροι - μέτοχοι θα μπορούσαν να αναφερθούν : η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού, Σύλλογοι, Παραγωγικά και Επιστημονικά Επιμελητήρια, Συνεταιρισμοί και Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών, επιστημονικοί φορείς, περιβαλλοντικές και λοιπές οργανώσεις, εκπρόσωποι εργαζομένων, ιδιώτες (ΝΠΙΔ, φυσικά πρόσωπα) και άλλοι ως απόδειξη της ενεργοποίησης και συμμετοχής του τοπικού πληθυσμού.

Η πρωτοβουλία LEADER+, η οποία θα εφαρμοσθεί την περίοδο 2000-2006, αποτελεί ουσιαστικά τη συνέχεια των πρωτοβουλιών LEADER I και II και έχει ως βασικό σκοπό την προώθηση της εφαρμογής ολοκληρωμένων, πρωτότυπων στρατηγικών αειφόρου ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές της Ε.Ε.

**ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:**

σε euro

Συνολικό κόστος	392.614.443
Δημόσια Δαπάνη	251.182.221
Κοινοτική Συμμετοχή-ΕΓΤΠΕ-Π	182.900.000
Εθνική Συμμετοχή (Υπουργείο Γεωργίας)	68.282.221
Ίδια Συμμετοχή	141.432.222

**ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ**

σε euro

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΕΓΤΠΕ-Π	0	60.106.666	56.877.777	64.613.333	65.043.333	71.270.000	74.703.334

ΣΥΝΟΛΟ: 392.614.443 euro

ΕΤΗΣΙΟΣ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ: 56.087.777,57 euro.

Για τον ορθό προσδιορισμό των αγροτικών ή μη κοινοτήτων χρησιμοποιούνται κατά καιρούς διάφορα κριτήρια. Το επικρατέστερο κριτήριο που χρησιμοποιείται σήμερα στην Ε.Ε. και στον ΟΟΣΑ είναι η πυκνότητα του πληθυσμού σε επίπεδο κοινότητας (community level). Με βάση το κριτήριο

αυτό, ως **αγροτικές κοινότητες** χαρακτηρίζονται οι κοινότητες που έχουν πυκνότητα πληθυσμού κάτω των 100 κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Με βάση την παραπάνω κατάταξη οι περιφέρειες τώρα μπορούν να χαρακτηριστούν σε **Κυρίως Αγροτικές περιφέρειες**: στις οποίες πάνω από το 50% του πληθυσμού κατοικεί σε αγροτικές κοινότητες (όπως αυτές έχουν χαρακτηριστεί προηγουμένως), σε **Σημαντικά Αγροτικές περιφέρειες**: στις οποίες από 15% έως 50% του πληθυσμού κατοικούν σε αγροτικές κοινότητες και σε **Κυρίως αστικές περιφέρειες**: στις οποίες λιγότερο από 15% του πληθυσμού κατοικούν σε αγροτικές κοινότητες

Η «κατάταξη» των 13 περιφερειών της χώρας σε μια από τις τρεις προαναφερθείσες κατηγορίες εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα 1, όπου η Περιφέρεια Ηπείρου με ποσοστό **57,3%**, συγκαταλέγεται 2<sup>η</sup> μετά την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με ποσοστό **58,9%**.

**Πίνακας 1: Πληθυσμός των Αγροτικών μια μη Αγροτικών κοινοτήτων στην Ελλάδα κατά περιφέρεια**

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ		ΜΗ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Πληθυσμός	%	Πληθυσμός	%	Πληθυσμός	%
Αν. Μακεδονίας και Θράκης	300653	52.7	269843	47.3	570496	100
Κεντρικής Μακεδονίας	552355	32.3	1156622	67.7	1708977	100
Δυτικής Μακεδονίας	172649	58.9	120366	41.1	293015	100
Ηπείρου	194695	57.3	145033	42.7	339728	100
Θεσσαλίας	339948	46.3	394898	53.7	734846	100
Ιονίων Νήσων	66070	34.1	127664	65.9	193734	100
Δυτικής Ελλάδος	302335	42.7	405352	57.3	707687	100

Στερεάς Ελλάδας	327403	56.2	254877	43.8	582280	100
Αττικής	105632	3.0	3417775	97.0	3523407	100
Πελοποννήσου	346725	57.1	260703	42.9	607428	100
Βορείου Αιγαίου	112809	56.6	86422	43.4	199231	100
Νοτίου Αιγαίου	111477	43.3	146004	56.7	257481	100
Κρήτης	228032	42.2	312022	57.8	540054	100
Άγιο Όρος	1536	100.0		0.0	1536	100
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>3162319</b>	<b>30.8</b>	<b>7097581</b>	<b>69.2</b>	<b>10259900</b>	<b>100</b>

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία Υπ. Γεωργίας από μελέτες και έρευνες

Όσον αφορά την έκταση που καταλαμβάνουν οι αγροτικές κοινότητες στο σύνολο της Ελλάδος, από τα στοιχεία του Πίνακα 2 διαπιστώνουμε ότι η Περιφέρεια της Ηπείρου κατατάσσεται στην 1<sup>η</sup> θέση.

**Πίνακας 2: Έκταση των Αγροτικών και μη Αγροτικών κοινοτήτων στην Ελλάδα κατά περιφέρεια**

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ		ΜΗ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Έκταση (τετ. χιλ)	%	Έκταση (τετ. χιλ)	%	Έκταση (τετ. χιλ)	%
Αν. Μακεδονίας και Θράκης	13412.44	94.7	745.31	5.3	14157.75	100.0
Κεντρικής Μακεδονίας	16711.94	88.8	2098.59	11.2	18810.52	100.0
Δυτικής Μακεδονίας	9049.60	95.7	401.81	4.3	9451.41	100.0
Ηπείρου	8845.36	96.1	357.86	3.9	9203.22	100.0
Θεσσαλίας	13131.74	93.6	904.91	6.4	14036.65	100.0
Ιονίων Νήσων	1843.17	79.9	463.77	20.1	2306.93	100.0
Δυτικής Ελλάδος	10360.43	91.3	989.74	8.7	11350.17	100.0
Στερεάς Ελλάδας	14397.20	92.6	1152.12	7.4	15549.31	100.0
Αττικής	2154.80	56.6	1653.29	43.4	3808.10	100.0
Πελοποννήσου	14714.55	95.0	775.41	5.0	15489.96	100.0
Βορείου Αιγαίου	3592.92	93.7	242.98	6.3	3835.90	100.0
Νοτίου Αιγαίου	4731.59	89.5	554.40	10.5	5285.99	100.0
Κρήτης	7710.81	92.5	625.08	7.5	8335.88	100.0
Άγιο Όρος	335.64	100.0	0	0.0	335.64	100.0

<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>120992.20</b>	<b>91.7</b>	<b>10965.24</b>	<b>8.3</b>	<b>131957.40</b>	<b>100.0</b>
---------------	------------------	-------------	-----------------	------------	------------------	--------------

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία Υπ. Γεωργίας από μελέτες και έρευνες

Επίσης ένα μέγεθος που δείχνει την υστέρηση του επιπέδου ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών αλλά και τις έντονες διαφοροποιήσεις που σημειώνονται στη χώρα μεταξύ των αγροτικών περιοχών είναι το κατά κεφαλήν εισόδημα.

Στον πίνακα 3 παρουσιάζονται τα στοιχεία του κατά κεφαλήν εισοδήματος κατά περιφέρεια στις κυρίως αγροτικές περιφέρειες, όπου η Ήπειρος κατέχει την τελευταία θέση.

**Πίνακας 3: Κατά κεφαλή εισόδημα στις Κυρίως Αγροτικές Περιφέρειες**

	<b>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ</b>	<b>Εισόδημα (σε χιλ. Δρχ)</b>	<b>Δείκτες*</b>
<b>ΚΥΡΙΩΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ</b>	<b>Αν. Μακεδονίας και Θράκης</b>	<b>41.73*</b>	<b>75.82</b>
	<b>Δυτικής Μακεδονίας</b>	<b>53.31</b>	<b>96.86</b>
	<b>Ηπείρου</b>	<b>32.24</b>	<b>58.58</b>
	<b>Στερεάς Ελλάδας</b>	<b>52.30</b>	<b>95.02</b>
	<b>Πελοποννήσου</b>	<b>44.66</b>	<b>81.14</b>
	<b>Βορείου Αιγαίου</b>	<b>33.87</b>	<b>61.54</b>

Πηγή: Εθνικοί Λογαριασμοί, ΕΣΥΕ

\* Σε σταθερές τιμές 1970

Δείκτης κατά κεφαλήν εισοδήματος

## 1.2. Εκτιμήσεις από τις Πρωτοβουλίες LEADER I και II

Οι πρωτοβουλίες LEADER I και II, οι οποίες εφαρμόστηκαν στη Χώρα μας την τελευταία δεκαετία επέφεραν σημαντικά αποτελέσματα στον αγροτικό χώρο.

Στα πλαίσια της πρωτοβουλίας LEADER I υλοποιήθηκαν 25 προγράμματα ολοκληρωμένης αγροτικής ανάπτυξης από αντίστοιχες Ομάδες Τοπικής Δράσης, ύψους Δημόσιας Δαπάνης 70 εκ. euro περίπου.

Στα πλαίσια της πρωτοβουλίας LEADER II εγκρίθηκε η εφαρμογή τοπικών προγραμμάτων 49 Ομάδων Τοπικής Δράσης και 7 θεματικών προγραμμάτων Συλλογικών Φορέων. Συνολικά εγκρίθηκε η υλοποίηση 3.270 έργων και δράσεων, η συνολική Δημόσια Δαπάνη των οποίων ανέρχεται σε 210,7 εκ. euro περίπου.

Επιχειρώντας έναν ποιοτικό απολογισμό της επίδρασης των πρωτοβουλιών αυτών διαπιστώνουμε τα ακόλουθα:

- Έφεραν τις τοπικές κοινωνίες σε επαφή με τη λογική των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων και καλλιέργησαν στον τοπικό πληθυσμό την ανάγκη ενεργοποίησής που θα του δώσουν νέες διεξόδους απασχόλησης και εισοδημάτων.
- Αφυπνίσθηκε το τοπικό επιστημονικό δυναμικό και πρότειναν ολοκληρωμένες λύσεις ανάπτυξης και εφάρμοσαν τη διαδικασία της αποκεντρωμένης χρηματοδότησης – ενίσχυσης και παρακολούθησης των έργων με διαφάνεια και ευελιξία.
- Έγινε κατανοητή η ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, ώστε να υπάρχουν πολλαπλασιαστικά οφέλη για τις περιοχές.
- Δόθηκε η δυνατότητα “διαφοροποίησης της απασχόλησης και της παραγωγής” και προώθησης της τοπικής παραγωγής με αυξημένη προστιθέμενη αξία.

- Αποκτήθηκε εμπειρία και αναπτύχθηκαν νέες μέθοδοι προγραμματισμού και διοίκησης.
- Ενισχύθηκαν μικρές επενδυτικές πρωτοβουλίες, προωθήθηκε η τοπική αγροτική παραγωγή, αξιοποιήθηκαν τα τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, αναδείχθηκαν αξιόλογοι φυσικοί και ιστορικοί χώροι και δημιουργήθηκαν προϋποθέσεις εναλλακτικού εισοδήματος.
- Δόθηκε η δυνατότητα πρόσβασης του πληθυσμού των περιοχών παρέμβασης στις νέες τεχνολογίες για τον εκσυγχρονισμό της διαδικασίας παραγωγής.
- Στηρίχθηκε η καινοτομία και η μεταφορά της σαν “πολλαπλασιαστής” που δρα σε όλα τα επίπεδα έκφρασης των κατοίκων της υπαίθρου.
- Δημιουργήθηκαν και διατηρήθηκαν θέσεις εργασίας σε περιοχές με έντονα προβλήματα ανεργίας.
- Ωστόσο και παρά τα παραπάνω θετικά αποτελέσματα, η εφαρμογή των πρωτοβουλιών συνάντησε και δυσχέρειες, οι οποίες λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη κατά το σχεδιασμό του παρόντος προγράμματος. Τα σημαντικότερα από τα προβλήματα που παρουσιάσθηκαν είναι:
- Εξαιτίας της ανάγκης κάλυψης διαπιστωμένων αναγκών πολλών περιοχών, εγκρίθηκε σχετικά μεγάλος αριθμός τοπικών προγραμμάτων με συνέπεια την μη αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας, τη μη κινητοποίηση όλων των συντελεστών παραγωγής και την ύπαρξη προγραμμάτων πολλών ταχυτήτων που οδήγησαν σε μείωση της συνοχής και της ισόρροπης αποτελεσματικότητας του Εθνικού προγράμματος.
- Στην προσπάθεια κάλυψης των μεγάλων αναγκών, σε ορισμένες περιοχές, οι υιοθετηθέντες στόχοι ήταν λιγότερο

ρεαλιστικοί, ξεκάθαροι και υλοποιήσιμοι, με συνέπεια τη μειωμένη αποτελεσματικότητα και ποιοτική διαφοροποίηση στις περιοχές αυτές.

- Παρατηρήθηκαν ευάλωτες εταιρικές σχέσεις, πράγμα που επηρέασε σημαντικά τόσο τη διοικητική διάρθρωση, όσο και τον τρόπο λειτουργίας τους, ο οποίος αποδείχθηκε λιγότερο αποτελεσματικός.
- Σε πολλές περιπτώσεις, παρατηρήθηκαν καθυστερήσεις στην εφαρμογή των προγραμμάτων.
- Η πρωτοτυπία της LEADER για αποκεντρωμένη συνολική επιχορήγηση μέσω *“τοπικών διαχειριστικών και αναπτυξιακών δομών”* είχε σαν συνέπεια να εφαρμοσθούν διαδικασίες για την ορθολογική διαχείριση του δημόσιου χρήματος που, κατά κανόνα, ήταν χρονοβόρες.
- Το ιδιοκτησιακό καθεστώς, το οποίο, σε ορισμένες περιπτώσεις δεν ήταν σαφές, είχε ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση στην έναρξη των εργασιών ή και την εξαίρεση έργων από το πρόγραμμα.
- Καθυστερήσεις που διαπιστώθηκαν κυρίως στην υλοποίηση δημοσίων έργων, εξαιτίας των αναγκαίων χρονοβόρων διαδικασιών δημοπράτησης και ανάθεσης.

### 1.3. Στόχοι και Στρατηγική του LEADER +

#### 1.3.1. Γενικοί Στόχοι του LEADER +

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα πρωτοβουλίας LEADER+ της Χώρας μας διαρθρώνεται σε δύο γενικούς Αναπτυξιακούς Στόχους.

Ο πρώτος στόχος είναι η «Ολοκληρωμένη, Υψηλής ποιότητας, Αειφόρος Ανάπτυξη της Υπαίθρου μέσω πιλοτικών εφαρμογών».

Ο στόχος αυτός βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία με τις προτεραιότητες της Ε.Ε. για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας

των αγροτικών περιοχών μέσω της διαφοροποίησης της οικονομικής βάσης, της παροχής υπηρεσιών που σχετίζονται με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και της μείωσης των διαφορών και ανισοτήτων μεταξύ των κατοίκων των αγροτικών και αστικών περιοχών, καθώς και τη διατήρηση του περιβάλλοντος και της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Με το στόχο αυτό, επιδιώκεται η ενσωμάτωση των περιοχών εφαρμογής σε μία ολοκληρωμένη προσπάθεια δημιουργίας μιας ζωντανής και εξελισσόμενης υπαίθρου με προοπτικές ανάπτυξης, η συμβολή στην προσπάθεια αναστροφής των δυσμενών δημογραφικών εξελίξεων, η δημιουργία συνθηκών πολυαπασχόλησης, η προώθηση ίσων ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων, η βελτίωση της ποιότητας ζωής, η δημιουργία δυνατοτήτων αξιοποίησης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων με ρυθμούς που θα επιτρέψουν τη διατήρηση του φυσικού χώρου και τη διατήρηση και βελτίωση του περιβάλλοντος.

Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με την πειραματική εφαρμογή νέων μορφών που αφορούν, όχι μόνο στο παραγωγικό σύστημα με τη στενή έννοια, αλλά επιπρόσθετα στον πολιτισμό και στο περιβάλλον και θα αντλεί δυνάμεις από την ικανότητα των τοπικών κοινωνιών να αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη διεύρυνση των προοπτικών ανάπτυξης της περιοχής τους.

Ο δεύτερος είναι η «ενίσχυση της προσπάθειας για άρση της απομόνωσης των περιοχών σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής».

Ο στόχος αυτός σχετίζεται άμεσα με τις προτεραιότητες της Ε.Ε. για ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού των αγροτικών περιοχών, διατήρηση και ενίσχυση ενός βιώσιμου κοινωνικού ιστού, βελτίωση των όρων εργασίας και εισαγωγή νέων

τεχνολογιών, μέσω της εφαρμογής κατάλληλων ενεργειών για άρση της απομόνωσης των αγροτικών περιοχών.

Ο στόχος θα επιτευχθεί με την ανάπτυξη δικτύωσης και συνεργασιών σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό ή και ευρύτερο επίπεδο, για ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειριών, καθώς και για δημιουργία κρίσιμης μάζας για την καλύτερη πρόσβαση στην αγορά των προϊόντων και των υπηρεσιών. Με το στόχο αυτό ενισχύεται η προστιθέμενη αξία των παρεμβάσεων της πρωτοβουλίας.

### 1.3.2. Στρατηγική του LEADER + στον τομέα του Τουρισμού

Η ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς της υπαίθρου με την εφαρμογή των δράσεων της Πρωτοβουλίας LEADER +, οδηγεί στην αύξηση του τουριστικού ρεύματος και την ανάπτυξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων, όπως του αγροτικού τουρισμού, κατάλληλα προσαρμοσμένων στις περιοχές.

Ο αγροτικός τουρισμός, ως μία από τις βασικές διεξόδους εναλλακτικής απασχόλησης για τις αγροτικές περιοχές, απαιτεί, μεταξύ των άλλων, τις εξής βασικές προϋποθέσεις :

α) υπηρεσίες ποιότητας για τη διαμονή και κατευθυνόμενη κίνηση των **ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ**

β) διαφοροποίηση προσφερόμενου προϊόντος και

γ) σύγχρονη προώθηση της τοπικής παραγωγής.

Η πρώτη προϋπόθεση διασφαλίζεται, όχι με γνώμονα την αποκλειστική αποκόμιση βραχυπρόθεσμου κέρδους, αλλά με τη συστηματική επιμόρφωση και προσπάθεια για επαγγελματική αντιμετώπιση των επισκεπτών, που θα δώσει προοπτικές μακροχρόνιας ανάπτυξης της περιοχής.

Ακόμη, με τη δημιουργία υποδομής (γραφεία εναλλακτικών δραστηριοτήτων, συστηματική προώθηση και προβολή του τουριστικού προϊόντος κ.λπ.) δημιουργούνται προϋποθέσεις κατευθυνόμενης κίνησης των επισκεπτών προς επιθυμητές κατευθύνσεις, έτσι ώστε να υπάρχει ποικιλία ενδιαφερόντων και σωστός χρονικός προγραμματισμός των διαδρομών, που οδηγεί τελικά στην αύξηση του χρόνου παραμονής των τουριστών στις περιοχές ενδιαφέροντος.

### 1.3.3. ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ LEADER+

Σύμφωνα με τη σχετική Ανακοίνωση, η πρωτοβουλία LEADER+ αρθρώνεται γύρω από 4 σκέλη, τα οποία συνιστούν τους άξονες προτεραιότητας του προγράμματος.

Οι άξονες αυτοί είναι:

**ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1:** *«Ολοκληρωμένες, πιλοτικού χαρακτήρα στρατηγικές αγροτικής Ανάπτυξης».*

**ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2:** *«Στήριξη συνεργασίας μεταξύ αγροτικών περιοχών».*

**ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3:** *«Δικτύωση».*

**ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4:** *«Διαχείριση – Παρακολούθηση – Αξιολόγηση του Προγράμματος».*

### 1. ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1

Ειδικότερα, η ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ 1 καθορίζεται στο 90% περίπου της συνολικής κοινοτικής συμμετοχής, που αντιστοιχεί σε 164,60 εκ. euro.

**Μέτρο 1:** *«Τεχνική στήριξη φορέων υλοποίησης (Ο.Τ.Δ.)».*

**Μέτρο2:***«Ενισχύσεις σε επενδύσεις – Στήριξη στην επιχειρηματικότητα».*

Στα πλαίσια του μέτρου αυτού μπορούν να ενισχύονται παρεμβάσεις αγροτικού τουρισμού ολοκληρωμένης προσέγγισης, μικρές επιχειρήσεις που αφορούν στον αγροτικό τομέα άμεσα ή έμμεσα, καθώς και στους λοιπούς τομείς της οικονομίας και επενδύσεις που ενισχύουν τη συλλογική, τομεακή και διατομεακή δράση με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας, τεχνογνωσίας και νέων τεχνικών.

Όσον αφορά στις παρεμβάσεις αγροτικού τουρισμού θα πρέπει αυτές να εξυπηρετούν μία προκαθορισμένη στρατηγική ανάπτυξης του τομέα, η οποία θα στηρίζεται στις ανάγκες, τη δυναμική, τις δυνατότητες και τις προοπτικές της περιοχής. Είναι

απαραίτητο, η στρατηγική αυτή να συγκεκριμενοποιείται σε διαδρομές, προορισμούς και ενδιαφέροντα, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη και την καλύτερη δυνατή εμπλοκή της προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών των υπόλοιπων τομέων της τοπικής οικονομίας.

Θα πρέπει να εξασφαλίζεται η ποιότητα των παρεχομένων προϊόντων και υπηρεσιών, η ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής μέσω των συγκεκριμένων παρεμβάσεων και η διάθεση του προϊόντος τόσο μέσω του ίδιου του μέτρου όσο και στα πλαίσια του συνολικού προγράμματος κάθε περιοχής. Θα λαμβάνεται επίσης υπόψη η «φέρουσα ικανότητα» κάθε περιοχής σε χώρους διανυκτέρευσης, εστίασης και αναψυχής, ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα κορεσμού, ενώ παράλληλα θα διασφαλίζεται, στις περιοχές που θα αναπτυχθούν δραστηριότητες αγροτουρισμού, η ύπαρξη των κατάλληλων υποδομών, κυρίως επικοινωνιών, διαχείρισης απορριμμάτων, ύδρευσης και αποχέτευσης ή η παράλληλη κατασκευή τους με άλλα προγράμματα.

Επίσης, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση του στόχου προώθησης ίσων ευκαιριών για ομάδες κοινωνικού αποκλεισμού (γυναίκες, νέοι κ.λπ), στην παραγωγή προϊόντων ποιότητας, στην ανάπτυξη και χρήση νέων τεχνολογιών για την εξυπηρέτηση της ανταγωνιστικότητας, στην αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Στα πλαίσια του μέτρου αυτού θα μπορούσαν να περιληφθούν οι ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:

Ενδεικτικές Δράσεις :	<ul style="list-style-type: none"><li>• Δημιουργία και βελτίωση των υποδομών διανυκτέρευσης και εστίασης για τη συμπλήρωση της δυναμικότητας της περιοχής.</li><li>• Ανάπτυξη αγροτουρισμού (επισκέψιμα αγροκτήματα με πρόβλεψη υποδομής διανυκτέρευσης)</li></ul>
-----------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"><li>• Ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών αγροτικού τουρισμού (θρησκευτικός, ιαματικός, ορεινός, εκπαιδευτικός, κατασκηνωτικός κ.λπ)</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Τοπικά κέντρα οργάνωσης, πληροφόρησης και προώθησης αγροτικού τουρισμού.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Υποστήριξη συλλογικών σχημάτων επαγγελματιών που συσχετίζονται με τον αγροτουρισμό, με στόχο την βελτιστοποίηση αξιοποίησης των παρεμβάσεων του τομέα.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Μονάδες οικοτεχνίας, χειροτεχνίας και ειδών παραδοσιακής τέχνης.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Επιχειρηματική αξιοποίηση τοπικών φυσικών πόρων.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Επιχειρήσεις μεταποίησης τυποποίησης προϊόντων φυτικής παραγωγής.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Επιχειρήσεις μεταποίησης τυποποίησης προϊόντων ζωϊκής παραγωγής.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Επιχειρήσεις αξιοποίησης αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών σε πρωτότυπες εφαρμογές.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Επιχειρήσεις παραγωγής ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Αξιοποίηση παραδοσιακών τεχνικών και χώρων (πατητήρια κελάρια, επισκέψιμα οινοποιία).</li><li>• Εκτροφεία θηραμάτων.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Επιχειρήσεις αξιοποίησης ήπιων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας εκτός πρωτογενούς παραγωγής.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Βελτίωση επιχειρήσεων κυρίως προς την κατεύθυνση προστασίας περιβάλλοντος.</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Επιχειρήσεις κοινωνικής εξυπηρέτησης (παιδικοί σταθμοί, κλπ).</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας (ISO και HACCP).</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Δικτύωση ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων (Clusters).</li></ul>
	<ul style="list-style-type: none"><li>• Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληροφόρησης για τις MME (π.χ. website).</li></ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ανάπτυξη συστήματος τηλεαγοράς και ηλεκτρονικού εμπορίου.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ανάπτυξης συστήματος τηλεεργασίας.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ανάπτυξη, πιστοποίηση και έλεγχος ποιοτικών σημάτων (ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικών προϊόντων κ.λ.π).</li> </ul>

**Μέτρο 3: «Υποστηρικτικές Ενέργειες».**

Στο μέτρο αυτό εντάσσονται δράσεις και ενέργειες που δρουν υποστηρικτικά και συμπληρωματικά στις παρεμβάσεις των λοιπών μέτρων του προγράμματος.

Ενδεικτικές Δράσεις:	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Αναβάθμιση δεξιοτήτων και εξειδίκευση ανθρώπινου δυναμικού.</li> </ul> <p>Ενδεικτικά έργα: Προγράμματα κατάρτισης σε θέματα:</p>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• αγροτικού τουρισμού,</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• θέματα μικρών επιχειρήσεων, παραδοσιακών επαγγελμάτων και τεχνών,</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• αγροτικής ανάπτυξης,</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς,</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• γεωργίας – κτηνοτροφίας,</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• νέων τεχνολογιών, νέων μεθόδων και πρακτικών,</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ανάπτυξης και ενίσχυσης εταιρικών σχέσεων,</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• επιχειρηματικής δράσης γυναικών και νέων.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Μελέτες και συμβουλευτικές υπηρεσίες.</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Προβολή –Προώθηση.</li> </ul>	

**Μέτρο 4 : « Προστασία – ανάδειξη και αξιοποίηση φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς».**

Ενδεικτικές Δράσεις :	• Αξιοποίηση, ανάδειξη και προστασία περιοχών φυσικού κάλλους, τοπιών και περιοχών Natura 2000.
	• Οικιστική αναβάθμιση περιοχών (οικισμών, γειτονιών κ.λ.π) με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, σε εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου οικιστικής ανάπτυξης.
	• Ανάδειξη μνημείων, ιστορικών και παραδοσιακών κτιρίων και κτιρίων αγροτικής κληρονομιάς.
	• Αναπαλαίωση αγροτικών κτισμάτων για ένταξή τους στη σύγχρονη ζωή (πέραν της αγροτουριστικής χρήσης).
	• Σήμανση αξιοθέατων, μνημείων, μονοπατιών – χαρτογραφήσεις.
	• Δημιουργία, βελτίωση καταφυγίων.
	• Μουσεία αγροτικής, λαογραφικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
	• Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων ανάδειξης και διατήρησης της τοπικής κληρονομιάς.
	• Διαδρομές πρόσβασης, μονοπάτια, γεφύρια.
	• Συστήματα προστασίας περιβάλλοντος.

## 2. ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2

Κατά την εφαρμογή της LEADER II τέθηκαν σημαντικές βάσεις στην προσπάθεια συνεργασίας μεταξύ Ο.Τ.Δ.

Στη Χώρα μας εγκρίθηκε η εφαρμογή 16 σχεδίων διακρατικής συνεργασίας, τα οποία αφορούσαν κυρίως θέματα όπως:

Αγροτικό τουρισμό, οργάνωση κοινών εκδηλώσεων στα πλαίσια εναλλακτικών μορφών τουρισμού, τοπικά προϊόντα και τοπική κουζίνα, δικτύωση κ.λπ.

Ενδεικτικά θέματα συνεργασιών μπορούν να αναφέρονται σε θέματα:

- αγροτικού τουρισμού (προώθηση κοινών τουριστικών πακέτων, διοργάνωση κοινών δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού κ.λπ),
- αξιοποίησης τοπικών προϊόντων, με έμφαση στα επώνυμα προϊόντα ποιότητας,

- αξιοποίησης δεξιοτήτων, νέων μορφών απασχόλησης, γυναικείας επιχειρηματικότητας κ.λπ.,
- αντιμετώπισης ομοειδών προβλημάτων με την προώθηση των ενδεδειγμένων λύσεων κ.λπ.
- αξιοποίησης κοινών ή ομοειδών φυσικών και πολιτιστικών πόρων και άλλων στοιχείων που αποτελούν το απόθεμα των αγροτικών περιοχών.

Η ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ 2 καθορίζεται στο 4% περίπου της Κοινοτικής Συμμετοχής, που αντιστοιχεί σε 7,31 εκ. euro.

### 8.3 Γ΄ ΚΠΣ

Στα πλαίσια του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, εκτός από το Επιχειρησιακό πρόγραμμα του Υπουργείου Ανάπτυξης «Ανταγωνιστικότητα» που προβλέπει πλήθος παρεμβάσεων στον τομέα του τουρισμού, υπάρχουν άλλοι δύο χαρακτηριστικοί άξονες που ενισχύουν αγροτουριστικές και τουριστικές επενδύσεις.

#### 1. Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (Ο.Π.Α.Α.Χ.)

Τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης του Αγροτικού Χώρου εντάσσονται στο πλαίσιο μια Στρατηγικής, η οποία σκοπό έχει την αξιοποίηση της αμφίδρομης σχέσης μεταξύ μιας δυναμικής ανάπτυξης του αγροτικού τομέα και της ολοκληρωμένης ανάπτυξης της υπαίθρου, με απώτερο στόχο την επίτευξη μιας ολοκληρωμένης και αειφόρου ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών.

Τα ΟΠΑΑΧ αποτελούν ολόκληρο Άξονα του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Υπουργείου Γεωργίας (Άξονας 7) «Αγροτική Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου», αλλά μέτρο για ΟΠΑΑΧ εμπεριέχει και το ΠΕΠ Ηπείρου.

*Τελικός Στόχος των Ο.Π.Α.Α.Χ. είναι:*

- Η αντιμετώπιση των φαινομένων της οικονομικής υστέρησης, του χαμηλού βιοτικού επιπέδου, της πληθυσμιακής αποδυνάμωσης και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης πολλών μειονεκτικών αγροτικών περιοχών της χώρας.
- Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της κάθε περιοχής στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάπτυξης και μετασχηματισμού του αγροτικού χώρου.
- Η εξασφάλιση απασχόλησης και εισοδήματος για τη δημιουργία αυτόνομης οικονομικής βάσης στις αγροτικές περιοχές.
- Η προώθηση της κοινής πολιτικής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στις αγροτικές εκείνες περιοχές που παρουσιάζουν αναπτυξιακή καθυστέρηση και διαρθρωτικούς περιορισμούς.
- Η προσέλκυση νέων και οικονομικά ενεργών ατόμων στην ύπαιθρο για την οικονομική και πολιτιστική αναζωογόνησή της.
- Η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών της υπαίθρου
- Η προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων της υπαίθρου, για την εξασφάλιση βιωσιμότητας και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.

*Η πολιτική αυτή που στόχο έχει την ολοκληρωμένη και βιώσιμη ανάπτυξη του αγροτικού χώρου εισάγει χαρακτηριστικά όπως:*

- Την αντιμετώπιση των προβλημάτων σε γεωγραφικό επίπεδο.
- Την αναγκαιότητα ανάπτυξης όλων των τομέων μιας τοπικής οικονομίας.
- Την ολοκληρωμένη προσέγγιση.
- Την αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού κάθε περιοχής.

- Την συνεργασία και το συντονισμό όλων των εμπλεκομένων κεντρικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων.
- Την επεξεργασία και προσαρμογή της πολιτικής στις τοπικές ανάγκες.
- Την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.
- Την αύξηση της παραγωγικότητας.
- Τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας.
- Την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης
- Την ενίσχυση του εισοδήματος
- Την βελτίωση του επιπέδου ποιότητας ζωής.

1. Στόχος των προγραμμάτων είναι η διερεύνηση της κοινωνικής, οικονομικής και αναπτυξιακής δυναμικής που χαρακτηρίζει για αγροτική περιοχή και που προσδιορίζει τις δυνατότητες ανάπτυξης της στο πλαίσιο των ευρύτερων μετασχηματισμών του αγροτικού χώρου.
2. Για την Περιφέρεια της Ηπείρου έχουν εγκριθεί τέσσερα προγράμματα από το Υπουργείο Γεωργίας για τις εξής περιοχές παρέμβασης:
3. ΒΔ τμήμα Ν. Ιωαννίνων – Περιοχή Πωγωνίου που περιλαμβάνει τους Δήμους Άνω Πωγωνίου, Δελβινακίου, Μολοσσών και τις Κοινότητες Πωγωνιανής και Λαμβδανής. Περιοχή συνολικής έκτασης 740 τετρ. χλμ. και συνολικού πληθυσμού 9.287 κατ.
4. Φιλιάτες Θεσπρωτίας που περιλαμβάνει τους Δήμους Φιλιατών και Σαγιάδας συνολικής έκτασης 590 τετρ. χλμ. και συνολικού πληθυσμού 11.832 κατ.
5. Ορεινός Όγκος Τύμφης που περιλαμβάνει τους Δήμους Τύμφης και Ανατ. Ζαγορίου καθώς και τις Κοινότητες Διστράτου, Βωβούσης και Μηλέας. Περιοχή συνολικής έκτασης 863 τετρ. χλμ. και συνολικού πληθυσμού 4.824 κατ.

6. Ορεινή Άρτα που περιλαμβάνει τους Δήμους Αγνάντων, Αθαμανίας, Γ. Καραϊσκάκη, Ηρακλείας, Πέτα, Τετραφυλίας, Πραμάντων και τις Κοινότητες Θεοδωριανων και μελισσουργών. Περιοχή συνολικής έκτασης 1.17 τετρ. χλμ. και συνολικού πληθυσμού 27.313 κατ.
  7. Τα ΟΠΑΑΧ είναι διαρθρωμένα σε δύο σκέλη: το Δημόσιο και το ιδιωτικό έχουν υψηλά ποσοστά επιχορήγησης που φθάνουν το 100% για τα δημόσια έργα και το 60% για τα ιδιωτικά.
  8. Δικαιούχοι των προγραμμάτων αυτών είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση για το Δημόσιο Σκέλος και οι αγρότες, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα για το Ιδιωτικό Σκέλος.
  9. Η διαχείριση τους γίνεται κατ' ευθείαν από την Αρχή Διαχείρισης για το Δημόσιο Σκέλος και από Ειδική Δομή Στήριξης που έχει οριστεί για το Ιδιωτικό Σκέλος
  10. Τον τομέα του τουρισμού ενδιαφέρουν κύρια τα μέτρα του ιδιωτικού σκέλους (ενθάρρυνση των τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων), αλλά και αρκετά του δημοσίου που αναφέρονται στις αγροτουριστικές υποδομές όπως «ανακαίνιση κι ανάπτυξη χωριών – προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς», «προστασία του περιβάλλοντος» κ.λπ.
2. Επενδύσεις τουρισμού στο πλαίσιο των 13 Περιφερειακών Προγραμμάτων του Κ.Π.Σ. 2000-2006

Οι κατηγορίες επενδύσεων που υπάγονται στο μέτρο αυτό αφορούν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Η Ήπειρος ανήκει στη Γεωγραφική Ενότητα 3 (Γ.Ε. 3) στην οποία περιλαμβάνονται επίσης η Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, η Επαρχία Τροιζηνίας της Περιφέρειας Αττικής καθώς και όλα τα νησιά της χώρας εξαιρουμένης της νήσου Κρήτης.

Δυνητικοί δικαιούχοι για ενισχύσεις στον τομέα του τουρισμού είναι οι υφιστάμενες τουριστικές ΜΜΕ, που βρίσκονται εγκατεστημένες στην Ελληνική επικράτεια και ανήκουν στις κατηγορίες του πίνακα που ακολουθεί. Επίσης οι υπό ίδρυση νέες ΜΜΕ, είναι δυνητικοί δικαιούχοι ενίσχυσης, εφόσον υποβάλλουν κοινή πρόταση και ιδρύονται με σκοπό την πραγματοποίηση κοινής δράσης. Ως κοινή δράση ορίζεται δράση που εξυπηρετεί από κοινού τα συμμετέχοντα στην υπό ίδρυση νέα ΜΜΕ φυσικά ή νομικά πρόσωπα με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών μέσω της συμπληρωματικότητας και της συνέργιας που προκύπτει μεταξύ των συνεργαζόμενων τουριστικών επιχειρήσεων. Στην περίπτωση αυτή, αναγκαίος όρος για την επένδυση που αφορά την πραγματοποίηση κοινής δράσης είναι η σύσταση νέας εταιρίας οποιασδήποτε εμπορικής μορφής με εταίρους-μετόχους τα πρόσωπα (φυσικά ή νομικά) που συμμετέχουν σε αυτή.

Η ίδια συμμετοχή του δυνητικού δικαιούχου της ενίσχυσης πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον 30% επί του συνόλου του επιλέξιμου κόστους της υποβαλλόμενης επενδυτικής πρότασης.

Τα ποσοστά ενισχύσεων, ο επιχορηγούμενος προϋπολογισμός κάθε πρότασης δυνητικού δικαιούχου ενίσχυσης κυμαίνεται από τριάντα χιλιάδες

ευρώ (30.000 €) έως εκατόν πενήντα χιλιάδες ευρώ (150.000 €), για την περιοχή της Ηπείρου, τόσο για τις υπάρχουσες μονάδες όσο και για τις νέες.

Ειδικά για τις περιπτώσεις των τουριστικών γραφείων, των τουριστικών επιχειρήσεων οδικών μεταφορών (Τ.Ε.Ο.Μ.) και των ναυλομεσιτικών γραφείων στη θεματική ενότητα "Τουρισμός" και ανεξαρτήτως γεωγραφικής ενότητας, άρα και για την Ήπειρο, το ελάχιστο όριο του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού κάθε πρότασης δυνητικού δικαιούχου ενίσχυσης ανέρχεται σε δέκα χιλιάδες ευρώ (10.000 €).

Φορείς υποστήριξης της εφαρμογής των δράσεων αυτών έχουν οριστεί οι τράπεζες στις υποβάλλονται και οι προς χρηματοδότηση προτάσεις.

<b>ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»</b>		
<b>ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ</b>	<b>ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ</b>	<b>ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ</b>
<b>(ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ)</b>		
1	Εκσυγχρονισμός κτιρίων και εγκαταστάσεων τουριστικών καταλυμάτων	
2	Εξορθολογισμός, εκσυγχρονισμός υπηρεσιών και διοικητικών διαδικασιών της επιχείρησης	
3	Εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας υπηρεσιών	
4	Ανάπτυξη καινοτομιών (ανάπτυξη και διαχείριση ειδικών μορφών τουρισμού, infokiosk, πολυμέσα κ.λ.π.)	

<b>ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»</b>	
<b>ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ</b>	
1	Βελτίωση - αναβάθμιση – εκσυγχρονισμός κτιρίων και

	εγκαταστάσεων
2	Μηχανήματα - Εξοπλισμός (Προμήθεια και εγκατάσταση ξενοδοχειακού και λοιπού, για τον εκσυγχρονισμό της επιχείρησης). Ως επιλέξιμη επένδυση, μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού νοείται αποκλειστικά ο νέος σύγχρονος και όχι μεταχειρισμένος εξοπλισμός.
3	Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις προστασίας του περιβάλλοντος (κατασκευή εγκαταστάσεων και προμήθεια εξοπλισμού περιορισμού της ρύπανσης του εδάφους, υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας, αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος και ανακύκλωσης του ύδατος).
4	Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις εξοικονόμησης ενέργειας αποκλειστικά για τις ανάγκες της μονάδας (κατασκευή εγκαταστάσεων και προμήθεια εξοπλισμού για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στο πλαίσιο της εξοικονόμησης ή/και υποκατάστασης της συμβατικής ενέργειας, και την εξοικονόμηση ύδατος)
5	Συστήματα αυτοματοποίησης (προμήθεια και εγκατάσταση καινούριων και σύγχρονων συστημάτων αυτοματοποίησης, διαχείρισης και ελέγχου των διοικητικών διαδικασιών, προμήθεια και εγκατάσταση ειδικού λογισμικού και εξοπλισμού πληροφορικής)
6	Δικαιώματα Τεχνογνωσίας. Οι δαπάνες που θα πραγματοποιηθούν για την απόκτηση δικαιωμάτων τεχνογνωσίας δεν μπορεί να υπερβαίνουν σε ποσοστό το 3% του συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της υποβαλλόμενης πρότασης.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο συνδυασμός επιλέξιμων Ενεργειών και επιλέξιμων Δαπανών. Οι δαπάνες που θεωρούνται επιλέξιμες για κάθε ενέργεια σημειώνονται με αστερίσκο:

ΘΕΜΑΤΙΚΗ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»	ΕΝΟΤΗΤΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ 2			
		1	2	3	4
ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ) ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ 1B	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ (ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ	Βελτίωση – αναβάθμιση – εκσυγχρονισμός κτιρίων και εγκαταστάσεων	Μηχανήμα – τα – Εξοπλισμ ός	Εξοπλισμός και εγκαταστάσ εις προστασίας του περιβάλλον τος	Εξοπλι και εγκατα εις εξοικον σης ενέργει
1	Εκσυγχρονισμός κτιρίων και εγκαταστάσεων τουριστικών καταλυμάτων	*	*	*	*
2	Εξορθολογισμός, εκσυγχρονισμός διοικητικών διαδικασιών της επιχείρησης		*		
3	Εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας υπηρεσιών		*	*	
4	Ανάπτυξη καινοτομιών (ανάπτυξη και διαχείριση ειδικών μορφών τουρισμού, infokiosk, πολυμέσα κ.λπ.)	*	*	*	*

<b>ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»</b>
<b>ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΜΕ</b>
<b>4B1 – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ</b>
Ξενοδοχεία τάξης Δ' και Ε'
Camping τάξης Δ'
Ενοικιαζόμενα Επιπλωμένα Δωμάτια
Ενοικιαζόμενα Επιπλωμένα Διαμερίσματα
Ξενοδοχεία και camping τάξης Γ', αλλά με τους ακόλουθους – σωρευτικά – περιορισμούς : Να μην έχουν επιχορηγηθεί κατά τη διάρκεια των τελευταίων επτά (7) χρόνων πριν από την υποβολή της σχετικής αίτησης, από τον Αναπτυξιακό Νόμο, όπως αυτός ίσχυσε εκάστοτε (1892/90, 2601/98) και Να μην διαθέτουν συνολική δυναμικότητα άνω των πενήντα (50) κλινών προκειμένου για τα ξενοδοχεία και των εκατό (100) θέσεων προκειμένου για camping.
<b>4B2 - ΛΟΙΠΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ</b>
Τουριστικά Γραφεία και Τουριστικές Επιχειρήσεις Οδικών Μεταφορών (TEOM) και ναυλομεσιτικά γραφεία.
Επιχειρήσεις εκμετάλλευσης εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής (επιχειρήσεις εκμετάλλευσης μαρινών, συνεδριακών κέντρων, χιονοδρομικών κέντρων, κέντρων θαλασσοθεραπείας, ιαματικών πηγών κ.λπ.).

**Παρατηρήσεις για τις ειδικές κατηγορίες επιχειρήσεων του πίνακα 4B**

1. Ειδικότερα για Ενοικιαζόμενα Επιπλωμένα Δωμάτια και Ενοικιαζόμενα Επιπλωμένα Διαμερίσματα, επιλέξιμες είναι οι δαπάνες των κατηγοριών 1 και 2 του πίνακα 2B. Η επενδυτική πρόταση πρέπει να συμβάλλει στην ολοκληρωμένη αναβάθμιση των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών τους σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Π.Δ. 337/28.12.2000, οι οποίες αφορούν

τα είδη των εργασιών και του εξοπλισμού για την κατάταξή τους με το σύστημα των «κλειδιών».

2. Για τα Τουριστικά Γραφεία, τις Τουριστικές Επιχειρήσεις Οδικών Μεταφορών (ΤΕΟΜ) και τα ναυλομεσιτικά γραφεία, επιλέξιμες ενέργειες είναι μόνον οι Ενέργειες των κατηγοριών 2, 3 και 4 του πίνακα 1B και επιλέξιμες δαπάνες είναι μόνον οι δαπάνες των κατηγοριών 2 και 5 του πίνακα 2B.

## ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ

- **ΥΠΕΧΩΔΕ – ΕΤΠΑ / Φούλη Παπαγεωργίου. Μελέτη Χωροταξικού Σχεδίου Περιφέρειας Ηπείρου. Αθήνα, 2000.**
- **ΕΟΤ-ΕΤΠΑ / TEAM 4 Ε.Π.Ε. – ΟΜΑΣ Ε.Π.Ε. Σχεδιασμός αξιοποίησης με στόχο την ήπια οικολογική τουριστική ανάπτυξη, του τμήματος της ενδοχώρας που ορίζεται από τον άξονα της οροσειράς της Πίνδου και από τις Πρέσπες έως την Ναύπακτο και αναγνώριση ορεινών χιονοδρομικών όγκων.**
- **ΕΟΤ –ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ / Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF-Ελλάς). Σχεδιασμός δράσεων πιλοτικού χαρακτήρα για την ανάπτυξη του Οικολογικού Τουρισμού. Αθήνα, 2000.**
- **Παναγιώτης Κομίλης – Νίκος Βαγιονής. Τουριστικός Σχεδιασμός, μέθοδοι και πρακτικές αξιολόγησης. Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα 1999.**
- **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Πρόγραμμα TERRA, Άρθρο 10ΕΤΠΑ) – ΥΠΕΧΩΔΕ – Περιφέρεια Ηπείρου -, “CoastLink: Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για Αιεφόρες Ακτές” – CoastLink Ηπείρου 1997-1999.**
- **Η Τουριστική Πολιτική του Υπουργείου Ανάπτυξης 2000-2004, [www.ypan.gr](http://www.ypan.gr)**
- **Σχέδιο Rise, Μελέτη Σκοπιμότητας Εφαρμογών Κοινωνίας των Πληροφοριών, Θεματικό Πεδίο: Τουρισμός, Ιωάννινα 1999**
- **Π. Τσάρτας, Σημειώσεις «Σεμιναρίου Τουρισμού», Αθήνα 1992**
- **Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Περιφερειακή Ανάλυση των ελληνικών Ξενοδοχείων, Γρηγόρης Παπανίκος, Αθήνα 2001**

- Α. Παρπαϊρης, Μεθοδολογικό Πλαίσιο Εκτίμησης της Χωρικής Φέρουσας Ικανότητας για Τουριστική Ανάπτυξη. Παν. Αιγαίου, 1993.
- Γ. Σπιλάνης, Το περιβάλλον αποτελεί ανασταλτική ή περιοριστική παράμετρο για την Περιφερειακή Ανάπτυξη; Η αναγκαιότητα του χωρικού σχεδιασμού. Πρακτικά Συνεδρίου ΣΕΠ – ΤΟΠΟΣ “Περιφερειακή Ανάπτυξη, Χωροταξία και Περιβάλλον στο Πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης”.Αθήνα, 1995.
- Ελ. Μπριασούλη, Οι περιβαλλοντικές Επιπτώσεις των Χωρικών Πολιτικών: μεθοδολογικά και πρακτικά ζητήματα εκτίμησης και αξιολόγησης. Πρακτικά Συνεδρίου ΣΕΠ – ΤΟΠΟΣ “Περιφερειακή Ανάπτυξη, Χωροταξία και Περιβάλλον στο Πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης”.Αθήνα, 1995.
- Θ. Παπαγιάννης – Α. Κυριαζή, Φυσικό Περιβάλλον και αποτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων. ΕΜΠ-ΕΚΠΕ Συνέδριο Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Μεθοδολογία και έρευνα στις μελέτες Περιβαλλοντικών επιπτώσεων, Δελφοί 1994
- Π. Κομίλης, Ν. Βαγιονής Τουριστικός Σχεδιασμός, μέθοδοι και πρακτικές αξιολόγησης. Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα 1999.
- ΥΠΕΧΩΔΕ / Ρ. Καλοκάρδου, Γ. Οικονόμου, Β. Περλέρος, Η. Αποστολίδης, Π. Μπότσογλου Πρόγραμμα αντιμετώπισης ειδικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και συστήματος λειτουργίας και διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής Δέλτα του Έβρου και της ευρύτερης περιοχής

του. Αθήνα, 2001.

- Πέμπτο Κοινοτικό Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη,  
(1993)
- Έκτο Κοινοτικό Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη,  
"Περιβάλλον 2010 : Το μέλλον μας, η επιλογή μας", 2001
- Έκθεση Προόδου της Επιτροπής Σχετικά με την Εφαρμογή του Προγράμματος Πολιτικής και Δράσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά  
με το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη, 1996
- Οικοτουριστικός Οδηγός της Ελλάδας, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς  
-  
Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, 1993
- Νικολαΐδου Σ., Τουρισμός και Περιβάλλον, ΕΜΠ, Αθήνα
- Τσάρτας Π., Κοινωνικές και Οικονομικές Επιπτώσεις της Τουριστικής Ανάπτυξης, Αθήνα, 1989
- Γκόλφη Π., Κραντονέλλης Κ., κ.α. Επιπτώσεις στο Περιβάλλον από την  
Τουριστική Ανάπτυξη, ΤΕΕ, 1993
- Μελέτη ΥΠΕΧΩΔΕ "Σχεδιασμός – Προγραμματισμός έργων διαχείρισης  
απορριμμάτων σε επίπεδο χώρας".
- ΕΜΠ (επ. υπ. Κ. Χατζημπίρος) «Οριοθέτηση και καθορισμός μέτρων προστασίας τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους»
- Μελέτη Ανάπτυξης Εθνικού Συστήματος Λιμένων Αναψυχής» ΕΟΤ/  
ΕΜΠ,  
1999.

- Μελέτη «Στρατηγικό Πλαίσιο Χωρικών Κατευθύνσεων για την Ανάπτυξη του Χιονοδρομικού Τουρισμού», ΥΠΕΧΩΔΕ/ ΚΕΠΑΜΕ, Γρ. Διαμαντόπουλος και Συνεργάτες, Αθήνα 2000.
- Μελέτη «Στρατηγικό Πλαίσιο Χωρικών Κατευθύνσεων για την Ανάπτυξη του Ιαματικού Τουρισμού στην Ελλάδα», ΥΠΕΧΩΔΕ/ ΚΕΠΑΜΕ, Γρ. Διαμαντόπουλος και Συνεργάτες, Αθήνα 2000.
- Στατιστικά δεδομένα και λοιπά στοιχεία: ΕΣΥΕ, ΥΠΑΝ, ΕΟΤ, Υπ.Γεωργίας Τράπεζα της Ελλάδος, ΞΕΕ, Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών, *WTTC*, Ε.Μ.Π.- Τομέας Υδατικών Πόρων, Α.Π.Θ., 3<sup>ο</sup> ΚΠΣ, Ε.Π.ΑΝ., Γ΄ ΠΕΠ ΗΠΕΙΡΟΥ, ΕΠΠΕΡ, LIFE. ΕΠ «Κοινωνία της Πληροφορίας».
- Πληροφοριακά έντυπα Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ιωαννίνων, Πρεβέζης, Θεσπρωτίας, Άρτας

Κοινοτική Νομοθεσία: Οδηγίες 271/91 για τα απόβλητα, 889/91 για τα επικίνδυνα απορρίμματα, 31/99 για τους ΧΥΤΑ, 442/75 όπως έχει τροποποιηθεί με την 156/97 για τα στερεά απόβλητα και την οδηγία πλαίσιο για τα νερά, 79/409/ΕΟΚ (πτηνά) και 92/43/ΕΟΚ , Οδηγία 60/2000 της 23/10/2000 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων.

Αξονας	Μέτρο	Έργο	Τίτλος Έργου	Προυπολογ.
2	1	1	ΥΔΡΕΥΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΚΟΙΝ. ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (Β ΦΑΣΗ)	468697,21
4	1	1	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΜΠΟΥ ΡΙΖΙΑΝΗΣ – ΚΟΥΡΥΤΙΑΝΗΣ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1414212,65
3	1	1	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΗΓΩΝ ΚΡΥΑΣ	1201616,26
5	1	1	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧ.ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΣΑΓΙΑΔΑΣ	154533,00
6	1	1	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ –ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΕΡ. ΗΠΕΙΡΟΥ	30000,00
1	1	2	ΔΡΟΜΟΣ ΑΡΤΑ-ΚΑΡΔΙΤΣΑ(ΤΜΗΜΑ ΚΡΑΝΙΕΣ ΞΗΡΟΚΑΜΠΟΣ(Ε'ΦΑΣΗ)	481168,01
2	1	2	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΙΜΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	367072,63
4	1	2	ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧ. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ ΑΡΔ. ΕΡΓΩΝ ΠΕΔΙΑΔΑΣ ΜΠΟΙΔΑ ΜΑΥΡΗΣ	1983859,13
5	1	2	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΡΕΒΕΖΑΣ-ΝΙΚΟΠΟΛΗΣ (Α.Δ.Ε.Π.Ν.)" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	137613,00
6	1	2	ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΩΝ	776000,00
2	1	3	ΑΝΑΠΛΑΣΗ -ΑΝΑΔΕΙΞΗ- ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΠΑΜΒΩΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΜΕΤΡΙΚΩΝ ΑΥΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	88041,09
4	1	3	ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓ. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ ΣΤΡΑΓΓΙΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΛΑΜΑΡΗΣ	504768,89
5	1	3	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΓΝΑΝΤΩΝ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΑΓΝΑΝΤΩΝ	137613,00
6	1	3	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΕΛ. ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ ΤΟΥ ΠΕΠ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1/12/02 - 31/12/03	50000,00
1	1	4	ΠΑΡΑΛΙΑΚΗ ΟΔ. ΠΡΕΒΕΖΑΣ-ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	869405,72
2	1	4	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΓΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΓΕΩΤΡΗΣΗΣ ΣΥΚΛΙ	503528,80

Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου				Προυπολογ.
4	1	4	ΒΑΣΙΚΕΣ ΙΣΟΠΕΔΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΕΡΓΑ ΣΤΟ ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤ. ΕΡΓΟ ΑΧΕΡΟΝΤΑ	2029640,00
5	1	4	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧ. ΑΝΑΠΤ. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ " ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΣΤΟ Δ.Δ. ΚΑΡΒΟΥΝΑΡΙΟΥ	137613,00
1	1	5	ΒΕΛΤΙΩΣΗ -ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΤΜ.Ε.Ο. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ-ΜΕΤΣΟΒΟΥ	2934702,86
2	1	5	ΕΙΣΟΔΟΣ ΠΟΛΗΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ(Γ' ΦΑΣΗ)	1793103,45
4	1	5	ΑΡΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑΣ Ν. ΑΡΤΑΣ	1030000,00
5	1	5	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ.ΕΠΙΧ.ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ " ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΣΤΟ Δ.Δ. ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	137613,00
4	1	6	ΑΡΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΓΡΕΒΙΑΣ	1085840,00
5	1	6	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ " ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΣΤΟ Δ.Δ. ΠΡΟΔΡΟΜΙΟΥ	137613,00
5	1	7	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ " ΔΗΜ. ΕΠΙΧ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ." ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΧΕΡΟΝΤΑ	137613,00
4	1	7	ΑΡΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΑΘΑΜΑΝΙΟΥ Ν. ΑΡΤΑΣ	322817,31
5	1	8	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ ΣΤΑ Δ.Δ. ΓΡΑΙΚΟΧΩΡΙΟΥ-ΛΑΔΟΧΩΡΙΟΥ-ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ-ΚΡΥΟΒΡΥΣΗΣ	298186,00
5	1	9	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤ. ΔΗΜ. ΕΠΙΧ. ΚΟΝΙΤΣΑΣ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΩΝ 24 Δ.Δ.	297386,00
5	1	10	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΑΔΑΣ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΝΩΓΕΙΟΥ	137613,00

Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου Προυπολογ.			
5	1	11	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΑΔΑΣ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΦΙΛΙΠΠΙΑΔΑΣ 269641,00
5	1	12	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞ. ΚΟΙΝΟΤ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΕΡΔΙΚΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΗΝ ΚΟΙΝ. ΠΕΡΔΙΚΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ 135513,00
5	1	13	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ " ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΦΙΛΙΑΤΩΝ ΣΤΑ Δ.Δ. ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΡΥΣΕΛΛΑΣ 154533,00
5	1	14	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ " ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΦΙΛΙΑΤΩΝ ΣΤΟ Δ.Δ. ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ 154533,00
5	1	15	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ " ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΦΙΛΙΑΤΩΝ ΣΤΟ Δ.Δ. ΚΕΡΑΣΟΧΩΡΙΟΥ 154533,00
5	1	16	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ. ΑΝΩ ΠΩΓΩΝΙΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΑΝΩ ΠΩΓΩΝΙΟΥ 207345,00
5	1	17	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΑΝΑΤΟΛΗΣ 139494,00
5	1	18	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΟΥΛΙΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΗΝ ΚΟΙΝ. ΣΟΥΛΙΟΥ 137613,00
5	1	19	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΡΥΦΟΒΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ

137613,00			ΑΓ.ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΣΤΟ	Δ.Δ.	ΚΡΥΦΟΒΟΥ
Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου Προυπολογ.						
5	1	20	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ.ΜΕΤΣΟΒΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ.ΜΕΤΣΟΒΟΥ			137613,00
5	1	21	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΥ			
153033,00						
5	1	22	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (ΑΔΕΙ)" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			139113,00
5	1	23	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ " ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			132813,00
5	1	24	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (ΑΔΕΙ)" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΖΕΥΓΑΡΙΑ			132813,00
5	1	25	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ			154533,00
5	1	26	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΦΙΛΟΘΕΗΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΦΙΛΟΘΕΗΣ			137613,00
5	1	27	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ. ΕΓΝΑΤΙΑΣ (Α.Ε.Δ.Ε.)" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΕΓΝΑΤΙΑΣ			137613,00
5	1	28	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ			

			"ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ.ΤΥΜΦΗΣ Α.Ε.Δ.Τ. " ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΤΥΜΦΗΣ	154809,00
<b>Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου Προϋπολογ.</b>				
5	1	29	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ.ΠΡΑΜΑΝΤΩΝ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ.ΠΡΑΜΑΝΤΩΝ	132528,00
5	1	30	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ.ΜΟΛΟΣΣΩΝ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΜΟΛΟΣΣΩΝ	154533,00
5	1	31	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΖΙΤΣΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΖΙΤΣΑΣ	156439,00
5	1	32	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΕΚΑΛΗΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΕΚΑΛΗΣ"	154533,00
5	1	33	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΒΟΤΩΝ (Α.Δ.Ε.Σ.) ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΤΟΥ Δ. ΣΥΒΟΤΩΝ	154533,00
5	1	34	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΤΣΑΝΟΧΩΡΙΩΝ Δ.Α.Ε.Κ. Ο ΑΡΑΧΘΟΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΑΤΣΑΝΟΧΩΡΙΩΝ	137358,00
5	1	35	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΦΑΝΑΡΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΦΑΝΑΡΙΟΥ	137613,00
5	1	36	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤ. ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΛΟΥΡΟΥ Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΛΟΥΡΟΥ	137613,00
5	1	37	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	

"ΑΝΑΠΤ. ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΡΑΧΘΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΑΡΑΧΘΟΥ			
137613,00			
5	1	38	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ.ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ 137613,00
Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου Προυπολογ.			
5	1	39	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ.ΜΠΙΖΑΝΙΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΜΠΙΖΑΝΙΟΥ 132913,00
5	1	40	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ.ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟΥ 137613,00
5	1	41	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ.ΠΑΜΒΩΤΙΔΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ.ΠΑΜΒΩΤΙΔΑΣ 137613,00
5	1	42	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ.ΔΩΔΩΝΗΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΔΩΔΩΝΗΣ 137313,00
5	1	43	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ. ΖΑΛΟΓΓΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΖΑΛΟΓΓΟΥ 137613,00
5	1	44	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞ. ΔΗΜ. ΕΠΙΧ. ΠΑΡΓΑΣ Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΠΑΡΓΑΣ 137313,00
5	1	45	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΟΙΝ. ΡΟΔΟΤΟΠΙΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΠΑΣΣΑΡΩΝΟΣ ΣΤΟ Δ.Δ. ΡΟΔΟΤΟΠΙΟΥ 137313,00
5	1	46	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ

			ΑΡΤΑΙΩΝ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ.ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ	
137613,00				
5	1	47	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΡΤΑΙΩΝ	137613,00
Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου Προυπολογ.				
5	1	48	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧ.ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ Δ.ΑΡΤΑΙΩΝ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ.ΒΛΑΧΕΡΝΑΣ	137613,00
5	1	49	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΟΜΠΟΤΙΟΥ (Α.Δ.Ε.Κ.)" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΟΜΠΟΤΙΟΥ	137613,00
5	1	50	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΠΕΤΑ	137613,00
5	1	51	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ. ΞΗΡΟΒΟΥΝΙΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΞΗΡΟΒΟΥΝΙΟΥ	137613,00
5	1	52	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΟΥΚΛΙΩΝ (Κ.Ε.Τ.Π.Α.)" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ.ΑΝΩ ΚΑΛΑΜΑ ΣΤΟ Δ.Δ. ΚΟΥΚΛΙΩΝ	150033,00
5	1	53	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Η ΜΕΡΙΜΝΑ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ.ΔΕΡΒΙΖΙΑΝΩΝ	139494,00
5	1	54	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ.ΚΑΛΠΑΚΙΟΥ"	

			ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΚΑΛΠΑΚΙΟΥ	
155776,00				
5	1	55	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ. ΣΕΛΛΩΝ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΣΕΛΛΩΝ	137613,00
5	1	56	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Η ΜΕΡΙΜΝΑ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ.ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ	139494,00
5	1	57	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΗΝ ΚΟΙΝ.ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ	
154533,00				
Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου Προυπολογ.				
5	1	58	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Κ.Ε.Τ.Π.Α.) ΚΟΥΚΛΙΩΝ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ "ΚΕΝΤΡΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ" ΣΤΟ Δ.ΑΝΩ ΚΑΛΑΜΑ ΣΤΟ Δ.Δ. ΚΟΥΚΛΙΩΝ	254145,31
5	1	59	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Η ΜΕΡΙΜΝΑ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ "ΚΕΝΤΡΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΠΑΜΒΩΤΙΔΑΣ	236711,70
5	1	60	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΑΣ ΔΟΜΗΣ "ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ" ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ	280707,00
5	1	61	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΑΣ ΔΟΜΗΣ "ΒΡΕΦΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	428525,00
5	1	62	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΡΕΒΕΖΑΣ-ΝΙΚΟΠΟΛΗΣ (ΑΔΕΠΝ)" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΑΣ ΔΟΜΗΣ	

			"ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΠΡΕΒΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΑΡΓΑΡΩΝΑΣ	251847,00
5	1	63	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Η ΜΕΡΙΜΝΑ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΑΣ ΔΟΜΗΣ "ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (ΚΔΑΠ. ΜΕΑ)" ΣΤΟ Δ.ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΘΗΛΕΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	423802,78
5	1	64	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Η ΜΕΡΙΜΝΑ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΑΣ ΔΟΜΗΣ "ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (ΚΔΑΠ. ΜΕΑ)" ΣΤΟ Δ.ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ	423802,78
Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου Προυπολογ.				
5	1	65	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔ.ΕΤΑΙΡΕΙΑ Η ΜΕΡΙΜΝΑ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΑΣ ΔΟΜΗΣ "ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ (ΣΤΙΣ ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΕΙ)	434453,45
5	1	66	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Η ΜΕΡΙΜΝΑ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΑΣ ΔΟΜΗΣ "ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΜΕ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΩΝ ΜΕΑ" ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ (ΣΤΙΣ ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΕΙ)	427495,24
5	1	98	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ.ΑΝΑΠΤΥΞ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Δ.ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ " ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ"" ΣΤΟ Δ. ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ.	242169,00
5	1	100	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ "ΔΗΜ. ΕΠΙΧ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ " ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ	251169,00
5	1	102	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	

"ΑΝΑΠΤ. ΔΗΜ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΟΜΠΟΤΙΟΥ" ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ "ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ" ΣΤΟ Δ. Γ.ΚΑΡΑΙΣΚΑΚΗ			
137613,00			
2	2	1	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΞΟΝΙΚΟΥ ΤΟΜΟΓΡΑΦΟΥ 813793,10
4	2	1	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΑΝΤΙΔΙΑΒΡΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ 2001 ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ 227732,94
3	2	1	ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΣΥΒΟΤΩΝ 2096470,84
1	2	1	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΕΠΑΒΙ-Γ ΦΑΣΗ 2377109,32
6	2	1	ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΩΝ ΕΚΤ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ 61407,00
2	2	2	ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΣΤΗΝ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ 951577,40
4	2	2	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΑΝΤΙΔΙΑΒΡΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ 2001 ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ 358914,16
Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου Προυπολογ.			
1	2	2	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Ν.2601/98 ΕΤΟΣ 2000 – ΤΟΜ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ 10960149,00
2	2	3	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ Γ.Ν.Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ 2934702,86
4	2	3	ΠΡΟΛΗΨΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΙΩΝ ΜΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΟΔΩΝ, ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥΣ ΔΑΣΩΝ ,ΔΕΞΑΜΕΝΕΣ Κ.Λ.Π ΕΡΓΑ ΕΤΟΥΣ 2001, ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ 154071,90
3	2	3	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Ν.2601/98 ΕΤΟΥΣ 2000 ΙΔΡΥΣΗ - ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ 329420,40
2	2	4	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ- ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΓΝΙ Γ. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ 1461302,64
4	2	4	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΑΝΤΙΔΙΑΒΡΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ Ν.ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2001 264123,26
3	2	4	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Ν.2601/98 ΕΤΟΥΣ 2001 ΙΔΡΥΣΗ - ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ 1356309,30

4	2	5	ΠΡΟΛΗΨΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ Ν.ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2001			609086,00
2	2	5	ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΙΑΦΑΣ			2934702,86
4	2	6	ΕΡΓΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΟΠΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΧΛΩΡΙΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΝΙΔΑΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ Ν.ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2001			45434,00
2	2	6	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ Μ.Ε.Θ. Γ.Ν. ΑΡΤΑΣ			196625,09
4	2	7	ΠΡΟΛΗΨΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΙΩΝ ΜΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΟΔΩΝ , ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥΣ ΔΑΣΩΝ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ Κ.Λ.Π ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2001, ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΜΕΤΣΟΒΟΥ			63096,11
Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου Προυπολογ.						
2	2	7	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΟ Γ.Ν.Ν. ΦΙΛΙΑΤΩΝ			452824,65
4	2	8	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΑΝΤΙΔΙΑΒΡΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ Ν.ΑΡΤΑΣ 2001			178798,67
2	2	8	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΟ Π.Π.Γ.Ν.ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			2259721,20
4	2	9	ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΑΜΜΕΝΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ Η ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΥΡΑΝΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΔΩΝ Ν.ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2001			380924,00
2	2	9	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ Γ.Ν.Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ			96845,19
4	2	10	ΠΡΟΛΗΨΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΙΩΝ , ΜΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΟΔΩΝ ΚΛΠ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ			

			ΠΥΡΚΑΙΩΝ ΚΛΠ 2001 Ν.ΑΡΤΑΣ	350453,00
4	2	11	ΕΡΓΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΟΠΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΧΛΩΡΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑΣ ΣΕ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (ΜΕ ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ,ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΥΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ, ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΕΙΣ ΔΕΝΤΡΩΝ, ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΕΣ ΦΩΛΙΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ) Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ	148382,38
4	2	12	ΠΡΟΛΗΨΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ ΜΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΑΣ. ΟΔΩΝ, ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥΣ ΔΑΣΩΝ, ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΦΙΛΟΔΑΣΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	363631,00
4	2	13	ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΕΣΤΡΑΜ. ΦΥΣΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ, Η ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΥΡΑΝΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΔΩΝ , ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΒΟΗΘΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΙΑΣ ΚΑΤΕΣΤΡΑΜΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	370700,00
4	2	14	ΑΝΤΙΠΛΗΜ. ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΑΝΤΙΔΙΑΒΡΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2002 –ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ "ΑΛΜΥΡΟΛΑΓΚΑΔΟ" Δ.Δ. ΚΑΤΩ ΛΙΠΠΑΣ ΔΗΜΟΥ ΣΕΛΛΩΝ"	93764,00
Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου Προυπολογ.				
4	2	15	ΠΡΟΛΗΨΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ ΜΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΩΝ, ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥΣ ΔΑΣΩΝ, ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ, ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ 2002	455300,00
4	2	16	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΑΝΤΙΔΙΑΒΡΩΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ Ν .ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2002	795208,00
4	2	17	ΠΡΟΛΗΨΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ ΜΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΑΣ. ΟΔΩΝ, ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥΣ ΔΑΣΩΝ,ΔΕΞΑΜΕΝΕΣ Κ.Λ.Π ΕΡΓΑ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ 2002	291000,00
4	2	18	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΝΤΙΠΥΡΙΚΩΝ ΔΑΣ.ΔΡΟΜΩΝ ΤΩΝ Δ.Δ.ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ-ΑΝΩΓΕΙΟΥ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ 2002	58700,00

3	3	1	ΜΟΥΣΕΙΟ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	1961115,19
1	3	1	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΗΠΕΙΡΟΥ	2321790,17
4	3	1	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤ/ΣΕΙΣ ΜΕ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜ.ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ (ΚΥΡΙΩΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ)	9660000,00
3	3	2	ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΡΤΑΣ	5570066,03
4	3	2	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΜΙΚΡΕΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤ/ΣΕΙΣ (ΚΥΡΙΩΣ ΦΥΤ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ)	540000,00
3	3	3	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	939104,92
4	3	3	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ (ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ- ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ ΚΛΠ)	4400000,00
3	3	4	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΛΕΑΣ ΚΑΙ ΝΤΟΛΙΑΝΗΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1760821,72
3	3	7	ΣΤΕΡΕΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ "ΣΤΟΥΠΑΙΝΑΣ"	282880,00
3	3	8	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΥΜΟΚΑΣΤΡΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	586940,57
3	3	9	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΠΛΑΝΕΙΟΥ ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ Δ.Δ. ΓΡΑΜΜΕΝΟΥ, ΔΗΜΟΥ ΠΑΣΣΑΡΩΝΟΣ	323000,00
3	3	10	ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΠΡΩΗΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ "ΟΑΣΗ"	1027146,00
3	3	11	ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΣΤΕΓΗΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΑΝΗΛΙΟΥ	88041,09
3	3	12	ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΣΤΕΓΗΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΕΓΑΔΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ	55539,25
Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου				Προυπολογ.
3	3	13	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΕΓΗΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΡΑΨΗΣ	3367,57
3	3	14	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΖΩΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ (Α ΦΑΣΗ)	440205,43
3	3	15	ΣΤΕΡΕΩΣΗ , ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΟΥΦΑΡΙ ΣΕΡΑΙ ΣΕ ΧΩΡΟ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (Γ.Α.Κ.) ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.	5135000,00
3	3	16	ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΖΙΤΣΑΣ (ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΓΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΜΑΛΑΜΟΥ)	410858,40

3	3	17	ΣΤΕΡΕΩΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ Ν. ΑΡΤΑΣ	586940,57
3	3	18	ΣΤΕΡΕΩΣΗ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ	352164,34
3	3	19	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΑΡΤΑΣ	234776,23
3	3	20	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΣΣΙΩΠΗΣ	440200,00
3	3	21	ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΥ ΟΡΡΑΟΥ	294000,00
4	5	1	ΑΝΑΔΑΣΜΟΙ ΣΤΟ ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΑΧΕΡΟΝΤΑ	236243,58
4	5	2	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ 2001	84943,87
4	5	3	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ Ν ΑΡΤΑΣ 2001	181587,37
4	5	4	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ Ν.ΠΡΕΒΕΖΑΣ 2001	54531,40
4	5	5	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ 2001 Ν. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	133510,75
4	5	7	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ Ν. ΑΡΤΑΣ 2002	117869,08
4	5	9	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ 2002	12852,62
4	10	2	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΕΦΥΡΑΣ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ	880410,86
4	10	3	ΒΕΛΤΙΩΣΗ-ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΜΠΑΝΙΩΤΗ-ΧΑΝΟΠΟΥΛΟ-ΚΑΜΠΗ	2934702,86
4	10	4	ΒΕΛΤΙΩΣΗ-ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΟΙ-ΠΡΑΜΑΝΤΑ(Β' ΦΑΣΗ)	645634,63
4	10	5	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΛΑΤΑΡΙΑ-ΣΥΒΟΤΑ-ΠΕΡΔΙΚΑ	1760821,72
Αξονας Μέτρο Έργο Τίτλος Έργου				Προυπολογ.
4	10	6	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΡΤΕΡΙ-ΠΕΡΔΙΚΑ	1467351,43
4	10	7	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΒΡΥΣΕΛΛΑΣ-ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ	293470,29
4	10	8	ΒΕΛΤΙΩΣΗ-ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΜΕΓΑΡΧΗ-ΦΩΤΕΙΝΟ	765957,45
4	10	9	ΒΕΛΤΙΩΣΗ-ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΠΑΣΑ(ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΡΑΧΗΣ-ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΑΓ.ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ)	2054292,00
4	10	10	ΒΕΛΤΙΩΣΗ-ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ	

			4ης ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΔΡΟΣΟΧΩΡΙ-ΔΡΙΣΚΟΣ-ΚΡΑΨΗ-ΒΑΘΥΠΕΔΟ	2421129,86
4	10	11	ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΞΗΡΟΛΟΦΟΣ-ΚΑΡΒΟΥΝΑΡΙ-ΜΟΡΦΑΤΙ	2347762,29
4	10	12	ΟΔΟΣ ΚΑΝΑΛΙΟΥ-ΚΑΣΤΡΟΣΥΚΙΑΣ	1907556,86
4	10	13	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΠΟ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗ Ε.Ο. ΠΡΕΒΕΖΑΣ-ΗΓ/ΤΣΑΣ ΜΕΧΡΙ ΟΙΚΙΣΜΟ ΒΡΑΧΟΥ	586940,57
4	10	14	ΒΕΛΤΙΩΣΗ-ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ 41ης ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΒΟΒΟΥΣΑ	1300000,00
4	10	15	ΒΕΛΤΙΩΣΗ-ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΟΔΟΥ ΑΠΟ 29ο ΧΙΛ.Ε.Ο.ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ-ΤΡΙΚΑΛΩΝ ΠΡΟΣ ΔΕΜΑΤΙ-ΠΕΤΡΑ	700000,00
4	10	16	ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΔΡΟΜΟΥ ΜΗΛΕΑΣ-ΑΝΩ ΜΗΛΕΑΣ	630961,12
4	10	17	ΒΕΛΤΙΩΣΗ-ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ 36ης ΕΠ.Ο. ΑΡΜΑΤΑ-ΔΙΣΤΡΑΤΟ	3521643,43
4	10	18	ΟΔΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΑΔΑΣ-ΡΩΜΙΑΣ-ΡΙΖΟΒΟΥΝΙΟΥ-ΠΑΠΠΑΔΑΤΩΝ-ΜΕΛΙΑΝΩΝ	2054292,00
4	10	19	ΒΕΛΤΙΩΣΗ -ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΠΗΓΗ-ΝΕΥΡΟΠΟΛΗ-ΤΕΤΡΑΚΩΜΟ ( Β΄ΦΑΣΗ-ΤΜΗΜΑ ΠΗΓΗ-ΝΕΥΡΟΠΟΛΗ)	675000,00
4	11	1	ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ(ΜΕΚΔΕ)ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ	2197456,87
4	11	2	ΣΧΟΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΑΤΑΡΙΑΣ	1614086,57
4	12	1	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΥΡΡΑΚΟΥ	293470,29
4	12	2	ΥΔΡΕΥΣΗ ΣΑΡΑΚΙΝΗΚΟΥ ΠΑΡΓΑΣ	354347,76

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΝΤΑΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟ Γ΄ ΠΕΠ ΗΠΕΙΡΟΥ**  
(με τους εγκεκριμένους προϋπολογισμούς σε Ευρώ)

**ΜΑΪΟΣ 2003**

## **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**